

Antanas Kartanas
(Alfonsas Kadžius)

TURIZMAS NAMIE

Antanas Kartanas

Alfonsas Kadžius

Turizmas namie

I

1 - 128

1960 - 1975

616

Kun. Remigijaus Kavaliausko
dovana bibliotekai

908 (474.5)
Ka-4821

2 Zarasy CBS
Abonementas

LKR-17/2111

Pratarmė

Turizmas namie – tai mano dienoraš-
tis, daugiausia išplėstinai fenologinai bei
klimatologinai stebėjimai, todėl juos ap-
jungiu į vieng apibrėžtą beveik chronologi-
nę seka.

Tulės drienės užrašuose nesilaikau ve-
mos temos. Mane domina istorija, tautosaa-
ka, etnografija, hidrografija, visokia gam-
tinė aplinka, aplinkotyra, ežerotyra, salos,
gamtosauoga, išrasai ir spausdintų leidinių.

Predurstant ir įvairius gabaliukus šis
kvadratinė mozaiką, yra paritais su-
kilyti, apsirikti, pasiduoti vaizduotei, ro-
mantikai bei momento nuotakai. Ilgai-
nui žmonių daugėjant bei nuotakoms
hiantant, nebesiryžau slyfuoti tikrovės, pa-
likti tik tikrus faktus bei tezes, dėtis la-
voniskai korektoriui ir nejuokingu, todėl
užrašus redaguojau, nenaišiojau, netaisiojau,
reparifikavau, nebent juos papildžiau bei

patikslinan vėlyvesnais ūrasais.

Į dženorasėn pradėjęs ištauriu keltis, išlikusių senesnių ūrasų, iš Anciskis, Vadalitėlių, Aleksandravėlės ir Imbrado laiku. Tačiau dženorasėti sistemingiau rasyti pradėtu tik apsigyvenęs prie Avilio ežero, padariusio man svargantį ir pritrenkiantį išpuolį. Avily - tai mano Genezaretas (plg Mt 4, 18-20). Jame aš ilgai gaivinausi, mąsčiau ir mokiausi, kasdien surašydamas vis naują grožybą.

Avily su savo salomis yra gamtos mylėtojų daūnos. Jo salas stengiausi aprūdinti kartografiškai, aprasyti įs geografinę padėtį, plotą, pavidalą, krantų kontūrus, reljefą, dubumas, istoriją, vardus, augalus, fauną, ypatingumus, turizmo žymes, medžiokę, bėdžių bei bėbry nusiraubimus, apžalumyninimo trūkumus bei galimybes.

Danas, ai reikiaty aprūdinti Avilio pusrasalius, ragus, vėstakius, slankas, kaskadas (pahopas), riedulys san -

grūdas, morenas, ozus (ledyns gami-
nūs pirms 16-18 t. metu) ir ht. ledyni-
nēs akumulācijas formas.

Būsimygs Avilys gerbējs bei tyri-
nētojs patogumui dar surasysim dieno-
rasēro turinē ir dalykiņe rōdyhlē.

1983. VIII. 15

1. Viduvasario diena

Dobilai guli pradalginose. Augiai ir sīkaišs puošmais borvikiais. Varpose jau vos ne pusē grūdo. Preva marguoja pries šrenapjūtiniū grožiu: visūtiniame arde kypo miglės, gaisranos, rūgtynės, viduriname pirmauja lipikai, barškūčiai, o žemutiniam – raudonieji ir baltieji dobilai. Knygnų šitelis trečdalis be rydi, nemaža šitelis jau su pavalgomais knygnais. Aplinkui žaliuoja pėvy ir jaus pira, apsupta podai žalių miškelis.

Saulutė kepa. Nusirengęs guliu ant lietpalės prie Aulitadvario eies rėlio. Ežerėlis smulkiomis bangėmis garbinotas, pilnai drumstas. Nuo 11v. tamsiai mėlyname danguje pradeda rasti debesų kamuoliukus. Vėliau debesėlis padaugėja. Jie lyg krek krinta, bet nežymu kurion pūsen.

Ēit atūzīra triukšmingomis laurīte-
mīs linijomīs sparva. Ir vrens kartā, jī
atsitupā man ant hojās, ir hitā kartā.
Kertu pāi delnu, bet jī paspūnka. Atsi-
tupā ant drabužī, — vēl serin, ir vēl
veltui. (Gudrns savo labui alei vrenas
Sparva man nē nemanē kasti. Jos kra-
pā hēsmausi pralicti grynai dēl lengva
hūdiškumo.

Vējelis ošā gluosnyje, pudina prevo-
zoles. Man aplink galvā zolēs ōnava
lietpaltis rezonuoja. Bradīnje rodosi, ka
tau hohs huomis ar taip kas po lietpalči
pāstiaus. Bet tuoj izitihini, kad $\frac{1}{2}$ tavo
ramybe nichas hesihēsma: nei pelē nei
zhyroli musē nei ... zmagus.

J vakarns prashrenda keliolika re-
alitiviniis lektuvas. Prafleituoja pro salā,
kazhohs tilvikas. Vienas hitas veverse
lis nenuilstamai padangēje cīrena. Vaka
ēzerēlyje fleitavo keletas žalinyis varliis
Šandien pos tyli, tik 13 v. vena nedrog
nai pahukuoja ir, tarsi susgēdusi, vēl

ntyļa.

Anapms eierēlio ajernozē kada ne ka-
da sukvalsi varlē, o aš pš pradīņoje pa-
laimu perekle vīsta, kažkur toli toli
bešauhianēra vīstuhus. Ežerēlio kampa
lendrēse hita varlē suniurzga ar su-
kriuhsi visai hianliškai.

Ileilauš bitelbys dūzgzmo pilnas oras,
pš lanko prevoje gausai nūydušus bal-
tuosius dobilēlius. Subimbīa kamani,
ic valandēli mano hlausa apšgauna,
palaiho pš toli, tolimoje perspektivoje,
maurojanēru jauēru. Cēs, tolimoje ke-
liu eidamas kažkols vyras sneha. Ne,
tai tebūta kamanēs, ubago balsu po-
tenaujanēros ant raudonyšs dobily
zēdy.

Kregzdē prāšrīsdama paliēcīra spar-
nelhais vandens. Vandenyje pda daug
dēliu ir bužungalvis. Dar dīdesnē kny-
pava smulkesnīs gyvīnky ten visai p-
vizga. Einant pabrante, ī vandens, su-
plumpsi šimtai zāliņš varliu.

Tave masāžņoja vējelis, hepina sa-
lē, apstāvēja vēsus vandus - - -

1960. vī. 24

2. Ančiukai vasara

Baigia peržydėti geltonieji pelkūs vilkdalgrai. Paprastieji vėdrynai eina į peržydėjimą. Pradedą peržydėti mžavosios pinavėjos, pievinės gaisranos. Beržydima buožainis, jonažolius, vėpohlis, miltinaičis, barhūnis, akenis, godo. Krynys pats rydėjimas, jau randasi retuomis po pavalgomą skėteli. Barškuonis, liucernos, borvikis, dar nesiranda peržydinčių. Prasista naktinis. Peržydėjį rugiai vilnija tik vien. Raudonųjų pievinių dobrly pats puošnumas. Baltieji dobrlai kvepia medumi labiau negu bet kada. Labai jau laikas sėnauti.

Nueinu prie Aukštadvario ežerėlio - girdyblis, nusirengiu ir sėdresiu ant lietpalčio. Saulutė kepina. Vakaris vėjelis odą masažuoja. Kamolinis debesukas nedaug, ir tie patys dangaus pakrad-

ciuose. Ureversis muzika netilta.

Miglēs lengvame vējelyje tamsijs ūl
telijs masērnis mōmoja. Purošneji gyslon
(Pl. media) ant hiety streby vīrsum zī
lēs iškēļ savo lilinius „gaidziuhus”.

Begulidamas idgirstu nī trejeto m
ny zolēje: „čiužu - čiužu - čiužu”. Na r
nau eziukas. Nehur tu nubēgsi, palau
tuoj tave pasveikinsin.

Atsistojū, ton pusēn paējēju. Tik ū
šmushist pro pat mane ančiukas, rudas,
nebe mažas, jau rodos galēty tohs sk
ti, ir vēl sūstoja zblēje nī pusantro m
no nuo vandens.

Aš pastenhin pve p gal nī pus
metro, meilrai pasnehinu: „Ančiukas
mažintis, nebijok...” Bet jis surgūz
tupi, nebēga. Bijau, kad is baimēs nī
persiplahty jam širdelē. Sugrižtu nīl a
hret palēs. Nebegirdin čēžejimo ir mo
nīl parīpsta mīnoti: nejaugi jis tebet
pi vretoje? Parīušin, — nebēra, vadina
zi jau dingo vandenyje.

Vos tik atsigulu ant lietpalēro, vēl pievoje
 nē trejto metru: „čūžu - čūžu - čūžu”. Ča
 kas? Pāējējs ton vreton, paslenkiu: gi hē
 tas ančinkas. Šit ... gal nē 70 cm, tarp
 trainiņ, ir viksvy - dar heturios susispau
 dusies tohios pat mēos galvūtēs. Nē jē pre
 voje - siaurūtē bryde. Matyti jē behta zēzele.

Prieimu pme hetverihēs, paslenkiu taip.
 Kad mano veidas nuo jē - nē pusēs metro.
 Jē būcrau norējs, tihrai būcrau ranka
 mūtvērs jē marāusia pors. Negalēdamas
 rās atsigrozētē, garsai padrasinu: „An -
 čūhēlai, mažučrai, bēhit, bēhit”.

Tada jē visi vėnu kartu zāibiskai
 mūhsterēja per zolē shersai lietpaltē, mēoka
 vandē, nuplauhē rēi pusēs girdyklos mē
 cypa ir mēslapsto tarp ajery ir aulitē nendriņ.

Tuoj pat atshrenda ir senē antis. Guliu
 pme girdyklos. Matyti ančinkams aš nēisro -
 dau per daug bjaunus, kad jē vis dēlto ne -
 vengia kada ne kada mēcypēti, bet senēs
 tēriāusia mdrausti dangiausia tyli.

Netrukus tā pācra ančinky bryde vēl kā

kas pirms manes artinasi, tik daudz tykrai un
 ancinus. Pakelin galvu: gi šis, pūdas,
 zēmonis kņomis, iidižiņes, ihišes liežu-
 vi, laquoja, wēduses oniohšā, riebus
 savo lašmuis sunhrai atvilks pašui grobi.

As samiai jam priksu: "Tau ēa
 ko?" Jis nepyhdamas ir manes nebjō-
 damas, padaro pors metry vingr, 2 50-
 ns, bet ir vēl sugrižta 2 brydz, labai no
 rēdamas perciti šersai mano lietpaltē.

As jē vēl samiai paklausim: "Tau ēa ko?"
 Tada jis apeina mane ratu ir ima be
 gioti po aukstas viksvas giddyklos krantā.

Netrukus ateina ir medrētōpas m
 sautuuru. As jam nupasahoju vōg mē-
 tyhi. Medrētōpa nuomone, ancinkai da-
 bar ēa gyvensis ir mehur is ēa nebeni
 helis.

1963. vī. 18

3. Skundas

Skusniņos pašam Vidaus reikalų ministrui ir savo skundžiamajam netgi lausmų nurodysiu. Skusni... N apylin-
kės milicijos egzistovę N.

Milicininkas yra mūsų matomasis
angelas sargas. Jo ahyvaizdoje mes
pauciamės saugūs. Bėdoje pirmiausia
jį saukiamės. Tovydas milicininko
gatvėje, mūsų veidas nušvinta. Ir stai-
ga... ji žadu skusti?

Prie knygos nusisėdžiu, nusiperiu.
Užtat temstant, 1830 v, seinu pasi-
vairuoti. Pasleidžiu apsuigtu ledu, is-
lygai Nevėži. Apsukau Murmulis salę
kelis dešimty hektary dydžio. Tarpais
skersai upę prabėga po kelias stornas.
Upės skardžiai čia žemi, čia aukšti,
apžėlę knūmais. Yra ir dodelių medžių,
ir pušų quotai pasimaišo.

Pirmoji Nevėžio oaha kažkur dingo-

ta, nutolsta, - nahti; nesuorientuosi.
Reikia pereiti per kalną, tada gal su
rasiu upę ir įsija grįžiu namo.

Virsūkalnėje auga pušis, aplink
kažkoks agrastų plantacija, pašvies
kažkoks žvirduobės. Pereinu kažkok
upeliūkštį, palaikau į Nevėžio saule
Slėniū tik traukiu pirmyn. Jeigu ir b
vo kieno kur pravažiota ar praeita
tai dabar viskas smėgu užpūstyta,
užžerta. Niekur nematyti nei tro
belės nei žiburėlio. Stiepa da stiepa k
gėm. Stebinosi, kad taip ilgai nep
einu įohio galo.

Pagalrau išritu ant kalno ir t
lunroje pamatau keletą žiburėlių. Į k
rinos eiti? Nntaikau liniją į patir
sviesaus žiburį ir einu. Ir einu taip
gal šešetį kilometrų. Matau, kad pably
dan, bet tai nesvarbu. Svarbu tik pa
teliti į autobusų trasą, o tada namo
įau nebepabėgs.

Šviesusis žiburys mane atveda

kažkoks masins remonts dirbtuvēs sodybā. Dar nesu tīras, k-e aš ar N-y. Speigas spandīra. Jau ir mano reumatiznotas kōpas ma geltr. Sodybojē ro-gijs heliai visai p kryžmojasi. Pasuku p to puse, kur tīrōcrau ziburiy, gal gi is oīto heliy raizginis snirsiu p ko-las tīras gatvē ir susvoksiu kur beesas.

Mano laimei, is kažkoks vīka-boris, geltomyņ akacips apsodintu he-heliu ataina zmogus. Aš jam tairu:

— Labas vakaras. Pas hlydau.

Ēra N? Kurius heliu man citi p V.?

Zmogus tuoj is zebra svestukz, apsvēcra pirmiau savo veidz, paskui mano. Pamatau, kad ēra besama mi-licips p galitinis N, nudziungu ir ppirin p jē ahis. Bet jis kažkaip is-rgandes ir pasipiktines ma zagsēti:

— Hik - hik! pas hlydo... hik!

Stebēdamasis tokiu nedraugisku-mu, aš tveriuosi pāzintres argumentu, sakau:

- Tamsta mane pazīsti... Kur ēra autobusu stotis?

- Hik! Nebēra māšiny, jau vi-
nos praējo ē V. Hik!

- O kad jas vilkai! Pēšēram to
loka, kuris ēra helvas ē V?

- Pasiklydo hik-hik! - zagsi
m panicka N is parodo man V helvas
ne ranka, bet... juozmeriu.

Aš padēhojn ir einu nurodyta
kryptimī. Tada jis susunka:

- Kur eini! Ēra eik! - pamoja
jis ranka ē pvesinga puse ir pats nu-
zagsi savais helvais.

Aš apgrēzin, einu ir vīs abepojn
ar tik ne klaidinga helvas pareigūnas
man nurodē. Visur tamsu, prie helio
troby nēra, tik zūriu, kad neišsimis
ērau is autobusu svažineto veshelio.

Bebaigrant srehti namus, štai
mane priveja ir aplenkta tušēra K.
helivine, o N. pareigūnas mane buvo
vētkrings, kad ē V. nebēsō johry ma

šms.

Kohs seltas požiūris į savo pa-
gas. Kohra panieka palydusiam senu-
hui kunigui. Su panas, a panieka se-
nutėms ir klebonui A-se užsėdavo
Dziugmė, bet užtat nuo k.ū. pismun-
ho kėdės jį nusodino pats ministras.

Ekscelencija Ministre, manau,
kad žienos metu pasiklysti gali pa-
vitailyti ne tik man, bet ir tamstai.
Tamsta nenorėsi, kad kelio paklaustas
mūšiškos pareigūnas, iš paniekos užg-
sėty, kaip pasūnhas, ir kelrog tamstai
parodyty koja.

Užtat į N. įgaliotiniui prašom pa-
skinti kohi naujoks, ko tik mūšiškos
mokyklg baigus. Mums, kaimo
žvoplinhams, parodyti kelrog jis bus
pats tas. O N-o stažas ir svoris genau
tiks kokiam miestui, pvz, d. Kaip
tik derėty darbuotis N-ui ten, kur vai-
hai iš nedegamų spintų išplėšinėja po
500 mblrg.

LR-17/2141

Kiek dar toli N-ai iki tikro milicijos pareigūno lygio, matyti iš to, kai palygini jį su simpatiška Maskvos milicininkais.

Kartą lietuvių kolektyvui elksursi-ja dalyvavo Maskvos žemės ūkio pavilijimo parodoje. Viena senutė braulėninkė atsiliko nuo elksursijos ir paklydo. Sėdo 1 metro, bet taip paklydo dar labiau.

Vienoje stotyje senutė išlipa, nepažįsta nė vieno žmogaus, nemoka nė vieno rusiško žodžio. Kas daryti? Atsistoja ir verbia. Prie jos prieina milicininkas, klausia:

— Mātuška, vėiom dieła?

Senutei ateina laiminga mintis, ji prisimena vieno rusiško žodį ir suvaitoja:

— Prapaldája!

Milicininkas, ma senutę už parankės, veda į kambarį, duoda šiltos arbatos, prašo neverkti ir žada, kad vis-

zas bus „charasó”. Ir tikrai, mili-
cininkai telefonais susizino su eks-
kursijos vadovybe, suvanda senutės
lentes ir jas pristato į vietą.

Tas bent milicininkai. Nei juoz-
menio kraipymo nei žagsėjimo.

1966. II. 10

4. Vēlē zina j Dievs

„Atleljoja numirēli: lelio, lelio!”

Li audies posakis

1.

Medžiaga ir enerģija yra amžinos, jos neišnyksta, tik kinta. Šviesos spindulys taip pat nemirsta, jis tik bēga koncentriniais ratais (visomis kryptimis) 300.000 km/sek greičiu trilijonus metu, kol atsimūsa j visatos sienā. Jeigu svēnos nēra, tai gal tas koncentrinis svēnos rutulys amžinai sukasi visatos orbitā? Bēlieka... mums jē pavyli... ir is-tardyti — — — Tai bent lūty dieviska technika! Bet vargu tokij jos lygi ar pasieks smulkmeniskā mūsy planetos padermē ir jos nykštuhiska trukmē.

Vēlē? Sgmonē? Sgmonēje, tame kiberneti-

niame aparate, yra sutalpinta milijonas kny-
gų. Patirta, kad iš sąmonės (ar atminties) nie-
kas nepabėga, nebent tik pasitraukia į neuro-
nų kulisus. Bet sąmonės kulisai, viršukalnių,
bedugnių bei evoliucionavimo daigų mes, pro-
fanai laukiniai, dar neatvėrėme. Jei sąmo-
nės kobulėjantis kitimas yra amžinas ir jei
jis resursai yra neišsemiami, tai ji yra be-
galinė, kaip ir visata.

Vadinasi, faktinai medžiagos, gyvybės
ir sąmonės mirties nėra, o yra tik kitimas,
amžinas „putojimas“, todėl jis yra progresy-
vus reiškinys. Nepakanka jį tik pripažinti,
bet reikia prieš jį atsiklaupyti ir jį laiminti.

Akli ir kurči kačiukai sąmonei dris-
ta primesti mirtį. Jiems prirėks dar milijons
metų, katės piens pažįsti. Kas bus, jei jie ir po
to atsidurs begalybių ir amžinybių labirinte?
O gal tiesos paslaptys netik neatšikleis, bet dar
tūkstanteriopai pagausis. Pagal Dievo Sinus mok.

la, žmonija ilgainiai persienybūs panašiai, kaip Ostija (bus Naujoji Jeruzalė), bet dieviško tobulėjimo rėbos tikriausia nuo jos dar toliau nubėgs. Nors taip ir atsitiktis, tačiau žmogus tikriausia įgyvendins savo teisėtą troškimą, — įsitikins savo vėles amžinumu bei nemarumu. Galį įvykti ir taip, kad mes ir amžinybių amžinybėje neišmoksime nieko geresnio, kaip la-
lėti: „Dieve, koks Tu gražus“.

2.

Mūsų protėviai lydėdavo numirėlių „i
aulištų kalneli“, tuliiodami bei liliiodami ne-
sūdėtingą melodiją, nesūdėtingu tekstu. Tai
buvo amžinai religingas gamtos vaikus, pana-
šūs į Žana Benua, šauksmai, vulkanine jė-
ga sblindę iš paleolitikos krūtinų. Gal tuose
himnuose gyvybei skambėjo netiek maldavi-
mo, nusizeminimo bei susimastymo gaidos,
kiek pergalingos vilties bei protesto prieš agre-

svias jēgas motyvai. Idomu būtu atkurti senovēs laidotuves ne iš subjektīvās vizijas ar hebelisko iŗradingumu, bet iš objektīvās archeologinīs bei etnografijos dokumentis.

Galim iŗivairzduoti keturis vjrs nesāms lavons (arba karsts), triukšmingai lēlijant sūtartines rihrtiniamis giesminīnkams, plāciakrūtīniamis zālīnkams, naršiemis piŗšs triuskintojams, iŗqudušiemis lokis, vilks, tauris medzītojams, iŗkilminīgai pasipuošusiemis iŗtimis, arbaletais, lankais, daudytīmīs.

Lēlijimas iŗkilmingu pērgalingumu aiŗi per sviesus berzīnus, per traŗkanēŗis givis un iŗbēģinīais, ŗimtameģīais medzīais. Triukšmingos lēlijonēs nustēbinti pauhģīai aptilŗta, ŗvērēŗai sulenda iŗ dŗeves, o plēŗŗūnai pasīŗlenka iŗ brūzģīnus, uŗ vēŗavartis, uŗ iŗŗŗis. Lēlijone laidotoģai nubaido piŗtasas dŗasias bei parlaptingas jēgas, kad jos nepahēŗtis nu -

mirēlis vīleļi. Tuo pācīu kursto ir vīlēš nar-
sums, savo elgeņu saukdami: „Nemusigask,
ītai hiek daug bebaimis, nenugalimū drau-
gs tave gīna!”

Gausioje vyžočius, naģinēčius (yra dar
mokasinai, torbasai, basutis) īteris proce-
sioje dalyvauja dar puošnīos gražuolēs, īme-
tėjusios mōterys ir pusplīķiai, žvātūs kaif
vilkiņkai, vaikai. Procesija vaitosi šunke-
liņku per kalvas, apukui ežers, per upelis
tiltelīus. Kai kas nēsā īerno kumpī ar puo-
dģ midaus. Kai kuris rankose kuokos, paga-
liai, ragai, apeģinēs krīvūlēš, īšdrožīnētos kul-
tuvēš. Ķuk vīlēš aģresorīams nubaidyti pra-
vartūs visokie īnagjai.

Gal kai kuris ģyvenvīčīus lēlionēs tu-
rēģo ir sudītingemīus melōdijģ, panašīus ī „Pio-
vīau lankoj īrens, žabīas raskilēles” ar „Aī
īšdāināvau visas dāineles”. Dabār panašīus
triumfu skamba lītānīģos īnvokāģīģos ir „Ķ

gilumos saukienos" (psalmis) posmai. Tai optimistinis, velioni drauginančios ir orelos nemarumą skelbiančios giesmės. Tai himnai gyvybei, sveikatai, saulei, solidarumui, meilei ir Amžinajam Dievui.

1973. 1. 16

5. Laidotuvu rauda

„Ulele! Ulele! Ko numirei? Ar neturējai siltos troyos, grahstēros zmonos? Dēl ko gi parimirei?”

Ulele! Ulele! Kam palikai ganyklas, giris ir ežerg? Ar tavo galvijai buvo ne-nebūs ar nedailūs? Ar tavo tinklai buvo silpni, ar zūvis neskami? Kas tave, svedē is šo pasaulio?

Ulele! Ulele! Kam palikai girias ir pelhes? Ar neturējai sveitrus kardos, tamps-raus lankos, risto zirgo, greity skalikē? Ar tau trūko pauštēnos ir zvērēnos? Kodil tu vāko atsāheī? Ulele! Ulele! Ko numirei?

Tu atsāheī vēzēy, unguiry ir samy. Tu pamehinai kvapnā briedrēng ir melnā lo-kveng. Tu dabar skrendi visum debesy ant

piņķaus zērgs, kad net zēzērbos is po
 hanopu typka. Tave lydi trys zvaigzdes
 po desmei is vanagas po kairēi. Tu skren
 di kardu srytrudamas is kalavjūoēnus
 kapodamas is svesy Anapilē, is praboer
 sālē!" (Rļg SDR I, 857, 551)

Šitaiņ lietuvis gededavo mirusisņy
 is šitaiņ pūs pagerbdavo. Laidotuvy mis-
 terijose svēredavo vaivonylētēs spalvo-
 mis lietuvis, to ovento gamtos vasko,
 humanizmas.

Ai vai vai vai, aja jai, ko tu numirei?
 Argi tu neturējai gardaus valgio is svaigaus
 gērīmo? Ko gi tau reikējo mirti? Ai vai vai vai,
 aja jai, ko gi tau reikējo mirti? Argi tu netu-
 rējai jaunos graivos zmonos? Ko gi tu numi-
 rei? Ai vai vai vai, ko gi tu numirei?!

6. Al-lis parapija

Oras viens, ramus, nori dullsnoti. Nuo sodylas pasuku vieskelin i siaure, praeinu Kum-polk, ir uz pirmojo viensedzio pasuku keliute i kaire. Uzplanuoju praeiti 20 km per 5 val. ap-link ezemus ir gristi pro Degucius, Al-lis namo is pietu pusis.

Nori pakartoti IV.5 maršrutu, kai dar tebebuvo šardziuose sniego ir ledo lopiniu. ~~Is puikiu sauleto diena buvo ir vietomis tebebuvo~~ vos isbrendama purvynė. ~~Is puikiu sauleto dre-na buvo perzydėjs lazdynai, ejo i perzydėjims baltaksniai, pražydo rālpusniai.~~ Tada prae-jau daug visokiu purtagalvyniu, mačiau daug gandralizdriu ir gėrėjansi klykaujancionis žuvedromis.

Nusisėdėjs prie b-ros aplanku, gaudau jaunus žoleles, žeb svėžiai sulapojusiu medriu kvapus ir godėrai geriu gaivy ora.

Jōtininijs mīskelis ēra kaip ir nēra. Tik valandēls paīfēji, ir vėl pro lapus ruyti pries ta-
ve slēnis, ēzerokōnis, kalva su viensēdžiu, su
kitu tohins pat gojelin. Tai puīnyliāi, tai lapuo-
cis krūmai, gausis lazdynais, baltalksniais. Gra-
liepu, gīuoly, net viklōny. Vīzēsēlontose dregnosē
pabrūtēse stūksa izbedē samantē ahmemp.

Skamba strazdy ir vieversiy gresmēs. Kukus-
ja gegūtē. Purptelēja pōra kurapky. Vīrsūm pel-
kelēs prashrenda ilgasmapis tilvikas.

Slyvos, vyznīs ir ypatē ievos - pačiame
zydējime. Tvoj subolus obely shēcrai ir kriau-
sīs piramidēs.

Paēzērēs ir pelhētē kloniai pripidti purie-
ny aukso. Panuovabrai īsvien geltomōja nuo-
pienis ziedy. Jy dar nesiranda su pūky bur-
bulais. Šalpusnis ziedy ketvirtadalis dar tēbe-
zydi, pusē jy su neleistomis galvūtēmīs ir
ketvirtadalis jau su pūky galvūtēmīs.

Paōrame zydejime kasūbiniai vėdrynai,

plantēs cērpēs, kiškiahopūsčai, petvarahčai, knī-
minēs zliūgēs. Prazīta vaistučai, zivņnagēs,
papr. veronikos, papr. vēdrņnai, dilgnučai.

Tarp kalvs bei gojels nēcinu pīrišts
karontē, svarutē, jauks vērsi. Skardšim zven-
gimn pasveikina mane arklis. Mandagiai
pahalbintas, jīs partato ausis ir toli mane
mulydi idēimn, draugiskn zvilgšimn.

Keliore vietose nēcinu pō ketvertē pen-
kētē avis. Jōs puōša kalvas, patiesusos ant jōs
savo baltus purius kailinūkus. Kitos stebi
mane n bardo net sekti. Bet jei tōk bent zings-
nē s jās artyn, tuoj bailiai sprunka, nelyginant
atkampios gūtelēs vaikai.

Prieini aukštē kalvs apstots, apstots upeli-
ks. Keista, kad jīs nūanda kelis pōch ir ty
aukštēbīs ištūkti n pō jās pravīngunūoti. Kai
kur jīs pō juodalšmīs kelmus ir akmenis gar-
šiai cīnlena. Upelinķais zivņs savo nūoty-
kingose migracijose pašliavzīa nno ežero n

ežerg.

Kalvoze linksmaj zālinoja rugis zēlme-
nys. Negi brini per juos. Keliņčis rēta, ir tos
pācīes pavarsminūtos. Tad idomāussā citi pa-
nuovaliais, per lankēles. Ēra tīrīta puriens ir
behrapis nāslaičis. Taop karkly boluōja storos
pustrečimētrinis pernyhstis nendrēs.

Ir stok. Priehy ežeras, o ē sōmus kupstuo-
ta, liūnuota lanka. Nori nenori, grīzik atgal
ir ieskok kelio.

Kelras vs dēlto eina tahoskyromis. juo eiti
taip pat malom. Vaizdai meitūs. Kalvy panora-
ma dēkingai, it ehraue, atskleidēra visus pavasa-
rio grozīto stebuklus bei jō detales. Pety viensēd-
tobes: ai su negausiāis vaismedī, ai vaizdingai
sudēlioti apre kalvy visūnes. Tik nemoku nusak-
ti: mazus zāslinius namukus zmogus mātai
tarsi is lēhtuvo perspektivos. Paējējus, uz kelrys m-
nuēns, to viensēdēro jau nebemātai. Pamātai
kity. Tūlo viensēdēro cementinis sūlnis ren

tinys toli nuo trobesių, gilioj pakalnėj, prie
koko ežerokšnio.

Neilgai tenha grožėtis vairsdais, nes
pasiklystu. Priesahy pasirodo Krapiškie fer-
ma, ir pro Kumpolhos kalvę pasiechiu vieš-
kelį ir namus. Taip vietoj 5 val., nevaihs-
crojau nė 1½ val.

1973. V. 15

Ne prmo idomumo 1 val. maršrutelė :
suknis takeliu, Baziliškiai, Dequėrai. Kele-
lis sukalojasi, kuprojasi kalvų pakrūtėmīs,
per lapuočių giraites, pilnas strazdy čraus-
kėjimo. Ežerėlis nėra, tik ošaip punta gal-
vynėly nemaža praeime.

Diena rami, blankiai saulėta. Pušis ūg-
liškai - iki 10-15 cm. Žolė labai linksmā. Pake-
leje banguoja kalvos, artimesniame plane
su rugis želmeniu, o tolimesniame - su pa-
dūmarus, omis graitėmīs. Ruginis želmeny-

ze jau katē parislēpty.

Sodyby namelrai medīnai, primityvos statybos, apsupti baltutēlijs obely puohstēmīs. Tūli ōulnijs rentimais pakabnēse. Karvės pamuo valiuose priristos. Uody daugybhē, jre kapoja zmones ir priristys ashliulis. Zvengia pamates zmozys, praso, kad jē apgintum nuo uody.

Šalpusmais perzydējs, $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{4}$ m mulinhusionis gavutēmīs, $\frac{1}{3}$ m pūky burbulonkaīs. Pihitāōāōis jau priradē pūky burbulys, o wēvahas jys nebuo dar nē vren.

Puriems grožis jau praējys. Jevos vrenos nubla kusios, o litos dar paērame gražume. Gelt. notrel. vaisgoms, kartenijs, zrognagīs dar pats zydejimas.

Vakar prasydo kastonai ir balt. alyvos. Šiandies praiz. grobal. lanksvos, gelt. akacijvs, putinai, zemusgēs, rasahilos (jys visur gausi) ir pav. emai kny.

Pracine Degucis fermis ir per mieste lē grīžtu namo.

1973. v. 24

7. Krūžis

Al-lis autobusu stotelijs, pašai autobusē, izīnēta m Ona Žukliene, ī Gegužiskis I, g. 1917 m. Ji pradēda pasahojims apie stors, bet be viršinis arīnols, auganti stotelijs, aptverts gelezīne tvorele:

"Tā arīnols sodino Al-lis mohyklas vedējas moh. juozas Miškinis. Ji ilgai Al-lis mohylojavo. Vedē vietinē aleksandravietē meergaitē, pabiedns, bet pasmagiai gražis, Puzonytē Ebzbiets. Pašai ji īsbuvs lagers 20 mety, Panevėžy purnai mirē, taturēdamas per 60 mety.

Arīnols sodino visa mohykla. Ir mes susirikave atējom ī krašty mohyklos. Arīnols sodino 1928 m., minint 10 mety sūhakti nuo nepriklausomybē atgavimo. Po oahnim padējo butelē m dokumentu. Lī tada taturējam desimti mety. Buvs īlta, gegužē mēnu.

Švilpiskio seniokas Viktoras Streikus padarbo krūžis ī gegužē mēnesī, ty pašis me-

ty jš pastati pie klebonijas. Strieķus ir dabas
telegyvena, turi apmē 90 metus.

Vokicēnus svījis, 1944 m. klebonijs paēmis
ōita valdriā. Križims jai nepatīko, tai jš 1944
m. rudens, perkili ē sventonij. Dabar jš yra
valstybēs saugomas, kaip archit. paminklas.
O klebonijojē belety mety buvo kolnkiis rastinē
o pašui - ambulatorija lig ō. vs dremos".

1973. v. 21

8. Baziliškis

Pusantros valandos užtrukus pasivaikščiavimas šio dienos padarė man maloniausią iš visų Al-leje praleistų dienų. Pavakary, po blankiai saulėtos dienos, pasiimu trilitrinį stiklainį ir nauju keliu ^{einu} pėnu į Kumpolką pas Vincą.

Šulnis takelin per miežių želmenis pajėjęs, užkopiu į kalvą ir po mano kojomis dauboje netikėtai išdygsta viensėdis. Viensėdis užstatas kalvą, ant pankuprojusio daubos dugno, tarytum ant stalo, padėtas. Tai Onos liekėnienės, iš Baziliškio, taurus lizdas su nemažu, tarsi apsnigtu obelu, sodu.

Pirkis palieku kairėje, pasuktu takelinu pro dvi markas, pro pirtį, paskui keliuku Kumpolkos link. Tarp dviejų markų pražydes pūtelis. (Kas gi jį čia atnešė?).

Vėl kalva. Jos pakrasty darščių rankų suversta žūnis akmenų. Kalva apžėlusi senais beržais ir pušimis. Tė už medžių išny-

ra Vinco kalvė. Lanksteli padars, parieku ir
jo sodyba su gausiu bitynu.

Vincas ant užlys tankši, dirba avili.
Vincienė, dar nepamilžusi karvutės, prašo luk-
telėti. O mane, savaitėmis kambanyje nusipe-
rėjusi, traukia pasivaikšioti. Pasigviešiu apei-
ti Kumpolhos ežerėli. Kai kas jį dar vadina
Dainelio ežerėliu, nes prie jo seniau buvusi
Dainio sodyba. Ponia atkalbinėja, saho, kad
ežerėlio krantai esą šlapi ir man prisicisia
ilgokai ir didokiu ratu eiti.

Užplanuoju kryptį, prieš laikrodžio ro-
dyklę. Pradedu kelis iš pietryčių, pro Vinco tvan-
tą, bet kelis partoja upokšnis, atitekančis nuo
Vinco pieties. Priseina eiti ne kitaip, kaip tik
jo kniaušiu aukštyn, prieš srovę.

Peršokas upokšni, prieinu šlapio plokščiadug-
nė loma, į knintanę ir tą upokšni. Su savo sanda-
lais jos negi iverksi. Vėl einu pamuovaliu pagal
miežių želmenis, kuriuose jau žvirblis parislėp-

ty. Reikia eiti iki pat vieskelio. Škersai vieskelį tikriausiai loma turės tiltelį. Savo nustebimui, jokio tiltelio nerandu, o loma mašina drogme ta pati kairioji pavieskelė iš šiaurės.

Į vieskelio išmuka keliukas ryšio knyptimi į kraštus. O jei vieskeliu eičiau tiesiai į šiaurę, tai už puskilometro pasiečiau Simoniškis stotelį kairėje, o įvydžius su Kuojinio ežeru dešinėje.

Už plokičiadugnės lomos pradėtos pamuovaliais priartinu netoli ežerėlis. Jis sklaidinas ir neprieinamas, įmirkusios samanos lankelis apmuktas. Brendu per baigiančias peržydėti purienas. Netoli vandens dar tebežydi pupalaiškiai.

Drognai. Tenka vėl artėti į pamuovalį ir didinti kelionės ratą. Už mižių, kalvos viršūnėje, stūkso trejetas degalų cisternų.

Paėjęje gano arkli. Būidovas, simpatingas auhštas rusas su žila barzda. Jis nupasakoja, kad ežerėlis tesą vėno ha ploto ir 30 m gylis. Giliausias esąs prie pietrytinio kranto. Priklauso

kolūkiņi, bet zvejoti jāme esg beveik neįmano-
ma, nes atabrado nesg. Žuvis jāme esg įvai-
rių: lydziai, ēsenai, kuojos, lynai ir mintuvis(?)

Šiaurvakarinis ēzerēlio krantus supa
smēlinēs, nebe molinēs, kalvos. Einu įs pānuo-
valiāis wēuolānhom, nes įmirksi lānka ne-
leidzīa eiti arētan vandens. Tai esama upe-
lis lomos.

Einu krantu aukštyn. Tai besama kaip
reikva upelis. Jo vāga vīs gilēja. Karīuosi vīs
aukštyn ir matau, kad upelis franigrauvēs
per kalvas gilis gilutēls ^{daubs} ~~vāga~~. Netoliese lauk-
mīs karvelis dejuoja.

Pagalīau leidzīnosī $\frac{1}{2}$ daubs, priāngusis
tanhīs krīms. Netoliese lauk. karv. dejuoja. deng-
vai pērschu upelī, ir - koks mano nustelsmas,
kai pamatau, kad upelis nuo tos kalvos rau-
niai teka ne $\frac{1}{2}$ ēzerēlī, bet ... priesais kal-
vas, īs ēzerēlio!

Upelis slaituose pilna pipirlapis, pakal-

nuēis, miškinis asiūklis, paparēis, vilkau-
gijs. Triuši aukštyn. Šlaito užuovėjoje ievis gro-
zybė dar nepahirsta senatvės, mano pajudintos
jos gauriai žiedais minga man ant pečius.

Ežerėlis man jau toli toli pasiliko. Jo
alksmynuose linksmi gieda laštینگalos, jo-
kių kačių neprisibrendamos.

O kur gi Vinco viensėdis? Dabar kitu
upelio šlaitu reikia grįžti ir vėl artėti į
ežerėlį, nes Vinco viensėdis juk prie ežerėlio.

Upelio loma man jau iš kairės. Tai šla-
pias alksmynas ir karšlynas. Stengiuosi jo atsi-
kratyti. Lipu aukštyn, bet ir aukštai kalvoje ran-
du knūmais apžėlusio balgo. Į jį per miežius
želmenis kūlviscėra nubilda stoninas.

Už balgo lauke pasirodo vieniša daržinė
tarp dviejų milžiniškų baltųjų alypų guotų. Ta
„daržinė“ iš pietų sono beturinti langus, ir ver-
tis prieš ją gamosi. Taj Baziliškio pirkioj per-
nai mirusi senutė Širvienė, o jos rūmus Pau-

liur isbēģers un latvijs laimēs ieskoti.

Stengdamais vis artēti pie ežerēlio ir drauge vengti jo klampios artumos, pagalian isrimušu un keliuks, pieinu Vinco kaluz ir pati Vinca. Aplink ežerēli, ejan visā valandā.

Vincas papasaļoja:

Kai mano vaikai mohisi, jau šitais, tanybiniais laikān, ežere buvo šitaisē man dykls. Jie nutiesē lentas per klampio pīevā, ir dar kelioliks metru virsum vandens. Jo gūli 14 m istyrē pīristu ant virvīs ahmeniu. Ploto jīs yra 80 aru. Dugnas dumbļotas tik pabrāšcāis, o toliān nedumbļotas ir braidiyti patoqus.

Upelis atiteka un Kumpolks is laumelic ežericko, vas arā isdžiūstancio. Un Kumpolks jīs teka Miškinin, 1½ ha didums ežerēlin. Un jo - Degutin. Degutis - nemazās, ir zūvin - gīaunīs apylinkej ežeras. Un jīs daug zūvies atona is Sarty. Kas pavasari jīs būna pilnas zū

vies. Īmonis priegauds. Žuvs, ūds, vindijs, priidziivina, pardavineja, kas tik kiek noni. Dabar Deguti, ūtvindē, kad žuvs dar ge-
nau laikytusi. Ūpelis ir Degučis teka Dervi-
nių ežeran Zalvėn, ū Bradėnių, Salinių. Brade-
sinose kairėj Zalvė, o dešinėj Sartai. Tē ēra iki
Bradėnių bus 10 km".

Nuostabi turistinės laimės ir Kumpolkos
ežerėlio atradimo diena.

Šandien penktadienis. Nešuvsi vieskelin
tinklėlyje tris litrus sveikatos eliksyro. Kvėpuoti
lengva. Dėl vėsaus NE 3As vėjo visi vudai išsi-
slapstę.

Eidamas tyliai mąstau apie geologinę Kum-
polkos praitį: kaip sugūli morenos, susidarė kal-
vos, ežerai, kaip ūpės prahisto aukštas kalvas,
virto ūpeliais, sustūgo ežerukai.

Mąstau apie viduramžinius Europos avantiū-
ristus, parigviešiusius mus suhultūrinti. Pirmutinę
surėmė bėdos taikos išsilgusi ir laisvę mylinti Min-

daug. Jam pagailo siaubiamą dietuvos sodybą ir
 vergiamą žmoniją. Pažeminimas yra sunkesnis už
 mirtį. Lengviau yra kovojant mirti negu klūpant
 gyventi. Reikia pagaliau eiti visiems už vieną ir
 kiekvienam už visus. Kitaip nepadarysi galo var-
 qui vargelini.

Pradžią sunki. Mindaugas daug privargo
 organizuodamas dietuvos valstybę ir telkdamas
 kariuomenę prieš plėšrius Europos atėjūnus. Ten to-
 rija plati, sodybos išsimėčiusios, kunigai kūrė ai
 nesukalbami. Visiems tenipi medžioti, žvejoti
 ir žemę knisti. O vienytiš ir valstybę, palikti sa-
 vo šeimas ir eiti priešų pilių griauti - tie rei-
 kalai nevisiems buvo aiškūs.

Priseina derėtis, daryti nuolaidas ir griebtis
 gudrumo. Ežeringas ir pelkėtas ošlis kraštas, tikro gam-
 to labirinto, užrašo Mindaugas kalavijuočiams
 ordeni ir tikisi, kad jis jam ištrigs gerklėje, kaip
 vilkui kaulas. Ta dovana ordenas neilgai gardėva
 voni: paėmę ošlis žemeje ordenas ošlais pasprings ir

musprogo.

Suviskink, jei geras, sėlius: vienas vienintelis prastas neprajojamas viesekelelis, nematomi, nesurandami ir neprieinami viensėdžiai, skurdžiausias grobis perspektyvos, šimtaprocentinė paklydimų garantijos, negailestingas sėlių priešiškumas ir garantuotas kailio pardavimas vėliniui.

Galima įsivaizduoti, kaip divonijos kalavijuočių družina išjoja nuotykius paieškoti ir laukinius sėlius „pamokyti“. Vakare družina mstoja kalvos šlaite, nubalnoja arklius, nusikuria laužg. Netoli aidė šunų lojimas. Vadinas, netoli sėlių sodyba. Kam dar beiškoti stumbrui ar stirnos, jeigu iš sodybos pašonės iš ganyklos galima nusikniaukti riebus veršius. Taip jie ir padaro.

Bet sėliai nevaisingi neįviestiems svečiams. Nesuskubus nė paragauti keptos veršienos, iš už knūmų paripila strėlės, atšvilpa ietys. Vakarie-
nė ir poilsis sutrukdyti. Vietoj jų — kraujas, riks-

mas ir keiksmā.

Vyriņš kalavijotīs beviltiškoj padēty
pahelia rankas ~~ir~~ dangs ir karštai sūsunha
maldoš zōdriņš: „Super aspidem et basilis-
kum ambulabis” (Ps 90, 13) Reiškia: „Tu min-
dživsi angis ir zalcis”, arba — „Viespatie, su-
mindživok angis ir zalcis”.

Sužeistieji ir sveikieji, griezdami danti-
mūs, jam ikandin sūstaugia: „Baziliskus! Ba-
ziliskus!” (reiškia — „Zaltys! Zaltys!”). Tamsoje
ir medžiū tankmėje prišo nepamatysi. Kaip jē
nūsaus! O gal jis vž ahivarys glūdi, — prie jo
neprieši. Paėjēsi toliau nuo laužo, — aišku, kad
nebegriši. Priseina kviestis $\frac{1}{2}$ talka Dievs, kad jis
sumindžioty zaltį.

Vienas kalavijotīs guli negyvas, trys sun-
kiai siliū strėlēmīs sugelti, o likusieji šurmulinio-
ja, draugus slaugo, trijų arkliū neberanda.

Šinsti yra vž ka. Juk viskas jū. Prieš Die-
vs ir prieš žmones jiems priklauso šita laukinė zē-

lijs zeme. Jie turi teise ja plēsti ir joje ūemi-
ninkauti kaip, kaip jiems patinka. Net Dievas
turi jiems padėti. Bet kaip išdrįsta nepablūsti
šitie ūunys, šitie žalciai! Kokia nedėkinga,
klastinga ir neriteriška šita angijų veislė. Kiek
dar reikės broliams riteriams nekalto kraujo pra-
lieti, kol mažumelę subkultūrinis štuos laukinius
žvėris ir pavars juos žmonėmis.

Ši kartą jiems brangiai kaštavo nuo-
tykiai ir ūelijų veisė. Laužg prisėina nūgesinti.
Girdėti vilky staugimas. Paslaptingai ūlama kni-
mai. Alkis kanhina. Uody spiečiai neleidžia
nė akių sudėti.

Numiršta vienas sužeistas. Brėkstant ry-
tui prisėina du mirusius užkasti kalvos pa-
pėdėje ir užrintinti juos almenimis, o du sužeis-
tuosius su vargu tempti atgal, Daugumos link.

Aprašinėję ūelijų vyrų sugrįžta į savo
sodybas kalvoje, aptvertą statiniais rastaš. Šma
dalintis išpūdišais:

— Kodēl tie vaņņs nīs ņauhē: „Baziliš-
kis! Baziliškis!”? Kodēl?

— Tai mūņs sodybs jē taip vadino. Ma-
tyt, pariklyde mus hitais palaiķē. Pamokime
juos, kaip mūņs vērsius vogti. Ir vilkams bu
sveika prisiminti, kad Baziliškio vērsiai jiem
šersai gerķle istringa. Taip ir vadinkimēs. Bū-
ķime Baziliškiai, jeigu tas vardas palengvins
mūs mūņs vilkus atbaidyti.

Štai hohs senas yra Baziliškio vie-
tovardis.

1973. V. 25

9. Klebonija

Štandren Ignas Marčiūnas, Petro s., 15 Al-
leis, g. 1921 m., pasakoją;

„Daugiausia nužinojan apie senovę iš mies-
tonio Apolito Vaičiūlio, kuris turėdamas 80 m. amū,
mirė 1967 m. (Kapinėse yra jo paminklas)*. Jis man
pasakojo, kad kai mūsų b-čiai baigė statyti, ant
bokšto buvo keliamas didysis kryžius. Kryžius
bokšto an kelė mylimiausias pono Monikonis bernas
Aleksandra. Kinto žemėn ir užsimušė. Nuo jo var-
do bairnytkaimis praminė Al-va, pašui Al-le.

Senoji klebonija sumūnyta iš tokių molinių
bloky, tarytum kokius kaladzių. Ji buvo didelė -
apie 7 m platumo ir kokius 13 m ilgumo. Joje buvo
kokia 10 ar 11 kambarių. Iš vakarų pusės - 1. virtuvė,
2. podėlio kambariukas, 3. šeiminiškės kambariukas,
4. krikšto kambariukas, 5. gryėra su duonkepim (15
gryėros - 2 virtuvė, 6. pietis (ir ai joje esu dar mau-
dėsis) ir 7. prieangys. Iš rytų pusės, po dešinei - tar-
ny bei puvininkės kambariai (mat, klebonija turė-

jo 30 ha zemes): 1. līg ir virtuvē, 2. miegamas
ir 3. geršnis kambars (iš rīty).

Senovij taj klebonijoj gyveno klebonas, o w
liau persikele i medine, kur dabar ambulatorija

Po senija klebonija yra dvisakis (kryza-
vas) rūs is plyty. Jis ir dabar tebenaudojamas
kolūkis pirminkas ir as bulves suspilam.

Tos klebonijos dalis gruvešis tebēra: liku
siena pietine siena, pietinis kambars, langy rēmy
gal para nēsilike. Kai atējan, pries 20 mety, vi
ros sienos tebebuo.

Pirmiausia sugriuvo rytine siena. Pries ko
kis 15 mety emē griūt siaurinis galas. Pries hoky
10 mety gruvešinis buldozeriu prastumde.

Pietinis galas buvo sveikiausis. Jame gal
20 mety gyveno Masa (Mania), dirbusi ambula
torijoj sanitare. Kai klebonija pradējo griūti,
1968 m. Masa is jos išsikēle.

Klebonija pibaigi gaisras 1969 m. vasara,
apre birželio ar liepos 10 d., trečiadien, ar ketur.

tadieni, pietu laike, dobilus žaiginiuojant. Ne-
žinia, vaikai ar tikonai padegė. Buvo shield-
rom dengta, pilna sinkstis, udegė grebėstai,
kreklai, lubos, grindys.

Po gaisro, kai nubuvo stogo, sienos
imė nuo lietaus sparčiai griūt. Sienos tur-
to buvo, bet be stogo sugriuvo. Jei stogas
buvęs, tai toks mūras būtų dar 100 metų
stovėjęs.

Naujam statytame klebonijos klojime
dabar įrengtas matūnas. Kita daržinė - pā-
senā, gal pirmosios klebonijos. Kai daržinė
konfiskavo, joje įrengė Viktoras Karinaus-
kas. Nuo jo atpirkau ar ir gyvenau iki šiu
metų, kol paristaciau naujas namas.

Visi tvartai suversti. Tik likęs maršas
medinis. Jame gyvulius laikau kol kas.
Ji sugriausiu, kai paristatysiu naujas.

Cia pat prie Al-lis yra Morikonio par-
kas, o rode dar žymu seno dvaro vieta. Bra-

voras buvo iš didžiulių plytų pamūrytas, bet
 vėto grūvisiais. Kad plytas krisdamos ko ne
 užmuštų, tai prieš šesetą metų bravora išpro
 dino. Ir aš dar mėčiau nuo viršaus plytas. Kri
 damos ne tik nesudūsta, bet dar kibirkštys iš
 soka.

Salykela buvo b-cios presbiterijosje, kur da
 dar kaba Angelo paveikslas. Kun. Šimasis sa
 kyklo perkeli į dabartinę vietą ir presbiterijos
 senuose prahisto langus, kad prie altoriaus be
 ty sviesiau.

1973. V. 27

---

* Kapinių šaurime gale stovi betoninis kn
 žino su Kristaus galvos metaliniu bareljefu ir balto
 marmuro grafiskai išdabinta lenta, lindijanti, kad
 čia ilvisi Jpolitas Vaičiulis (1885-1962).

10. Provokatorē

Grīzes ir bažņycīos sumanīau pailsēti, ir sodybos parauti varnālīsās ir dilgynes. Po poros valandy malonaus sports suburbia kieme motociklar, vietinē agronomē atveža mokytojs Mariulienē. Ji papraiso 14 val. atrakinti b-čig ir jos auklētinius šēstokus supazīndinti su tuo archit. paminklū.

1340 v. atrakinū abejus oventoriaus vartus, abejas b-čives duris, didiji altoris apšviēcū pro-želtoniāis ir trigulū Kristaus žiburēliū, viskosē uzdedu Bacho prelindis plohtelē ir laukiū.

Victon 14 v. mokiniai su mok. Mariulienē pīesaky atēina tik 14²⁰ v. Mokytoja ēina pīesaky, o heliolika berninky ir mergaičis ir parkos. Mokytoja — su šypsenā, gal profesinē, gal... klimakteinē. Pīcina pīe pat Dievo stalō. Niekas nepriklāupia. Tai subarsto ir trujinius manō, kaip gi-
do, plang.

Pabylu ir zedero, mēģis ir visas ispuņģis
 ploštels. Grižtu pie mokinis. Jie padrikai cho
 m pasahs man laba diena. Ar antros kartas pri-
 trenhtas. Neatsahan ir pasveikinoms ar ten pat
 pie „teberisypsančios” mohytojos, prabylu:

„Mokiniai, jūs nepasveikinote šis na-
 my šeiminiško. Tarybiniai ir statymai reika-
 lauja visy religijy maldos namuose elgtis
 taip, kaip tos religijos reikalauja.

Jei ieisi ir zydy sinagoga ar ten nusi-
 imsi kepurę, rabinas paprasys: „U, prašom u-
 xidit kepurę”, nes jis religijoje kepuris nusi-
 mimas reiškia nepagarba jis maldos namams

Kai turistai eina ir kokis musulmonu
 mečeta, izymis savo grožiu, jis dvasiskis
 mula turistams liepia nusianti batūs ir
 apsianti šlepes, ir visi klauso.

Kataliky maldos namai yra nepaprast
 nes jis didriajame altorinje gyvena Dievas Šven-
 čiausiu Sakramentu. Dievas yra čia šeimini-

kas, ir tādēļ mūsu maldos namai, arba baž-
nyčios, gra Dievo namai.

Visi iicinantieji priklaupīmu pasveikina
Dievs, šis namu šeimīnīka. Jūs nepasveiki-
note šis namu šeimīnīka. Ar tohs jums
buvo duotas nīdavinys? Jūs jī izspredīte
penketī, egzaminis īslaihtē ir galīte grīzti
namo.

Katalīky, neklaupīanīcy pīeš Švī. Sakra-
mentā, īš vīso nīra. Motīno, neklaupīanīcy pīeš
Dieva, gīmdo retai, arba pīeš gīmdīdamo davo
varkus nīmīsa. Jūs esate gyvi dēlto, kad jūsy
motīno klaupīdavo pīeš Švīncīausī Sakramentā.

Mohītoja, nepravardama drosoy ir toliāu syp-
rētī, mane nītrauhīa:

"Pamohīty mes nesame parīnuošē klausytī.
Apzīūrīhīme vaīkai parāto vīdy".

As mīcho daugīāu nītardamas, vīl atsīsedu
ī sedesā presbīterījoje. Mohītoja pavēdīja varkus ī
onīnīg nava, ir pīe Marīy altorīāus parāho jīems ke-

leta meninīs nesąmonis. Pasūi iš ominės navos
 išdrįsta išnirti tik b-čivs prieangyje, bando paistėti
 apie stilius. Užsiveda vaikus į viskas prie dump-
 lių, paliępa nieko neliešti, pablansia, koks kompo-
 zitorius daugiausia kūrinis parašė vargonams, ir
 viskas. Įsicinant iš b-čivs, dar svetoja prie slakstykli-
 nių knyžių, bet ir juos tepakomentuoja vienu kitu kriuk-
 telejimu. Visi ir išeidami išlieka išlikimi savo pa-
 simtam uždaviniumi: prieš didįjį altoriaus nepriklaupia
 vadovė iki galo išlieka išlikima savo nemokėsiškumui
 ir savo nemoteriskai ryšsenai. Didžiojo altoriaus ir
 kito ominio altoriaus vaikams ji neparodė ir apie
 juos neprasitarė nė žodžio.

Visa ekskursija, įskaitant ir mano gidiskos
 informacijos, baigėsi 14³⁰ v., t. y., užtruko lygiai 10
 minučių. Toks jau vargonas mok. Mariulienės
 svietimas ir tokia profaniška pedagogika. Ko ji
 tuo orekė, tur būt, paaiškės vėliau.

1973. v. 28

11. Tu žmogeli

Po pamaldus sugrįžęs kol pargaminau ve-lynus pusryčius. Atėjo dar Marytė „apšviesti“ ma-nyr dėl katekizacijos ir taip religiskai paauklėti. Atnešė gražiškos literatūros ir paliko ją man. Visa valanda ji mane trukdė, gaisino, savo autori-tetu slėgė, krizeno, išpuvusius dantis rodė, pailsė-ti nedavė, kol man visai išūžė galva.

Knygų ir rankas paimti nebira jėgų. Vaka-ras, 21⁴⁵ v. Guliti kiek anštoka. Eisiu pas Vincą pieno atsinešti.

Pasukau šulnio takelin. Jis beveik nebenaun-dojamas. Avizoze (ne miežiuose) jau kati pasi-šlėptų. Targstau avizėles, bet jaučiu, kad jos po mano kojomis verkia. Prieinu neapsėta, sū-variantę vagą ir ją pasukau į šiaurę. Martini-nienis viensėdžis ne iš tolo nebepamatau. Pa-muovaliai balti nuo kmygų, pievos geltonos nuo papr. nedrygų. Pražypta gegužraibės, barškencėnai. Po saulėtos drenos pučia pastiprus SW4AS vėjas, ir

nodai nezylioja.

Paejējus, priscina pasukti & vieskeli ties
 rudu gyp. namu dešineje vieskelio pusėje. Vin-
 cas su žmona šandien buvo bažnyšoje, bet 22
 jie jau užsiraikię. Mat, vakar Vincas palaido
 jo savo broli, kriaušus parapijoje. Pavargę.

Grįžtu pro Martinienės pietelę, kopiu keliu
 te & kalvo namų link. Bet iš viensėdžio išėina
 žvalus jaunas vyras ir mane šaukia: „Ei, na-
 čebnik, sugrįžk“. Sugrįžtu. Kvietėjas su kvapeli
 pasisako esąs šis namų šeimininkas Martine-
 nas. Kvietė ir vėly. Kalba geriančią balsu, su
 nervingai pabrėžtu dirbtiniu laisvumu, mane
 vadina „tu, žmogeli“, pasisako šandien buvo
 b-je. Priešaištaija, kodėl neužsiuktu pas juos pre-
 no. Turis 2 karves, 3 avis ir 50 obelų sodų.

Jo jauna žmona (šeimininkavusi pas Vin-
 cas gedulinguose pietūse) pahepa hiaušinienės. Prie
 hiaušinienės išgeriu stiklinę stiproko, taip, stiproko...
 Abu parikeisdami man deda hiaušinienę & lėkšt-

te. Man nesinori. Ant lovos sēdi senutē su diviem
 anūkilēm. Šeimīnīnkas jau 18 metus esgu trakto-
 rinīnku, dar du metai likē iki pensijōs. Dabar nu-
 ūg mašīnas pūdymui dirbti ir tt. Užu, mēna apie
 mano gīnē, su Graīru ir partēbi, kad „kunīgams
 taip negraīru“.

Labai dažnai linksnīnija zōdī „kultū-
 ringas“, bet vis su panīcha hitokiems negu jis.
 Pravitana, kad Repšys (k-ū pirm.) su manimi
 negalētys prie vieno stalo sēdētis, nes vienas rau-
 donas, o kitas „per sventas“, kas jo zōdyne rēš-
 kra „per kvailas“. Agronomē, Repšio zīmōna, su
 Masuliais einanti īvien. Ta zīmā man la-
 bai ne ūirdin.

Šeimīnīnkas visai nesidomi nei kas aš ma-
 nau nei kas sahan. Tik vis rēzra savo pamokymus
 bei nuomones nenatūraliai garsin mašīnisto
 balsu. Tai mane labai vargina, ir aš nei palēgti
 galin nei kaip hitaip dingti īs nuobodaus ir be-
 prasmio jo sauksmo.

Tai zmogus, traģiškai praradęs nervus pu-
siausvyra, bet kokio draugiškumo nuovoka. Triukš-
mingu bedrasiu malūnu jį pavertė traktorius. Dėl
baisaus traktoriaus triukšmo bei purtyms, dėl chemi-
kaly bei dulkių poveikio, dėl stipraus triuko (vadi-
namo alumi) trumpomis atvangos valandomis, dėl
beatodairiško „planinio“ vištininkų muštro, dėl ne-
siskaitymo su jo oventu laisvės ilgesiu, dėl stoko
schmadieniu, oventų ir atostogų. Jis ir atostogauti
tegalėtų girtaudamas ir save naikindamas. Lai-
mi, kad jis dar nerūko.

Jis išalkmiai man pataria nuimti nuo sul-
nio spygną, nes iš jo tesemis vandeni; klebonas, Sko-
bienė ir Mikienė. Kam ta spygna! Sakau: „Spygną
ne aš uždėjau. Šulnis aš neatsiveržiau. Pats dar
neįleidau sakny, ir naujoves įvedinėti man dar
anksti“.

Na, ir tipas. Primena ateistą, kuris prižada
tichėti; Dievą su ta sąlyga, jeigu visos duos bus
rahinamos ne geležinėmis spygnomis, bet dešro-

mis. Man ir ģ galva neateina nurodināti ģeimi-
nīnkui nerakīnēti savo dīvračīo, rūrio, pīrtres
ar tvartā, o jīs karščiņojasi dēl svētīmo sulnīo.

Klebonījo sulnys ne pīe namys, tōli daubojē
nē knīmys. Teho mīrnoti, kad Graīys emys rakīnti
sulnī; pō to, kai pīe jō sulnīo pīdergdavē, pīslā-
pīndavē palīktus ovarius kībīrus. O man, "stulpni",
kībīrausa kai kas nīfundytys litrys gazolīo, arba
padūisusys katē.

Ģeimīnīkas Graī; kaltina gobšūmu. Bet tai
vis - ī zodyno "negobšīo" līkīenēs, pēr 14 metys pīe
Graīo nedavusos nē kapeīkos b-čīai īslaihty. Be to,
īr pats ģeimīnīkas nevīs-mena, kaij Graīys yra
jē apgrobes.

Tēn īsīdījau valands. Pagahau suadau pa-
lojys tarpē; īr atsītojau cīti. Pārīemīau stīklainē,
pīlns pīens. Ačīn geradāriams. Bet vis dēlto ne-
slīovīau lūvys "tu, zmojēli". Sīulē man atnēsī-
nētī pīens, pēr zmojē ar pēr vaīkus. Pērīgārdau
naujys burzūarīnīys gāīsīntojys.

Šeimninkas palūdi manē keliņtē, is ten v
 dešmē is v līkienēs kelis. Atsveikindamas, sa
 vo kvailu i prociņ, jē pabūcinoju. Pajaucin jo
 salti, panieks. Kam aš jē bučiravan! Bet kam jē
 manē vīskvietē! Ir nuprask, ir ispainiok da
 bar sēliis psihologijs, jos kartēlē atshirk nuo
 draugiskumo. Och.

Nemprantu. B-ēra pilnutēli zmoniy. Atrod
 kad jē manē laiko zmogumi. Bet privačrai... Guo
 gis, Marjē, Mariulienē is Martinēnas nu manimi
 kalba, kaip nu stulpu. Kaip gi visa tai kaigris:
 ar aš jiemis isrodysin, kad aš ne stulpas, ar jiemis
 pats patihisin, kad esu stulpas?

Gal gi ir nebehtihisin aš tos ketverinķis, is
 jis pahaliky, kad aš esu zmogus, kaip ilgai aš
 pajēgsin lūti „ne zmogumi” jē ahyze? Ne drau
 giskumas, bet futuristiska marmalyne. Žinok da
 bar, ar man ketverinķē is jos reikia traukti, ar
 pačram is jos iskopti.

Gal taip jau reikia, kad seng zmogus lai-

dyti kvailin yra visuotinė mada. Bandyk ne-
bandes ką nors ne pagal sabloną praritanti ar
padirbti, žiūrės su atleidumu tavo „keisty-
bėms ir visvien laikys niekais viską, kas įs
buržuaziniam tamsumui atrodo ne taip.

1973. VI. 3

12. Imbrado ezēras

Pirmā kartā apīzau Imbrado ezēras ledu III. 10. tē. Tada kārtino pavasariska saulē, drenājo. Štrandu par vakaru apīzau jē otrā kartā. Lēdo pavirsnis be smego, saulē atīrdyts, minhīstas. Jō saulītesnēse metose ledas visai īsakijēs, jē jē dumba lātai.

Pradedu eiti nuo mokyklos Štrauvakarimame ezēro kante rē eimū aplink pries laikrodino rodylkē. Ten pat plevimū mēzālusjē upeliūhīstjē, atitekāntjē īs pūriakēhtario Midolky ezēriūko, esanēro pries Žagōry fermos.

Apīzau buks vakarinjē ezēro galē galē kilometro plečēro. Ezēro krantas pelkētas, apsmptas her. žūky, juodalhsmis, baltalksmis, gluosnis postā. Šū kranta malhīnū medžūy krūsmis (victwē). Yra briedžūy, īstirūy, kīšhūy pēdsahūy. Paezēre praminētas takas. Ezēro galas — īstīsas kupstuvotas mēndrynas.

Pries pasnkant jē rytus īsīlgai ezēro, īs Imbrado īstēka jē Aviljē platesnis upelis su dailiu kar. ērys lieptu. Prie liepto stovī didzīnūlē vīksmūy ku-

petā, tur būt, briedzams.

Išilgai pietīņo ezera krantā, tēsiasi bērīnāi
m pūš, priemaisā. Uz kilometra priecim Jz. Michaus
vienkiem, m pīrtelē paszēvējē. Pracim nendrētā,
uzpelkijusā glankā, atsīmisanōg; statā skardē.

Vēl uz kilometra, pietītināme ezera kam-
pe, ant aukstā skardēiv stovā lites graus vren-
kēmī m pīrtelē.

Dabū smailu (ziarū) rītinā ezera galā, m
tvoj vēl vienkiemī m neisvengiamā pīrtelē. Nen-
rīnāi, ledō laužihlā, skardējē rudvojā zīvro ar
smēlio atodangā.

Ķ ēra, oako, per miškus atitekas; Imbra-
dā upelinkas īs hektaro dydzio ezerinhō Pēikio.

Ķ ezera smaigalio pamhū; vāhams ir
cīnu srauvine pahrante išilgai ezera. Dešmē krant-
tas pūšā juodalkhmis juosta. Tvoj priecim eglisā-
hēmī mūzīmētā takā skersā ezera; Marsānī-
hio autobusu stotelē.

Ezēras īplinta, īzīpūcīra. Dešmējē atsivēna

nendrēta ilanka un smulkaus, tankaus mūšku juosta fone. Bet tai jau nebe ilanka, o pati ežero plātuma (trīs Jz. Michaus senhiemiu pietiniame krante). Krante - puodalksmāi, bērzi, pušēlis. Toliau ežeras dar labram pasipilvoja un šraums, un pakrantēs nendrynais.

No mēlīs atodangos pārcis kilometrs, šraums maine krante - šiaura puodalksmiu juosta. Uz jos puoduoja dirva ir eina vieškelis uz Larasus.

Ēra ežerā šiaurina platokas mūškingas pušiasalis. Uz pušiasalis ežeras plīstelijs ir pasibazga bukū sakarinu galu. Vēl atordurim priedlidolku upelinko, nuo kuris kelions pradējam pried 50 minūtes.

Bendrai, šiaurinis krantas labiau nendrētas, neshardingas, zemas, daugiausra puodalksmis bērzi juosta apsuptas.

Gaila, kad eidamas nesuskaitējam valēnu, krante tarp medziņu pavōrtis. Manau, kad aplink vāg ežera jū susidarē nemažānu trīsdesmitres.

Kas gali būti gražesnis, kaip žemas vaišų
 eioti aplink ežerą? Antemajame krante nendrių
 miškai, vienhiemiai, kitoje pusėje ramūs dykū-
 ma su tolimųjų kranto panorama. Toks diraukis
 laisvė, vėnatvė, ramybė. Dainybis, mastyk ir
 kvėpuok.

1974. III. 15

13. J. R. Macijauskas

Pavakary vėruska apžiūrėti bažnyčios
dvi etnografas iš Vilniaus moksly akademij-
os ir dailininkas su dailininke. Apžiūrėjęs
bažnyčią jie paprašo supažindinti su ko-
hino senuku. Nuveda juos pas Justing Ro-
mualdą Macijauską, Logmanto s., g. 1886 m.,
87 m. amž. Jis gyvena čia pat pasventory.

Jotikas dvi valandas (17½-19½) etno-
grafas jį klausinėja apie žemdirbystės pa-
dargus bei papročius, dailininkas nuspre-
džia anglinių preštuhų puikų senuko port-
retą, o dailininkė — senuko kreslą. Drau-
ge sėdžin ir aš ir užrašau kai kurias
pasakojimo nuotrafas.

" Žiemą gyvenau pas dukterį Vilniuje,
o vasarai persikėliau čia, nes mieste be-
pudėjimo man nesveika. Dukterė dar ne-
tebėjusi, 25 m. amžiaus, prieš tris metus
baigė politechnikumą, ir dabar yra inžin-
verė konstravimo biure.

Mano tēviski - Grybinėje, už 5 km nuo Imbrado. Anksčiau vadinosi Truskaucizna - Gribovka. Ten labai augdavo baravykai. Gyv. namas buvo medinis Turėjan plytinę, bet jis vėliau vohiečiai išardė.

Mokrausi Tarasy dviklasėje mokykloje (išjezdna ja škola) su dėstomąja mūsų kalba. Visi vaikai buvome katalikai, ir mums rusiškai dėstė tikybos kun. Mátiusas. Jis mūsų nebausdavo, bet tik prahdavosi, kai mes truputį išdykaudavom.

Mano tėvas buvo nerastingas, prastai valstietis mažazemis, žemę nuomondavo iš kity, turėjo arkly, karvų. Jis barųmycig varinodavo prastom vežėčiom, tik šieno išidėdavo. Jis dvarininho pasiskolino pinigų, nusipirko 100 ha miško, miškų, iškioto, pardavė, škola grąžino, ir jam liko žemė. Motina taip pat dviejose vietose žemės turėjo. Tėvas dirbdavo dienų ar naktį. Senelrai taip pat buvo valstietėrai. Tėvas mirė, paliko ma-

ne trijs metys hūdihz.

Pirmame hare, 1914 m., dar buvan paunas, zinojan, kad mano mety pad-eina mobilizacija, tai nuo vohrečy pabegau į Rusiją su gyvuliais ir mantā. Uz Daugpilio Krasnāuhoj sustojau ir laukiau, kol vohrečiai grīs (į Vohietyją). Negrizo. Išpardaviau gyvulius.

Po revoliucijos buvan Maskvoje dirbau organizacijyje „Sieveru pòmščėj“, kol ją likvidavo. Po to dirbau garbāzō kontorij, bet ten man pasirodē sunku, tai mes astuoniere isėjom organizaciniis kursūs „instruktorov prodovoljstvennych komitētov“. Tarnybai pasirinkau Riazanę, nes ji buvo arčiau Maskvos ir buvan instruktorom prodovoljstvennych komitētov ir inspektorom životnovodstva. Iš Riazanės persikėliau tarnauti į Daugpilį, bet ten pabuvan neilgai.

Septinerius metus (1914-1920) prabuvau Rusijoj, griziau namo, pas mamą, ji salvoj gyveno, bijodavo. Netrukus

ji mirē.

Mano jaunystēje žmonēs dēvējs lūš-
nius, r volkonius naminius rūbus, vārds
crodavo basi, arba su medpadžerai, o
aš dēvējam adinius batus. Vyras nene-
srejo raudonys helnis, kaip dabar. Senesni
dēvējo sermėgas, lygams kirpimo, su bas
lyku, be پوستos. Ausdavo tarnaitės.

Grybinėj turėjau 19 rėminių avilių
bičėns. Buvau mežėjas zvejys, medžioto-
jas, turėjau žūmų. Pralėisdavau visą
laiką gamtoj. Mėgau laisvę. Bet senat-
vėje reikalingsas draugas, todėl lūda-
mas 60 metų vedėjam žmōns, jau-
nesnys vė mane duodešimėra metų.

Prie Smėtonos buvo palikta man 80
ka neliečiamą normą. Pirmieji bolsė-
vikai pavadinō mane ne buože, bet bur-
žijum, dvarininku. Vokėcėns laikais vėl
buvo atiduota man žemė.

Arhlys lenhtynėis Dusetose prasidėjo
prie dretuvos. Ir aš turėjau ristūng. Tu-
rėjau pora arhlyų su lineika, su sōrais. di-

neikas darboja Salake. Puse zemes atidodavan is puses. Ukyje porinis darbinis vezimis nebūdavo. Derlis vezdavom redeliāis (uore).

Po vestuvīs mane su zmona ir dukteria antrieji bolshevikai sverē i Sibiro, kaip buszē. Pasirintāu i bitininhytes kursas, bet manes neleidō, sahydamis "jis pirma numis negu kurmas baigs". Bet man davē knyga, is po pasirošian, is laikiau bitininho egzaminus ir likau bitininhu Idanovo t. u., Irkutsho srities. Turējan 90 aviliu ir virvydavom plans.

Irkutsho srity yra amžinas pasalas, žemės žauros, vasarā drenos karštos, o naktys šaltos. Žemę avilius laikydavom žeminēse. Vasarā, per visą ožrožiy (kunpeiū) zydejimą, nespėdavom medaus sulkti. I ožrožiy zydejimo zonas avilius išveždavom.

Ten dukte sėjo keturklasę pradinę mokyklā. Žmona dirbo kolchoze. Ai bu

van pensininkas. Kai tik žmona mirė, man su dulterija leido grįžti į dieturgą.

Dar apie senove galėtų papasakoti senukas Mykolas Davainis, iš Lagūnų jis mano amžiams, bet yra aklas ir apykurstis.

1974. VII. 4

14. Gulbinka

Mišis datos pabeigums būtina turim pranešti
Kazim Jurgentytei, gyp. Gulbinkeje. Kur ta Gulbinka?
13 val. eidamas 15 valgyklas, suntriku d. S., kums
trumpai nusako kelis 1 Gulbinka.

Varavīška diena. Žydi šilingės, savotiškos
ožkarozės, lagestai. Uz nušrenantų durpių lo-
melis karklymuose triumfuoja už žmogų auks-
tesnis sventagaršvės ir kyta baltos vingioryklės-
ens šluotos.

Paėjėjęs P. Cvirkos vieškeliu, ^{Marsanigikių, Golu} ~~Golubishis~~ ^{beb}
liauškiene pasiklausin, kur man surasti Gulbin-
ka. Einu per Avilys kaimą. Darželinose vestlios,
nyškiaspalvės gėlės. Uz kalno prieinu Avilys
dvarą su puikiomis liepų alėjomis, upeliuku, parku.

Už transformatoriaus pamukų kairėn, 1/2 Ka-
vikis. Vietomis keliutė sakalojasi, rangosi, už-
stata medžius guoty skėniuose, lomelise suduoja ku-
petos viksvs. Keliutė, užstojama medžius guoty,
per kalvas rangosi, vietomis sakalojasi. Matomu-

mo nēra. Tenka pasiklausti dar viens hits mo-
terij, bedzirovinancis orens. Šrens zmones iznirtis
gai, beveik beviltiskai, dziovina.

Tel isrenautas slenis desineje. Uz sleni
berzinas remia dangs, uzdengia horizonta. Pro-
pus ant kalvas kelets vienkiemis, lloveliskis
lieka kaskur desineje. Prie vienkiemis mugany-
tos kalvos, cirobeliais, geltonais ir oranžiniais
sauleniais pasipuosusios. Kalvas papēdēje rēcra-
ir tai bulvius, tai miežus rēželis.

Pasiekiu Navihēlos vienkiemis, prieklau-
santi juškēni. Kalva nubarstyta namais na-
meliais, vienšlaičiais ir divšlaičiais stogais. Tai
lahnesiska „nepriklansomo zmogaus” sodyba.
Berehija nzeiti ir ja netyera, kaip as stran-
dien, ir aprasyti spalvinga ir ivairove. Susi-
dangty istisa etnografine studija.

Juskēno priemene neuzrahinta, taigi zmo-
niu turēty lēti viduje. Po kojom du kilimēliai
guminis ir apvalus shuduninis. Kaba tašē, dekt

ros lempuči. Pabarbenus, neatsiliepra nei iš ve-
 nus nei iš kity duris. Gal miega. Jēinu ē kie-
 ms. Uzsirūkan, pavaišēroju taku.

Panorama nuostabi: kalvos, kalvelēs,
 slēnīai, saulē. Sodyba be sodu, bet ustat ēra
 pat graži bērzu grupē. Darzēlis, smidras, pi-
 liarozēs, darzai, tvora su eile jurgīny. Ant
 tvoras baslio vienas botas pamantas, citas
 guli zemē. Celofaninis maišelis, maišas, vo-
 nelē, divratīs. Tīk karvīs, vīsty ir avių-nē kvapo.

Ālyvy paunksnēlēj vienahojis staliukas
 su trim modeliais. Ant staliuko išrautas ir
 nuplautos svogūnas su laiskais, kanelis preno.
 Prisėdu. Joks dirbtinumās, jokia režisūra ne-
 režira akies. Justi žaismingas šeimīnīny gy-
 venimo ritmas, hūriame darbas ir poilsis mei-
 liai sutaria.

Besėdėdamas, išgirstu viduje namo kaž-
 kų krustelėjant. Aha, pabudo. Jēinu ē priemens
 ir vėl pabarbenu ē vienas ir ē kitas duris. Šnek

teliju, niekas neatrūpēja. Pagalam iēgirstu
 morius zingņus. Ķ priemens iēina juodbru
 vas, pēciūkas, jaunas vyvas. Baigra kasni
 kramtyti. Oficialiai, bet valypai jis nusako
 kelis: Gulbinka, pavēdija per kiema. Suskun
 bu pagisti jo vienhiemi. Jis atsako: „Kad ge
 riau nēra, tai ir taip gerai“. „Graziau bēti
 negali“ - tvirtinu. Gražuolis dviem piēstais
 palicēra sau dantis, kuhliai muleidzēra ahis,
 slepra nekaltas apatijs intrūzui ir grizta vi
 dun testi savo vžhandzēis. Pasijaucim izi
 brovēliu Ķ jo oventovs, trikdytoju oventos
 jo vajonēs.

Pasiekiu uz slēnio mēskas. Uz balto ēē
 mentinio atraminio stulfo pamhu sunhe
 linku kairēn. Mēskas slēninotas, smēlētos
 kalvos pahaitomis su durpynēliais. Berzai,
 pušys, eglēs, kadagis kūgriai, pušy-eglis
 kultūros, pilna gēlijs, paparēns. ūmēdēs, kar
 lēkai, lēhstēs dydzēns lepšis. Strazdy nebegirdē.

ti. Barasi kēkstas. Vējas oša sahoze. Zīģelrai
 pradida cihisēti. Mei traktoris mei skubanēis
 sunhvezimis. Net lēktuvai netrihdo dangaus
 ramybēs.

Štai ir Gulbinka. Aplink vienhiemi
 javai, darzai, didelis klojimas. Čā jau netrek
 poezija, liek prahaitu kvepia. Prie klojimo
 senitē astuoniasdesmitmetē varto orens. Pasi-
 sveikiname. Pasahan, kad misos nē jrozapo
 vēlē bus VII. 4, 10 val. Senitē mane aphabina,
 fabučiuoja. 2 veids: „kunigēli brangus!”
 Aš jō taip pat aphabinu ir fabučiuoja. Jau-
 čin jō apvalis petukas, minlētis mōters mu-
 gas. Kazē muijusi toli karvis perkelti. Situose
 smēlynuose nesg vandens, tai karvems vandens
 nēsti tenka is šulnis. Vyrs jrozapo palaido-
 jusi pries 18 mety. Senitē trek mōteriska, trek
 meili, kad nemprasi, ar ji verhia ar juokiasi.

Valso pozg aš pirmutinis mitrauhin
 ir paprasan nurodyti tiesesni kelis namo. Jipa-

sahs, kad ēra pat ī pietus esanti Kovališķio stotelē, ī kurios ģi važinojanti ģ Larasy barņyērg. O ģ štaurē mišķu as tuoj prcisogs P. Cirkos vieskelī ģ Imbrada.

Paejus mišķu, nē kalnelio, suboluoja at raminiai elektros laidy stulpai — vieskelis. Pa muovaliai nēsyķšērai eksplotuojami, ģamta dar toli graķu nemuplēsta. Pelyns daug.

Ģ vieskelī, musileidēzin tres pirmu vienkiemin. Švariai apsipengusi jauna moteris perkēlia karvē. Pasahan „Padēk, Dēve”. Ģi at saho: „Aha”. „Kaip šitas vienkiemis vadi nasi?” „Kovališķi”. Painformuoja, kad nētol esanti Kovališķio stotelē. Bet man pē nereikēva. Ten, nē vieskelio, su kaltuojanērais saulijē siferinrais stogeliais, esgs Naujādvaris. Tegū sa ģi laiko pagonin mane, kaip ir kiekviens nēlenķiķkai erzanti ģraeivi. Tegū tik ģi būna laiminga ir tauri moteris.

Kokie mano parapijieķrai? Ģai zmonis ma-

lonis, gana kublis, šneha un lenhiskai akcen-
tuotu agramatizmu, š pažiūros dedasi beži-
minančiais. Tacīau... caveant consules: jei
pamēģinsi uzriestu sprandu ar aktoriaus tonu
prašnehti, bematant pries šiuos nobilius pari-
jausi tik klumpininkas beesas. Tai ne besi-
žeminanti, bet tave sverianti poza. Tai star-
tas, brutaliuje pavergejys akademijsje išmohas.
Be mebliuotės, be šeiminkės ir „bė rynkli-
vy" meiliems parapijiečiams (ypač palaižū-
ni vaizbūni plickbajoriui š. š. aš, tur būt,
neįsiteiksin ir neprigyvensin hito titulo, kaip
barbaro.

Vadinas, iki Gulbinkos nuėjau per 2
valandas, o tiesesniu keliu grįžau per 1½ val.
Daug džiaugsmo buvo.

1974. VII. 31

15. Rūtulišķis, Golubišķis

Ryte nāzulis Dehanas. Tā jo zvānau, kad Lārasnoze 40 val. Svē. garbimmo atļaidai būstis, 15/viii, nuo 8 val. (vietoj XII. 8), 18/viii, iv 8/ix. Be to, zvānau, kad Kukulišķiai (prie Kivis-kiņ) yra Imbrado, o ne Lāvarų parapijās gyvenvietē.

Po gedulingų pamaldų (dal. 19 k, 19 m, 6v) nuvažiuojū į Rāūdines (dar vad. Paurpines, Patiltinij, arba Didėjos) kapines palaidoti aa Tehlės Pīeriskienės palaikus. Laidotuvių po ga Suvicho t. ū Paurpines skyrius vėar buvo atleistas nuo darbo. Jonas, venaturis velio- mės mūnus, yra t. ū skyriaus traktoriūmūkas pirmūnas.

Didėja seniau buvusi Latvijos lentoni- joje ir vadinusi Didisųji Karčema, arba Didėja Karčema. Karčema, ogriovus, ir vie- tovardis likes tik Didėja, tačiauai vė- nam hitam vienkiemini ir kapinems.

Gedulinguose pietūse pagiedam, pasovais
nam ir grīstn namo.

17 val. Seimn; Rūtuliskės pas Kotryna
Kornev, ir jai su Vaclovu Vilcinskū, is
Kukiuliskis, parasmu parymėjimo, baiznytinei
zantuokai. Rūtuliskės surandu, praėjis abi
t. u. kontoros, abi Žagory fermas. Pakelini su
itirku dvi parapijietes, grīstancran namo
su pilnais kibirais avieciis.

Pats k. Kornev užena Aleksandra Stan
kevicienė, is Golubiskis. Ji mane nusiveda
i savo vienkiemį. Šunkelis prastas. Dešinėj
ant kalvos palveka gražus it pilis Sheterskis
vienkiemis. O mes einame natūralios pamūš-
kės parku, durpėtos kalvos fabriūtės žalini
tunelin, su istužusra vinkšna. Išisko take-
lis užgultas avieciis, muskerusis prisiofu-
siomis uogomis. Beje, tres pat Shetersku Avi-
lyje įkengta velėklė, yra atabradas, galima
smaudytis.

Uz kilometru nuo Štetersho prieiname
 Stankevičėnės gyvenimį. Sodas, vynuogynas,
 seni patriarchalistiški pastatai. Stankevičėnė
 mašlė, prieš 5 metus vyras mirė. Pas ją be-
 sama viso pulko vėšnų, šieno drovint
 mo bei veimo taloninhių, atplaukusų
 iš Avilių bėrnųthaimis.

Nuėjau į Avilį nusimaudyti. Ežeras
 neapripiamas, valos nesudaitomos. Geltonąja
 tolimas smėlitas atabradas. Bangų mūša
 tekiena į krantą. Vanduo šiltas.

Nusimaudiusi, begrįžanti, Stankevi-
 čėnė kieme sulauko ir pavidina prie vaizos
 stalo. Nustarka mistiska: kambarys didelis,
 žemas, langeliai maži, ir tre patys vynuogynas
 ir obelų mėgštis. Kambary viešpatuoja am-
 žina žalioji sistema. Prie stalo sėmūtės
 simpatingos, moterys jaunos, daug mūsų
 mažalcoholinių butelių, kepta šviežia žuvis.
 Jukelamasis paprasan leisti man žik-

ms. pralīsti šitame robinzoniskame vārdnīcā
my. Šeimnīkē - mēho pves. Bet atrod
kad zreny, kai uzpustyt šitas kaloy pa
līntes, tai susisreksmas bechty pūnas
o kamērathos: šidēms, arba summs un
sum medīs vīstūnīs.

Grītu paslējes ir atsigaiņins mal
nī tīlīnī zmonīs draugystēje. Eim per
līmūstus šēms ir kalvas. Visur saulēta
vienīsa ramuma. Tik šai ūmatai šoli ū
līmū, marioje proshnoje, kažkas lūta. Kas
šīzīnī: tolmūje mariojai zmonēs mazūs
šeno kuptēlus ē zaišlīnē more krauna.

Šuo Golubiskiņ šī Imbrado eim 50 m
Taigi šī Arslis bzh. vreshelovis yra 11 km.
o pro Golubiskes pēšram ir per Arslē larve
līn - tik 7 km.

Vasarīka šrenaverčīs drena. Vaharē
pau nuo 2 1/2 val., līnīsmāi šrapopa šīšnosparmāi
1974. VIII. 12

16.

kun. Jz. Puriuskis

Avilii

bažnyčios ir parapijos
istorija
(1712 - 1947)

Rasydamas Avilius bažnyčios ir parapijos istoriją pasinaudojau šiais šaltiniais:

1. Elenchus 1940

2. Avilius bažnyčios inventoriai (kun. M. Petrauskis 1927 m. ir kun. J. Rožanskis 1943 m.)

3. Constitutiones Synodi Dioeceseanae Vilenensis 1744

4. Kan. Strelčiūno, Dusetų bažnyčios ir parapijos istorija, 1931 m.

5. Pr. Gipiškis, Zarasų kraštas, 1936 m.

6. Lietuviškoji enciklopedija II t.

Be to, čia gyvendamas, ką sužinojau iš vietos žmonių ir iš savo patirties.

Kun. Jz. Purinškis

Aviliai, 1947. VII. 4

I. Avilų bažnyčios ir parapijos istorija

Avilų bažnyčios istorija siekia 1712 metus. Tai kunigaikščio Gedraičio kapinėse pastatyta koplytelė. Kiek vėliau, būtent 1744 metais, istorijoje žinoma, kad Aviluose buvo viena koplyčia ir prie jos gyveno vienuoliai Pijorai. To patį mini ir kan. Strelčiūnas, kad 1782 metais Aviluose buvo viena koplyčia ir prie jos gyveno du vienuoliai Pijorai²⁾. Aviliai priklausė Dusėtų parapijai. 1794 m. išsteigus Antazavės parapiją, Aviliai atiteko Antazavės

Dar ir dabar vietos žmonės pasakoja senų žmonių kalbas, kad Aviluose buvo vienuolynas. To patį liudija iškasamos plytos ir kitokios liekanos netoli dabartinės mokyklos. Tačiau koks likimas ištiko koply-

¹⁾ Constitutiones Synodi Dioecesisanae Vilnensis 1744 an. 77 p. pasakyta: „Orile scholarum Piarum, ubi publica Capella“.

²⁾ Dusėtų bažnyčios ir par. istorija, 1931 m. 28 p.

Ēģis ir vienuolyns - ziniņš nēra. Matomai bu-
vo gaisro ar karo sunaichinta.

1817 metais Avilij dvāro savininkē
Gertrūda Kaminskiēnē dabartinej bažny-
čos vretoj, pastatē naujz koplyčis ir aplink
is wēvedē naujas kapines. Tais pācrais me-
tais koplyčis, sventorņis ir kapines pasven-
tino Dusety klebonas kan. Stankevičius.

Kaminskiēnē, būdama religinga, savo
dvare apgyvendino kunigo kapelionz, kuris
aprūpindavo ir apylinkes gyventojz dvasinius
reikalus. Vēlesni to dvāro savininkai Mag-
nuševskiai kunigo kapeliono nebelaikē. Dabar
patys ninteresuoti apylinkēs gyventojai pasta-
to pie koplyčios mažz nameli, kur apsi-
gyveno vyskupo skistas kunigas. Magnuševs-
kiai savo dalimi irgi prisidejo to kunigo ir-
laikymui, būtent duodavo nemokamai pie-
tus. Tuo laiku gyveno kun. Martinas Jurša
mires 1874 m., palaidotas Aviliuose. Ant kapa
yra krūzins.

Pagaliau Avilij dvaras dar labiau nu-
skurdo ir pateko i Kontauty rankas. Nau-

Ji šeiminiškai gyveno Ukmergėje, o dvaras buvo pavestas nuomininkams.

Perėjus Avilų dvarui į Kontantų ramkas, kunigo materialė būklė pablogėjusi, todėl kurį laiką, apie pora metų, Aviliai kunigo neturėjo. Tada vietos tikintieji kreipėsi pas vyskupą prašydami kunigo ir pažadėdami privalomą duoklę. Vyskupas atsižvelgė į žmonių prašymą ir 1875 m. paskyrė jauną kunigą L. Miševičių. Naujano kunigo gausis iš Vencavų dvaro savininko Krivčiaus medžiagos perstatė koplyčią į bažnyčią, iš abiejų pusių pridėdamas po zakristiją ir išplėsdamas ją į šlgį.

Pasakojama, kad vienas iš tų Kontantų, būtent Ilecislovas, kuris iki 1918 m. gyveno Ukmergėje, dar savo jaunystėje panorėjęs vadintis Avilų bažnyčios rėmėju, pažadėjo kasmet mokėti Avilų bažnyčiai 25 rublius. Ta auka buvo skiriamą kunigo išlaikymui. Savo pažado, iki pat Didžiojo karo (1914) pavyzdinčiai pildė. Kazimiero Plešono, gyvenančio Avi-

liuose, pasakojimu, Mečislovas Kontautas dar-
nai atvarėiuodavo; Avilius, žmonės jo mie-
lai laukdavo. Atvykęs aplankydavo visus
dvaro nuomininkus ir darbininkus, paguos-
davo jų reikaluose. Uolrai laukydavo bār-
nyčės, nes buvos religingas vyras.

Dabar Avilių dvaro savininkų nėra.
1921-1923 metais parceliuojant Lietuvos
dvarus, Avilių dvaro centras su 15 ha žė-
mės pateko Skukauskio nuosavybėn.

Nuo 1875 m. Avilių bārnyčė be ku-
nigo niekuomet nebepalik. Po kunigo Mi-
sevičiaus čia dar dirbo kun. Juozapas La-
niauskas. Jis akmenis srena aptvėrė sven-
torių ir kapines. Pasakoja Galvonienė Emi-
lija, gyvenanti Aviliuose, kad pats ak-
menis kilnodamas sužeidys savo bevardį
pirštą, kuriam gangrenavus, netrukus dar-
jaunas mirė 1891 m. ir Aviliuose palaidotas.
Drie jo kape yra paminklas.

Po kunigo Laniausko iki Avilių parapi-
jos steigimo čia darbeavosi šie kunigai:
kun. Noreika, kun. Juknevičius ir kun. M.

Petrauskas. Pastarais net 27 metus.

1930 - Vytauto Didžiojo - metais rugpiūčio mėn. 18 d. iš kun. Mykolo Petrausko perima Avilų bažnyčios tvarkymą kun. Stanislovas Julys, kuris yra būvęs 2 metus ir 4 mėnesius. Nors ir trumpai čia gyveno, bet žmonės primena, jog daug darbo tvarkydamas apleistus trobesius, bažnyčiai apdengė stogą ir įgijo plieninį varpą, kuri paaukėjo parapiječiai Trapnauškai iš Šilaiškių kaimo.

Ypačingas kun. Julio patarnavimas Avilų parapijai, kad jo pastangomis Aviliai 1931 m. tapo parapija. Iki šiol būvusi filija su neaprežtomis ribomis, dabar tapo nustatytos parapijos ribos ir Avilų parapijai priklausančios šios vietovės: Aviliai, Avilų dvaras, Antaviliai, Arėliškiai, Bendriškiai, Duburaitis II, Duburiai, Gojus, Grietiškiai, Grumbinai, Javydžiai, Jazdaučiai, Kalveliai, Kelpiškiai, Kriovos, Kuzmiškis, Latviškiai, Lavoniškiai, Lugeliai, Manjampolis, Maž-

vyčiai, Midolkos, Miliūnai, Mozūrai, Mozū-
 rėliai, Mukuliai, Murvanka, Napriai, Nap-
 reliai, Narhyčiai, Palieniai, Patošinė, Petrau-
 čiškiai, Petraučyzna, Pethūnai, Piliakalmis,
 Pilkiškiai, Plyšiškiai, Ragėnai, Rąpkaučyzna,
 Rąpkiškiai, Raudankos, Ribokiškis, Stainiš-
 kiai, Stainiškeliai, Šarkiškiai, Šiauliai,
 Šilaiškiai, Škūgai, Šušponiškis, Varniš-
 kiai, Vairučiai ir Tablatišškiai.

Įsisteigus Avilys parapijai, po kun. St.
 Žulio era gyveno ir darbavo kun. P. Raud-
 duvė, kun. P. Strazdas (mirus 1941 m. ir Avi-
 liuose palaidotas; prie jo kapo yra gražus
 paminklas), kun. J. Rožanskas ir kun. Jz.
 Purinskis (ligi 1949. v. 12).

II. Dabartinė bažnyčia ir jos altoriai

1. Bažnyčia yra pusės medžio, pailga
 ir kryžiaus formos. Ilgumo 24,5 metr.: pres-
 biterijos 6 m., navos 16,5 m. ir priangio 2
 metr.; platumo: presbiterija 6 m., nava ir prie-

angis po 9,5 m.; aukštumo vidurinėje navoje 5,4 m., o šoninėse navose po 4 metrus. Lubos per visą bažnyčią lygios išskyrus presbiteriją, kur lubos padarytos lenktu, ogauli-
mu.

Presbiterijos palubėje iš abiejų pusių yra po vieną langą, kurio aukštis 1,25 m. ir plotis 0,75 m. Bažnyčios šoninės navos nuo vidurinės skiria po tris stulpus. Šoninėse navose yra po tris langus paprastais stiklais, kurio aukštumas 2,25 m., platumas 1,25 m. Abi zakristijos yra kvadratinio pavidalo, turi po 4 m. ilgio ir pločio, jų aukštis 2,4 metrai. Kiekvienoje yra po vieną geležiniams virbais įspinto langą, kurio aukštis 0,9 m., plotis 0,72 m. Virš kunigų zakristijos yra sandėliukas senienoms bei laikinai ne-naudojamiems daiktams padėti.

Chorui veta arba vargonai yra dalinai bažnyčios gale pabelti 2,75 m. nuo grindų ir paremti stulpais, dalinai ant prieangio. Vargonų veta ilgis 4 metr., plotis 5,6 m., aukštis 2,65 m. Jo gale yra vienas langas,

kurių aukštis ir plotis po 0,75 m. Be to, dar yra keturi langai bažnyčios bokštelyje, kurių kiekvieno aukštis 1,5 m. ir plotis 0,75 m. Visų langų rėmai puošiami be jokių papuošimų ir paprastais stiklais.

Bažnyčioje yra šešios durys: keturios jų paprastos, o dvi suveriamos, būtent frontinės ir kurios veda iš priekangio į bažnyčią. Visos durys puošinės ir su užraštais, iškyrus suveriamoms, kurios iš vidaus išdangomis ir kabliais uždaromos.

Bažnyčios vidus išdekoruotas 1939 m. kun. P. Rauduvės pastangomis. Prieš tai sienos buvusios labai nelygios ir dideliais plyšiais. Meistrai pasakoja, kad spabliuodami plyšius suėdė apie 400 kilogr. kreidos. Bažnyčios dekoravimas silpnai besilaiko, paūžimai aptropėjęs, iškyrus sienas apie pora metrų nuo grindų, kur aliejiniais dažais išdaryta ir presbiterija, nes ji visa aliejiniais dažais išdekoruota. Bažnyčios dekoravimo vietoje ir švediškas dažais išdarymas iš oro atliko A. Leveška, tuomet gyvenęs Šiauliuose,

Ašmenos g-vē 8 nr.

Baržnyčios išorė apmūšta pušinėmis lentomis ir išdaryta svediškais dažais, išskyrus bokšteli, kuris nudarytas aliejiniais dažais. Stogas dengtas angliška skarda. Baržnyčios gale ant prieangio yra pristatytas bokštelis kupolo pavidalo, taip pat skarda dengtas, kuri užbaigia kryžius. Ant baržnyčios stogo dalies, po kurna yra didysis altorius, taip pat yra pritvirtintas nemazas geležinis kryžius.

2. Didysis altorius. Visas altorius ir jo menša yra medinis. Jis apima beveik visą presbiterijos galg. Šis altorius yra brangus, išpuodingas ir gražus, nes viduryje vaizduojama Kalvanija. Tai natūralaus didumo Kristaus Nukryžiuotojo figūra ant kryžiaus. Po kryžiumi klūpo sv. Magdalena, kairėje kryžiaus pusėje stovi sv. Mergelės Marijos, o dešinėje sv. Jono statulos. Krekviena statula yra metalinė ir savo laiku, dar prieš Didįjį karą, kainavo maždaug po 500 rublių. Targi visas Kalvanijos vaizdas kainavo apie 2500

mbliis. Tai gyd. Franciskaus Gedraičio, tuomet
gyvenusio Varšuvoje, auka. Nukryžimtojo Kris-
taus kryžius papuoštas paauksintais spindu-
liais. Bendras Kalvanijos vaizdas vėrima:
aukštumas 3,5 m., plotumas 2 m. ir gylumas 1,1
m. talpa. Viršus išlenktas.

Šito centrinio paveikslėlio soneose yra po
dvi kolonas, kurių tarpuose dešinėje pusėje
stovi sv. Jono nuo Kryžiaus, o kairėje sv.
Elenos statulos. Jos abi puošės medžiu ir
gana gerame stovyje. Viduryje altoriaus ant
menso atsirems stovi tabernaculum, kuriame
po vėrahtu yra vieta Švenčiausiajam Sakra-
mentui ir vis to vieta Švenčiausiajį išsta-
tyti auksam garbinimui. Virš tabernakulo
stovi knyga su avinėliu. Tabernaculum pa-
darytas iš beržinės medžiagos. Apskritai, vi-
zas didysis altorius daro didingą ir gražų
vaizdą.

3. Šoniniai altoriai. Jie stovi šoninėse
navose, abu mediniai, vėnodos formos ir
su dviem kondignacijomis.

Dešinėje - vyrų pusėje Švč. Jėzaus Šir -

dies altorius. Pirmoje kondignacijoje Švč. Jēzavs Širdies statula. Ja drozē ir nudarē 1943 m. Kauno Mēro Mokyklos mokinys deenas Lūklis, kilsis ir Aleksandravilės parašips, Degučis km. Statula turi 75 centim. aukščio. Antroje kondignacijoje yra sv. Antano Paduvičio drobeje preštas senas paveikslas.

Kairėje — moters pusėje yra Švč. Mergelės Marijos altorius. Pirmoje kondignacijoje yra Aušros Varty Drev Motinos Škaplierinės paveikslas, metalinis, nors senas, bet vertingas. Antroje kondignacijoje yra sv. Juozapo su Kūdikieliu Jėzumi ant rankų paveikslas, taip pat drobeje preštas ir senas.

III. Bažnyčios atlaidai

Avilij bažnyčia turi šiuos atlaidus:

1. Šv. Juozapo, kovo 19 d. Kartu su atlaidais 18, ir 19 d. d. būna ir rekolekcijos.
2. Šv. Antano
3. Švč. P. Marijos Škaplierinės ir

4. Šv. Kryžiaus Paauštiniškos draugės ir bažnyčios titulu.

Tiškybus sv. Juozapo atlaidus, kurie visada būna pripuolamoje dienoje, visi kiti atlaidai keliami į sekantį sekmadienį.

Be to, pamaldos su įstatytu Švč. Sakramentu būna kiekviens mėnesio pirmą penktą dieną ir per visą gegužės mėnesį, kiekvieną dieną gegužinės pamaldos.

Atlaidų stergimo jokius dokumentus bei atlaidams teikiamus indulgencijų vntojc nėra.

IV. Parapijiečiai

Avilys parapijė, 1942 metų surašymu, iš viso yra 1655 asmenys, daugumoje lietuviai, tačiau nemaža jų dalis namuose kalba lenkiškai. Kai kurie save laiko lenkiškos kilmės ir tokiose šeimose dar galima rasti senesnių žmonių, kurie lietuviškai visai nemoka. Taigi Avilys parapijė dar reikiama ir lenkiška dvasia. Be to, Avilys para-

pijos nbose dar randasi 11 seimys rusy sentruky.

Dabartinės Avilys parapijos nbose, prieš pirmąją žemės reformą, būta apie 10 dvarų dvarėlių. Dvarus išdalinus po keletą hektarų Avilys parapija, didesne dalimi, susidarė iš smulkių ūkininkų. Žemė nėra derlinga, laukai kalnuoti apaugę krūmais ar miškeliais, todėl gyventojai neturtingi.

Larasy kraštas, dėl savo gamtos grožio, vadinamas „Lietuvos Šveicarija“, bet dar kai kuris vadinamas ir „Lietuvos Sibiru“. Avilys parapija yra vienas iš tų kampelių, kuris tikriausiai galima vadinti „Lietuvos Sibiru“ kampelis. Ši tikroji, Lietuvos centras – didesnei miestai toli, geležinkelio stotis Obeliai 29 kilom., apskritys miestas Larasai 20 kilom. Targi dėl neturto ir ūraip dėl svainiausis prezidentų ir nepalankių gyventojų aplinkybių šio krašto žmonės nepasirūpinę aukšta apšvieta. Aukštesnio mokslo žmonių labai mažai. Dabar, esant priverstiniam pradžios mokslui, besirūpiančių skaičius nyksta. Avilys parapijos nbose yra penki pradžios

mokyklos komplektai: vietoje pradžios mokykla
dvejįs komplektų ir trys komplektai kaimuose.
Tokiū būdu dabar jau daugiau pasitaro
jaunuolius, kurie tesia mokslo gimnazijose.

Šio krašto žmonės nors ir neturtiniai
gyvena, bet mėgta gražiai puoštis, yra gy-
vo būdo, atviri ir nuosirdūs. Daugumoj
religingi, rodo meilę ir prisirišimą prie sa-
vo bažnyčios; gausiai dalyvauja bažnyti-
nėse šventėse ir atlaiduose. Tačiau yra ir
išimčių: keletas šeimų gyvena konkubinate,
taip pat, ypatingai iš vyrų, nemažai yra
bažnyčios atžvelgiu atsalusis ir apšleidu-
sis — nepraktikuojančios katalikus.

V. Žymesnės parapijos vietos

Avilys arba Avilys ežeras, tai didžiau-
sias ežeras Larans apskrity. Jis turi apie 1.000
ha. Ežero krantai labai iškraipyti įlanko-
mis ir pusiasaliais. Avilys ežere yra 3 di-
desnės ir 14 mažesnių salų: Sumnė, Relinė,
Alkietis, Napris sala, Keresala, Ledy sala,

Garnys, Ožky sala, Kūtamoji sala, Aržuohy sala, Varny sala, Diepy sala, Piliakalniš. Ežero krantai, īlanhos, salas ir pusiasalrai teikra jam ypatingo grožio. Pietų rytinis krantas tinke vasarvietei. Ežeras žuvingas ovariais krantais. Zvejai tvirtina, kad šiaurinėje ežero dalyje, ties Diepy sala, jo gilumas siekia 40 m., šiaur 5-10 m. gilumo.

Apre Arvi yra tols padavimas. Kartą švargę zvejai atsigulę venoje trobelėje pailseti ir užmigo. Tik vienas iš jų nenorėjęs mirti. Bet ir jis gulėjęs, kaip negyvas. Tuo tarpu vidurnaktį iš gnytelės priėjo daug velnių pasitarę, kur čia žuvis padėti, kad zvejai nepagautų. Nutarę visas žuvis suvartyti ir vieng užutekį. Žvejys įgirdęs ir labai nudžiugęs. Rytojau draugas jis pranešęs savo draugams, ką girdėjęs. Zvejai užmetę tikslą nurodytoje vietoje ir pradėję traukti. Pilnas tinkle buvo žuvis. Velniai tai pamatę perpiovę tinkle, ir visas žuvis išbėgusios. Dabar toje vietoje niekas negali pagauti žuvis, nes velniai bijo jas čia suvartyti, kad kas nors neišgaudyty.

Baisnis kalnelis stovi pirms Javdžiu kaima ir yra apaugęs kņimais. Per šį kalnelį eina viškelis iš Avilių į Laramus.

Žmonės pasakoja, kad kadaise šioje apylinkeje buvęs dvaras, į kurį žmonės iš aplinkinių kaimų ėję baudžiavos pungs vilkti. Dvaro ponas buvo labai didelis bedievis, o jo urėdas bairiai žiaurus žmogus, baudžiauninkų kankintojas. Kartą rudenį baudžiauninkai pirove vasarą. Žiaurus urėdas panorėjęs baudžiauninkus nubauti ir raitas pejis pas juos su būriu. Bet prie pat kalnelio jo arklys sublyps. Urėdas smarkiai suskėkęs ir taręs: „Jei lieta kartą sublyps, tai sprands nusiskusi“. Vos tik užėjo ant kalnelio, arklys staiga sublyps ir krodamas sprandę nusiskusi. Urėdas taip pat nuo arklio nukritęs ir negyvai užsimušęs. Dvarininkas, sužinojęs apie urėdo mirtį, labai suspykęs ir todėl jį palaidojo su kėpure, bet ant šio kalnelio, šalia viškelio. Nuo to laiko ant šio Baisiojo kalnelio vaiduoklrai pradėję vardentis ir baidyklės žmones gardinti.

Kartą naktį, važiuojant venam žmogui

per šīs kalneli, nūsmulys ratas. Zmogus wšimove
bet greit vēl pastebejēs, kaip jo ratas nūriedējēs.
Ilgai jis vargēs, kamavejis su tuo ratu, bet
nekaip negalējēs wzmanti. Pagalrau ir patsa
ratas nubēgēs pahalnēn ir prazuēs. Pytojan
drens zmonēs rats radē iτραukts ē berzē vīrsū.

Kiti vēl pasahojā tohē atsitikingā. Vie-
nam zmoqui važinojant dvylīhtz valanda
nahtrēs per Baisujē kalnelē, arhlyš ausis pa-
stater, pradējēs prunkhīti ir staiga vēzimas
taip pasunkējēs, kad vargās gūvulys nē is
vretos jo papildinti nebegalējēs. Ats. suhes zmo-
qus atgal, zītūris - vēzime gulī arhlio o lau-
nīs, zmoniy kaulai, dautuwai ir visohi kiti
ki daiktai. Bet tuo larku gaidys sugiedojs
kazin kas nesvietohu balsu suspieges ir
viskas pranyhē.

Senian ant šio kalnelio pasirodydaves
baltas stulpas, o kartais nuskustas medžio
stuobrys, panašūs ē knyžis. Krehvienam va-
žiuojančiam ar einančiam šio kelio bai-
dyklis pastodavusios kelio. Daugeliui baudriau-
ninkų urodas prisisapnuodavus ir prasydaves

ant jō kapa kņzīs pastatyti. Ēmonēs, baidyklis
 is vīrokiis vaiduokliis prigāsdinti, kreipersi pas
 dvarininkā, kad jis ant uredo kapa kņzīs
 pastatyts. Šis pradziis ponas nesutikes, bet vēlān
 vrenos savo giminaitis prihalbētas pastates, ir
 nuo to larko vīrokiis baidyklis ir vaiduokliis
 išnykę.

Bet vēlān dvarininkas šis kņzīs išvertes,
 sūhāpojes ir sudegins. Uz tai Drevas labai
 supykes ir dvarininkas nubaudes mirtimū. Jo
 kūnas buves palaidotas Avilys bažnytkaimis
 oventoriaus kapinēse. Gimines pastate ant ka
 po gražiis marmuriniis kņzīs, atgrēzta ½ alto
 naus pusē, ir aptvēre jū stora geležine tvora.
 Bet tuojau nahtiis perkūnas kņzīs sudauzēs,
 o geležiniis tvoros viebus sulankstēs. Po to
 buves naujas kņzīs pastatytas ir nauja tvor
 ra padaryta. Tačiau ir naujasis kņzīs bu
 ves sutrupintas ir tvora sulankstyta. Trečiis
 kartis gimines statydami kņzīs atsukē ½ pre
 ūngs pusē. Nuo to larko perkūnas kņzīaus
 nebetrēngis, bet tvora vis tiek buvusi sulank
 styta ir iki šis dienas tohva pasiliko.

Škūgys vienkiemis. Dusety - Avilys vieškelio šiaurinėje pusėje stovi Škūgys vienkiemis. Škūgos priklausė Avilijų dvaro ponui Magnuševskiui. 1863 m. Magnuševskienė padovanojo šį vienišą savo augintiniui našlaičiui Samatygai, kurio įpėdiniam ir dabar šis vienkiemis priklauso.

Škūgys vienkiemyje yra įdomi vieta Dubakas - inklonis, apaugęs mišku. Nuo Dusety - Avilys vėstelio apie 200 metrus į šoną, Dubake yra Napoleono laikų prancūzų kariuomenės vietinės liekanos - žymu krosnies akmenis ir kaupas, kuriame buvo įmūnyta katilai. Šioje vietoje prancūzų kariuomenė stovėjusi daugiau pusės metų.

Dar toliau į šoną, maždaug už dvejus kilometrus, valdiškame Škūgys miške, yra Strošnoj - Baisioji balos prie tos balos prancūzų kariuomenė numušus rusus. Buvo daug vinių. Jų nebuvo nelaidoję, bet laivus su metę į balą. Todėl toje baloje pradėję vaidintis. Žmonės atėję prie tos balos net drienos metu užblūdi - neberanda helio į namus.

Seniau pro šią balą ejo vėstelis iš Dusety į Zarasus ir buvęs vadinamas Žaliuoju vėsteliu. Juo eįsi prancūzų kariuomenė. Tos helionės žymės ir dabar tebėra. Tai duobės išmūstos su hūnų vežimais ir patrankų.

METRINE MATŲ SISTEMA

ILGIO MATAI

- 1 kilometras (km) = 1000 metrų (m)
 1 metras (m) = 10 dm = 100 centimetrų (cm)
 1 decimetras (dm) = 10 centimetrų (cm)
 1 centimetras (cm) = 10 milimetrų (mm)

PLOTO MATAI

- 1 kv. kilometras (km²) = 1000000 kvadratinų metrų (m²)
 1 kv. metras (m²) = 100 kvadratinų decimetrų (dm²) = 10000 kvadratinų centimetrų (cm²)
 1 hektaras (ha) = 100 arų (a) = 10000 kvadratinų metrų (m²)
 1 aras (a) = 100 kvadratinų metrų (m²)

MASĖS (SVORIO) MATAI

- 1 tona (t) = 1000 kilogramų (kg)
 1 centneris (cnt) = 100 kilogramų (kg)
 1 kilogramas (kg) = 1000 gramų (g)
 1 gramas (g) = 1000 miligramų (mg)

TURIO MATAI

- 1 kubinis metras (m³) = 1000 kubinių decimetrų (dm³) = 1000000 kubinių centimetrų (cm³)
 1 kubinis decimetras (dm³) = 1000 kubinių centimetrų (cm³)
 1 litras (l) = 1 kubiniam decimetru (dm³)
 1 hektolitras (hl) = 100 litrų (l)

DAUGYBOS LENTELE

2 × 1 = 2	3 × 1 = 3	4 × 1 = 4	5 × 1 = 5
2 × 2 = 4	3 × 2 = 6	4 × 2 = 8	5 × 2 = 10
2 × 3 = 6	3 × 3 = 9	4 × 3 = 12	5 × 3 = 15
2 × 4 = 8	3 × 4 = 12	4 × 4 = 16	5 × 4 = 20
2 × 5 = 10	3 × 5 = 15	4 × 5 = 20	5 × 5 = 25
2 × 6 = 12	3 × 6 = 18	4 × 6 = 24	5 × 6 = 30
2 × 7 = 14	3 × 7 = 21	4 × 7 = 28	5 × 7 = 35
2 × 8 = 16	3 × 8 = 24	4 × 8 = 32	5 × 8 = 40
2 × 9 = 18	3 × 9 = 27	4 × 9 = 36	5 × 9 = 45
2 × 10 = 20	3 × 10 = 30	4 × 10 = 40	5 × 10 = 50
6 × 1 = 6	7 × 1 = 7	8 × 1 = 8	9 × 1 = 9
6 × 2 = 12	7 × 2 = 14	8 × 2 = 16	9 × 2 = 18
6 × 3 = 18	7 × 3 = 21	8 × 3 = 24	9 × 3 = 27
6 × 4 = 24	7 × 4 = 28	8 × 4 = 32	9 × 4 = 36
6 × 5 = 30	7 × 5 = 35	8 × 5 = 40	9 × 5 = 45
6 × 6 = 36	7 × 6 = 42	8 × 6 = 48	9 × 6 = 54
6 × 7 = 42	7 × 7 = 49	8 × 7 = 56	9 × 7 = 63
6 × 8 = 48	7 × 8 = 56	8 × 8 = 64	9 × 8 = 72
6 × 9 = 54	7 × 9 = 63	8 × 9 = 72	9 × 9 = 81
6 × 10 = 60	7 × 10 = 70	8 × 10 = 80	9 × 10 = 90

Artikulas 5001
 FOCT 12063-75

Sąsiuvinis 42 lapų
 KAINA 2 ksp

17. Aviliai

Antazavės val. Zarasų aps., miestelis; stovi prie to paties vardo ežero š vakarų pusės; nuo Obelių glž. st. 27 km, nuo Dusėtų 12 km. Namų 29, gyv. 154 (1923), čia pat ir Avilių dvaras, kurio padaras yra ir A. miestelis. Pirmoji med. bažn. statyta 1817. Tuo metu reikia laikyti ir miestelio pradžia. 1859 a. tebūta 6 namų su 62 gyv. Kadaise A. priklausė kunigaičiams. Giedraičiams, vėliau Kaminskiams ir pagaliau Kelpšams. Didesniu centru išaugti neduoda Dusėtų ir Zarasų artumas (Lietuviškoji enciklopedija, t. 2, 1934, p. 450).

18. Avilys paleogeografinis ir istorinis fonas

Kas nulėmė Avilys reljefą, jo orografinius bei hidrografinius darinius? Kokia mišky, pelkių, ežerų, kalvų ir daubų praeitis? Kokie išliko žmogaus gyvenimo ir veiklos pėdsakai iš tolimiausios praeities?

Į tuos klausimus atsakymo reikia ieškoti geologijoje, archeologijoje, legendose, paprovimuose. Reikia susipažinti su kalavijončių ir ovedų kams istorija, su Lietuvos didžiųjų kunigaikštėjų ir oėlių santykiais, su Radvilų, Giedraičių, Kelpšų veikla, su Valstybės archyvo Istorijos sk. dokumentais. Čia atsiveria platus laukas specialistų tyrimams ir apmąstymams.

Geologijos Kvartero (Antropogeno) laikotarpis, užtrukęs 1 mln. metų, skirstosi į pleistoceno ir holoceno epochas. Paskutinis glaci-

alas - ledynmetis (pleistoceno Pomeranijos stadija) buvo prieš 16.000 - 14.000 metų. Holoceno epocha skirstomi į ^{Paleoholoceno,} Eoholoceno, Mezoholoceno ir Neoholoceno paepoches.

Vėlyvasis glacialis (Paleoholocenas) buvo prieš 13.000 - 8.000, vidutiniskai - prieš 10.000 metų. Jo metu susidarė Lietuvos reliefas bei paviršius.

Eoholocenas (Borealinis periodas) buvo prieš 8.000 - 6.000 metų. Bradeda klostytis kai kurie (plynraistiniai) durpių klodai su 1,5 - 4 m storio pušų kelmiais. Smėlingose dubumose pelkėjimas išengia į aukštapelkinę stadiją, o priemolinose tebevyrauja žemapelkė (Basal II 314). Susiklosto gintaringi sluoksniai, kilę iš ^{pušų, gegužės} prieš 40-60 tūkst. metų. Aukštaičių aukštumoje žemutinis pleistocenas sukūria rininius klonius NW-SE krypties. Vidurinis pleistocenas palieka storą moreninę dangą, kuris užgula dar storesnis viršutinis pleistocenas. Taiigi prie Aukštaičių aukštumos de-

roninio paviršius 30-50 m aukščiau jūras
lygio prišdeda 100-120 m trijs ledynmēcijs
savarty. Aviliai pirklauso Aukštaitijs aukš-
tumos Imbrado ir is dalves Larasy - Dequērs
mikrorajonams (Basal. II, 325)

Daubos, tame tarpe ir rinines, arba ledy-
no tipoms išrausti kloniai, atsiranda termo-
karstiniu būdu, t.y. vėliausiai ištipusių le-
dynų vietoje (Basal. I, 120). Termokarstas pa-
lieka statesnius šlaitus, daugybę smulkių eie-
m, storus riedulynus. Pvz, Avilių dubumos
viduryje, apmptame priemolingų šlaitų galinio
baseino duburyje, likusiame ledyno liežuvis
tūnojimo vietoje tyvulinija Avilio bei Imbrado
ežerai (Basal. I, 116; II, 313-325).

Nuo Avilių duburio nuštrauki 1 pietus (SSW)
Daugailių - Tauragnų liežuvis ir atsirėmi 1 Ry-
liškių morenini masyva. Jis dar ilgai išgulėjs
Avilių dubury ir pietuose paliko riedulingų sublo-
tinių morenų lanką, einanti per Juodiskes, Nadū-

mus, Vencavus (Basal II, 311-313)

Zarasų - Dusėtų glacialinės mros atkarpoje nuo Vencavų iki Antazavės tęsiasi rininių ežerų vėtinė. Tai senstėnis, sukurtas fliuvioglacialinio drenavimo tam tikru slėnių vystymosi laikotarpiu. Slėnių raidos laikotarpiai nustatomi iš upių terasų skaičiaus (Basal. I, 117. 148).

Avilų liežuvių moreninių priemolių dariniai siaureje eina nuo Stelmuzės per Suvieką Antkūnainių link (Basal. II, 313)

Avilų vietovaidis - priesmelingas ir priemolingas, stambiai ir liūštai kalvotas daubotas. Pvz., Bahučio kalnelis yra keiminių plokščiakalvė. Keiminiai dariniai - tai „ne gyvojo“ ledo morenos (Basal. II, 15).

Avilų dubumų skrodžia meridianinės krypties rinos su ežerėliais ir žemapelkaitėmis. Tarp Dequėrys ir Vencavų dubumų guli moreninių darinys grandinė. Tūlgi po ts -

īsi ežeringos rinos. Dar toļau īraurēje plyti
 didelīs r platus Nadūny - Merkijs mōremys
 mozas, atskiriantīs Avilijs dubums no
 Antalieptīs - Daugailijs - Vajasiškis dubumos.

Nadūny - Merkijs mōreninīs mozo pie-
 tuozē, no Vencavy ūki Larasy, testasi kei-
 minēs ploščiakalvis m didokais, bet sek-
 liais raistsais. Pietinis mōreninis lankas,
 paveiktas termokarstinijs ūdubimys, yra
 ūzīmtas ežens r ūemapelkijs (Basal. II,
 319. 325). Tos paivos kilmēs yra ūzaugan-
 tīs, ūemapelkinijs raists apsūptas, Ramēi -
 ūkio ežeras.

Mezoholocenas buvo pries 6.000-0 m.
 Baltijos litorinos stadijėje, Atlantiniame pe-
 riode, ūz 4.000 m. pries m. e. - paplinta pla-
 čialapai, palaidojāmi ažuolai, kurie dabar
 yra tapę „juodaisiais“.

Atlanto periode ežens lygiai pakyla kele-
 tu metry aukščiau ūz dabartinijs (Basal. II,

314). Ar tik ne Atlanto periode beptūstancis vandens signāso sūklostē Avilio salas? (Basal. I, 160). Puz, Erelis saloje yra savotiškas geologinīs formācijas darinys, arba senesnis ūz patis ežeris, arba nuostialūzimis cirkas.

Subborealiniame periode (mezolite), 3.000 m. prieš m. e., susiformuoja Kuršis marios ir Neringa; pabaltijy gyvena žmonis. Vidose die-tuvos pelkise susiklosto nros horizontas (puz, Šepeta - prieš 2.500 m.). Ežerai nusūngsta ir lieka truputi žemesni negu dabar (Basal. II, 314).

Avilio dugnas tikriausia yra buvus lim-noglaciacaline lyguma. Patventtiniam vandeniui prasilaūzus ir prasigraūzus ring - Avilė ir Auslo pušė, vandens lygis pažemėjo, ir ški-lo limnoglaciacalinis dugno dalys - salas, pirmiausia rinos deltoje: Ledy, Ankstuolė, Bal-nas, Ahmenukas. Kitas salynus sukūrė žkm-tancis; Avilė delty smelis, arba is limnoglaciacalinis smelis pripildyto Avilio duburio išni-

o moreninės salos (Basal. II, 343)

Taip pat įdomią geologinę praeitį slepia dunksančios kalvos: Plikakalmis, Gölubė-kių piliakalmis, iškilis Alko sala ir tt.

Neoholoceno Subatlantinis periodas - tai mūsų era. Ežerų lygis pakyla iki dabartinės padėties (Basal. II, 314). Rytų Lietuvoje upės išgraužia giliau, iki 3-5 m, ir sudaro žemutinę krantų terasą (Basal. I, 151), neskaitant salpos, t. y. vagos žemiau terasų. Žemdirbystė tampa pagrindiniu lietuvių verslu.

Tik geologas išmomentuoti ledyninių sagnių dangos sudarytas 150-250 m storumo kalvingas morenines aukštumas, keimus, drumlinus, morenas, ožus, glacigeninių rimų išvagotus su fluvio ir limnoglacialiniais kloniais (Basal. I, 164-165)

Nuo IX a. geležiniai kirviai, arklai, šynimų ir lydimų sistema sukuria miškuose „marges“. Iki 1410 m. pietvakarių Lietuvos 30.000 km² buvo dykra.

Iki XIII-XV a. vyrauja prėminiai kraštov. su 50% miško. 1414 m. žiemis burgundų princas Žiliberas de Danus kilbandamas iš Daugupės į Ukmergę, t. y. Ukmergėje gavo kalvą, nes pakeloni buvo Turgis

1473 m. liel saussis ūvs arai degē mūšai ir sītai (M. 9)
Vygando Marburga kronika aprā ūvurpēkams mārg. 1336m. ¹²⁶ mūrdegrūms.
1977, 3/19) XV a. atiranda žagrē su 2 noragais, 1557 m. "mar-
ges" pabeicra valaky statymas. Per 1708-1711 m. marg 15
mūsta $\frac{1}{3}$ dietuvs ir $\frac{2}{3}$ žemaitiŋvs. XVIII a. pagyveja mūsko
eksportas upēmis. XVIII-XX a. masiskai iştiri mūskai.
Pasak G. Isoko (Lietuvs givose, 1976, p 13) mūskai buvo
ypac plēstami 1300-1379-¹⁵¹⁵⁻¹⁵³⁰ 1547-1599-1777 m. potaso,
peleus, ir medrenos eksportui. Pvz, Šakis, Kaslyki
dvs ir Vilkarishio ažuolynai buvo iştiri eksportui po XVI a.

XVIII-XIX a. paplinta vandens matūnai. Nuo 1900 m. -
zējomainy sistemos pradzia. ^{Saly XVII a. 60% + žemaitiŋvs buvo mūskas} XX a. pradziye 30% dietuvs
buvo mūskas. Dabar belike 21% mūskys. Atēityje bus 24%

Mikalojus Kristupas Radvila (1549-1616), aštraus proto
eruditas, heliautojas, kartografas, Stepono Batono bendra-
darbis, XVI a. aplink Dusety grig turėjo 30 dvanys, lydyda
vo geležē, gamino anglis, peleus, potasa (prie Auslys
yra patosnis vs), medzius plukdē orlraū, vežē ro-
gēmis ir ratais (G. Isokas, Lietuvs givose,
1976, p 76-77).

19. Senoviniai papročiai

Lietuviai iki XIX a. versdavo gamtoje religines oventes, sąmbarius, rengdavo vaišes su alumi: prieš Seimūnes - Jonnės, Rasos oventė ir X. 1 ar XI. 2 - Tėgių oventė, arba Derbaus oventė, arba Skalsos oventė. Sventėse dalyvaudavo senoliai, burtininkai, shambedavo sutartinis (paskaitoms J. Jurgonio, Pagonybės ir krikščionybės santykių Lietuvoje, 1976, p 51-55)

Lietuviai tikėdavo, kad už alius bei jų žvėrelių ir paukštelių palietimą velnias išsiunčia smogui rankas ir kojas (p 64)

Aitvarai ir Kaukai sąmonėje sloho, iki XX a. pradžios.

Laūksargis ir žemėpācis larkai buvo kovos su ordinais metu, kai žmonis statydavo pilis, apsitverdavo tankiātvoorėmis, universdavo medžiūis sodybus irbas ir kelius į

rodybas. Trens larkams gala padarē 16a
 pradziņje Valahy sistema, suvariusi ven-
 sedims 1 gatvinius kaimus (p 104)

Uņytēs dvarinukas Vl. Sičinskas 1652.
 1.26 veto tēze palerds serms (p 112). Avstis
 Ērēnshas - tai sventoniņje palardotaris dva-
 rinukas Kelpša.

Senovinė prasarka: Še kepuri! Dedu
 galva!

20. Avilys parapijas gyvenvietės 1975 m.

Gyvenviečių sąrašas sudarytas iš Avilys bažnyčios istorijos 1947. VIII.4, iš parapijiečių sąrašo 1931 m., iš kalendorių užrašų 1956, 1959 ir 1960 m. ir iš Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinynas, I dalis, 1974 m.

Prie gyvenviečių nurodomas atstumas kilometrais iki apylinkės centro. Parapijos gyvenvietės yra išsidalinusios tarp 4 apylinkių: Avilys apyl. centras - Kėlpsiškės (str.: K), Ežerėnų apyl. centras - Mukuliai (str.: M), Žukliškių apyl. centras - Jasaĩ (str.: J) ir Imbrado apyl. (str.: J)

1. Antaviliaĩ (Antaviliaĩ), k - K3,5

2. Arėliškės, k - K3

3. Aviliaĩ (Skukauskas Petras), dv - K1,5

4. Aviliaĩ (Makaus-

- kas Albinas), dv - k 1,5
 5. Aviliai (Giedraitis
 Jonas), flv - k 1,5
 6. Aviliai, mstl - k 1,5
 7. Aviliai, vs - k 0,5
 8. Beņdrīškēs, k - k 2,5
 9. Bīliūnai (Bīliškiai), k - k 6
 10. Duburāitis II, k - k 3
 11. Duburāi, k - k 5
 12. Griētīškēs, k - k 3
 13. Grumbīnai (Grumbīnai), k - k 2,5
 14. Jazdāičīškēs (Jazdāūtīškēs), k - k 0,5
 15. Jovjūdžiai (Jovjūdžiai), k - k 1,5
 16. Jūškēnai, k - M 4
 17. Kalvēliai, k - k 2,5
 18. Kēļpsīškēs, k - -
 19. Kuzmīškis (Kūz -
 miškis), k - k 2
 20. Lātviškēs, k - J 5
 21. Lavōniškēs, k - M 6
 22. Liuliškēs
 23. Dūgēliai, k - J 10
 24. Marjāmpolis, k - k 2
 25. Mazvīliai, k - k 3
 26. Mīdōlkai (Mīdū -
 liai), k, vs - J 4,2
 27. Mīliūnai (Mīliūn -
 cai), k - k 3
 28. Mozūrai, k - M 4
 29. Mozūrēliai, k - M 4
 30. Mūkuliai, k - -
 31. Murovānka, k - k 1
 32. Naprēliai, k - M 5
 33. Napriai, k - M 5
 34. Narkījēiai (Kriovai), k - J 9

35. Patšīnē, vs Kazys, Jasiņskas
 36. Petraučiskēs, k - K 2 Antanas), k - K 1,5
 37. Petraučiznā, k - K 3,5 49. Šārkiškēs, k - K 4
 38. Petkūnai, k - M 7 50. Šauliāi (Jzyta,
 39. Pīliakalnis, k - K 4 Bankaučiznā), k - M 4
 40. Pilkiškēs, k - K 2,5 51. Šilēkiškēs, k - K 1
 41. Plīsiškēs, k - K 3 52. Škuģēlēs, vs
 42. Ragēnai, k - K 3 53. Škiņgos, k - K 2
 43. Rapkaučiznā, k - M 3 54. Šišpōniškēs (Šiš-
 44. Rāpkiškēs, k - K 0,5 poniškis), k - J 5
 45. Raudānkos, k - J 7,3 55. Triponiškēs, k
 46. Ribōkiškēs, k - M 5 56. Vaṛniškēs, k - K 3
 47. Staiņiškēs I (Ko- 57. Vaikiūciai, k - M 7
 maras Rapolas, Gir-
 cys Jomas), k - K 1 58. Zablatiškēs (Za-
 48. Staiņiškēs II (Stai- blāciškēs), k - M 2
 niškēlēs, Kublickas

21. Avilys istorija

Sekancīras zīnīas pateikīa Jonaš Ba-
gēnaš, g. 1907 m., gyp. Avilys vs.

Už pūšynīuko senīau yra buvusi kop-
lyčīa. Ta bala ir dabar tebevadīnama
Užūkoplyčīs. Tebēra zymēs, kad būta
koplyčīvo: eilē stovs bērzy, eilēmīš auga
erškēčīai ir lanksvos. Gal jī stovējo pūš
100 mety. Tebuvo kelīos pūšys, o pūšynīu-
kaš maugo mašo atminīme.

Už mokyklos buvo mūnys sodyba, dar-
zāš. Darzē īšardavom koklīš, indy ōukīš,
plyty, akmeny. Ir dabar dar traktorīnī-
kai īšarīa. Īmonēs pasakoja, kad ten st-
vējo klēštonīus.

Šīta Avilys bažnyčīa yra perstatyta
īš koplyčīos. Koplyčīa buvo trumpa: nuo
groty līg pīeangīo. Vēlīau jās prailgīno, pī-

statē presbiterijā, abi zakristijas. Be to, pri-
statē lentini 3 m ilgjo priedangj. Dabar
priedangjs yra trijs padaly: žibintuvy san-
dēlis, tambūras ir katafalio sandēlis.

1976. 11. 29

Kun. Laniauskas buvo labai stiprus: nu-
eina kalvėn, pasago atlenkia. Keli vyrai
akmens nepakelia, o jis vienas pakelia.
Jis norėjo statyti mūrinę bažnyčią. Būty
statęs aplink senąją medinę. Medinė bū-
ty palikusi vidury. Tik netikėta mirtis jo
užmojus sutrukdė. Jis aptvėrė oventonius
zomatu (akmenine tvora). Bemūrydamas
zomatą, piršta užgavo, užkrėtė kraujis
ir mirė.

Kun. M. Petrauskas zomatą apdengė len-
telis ar cemento stogelin.

Kun. St. Žulys bažnyčią apdengė 1931
m. skarda.

Kapīnēs buvo praplatintos 1925 m.

1976. III. 7

Bolševikams užėjus 1919 m., klebonas buvo išbėgęs pas baltuosius — lietuvius, kurie buvo Antasavėj, Dusetose.

Avilij klebonijoje stovėjo bolševikų naciūnykai, be pagonys kaip plešikai. Tada žiautė badas, duonos nebuvo.

Šv. Antano atlaidų išvakarėse, tur būt, XI. 12, bolševikai iškrautė iš bažnyčios klebono turty. Vyrys oaly po grindim rūsy buvo paslėpti grūdai, o už didžiojo altoriaus — 3 vežimai kinhty. Slieptuves buvo įrengęs ir tihriausia jas išdavė Kazys Trapnaukas.

Mamo tėvas buvo įrengęs rūsy grūdams zakristijoje, kur dabar stovi komoda, nūtat to rūsis bolševikai nerado.

1976. XI. 13

Pagadā - pūsā bādā, a lietūs - vīsas bādas.

Apre povandeninius pamatus eiere negr
dējau. Kepeliūšo sekluma yra prie liepų sa-
los. Seklumoje ahmenys išven brazda, o ap-
link dumblas.

Avily seniau labai būdavo vėžių. Ji po
kelms ištraukdavom didžiausius vėgėlius. Da-
bar Avily vėžių nebėra, o vėgėlės - retenybė.

Kartą žiemą suvarau su blizge. Lai-
čiausi dešinio kriaušio. Užėjo tohs mīkas,
piėjau didžiausią vėškėlį... Paėmė tohs
blūdas, kad neberinau kur eiti. Tas vies-
kelis buvo žiemos kelias per eierą. Larasus

Šluogų miškas taip pat bludnis. Ji
tenasi nuo Petraučiškių iki Šarhiškių. Ja-
me yra daug uosų, stonų aržuolų.

1976. VI. 17

22. Avilys apylinķis ēzerai

1 avilys - didzrausis Zaras rajone,
 su salomis ūrma 1258 ha plots. Jo krantāi
 labai vinginoti, su didziulēmis zlanbomis
 bei pusiasaliais. 2 Avilī, buvo psteista vēzis
 nauraznyplis, bet jre ūzēlho tik juodakū-
 his zlanhoje

2 Aīsar

3 Ramūķis

4 Liūnas (prie Pr. Markev., Mažv.)

5 Kelpšiskis

6 Kiaūlinis (Narkijēns, Janķausko)

7 Mažvīlijs

8 Balēns - 5 ha

9 Izītas - ūrangantis, su raistu, ku-
 riame yra gītuoklis, mēlynis, bruknis,
 spalģems. 2 jī reikrā eiti pro Lavōniskes, Nap-
 relis Mukuliū kryptimi

10. Izitēlis

11. Aūslas

Nuo Vencavys pro Kriōvas, Narkijēns,

Vārniškes, Šārkiškes, Lātvīskes, Lūgēļi, Vesalā
 vārdi Antāzaravēs kreivojasi milžiniska grō
 va, pnes 12.000 metu ledynmečis īskasta. Šiau
 rinis grōvos svasa nusiķia m Šķugū giria
 Toje grōvoje stūksa visa eilē ezery šia tvarka

- 12 Vēncavas - 218 ha
- 13 Vencavēlis (Naujāsodis) - 12 ha
- 14 Glušokas
- 15 Juodkūniškis - 14 ha
- 16 Akulioniai (du ezeriukai sulipe)
- 17 Jūsdasai (Pajūodis, Pajūodžius)
- 18 Vārniškis (Īlgasai). Jame vēzis
 galima sugauti m bradinis
- 19 Dūbižis. Neprkl. laikais buvo vēzis
20. Krivēlis. Neprkl. laikais buvo vēzis
- 21 Karklinis (Merkijs). Nepr. l. buvo vēzis
- 22 Lūgelis (Jrozēno)?
- 23 Patošinė (Samatijhos)
- 24 Dūbuoys - 106 ha
- 25 Zalvē - 42 ha
- 26 Zalvas
- 27 Pakalniņis - pilnas plačražnyplis
 (plačialāpis) vēzis nuo 1973 m. Pnes tai jre

buvo sungrā, buvo bēlīķ mažažņņplvai
 28 Meletinis - 32 ha. Vēžingumas -
 kaip ir Pahalninio

Šauris link randame dar gražis ežens:

29 Kurtinys

30 Jēģis

31 Peciakurka

32 Kemsynē

33 Kemsynēlē

34 Adomava

35 Čičiraitis

36 Čičirys

37 Vykēlis

38 Vykas

39 Kaušēlis

1975. x. 3

23. Avilīs parapijās upelīšai ir ežerai

Saraksts nodarīts ar LTSR MA LKĻ, LTSR upiņu ir ežerņu vārdnīca, 1963, apiman-
ējo 7000 upiņu ir 3000 ežerņu vārdus.

I. Upelīšai

1. Akmentiltē - Vaikucīņu km, ģ Auslo ež.
2. Avilē - ir Avilio ež. ģ Auslo ež.
3. Belūny - ir Duburio^{ez} ģ Zalvio ež
4. Jēzikišis - Šarhiškiņu km, ģ Samavo ež.
5. Pilkiškiņu (Jūskotz) - Pilkiškiņu k, ģ Duburio^{ez}
6. Plisikiškiņu - ģ Duburio ež
7. Rapiškiškišis - ģ Avilio ež
8. Kalvelīšis - pro Škugus
9. Sv. Jono - ir Ramēkišis ež ģ Avilio ež
10. Zaliņš ^(Zābrasi) - ir Aviliņu mstl. ģ Avilio ež.

II. Ežerai

1. Ahuliņorai - du ez. Jūdķūnišķiy k.
2. Aūklas - Auslo k.
3. Avilys - Aviliy mstl.
4. Baltys - Antalieptē, Balčiy k.
5. Baltys - Antalieptē, Jrozapavos k.
6. Baltys - Degučiai, Širpišķiy k.
7. Dubūzīs - Šarhišķiy k.
8. Glušokas - Degučiai, Viliūšišķiy k.
9. Glušokas - Dusetos, Norķyčiy k.
10. Glušokēlis - Degučiai, Zarkhišķiy k.
11. Izitas - Degučiai, Šanliy k.
12. Izitēlis - Degučiai, Šanliy k.
13. Jūdadarai - Jūdķūnišķiy k.
14. Jūdķūnišķis - Jūdķūnišķiy k.
15. Karķlinis - Dusetos, Lūgelis k.
16. Karōrinis - Degučiai, Varnišķiy k.
17. Kiaūlinis - Dusetos, Mažvliy k.
18. kiaūlinis - Dusetos, Mažvliy k.
19. Knivēlis - Dusetos, Šarhišķiy k.

20. Mažvilis - Dusetos, Mažvilis k.
21. Meletinis - Dusetos, Salos k.
22. Patasines - Patasines k.
23. Vāsaknas - Antalieptė, Labiečių k.

24. Imbrado parapijos upeliai ir ežerai

Sarasas sudarytas iš LTSR MA LKLTJ, LTSR upių ir ežerų vardyno, 1963, apimančio 7000 upių ir 3000 ežerų vardų.

I Upeliai

1. Āklē - Dithūny k., r. Laraso ež.
2. Atrōšy - Imbradas
3. Gūbars - Gūbars k., r. Tēgio ež.
4. Indrajā - iš Indrajy ež. r. Paščio ež.
5. Kumpolēja - Grybiškiy k., Nikajaus dš
6. Melnytēlēs - Imbradas, r. Čicirio ež.
7. Mikičjaus - Imbradas, r. Avilio ež.
8. Nikājūs - Imbradas, r. Laraso ež.
9. Padēgēliy - Padegēliy k.
10. Ūpiškiy - Ūpiškiy k., r. Suvieho ež.
11. Ūpūtē - Kamantiškiy k.
12. Sabaliū - Sabaliy vs.

II Ežerai

1. Āklezeris - Raudinīs k.
2. Ahlīs - Dītkūny k.
3. Apynēlis - Stelmuzēs k.
4. Avilāitis - Medinīs k.
5. Čičirāitis - Pakāušēs k.
6. Čičirņs - Vēdāny k.
7. Dubuskā - Terteliy k.
8. Gulbinka - Šaparinīs k.
9. Ilgēlis - Kamariškis k.
10. Ilgīs - Grybinīs k.
11. Imbradas - Imbradas
12. Juodiškis - Juodiškis v.
13. Karōšinė - Raudonky k.
14. Kaušēlis - Raudinīs k.
15. Kemšynē - Baltamiškio k.
16. Kiečny - Kiečny k.
17. Knipiškis - Knipiškis k.
18. Lazdinis - Palazdinīs k.
19. Lūkštas - Imbradas

20. Midulis (Midolka) - Miduliy vs.
21. Padēgēlijs - Padegēlijs k.
22. Pajūdijs - Dusētos, Jūdķūniskijs k.
23. Pakalniņis - Dusētos, Kundroērijs k.
24. Pečiakiurka - kvintišķio k.
25. Peiķis - Peiķio k.
26. Rudēnijs - Rudēnijs vs.
27. Stēlmuzēš (Padvarinijs) - Stelm. mstl.
28. Sūviķis - Sūviķio mstl.
29. Zeliņķos - Zeliņķos k.

25. Imbrado valstīrais ežerai

1. Ilgelis, 21 ha, pie Grybinis k.
2. Avilaitis, 10 ha
3. Lazdynēs, 13 ha, netoli Zaras; šīame ežere yra plaukiojamā salu, kurias vējas stumdo no vieno kranta pie hito
4. Gulbinē, 0,5 ha
5. Pečekurka, 3 ha
6. Peikis, 1 ha
7. Midolhai, 3 ha
8. Imbradēlis, 36 ha
9. Suviēkas, 122 ha, turi heletg gražū salu
10. Čičiraitis, 2 ha
11. Ilgis, 93 ha, ties Grybine
12. Kimsini, 5 ha
13. Čičirys, 609 ha, pie Vedariis, Kum-puolū, Cibulīnēs k.
14. Avilys, 999 ha

15. Kietis, 17 ha
16. Kamuntiskis, 30 ha
17. Luktas, 110 ha
18. Padvarinīs, 30 ha
19. Zelionka, 30 ha
20. Vaitanka, 10 ha
21. Apynēlis, 2 ha
22. Pailgīs, 25 ha
23. Jnodas, 0,5 ha
24. Rudēny, 4 ha
25. Bedugnīs
26. Kaušelis, 1 ha
27. Izitos
28. Galiniō
29. Paikos
30. Knīpiškis
31. Sviēho dvaro sodo

(Pr. Gipiškis, Latvijas krāstas, c 1936, p 86-88)

26. Antasavēs parapīfos upelīai ir ēzerai

Saraksts sudantās 15 LTBK MA LKĻ,
 LTBK upis ir ēzeri vārdyno, 1963, apiman
 10 7000 upis ir 3000 ēzeri vārdy.

I. Upelīai

1. Bahūcīs - Bahūcīs k., ↑ Duburio ēz.
2. Čičirē - Čičirīs k., ↑ Čičirio ēz.
3. Graūzupis - Didejos k., ↑ Čičirio ēz.
4. Kārklis - Antasavē, ↑ Zalvēs ēz.
5. Kiaūlinis - Dusetos, ↑ Duburio ēz.
6. Meletinē - Meletišķis k., ↑ Ladusojo ēz.
7. Meletinēlē - Dusetos, 15 Meletinio ēz. ↑
 Čiauno ēz.
8. Melnyčēlē - Didejos k.
9. Mikniškis - Volungis k.
10. Pajāurupeļis - Dervinis k.
11. Rūrā - Pupeķis k., ↑ Zalvio ēz.

12. Salīnē - Daržininku k., r Salinio ez.
13. Tiltiskē - Sviliškiu k., r Avinuošto ez.
14. Ubagū - Zalvīs int.
15. Uļēlīs - Antasavē
16. Vēzēlupis - Dusētos, Marciūniškiu k.,
r Salinio ez.
17. Zālvē - is Zalvio ez. r Zalvēs ez.

II. Ezērai

1. Āklezēnīs - Vēdaniu k.
2. Avinuoštas - Manuliškiu k.
3. Baltēlīs (Bāltis) - Bradesu k.
4. Baltēlīs (Bāltis) - Marimanto vs.
5. Dēlinīs - Pakāšiniu k.
6. Dervinīs - Derviniu k.
7. Dūburāitīs - Astravo k.
8. Dūburūps - Bieliūnu I k.
9. Eigūtīs - Ajočiu k.
10. Iļģēlīs - Bradesiu I k.
11. Iļģēlīs - Salos k.

12. Katrēika - Joniškio vs.
13. Kēžaras - Manuliškis k.
14. Kemsinė - Antazavė
15. Knūvascius - Kukariskio k.
16. Kumpuolaitis - Manuliškis k.
17. Kumpuolis - Manuliškis k.
18. Kuojinis - Pakacines k.
19. Lapišninkas - Joniškio k.
20. Lukštinėlis - Joniškio k.
21. Maščezėnis - Antazavė
22. Pakalnis - Joniškio k.
23. Piščezėnis - Joniškio k.
24. Salinis - Salinis k.
25. Skrabalys - Volungis k.
26. Tautėsnis - Manimanto vs.
27. Varlakys - Matutiskio vs.
28. Vegužėlis - Antazavė
29. Vinčezėnis - Šilo mš.
30. Zalvė - Pakacines k.
31. Zalvis (Antazavės ez.)

32. Zirnajys - Zirnajys k.

- 14. ... 14
- 15. ... 15
- 16. ... 16
- 17. ... 17
- 18. ... 18
- 19. ... 19
- 20. ... 20
- 21. ... 21
- 22. ... 22
- 23. ... 23
- 24. ... 24
- 25. ... 25
- 26. ... 26
- 27. ... 27
- 28. ... 28
- 29. ... 29
- 30. ... 30
- 31. ... 31

27. Antazavē valsēraus eierai

1. Tauteris, 25 ha
2. Duburys un liepas salonis, 112 ha
3. Ajoārs, 11 ha
4. Laduojs (Ilgaezēnis), 146 ha
5. Antazavē Zalva un salonis, 49 ha
6. Bradenis Zalva
7. Baltys, 9 ha
8. Baltelis, 3 ha
9. Veguzēlis, 2 ha
10. Salinis un Ilgeliu, arba Astravu, 105 ha
11. Krivoška (Krivostis), 1 ha
12. Klizeris, 3 ha
13. Avinostas (Maniulišķy), 4,5 ha
14. Pakacinis, 2 ha
15. Kumpuolis, 59 ha
16. Kumpulaitis, 8 ha
17. Duburaitis, 50 ha

18. Joniškis, 5 ha

19. Dervinis, 5 ha

20. Lirnajis, 80 ha

21. Vīncēženis

22. Pakalnis, prie Biržiniškių k.

23. Ilgis, netoli Lygalaukės k.

(Pr. Gipiškis, Marasų kraštas, 1937,

p 75-76)

28. Pajuodis krūmai ir skardžiai

Už 1,5 km į pietus nuo Dusėtų-Avilų
vieškelio, tarp Kalvelių ir Varniškių kaimų,
stovi Pajuodis skardžiai, apaugę krūmais.
Žmonės pasakoja, kad naktyje iš šių krūmų
išeina juodos katės ir šokinėja apie
Varniškių ežerą (P. Šipiškis, Zarasų kraš-
tas, ~~1939~~ 1936, p 114-115)

Juodasai ežeras, prie Jotkūniškių k.,
apaugęs miškais, su aukštu lažūlių kal-
nu. Žmonės sako, kad šioje vietoje kadaise
vaidenėsi. Kartą pro tą kalną važiuojo po-
nas. Arkliui pasibaidę ir išbėgę į ežerą (P. Ši-
piškis, Zarasų kraštas, 1937, p 86)

29. Zarasų praėitis ir padėtis

1977. 1. 20 Ščiūrių kaime iš Vlodo Skvar-
 činskio pasirodė knyga, iliustruota, be tituli-
 nio ir be pasutinio lapo - K. Šipšis, Zarasų kraš-
 tas, 1936, p. 238

Ši knygos cituoja šias vietas:

„XVIII šimtmečiuje visas kultūrinis Zara-
 sų krašto gyvenimas koncentravosi Zaraso, arba
 Orso, ežero Didžiojoje saloje. Čia buvo įreng-
 tas kongregacijos „Canonicorum“ vienuolynas,
 stovėjo graži mūrinė bažnyčia ir mokykla. Pati
 sala buvusi sujungta su miestu kėlnojamuoju
 tiltu“ (p. 15)

„Būna moksliskai tyrinėja vietovardžius ir iš
 jų nustato, kad lietuvių senovėje ligi VI amž. gyven-
 ta rytuose, dabartinės Baltgudijos žemėse“ (p. 24)

Zarasų apskritis yra tarp $55^{\circ}24'$ ir $55^{\circ}54'$ š. pl.
 ir tarp $25^{\circ}43'$ ir $26^{\circ}26'$ r. ilg. (plg. p. 25).

30. Padarīmai apie buvusias baznīcīas

1. Larasos ezers Didrīvoje saloje
2. Maniuliskis pilskalnis, 50 m a.
3. Gojelyje, prie Česnaviskės vs, Dusėty valsči
4. Uozgelis pilskalnis, Dusėty valsči
5. Baznīcīakalnis, Rāniny k. žemėje, Salakovl.
6. Kunigokalnis, prie Salako
7. Baznīcīakalnis, Garbširy k. lauke, Salakovl.
8. Larasaicis ezere
9. Suvieko dvano sods ezėriuky
10. Šventame ezere
11. Avilio Baznīcīos pusišaly
12. Kelpiškis lauke, Avilio apyl.
13. Sen. Duburiny k., Avilio apyl.
14. Pušyninuky, prie Avilio.
15. Ir tt.

(Ply P. Sipiškis, Larasos kraštas, 1936)

31. Avilē

Ī-Avilis ezers pie Zaras, Larasāitē,
Balta, Griestā, teka i Daugvas Avilē (Ni-
kaja, Aytē) (pļūpīpīkūš, Zaras kr, 1936, p 66)

32. Klimatas

Saulētis valandis Zaras apskrityje est
daugiauza štais vasaros mēnesais: V -
241; VI - 256; VII - 262; VIII - 213. (pļ t. p. 104)

33. Mīškai

Sēlis (Maquērys) šitelis, 5 ha, pie Zaras

Sojis, 10 ha, pie Raudankos vs.

Naprelis, 18 ha

Škūgs, 25 ha

Kriovīškis, 9 ha

Kriovis, 13 ha (pļ t. p. p 105-119)

34. Vandeniņai augalai

Elodējos, plūdes, šurprai, lūgnis, undlelijos,
 plūksmalapēs, nendrēs, meldai, asiņklai, vik-
 vos, samanos, papļauskos, dumblalaiškrāi,
 nūgšāi, uodeguonēs, shendemai, griovenis,
 undos, r daug lūty (P. Gipiškis, Zaras kra-
 stas, c 1939, p 120)
 1936,

35. Rusai

Zaras krašte yra paplitę rusai senti-
 krāi bez popovcāi. Dalis jū dīl staciat. kīis
 persekiojīms 1660 m. perskīlē i dretuvs, o ki-
 ta dalis buvo mās valdīvs atsīsta i „Va-
 kars krasts” nē īvairīms prasfaltīms (plg
 P. Gipiškis, Zaras kraštas, c 1939, p 130)
 1936,

36. Žuvys

Larasy krāsto ezeros ir šādas zivis:
 lydzīrai, ešerai, kuojos arba raudos, ungu-
 rai, stinkos, seliavos, vegēlēs, šāpalai, lynai,
 pilsos, meknēs, auklēs, mešrai, upitaki, ai,
 samai, sijos, pūgēli, didzgalvi, kilbukai
 arba grūzli, pyplai, graužavirbos, mar-
 gēs, rogēs, mailai ir daudz kiti

(P. Šipškis, Larasy krāsts, 1936, p. 143-144)

Vene ave ir seliavos, stinkos ir sijos (p. 201)

37. Vēzīai

Larasy krāsto ezeros ir divi vēzys:
 vēzys upinis ir vēzys ilgapiestis, arba sausa-
 pirstis (P. Šipškis, Larasy krāsts, 1936, p. 144)

38. Aviliai

Avilių bažnytkaimis stovi prie to paties vardo ežero. 1923 m. namų čia buvo 29, o gyventojų 154. Prie pat bažnytkaimio yra Avilių dvaras, kunio padaras ir yra šis miestelis. Pirmoji medinė bažnyčia buvo pastatyta 1817 m. Tuos metus ir reikia laikyti miestelio pradžia. Kadaiše Aviliai priklausė kunigaitišiams Gedraičiams, vėliau Kaminskams ir pagaliau Kelpšams.

(P. G. Piskis, Zarasų kraštas, 1936, p. 206)

39. Dusetų bažnyčia

Kunigaitis Jonas Radvilas, DLK maršalas, Dorohyžo seniūnas, Slonimo valdytojas ir Dusetų krašto žemių savininkas, vadovaudamasis drevotumui ir rūpinamasis savo tēi-

mos iŕganymu, apie 1530 m. pastatė Dusetoje medinę bažnyčią. 1744 m., kai Radvila bažnyčia paseno, grafas Pliateris jį pastatė. 1886 m. Dusety parapijos ūkininkai, vadovaujami energingo klebono Rumševičiaus, pastatė naują didelę, erdvią, su dviem bokštais gotikos stiliaus mūrinę bažnyčią (Šepelis, Zar. hr., 1936, p. 212).

40. Radvila Dusetoje

Sėlviai, XIII-XIV a. susijungę su lietuviais ir latviais, paliko sėliškos kilmės ežerų vardus: Ciceris, Ciaunas, Ezerasas (dabar: Čičeris, Čiaunas, Zarasas).

Mikalojus Kristupas Radvila XVI a. ap link dabartinę Dusety Girį, ūkmanėję 1000 ha, XVI a. turėjo per 30 dvarų (Dusety, Kriaunus, Vakarnus ir kt.). Sarty ežero salose ūkininkai lydydavo geležį, gamino anglis, pelenus, potasą, medius plūdė sėlviams, vežė rogerius ir ratus (plg G. Isokas, Lietuvos giriose, 1976, p. 76-77).

Ypač plėšė muskūs 1300-1379-1547-1599-1777 (d.g. p. 13)

41. Zarasų apskrities kalvos

1. Zarasų miesto žemėje

Šantų kalnas. Nuo jo matyti miestai, Zarasai, Zarasaičio, Baltos, Grižtos ežerai, Zarasų plynas, katalikų kapai, kurortas, Miegūnys (Maquėnys, Pėvėskės) šilėlis ir net Daugpilis

Aštrakalnis, 10 m a. Gražėnų ir Vilhaduobės pievos

2. Antalieptės valsčiuje

Antalieptės Šveicarija ir saltimintojų Rūdinė
Labičiūnų piliakalnis

Latviškių kalnas, iki 1916 m. su triangul. bolštų

Kapų kalnas, Bikūnų k. žemėje

Bikūnų ir Varšavos piliakalniai

Kalvinių kalnas, prie Šapornės vs.

Šapornės kalnas, iki 1916 m. su triangul. bolštų

Plikės kalnas, Savičiūnų k. lauke

Piliakalnio kalnas, Šalinėnų k.

Žvėrinėrakalnis, prie Šalinėnų k.

Vencavų kalnas, su tūkstantmečių ašvynu.

3. Antazavies valsčiuje

Pri dotky kalnynas, Bradensy ir Tilteliamiškio pil.

Silo (Dembis) pilialaknis

Maniuliškis pilialaknis, 50 m a., prie Kumpuo-
lio ir Kumpuolaičio ež., 1655 m ovedy su piltas

Baisusis kalnelis, prie Jovydyrys k. Piktas urė-
das palaidotas. Vaiduokliai: ratas beržo viršū-
nėje, nepavirzamas kroviny, baltas stulpas, baidykle
Kryžis nuo urėdo kapo ponas su degimo, užtat jo ant-
kapi orientonuje velnias tuomel sugadindavo (p33-35)

Bielūny milžinkaprai, prie Duburio ež.

4. Dequėrys valsčiuje

Samanio pilialaknis

Mineikiškis pilialaknis

Bernelis kalnas su jaunimo kryžiumi. Ma-
tyti: Dusetų ežero krantas ir miškais apaugusios salo

Osavitų pilialaknis

Minkiniškis pilialaknis

Galminis kushanai, apie 25

Subatiškis kushanai, helėtas

5. Dusety valstiņe

Pastukalnis, r. Druskahalnis, Lungelny k.

Kaukazo kalnas, Padustelio k.

Raroty kalnas, Berniūny k.

Bilaišny k. zemeje: Valakščiūnis, Šilka-
ščiūnis, Salōs, Vaidaginis, Pagriēnia, Gele-
žinis, Karvelkalnis, Valieras, Lingumai, Pago-
jis r. Pagrabai

Kapužis piliakalnis, Kavoliy k.

Žemaičiakalnis (Švedija), Berčiūny k.

Butkeliy k. zemeje: Žegūnēs, Ažusvai-
tutis, Lukštīnis, Beržis, r. Butkeliy (Škinai-
kiy) piliakalnis

Melnyča, Česnaviškēs vs.

Gojeliy, Česnaviškēs vs.

Gariy k. zemeje: Bukakalnis, Smēliakal-
nis, Grawzakalnis, Katilnyča, Kreivys, Kiau-
sakalnis, Vilkiy

Stukakalnis, Gugiy piliakalnis

Naršēny k. zemeje: Pakapē, Rūdakastis, Panamos

Žvynas, Pimprų k. žemėje. Gražūs vaizdai
 Sehelų kalnas, Nadielnas, Smogiškių vs.

Šaltamalkių k. žemėje: Atlasas, Stačia-
 kalnis, Bičiakalnis, Bukakalnis, Kupalokalnis
 Matūnakalnis, Stražių vs., labai aukštas
 Krimkės, Šilinės k.

Vosiškių k. žemėje: Kalvinis, Kalavynas,
 Paraitinis, Salės

Alasys (Vishokų) kalnas, Pimprų k.

Barzdos ir Drobis kalneliai, Antažregės k.
 Čiulhakalnis, Pažiegės k.

Pušinokalnis ir Meliodijų kalnas, Davainių k.
 Kaukazar (Skardimakalnis) ir Pašutakal-
 nis, Avizijų k.

Vozgėlių piliakalnis

Škečiokalnis, Vozgėlių k.

Dubakas, Betiškių k.

Jauras, Dobilas, Blinkų k.

Dikmonių k. žemėje: Stragastis, Pu-
 čiakalnis, Pastukalnis, Prathelis, Drobinė

Moliakalnis, Paversmiakalnis, Jadaugis k.

Kiausīnis, Akuliorinis, Mazvīlis

Kamenyēra, Kamionkos vs.

Kapū kalnas, Matiukis k.

Varpinė, Matiukis k.

Bolševīku kalnas, Norķyēns k. Bolševi-

kai 1919 m. bēgdami īs Lietuvos ģirā turējo ste-
bējimo punktā

Dusety kalnas, Kreivakalnis, Navīkis vs

Šermuhšmiakalnis, Peškaitīskis vs.

Makarīnē, Jūdāsai, Sentīkis, Raudankis

vs. XIX a. pradīvojē būvē sentīkis kapai

Smēliakalnis, Satūnis k.

Gražutis kalnas, Sratīskis k.

Lanko kalnas, Uoversis k.

Kapēlis piliakalnis, Budrīskis k.

Salos kalnas, Jāsū k., tarp Ēgliaus īr Ēg-

līnko ezēns

Mergakalnis, Stalakalnis, Kalnīskis k.

Maticēkalnis, Kundroēns vs.

Kalės kalnas, Grauzinis, Pakeris k.

Žirgalaukis, Vainiūnų k.

Aukštojas, Kiškevos ir Dubės kalnas,
Žukliškių k.

Gipėnų k. žemėje: Kepurė, Pravarinis,
Paplytynys, Pagrauzinis, Mieliškių, Pū-
dy, Gargažinės

Cigelnė, Moliadubė, Ragavos k.

Velykuškių k. žemėje: Ščiūrių, Duobių,
Paprūdžis, Paskardžis, Pabersmių, Smailasis,
Salos

Velykuškis priekalnis, prie Sarty ež.

Zaduojos k. žemėje: Anielkapis, Aukštani
Degutis, Versmių, Kapelių

Antavilių k. žemėje: Bahišinis, Pabarys
Paalksnės kalnai

Dubakas, Rotuzė, Gretiškių k.

Beržo kalnas, Didysis, Grumbinų k.

Kalvelių k. žemėje: Pajuodis, Žibukalnis

Magilnikas

Kapavietē, Latvīskiy k.

Kaukazas, Darymēlis, Lūgelis k.

Didysis, Marijampolis k.

Īvyrakalnis, Mažvilis k.

Velnis kalns, Alyvins kalns, Naprelis k.

Stainiskiy k. zemeje: Astravo, Gajuvkos, Jr.

svorkos, Versmij

Dubuzēs kalns, Šarkiskiy k.

Pakriaušē, Grauzynas, Šileikiskiy k.

Sakauciznos, Kapšikiy kalnai ir Var-

niskiy pliakalnis

Šišponiskiy kalns, Raugo lauke

Betiskiy senkaprai

6. Imbrado valstijē

Ragany kalns 13 m a., Knipiskiy k., Ēi-

ciņio pahranteje, prie Raganiskiy vs

Batarēvs kalns 20 m a., prie bur. Petkuškij ds

Šaltinij kalnelis, Vaidminij k.

Golubiskiy pliakalnis

Baisuns kalns, Kuklij k.

Snieško poliakalnis

Odakalnis, Magazons kalnas, Žytkalnis

Opšrakalnis 15 m a., uz 3 km no Zaras,

Zarasy - Imbrado paviestkalēje

Jaciškis kalnas 20 m a., Pakausis vs.

Keturinē 30 m a., pie Imbrado

7. Salako valsēnīje

yra apmē 50 kalni un poliakalni

8. Smalvis valsēnīje

yra 10 kalni un poliakalni. Pamīnītina

Aukštakalnis 200 m a., pie Kurčmos un

Jelgīo ezers, uz 9 km no Zaras. No 10 m

tyli Daugpils, Zarasai.

(Z. Pr. Lipiškis, Zaras krāstas, 1936, p. 27-64)

42. Šis tas apie Zarasų apskrities ežerus

Apskirtyje yra per 300 ežerų. Zarasų miesto žemėje: Zarasas (Osa), Zarasaitis (Osida), Balta, Griezta, Putrinka ir Purvinka. Zarasas - 300 ha, su 4 salom: Anglija 44 ha, Italija, Liepynas ir Putinis.

Antalieptės valsčiuje yra 33 ežerai. Vencavas 234 ha, Baltys 25 ha, Vencavelis 16 ha, Naujasodis 12 ha.

Salako valsčiuje. Škersai Sugardo ežerų įėjimas tiltas, per kurį dar Vytautas su Jogaila karininkais vedė. Tiltas polius galai tebestyro vandenyje.

Smalvo valsčiuje. Laukesos ežeras, 50 ha, salta Smilynės, prie Laukesos dv. ir Zarasų miestinės, Latvijos pasienyje paplentėje, su didelėmis ir mažomis salomis.

Deģuņņu valsētāms heletas ezērs

Izītas un Izītēliņ, 58 ha, prie Šauliņs ir
Gudeliņs k.

Auslas, 124 ha, prie Auslo vs. Prie jo pri
eina Nadūms, Blyniskiņs, Tablaciškiņs ir Šu-
hiškiņs k. laukai. Is Auslo išteka Nikafos
upelē

Dusetas, 392 ha, un 5 salom: Liepsalē,
Škyrinēlē, Aralinē, Pasuosalē ir Birzusalē
Glusohēliņs, 1 ha, Vitkuškiņs k. lauke

Dusetys valsētāms heletas ezērs

Sartys, 600 ha

Malatinis, 35 ha, Jadaugiņs k. lauke

Dubužiņs, Kriuovelis, Šarkiškiņs k. lauke

Karklinis, prie Lugeļiņs k.

Ilgasai, Varniškiņs k. lauke

Lugelis (Samatygos), prie Patosinės k
 juodasai, Jatkuniskis, Akuliorai - Jat-
 kuniskis k. lauke

Pajuodės, prie Norhyčėrys k.

Vykas, Čiaunas, Salinis, Latviškis,
 netoli Griovadvani

Pakalninis, Jameikių k. lauke

Kiaulinė, Mazūrių k. žemėje

Galailgis, Varniškių k. lauke

Kaušėžėnis, Gipėnų lauke. Velnias ne-
 ūs kaušg smalos, gaidys užgredojęs, ir
 velnias smala išpyles (P. Gipiškis, Zarasų
 kraštas, 1936, p 67-103)

43. Odakalnis

Antulīškiešu apylinhėje, netoli Avilio eie-
ro, yra kalnas, kurį žmonės vadina Odakal-
niu. Apie jį yra tohsai padavimas. Kartą, sū-
apylinhę atsibastę švedai ir varginę žmones, bet
lietuvisai niekaip jų negalėję sveikti. Tuo laiku
atsiradęs vienas gudragalvis, pavarde Juškinas
jis suauker narsiusius kareivius ir liepes
jems papjauti 100 galvių ir nulupti jų odas.
Paskui Juškino išahymu kareiviai buvę ap-
vilkti galvių odomis ir aprūpinti ginklais.
Taip apsvėdę lietuvisai netikėtai užpuolę
priešą. Švedai labai išsigandę ir buvę su-
mušti. Tuvusieji kare buvę ten pat palai-
doti, o patsai kalnelis likęs pavadintas
Odakalniu (Pr. Gipiškis, Tarasy kraštas,

1937, p 51-52) [Užrašė 2021 Stasiškienė 1985. VII. 8
ne Pankovo, bet Aukštāja (vard. l. gailūt tarniškuos. ir Aukštaji
Peg Didėja (karėiamai)

44. Dubužio ežeras

Dusety valsčiuje, tarp Gretiškių kaimo ir Šarkiškių vienkiemio, tiriulinuoja nedidelis Dubužio ežeras. Jo pakraščiuose auga gražios Dubužio pievos, o šiaurės pusėje stovi šar-
džius Indubis. Žmonės pasakoja, kad šioje vietoje vaidenasi. Sekmadieniais per sumą Dubužio pievoje pasirodanti šilkais apsi-
rėngusi moteris, apsišvalganti ir nuėmianti kalvelių kapus link. Be to, daugelis tvirtina, kad šioje vietoje dvylikto valandos nakties parrodas Bukas. Bet kas tai yra Bukas niekas tikrai nežino. Vieni Buką išvaiz-
duoja esant baidyklę, panašią į didelį, stogą vežimą; kiti vėl mano, kad Bukas yra tas pats vaiduoklis, kuris turis žmogaus - žvėries pavirdalą ir esąs visas ra-
manomis apaugęs. Gybuliai jį pama-

te begs baubdami iz namus (Pr. Gipiškis,
Larasy kraštas, c 1936, p 84-85)

45. Kaušelis ezēras

Kaušelis telkšo labai gražēj vietoj, klo-
ny, tarp dviejs aukšty kalnelis. Patsai
ezērelis apskritas, krantai apaugē nendri-
nīs, asiukliāis, meldāis ir kitohionīs van-
dens zolēmīs. Padarīmai sako, kad seny
senovēje velnias parisēms īš pūros kaušē
vandens ir ejes kokios tai bažnyčēs uz-
lieti. Bet jam beinant gaidys uģiedojys,
ir velnias turējs kaušē su vandeniu
palikti ir sprukti 2 pragars. Toje vietoje
kur liker vandens kausas, atsiradys eze-
rēlis (Pr. Gipiškis, Larasy kraštas, 1936, p 88)

46. Imbrado valstīrais pelkēs

Galubišķis turi apie 100 ha, tinka dur-
piņ gamybai ir prieklauso Maršanišķis
ir Avilis kaimams

Avilaitis ūma apie 50 ha ir priekina
prie Navikis, Avilaitis ir Medinkos kaimu
Nikajos pelkēs (40 ha) - Romancy
vienhiemio zemeje

Ļalioja turi apie 100 ha ir guli tarp
Lagurnis, Antanišķis, Midolky ir Kvin-
tišķis kaimu

Ļagarai ūma apie 200 ha ir pri-
klauso Rutulišķis, Ļagary, Breidakiš-
kis, Deferencijs ir Smēlijs kaimu riki-
ninham (Pr. Ļipišķis, Ļarary kraštas,
1936, p 125-126)

47. Krioviskis dvaras

Dusetų - Avilų miestelio pietinėje pusėje stovi Krioviskis dvaras.

Jis pastatytas prieš 70-80 metų tušas Dundas. Jam labai patikdavo dideli vyrai. Todėl Dunda dažnai susaunkdavo didžiausius bau džiūninkus, duodavo jiems po arklys ir kancėrkes ir liepdavo kartu su juo žoti. Jei kelyje sutikdavo kokią žmogų, kuris jam nepatirdavo, tuojau savo vyrams isakydavo jam kailį ispertti.

Po Dundos dvarą valdė Macijauskas. Bet pastaraisius nusigyveno ir pardavė dvarą Bizokui, kurio įpedimais ir siandien tame dvare tebegyvena.

Dvaras stovi aukštoj gražioj vietoj, turi didelį sodą ir vaisių džiūvynėlį. (Priešiškis, Zarasų kraštas, 1936, p. 217)

48. Škūgy vienkiemis

Dusetų - Avilių vieškelio šiaurinėje pusėje stovi Škūgy vienkiemis. Škūgos priklausė Avilių dvaro ponui Magnasauskui. 1863 m. Magnasauskienė padovanojo šį vienkiemį savo augintiniui našlaičiui Samatygai, kurio įpėdiniai ir dabar šią žemę tebevaldo.

Škūgy vienkiemyje yra įdomi vieta Dubakas - inklonis, apaugęs mišku. Nuo Dusetų - Avilių vieškelio apie 200 metrų į šiaurę Dubake, yra Napoleono laikų prancūzų kariuomenės vietinės liekanos - žymu kronių akmenis ir kaupas, kuriame buvo įmūryti katilai. Šioje vietoje prancūzų kariuomenė stovėjusi daugiau pusės metų.

Dar toliau į šiaurę, maždaug už dujus kilometrus, valdiškame Škūgy miške, yra Strošnojė - Baisnojė bala. Prie tos balos pran.

cūzy karinomenē sumušus ruzus. Buve daug
 vārmūšty. Jz nichas nelaidoje, bet lavonus
 sumetē & balz. Todēl toje baloje pradēje var-
 dintis. Žmonēs, atēje prie tos balos, net
 drosos metu vāzblūdi - neberanda helio
 & namus.

Seniau pro ota balz ējis vīoshelis is
 Dusety & Zarasus ir buves vadinamas Ža-
 liuojū vīosheliū. Juo ējusī francūzys ka-
 rinomenē. Tos helionēs zymēs ir dabar tebe-
 sanēvs. Tai duobēs smūtos sunkiūs vėzi-
 my ir patranky. (P. Šipškis, Zarasų kraš-
 tas, 1936, p 217-218).

49. Stelmuzē

Stelmuzēs herbas, baudzīrava, 8 ežerai, mau-
 zolrejus, aruolas, bažnyčia. Uz 1½ km, Degsnēs
 miške - Antras Puntukas (zr. P. Šipškis, 2. k, 220-229)
 Suviekas su kunigaikešiu Žytnu (zr. t. p.,

p 229-230).

Raudinē m Ahlēzeru (p 230-231).

50. Samanykščius

Jovydzėnų kaimo laukuose yra didelė ba-
la, turinti apie 7 ha ploto ir užaugusi sa-
manomis, tarp kurių telkšo daugybė akivary-
jų vadinasi Samanykščiu. Vienas šios balos
galas susisiekia su Avilio ežeru, o kitas su
Čičiriu. Visas šis klonis turi apie 2 km ilgio.

Seni žmonės pasakoja, kad šios balos
vietoje kadaise buvęs gilus ežeras, kuriuo
plaukdamas laivai iš Avilio ežero į Čičirį
ir atgal. Samanykščiaus pietuose ant kal-
nelio stovėjęs dvaras, kuriame gyveno ne-
doras ponas ir turėjęs daug tarnų. Plaukian-
čius pro dvarą laivus ponas visada tikrin-
davęs. Kartą viename laive jis radęs jaunos,
gražios mergaitę, kurią pavergęs ir išniekinęs.
Nusikrįstojį pavirtusi laume, pabėgusi iš
dvaro ir dažnai naktimis skrajodavusi vis-

šum Samanykščiaus. Po to dvarininkas
baisiai užpykęs ir išahęs savo tarnams
skandinti visus pro šią vietą plaukiančius
laivus. Tarnai, pridydami pono išahymą,
daug laivų paskandinę, daug žmonių pr-
girdę.

Dabar šioje baloje žmonės randa
kai kurių laivų liekanas — išlenktų lent-
galių su medinėmis vinimis. 1921 m. Cipri-
jonas Mikucionis iš Jovydžių kaimo ra-
dęs galą laivo, kuris buvo visai pana-
šus į senovės vikingų laivus. Bet šio
laivo liekanas radėjas sunaikinęs. (R. Si-
piškis, Latvijos kraštas, c 1936, p 122-123)

51. Ežerus nūšys

lietuvis ežerus dubenys yra ledyninės, upinės ir karstinės kilmės. Iš 2543 ež. 2400 ež. yra ledyninės kilmės.

Led. kilmės ežerai esti šis tipų: rėni-
niai (lovėniai, ilgėniai), sprūdėniai (le-
do luisty quolėniai, ledų išgulėti) ir
patvenktiniai (su daugeliu slankių, pu-
rasalių, sals) (Ply A. Basalykas, Lie-
tuvos TSR fizinė geografija, t. I, 1958,
p. 258-259)

52. Didžiausieji Lietuvos ežerai

1. Drūkšyn	4500 ha	32 m gylio
2. Dysnys	2490	6
3. Dūsios	2333	32
4. Vistycio	1787	-
5. Sartys	1331	22
6. Avilio	1311	14
7. Metelio	1292	15
8. Luodžio	1290	16
9. Platelių	1204	46
10. Rekyvos	1151	7
11. Ālaušo	1054	42
12. Žuvinto	1032	3
13. Luksto	1017	-
14. Dubingis	1015	50

(Peg. A. Basalykas, Lietuvos TSR
fizinė geografija, t. I, 1958, p. 275)

53. Lietuvos didieji ežerai ir tvenkiniai

Kauno manas	63,5 km ²	iki 25 mg/l
Dūkštiai	44,5	31
Dysnai	24,4	6
Dusia	23,3	38
Antalieptis tvenkinys	19,1	34
Vištytis	17,9	50
Luodis	13,2	16
Sartai	13	22
Metelis	12,9	15
Avilys	12,6	13
Platelis	12	46
Elektronų tvenkinys	11,8	25
Rekyvos	11,7	5
Alausas	10,7	42
Žuvintas	10,3	3
Lūkštas	10,2	7
Asveja	10,2	50

(LT Enciklopedija, 1980, t. 6, p. 568)

54. Paežeris mikroklimats

„Netoli sods esantys ēterai kiek su-
svelnina ir išlygina mikroklimatg. Būna
mažesni temperatūros ir oro drēgmēs svy-
ravimai. Tādēl tokiēse vietose vaismedīrai
mažāu mehencā mus pavasariniē sālmē.
Kus dīdesni ir gēlesni vandens baseinai,
tuo efektīvāu jie veiciā" (Prof. dr. V. Vens
kūtonis, Sodīninkystē, 1976, p 101).

55. Avilys

Avilys - tai didžiausias Zarasų rajone
 ežeras. Gyveno vandens plotas - 1000 ha (t.y.,
 10 km²). ^{o gūbalo mis - 1258 ha.} Ežero gylis - 5-10 m, o ties Liepų sala -
 40 m. Norint apėiti jį ²krantais "vingiuotais", vic-
 tonis apaugusiais nendrietais brūzgynais, pel-
 kėtiais ovendrynais, tektų suharti kokius 50 km.

Šiandien mėginan apėiti Avilį ledu. Le-
 das buvo 12-15 cm storis, niekur nebebraskėjo
 ir jau kėlė arkli. Krantuose beveik nėra sody-
 bų. Ledas neapsniigtas ir plynas kaip stiklas.
 Seneliam užsals ledas pilnas ir nepermatomas.
 Vėliau užsals ledas puodas, permatomas ir
 įvairios faktūros: tai sustumtas iš kampuoty ly-
 telis, tai sudarytas iš baltų banguočių pluoštų,
 pavėju per vandenį vilkty.

Grandiozinė čiuožykla! Ir nė vieno čiuo-
 žėjo! O, kad turėčiau motorines roges!

Lai kausi dešinio kranto, kad nepahlysciam tarp ilanku ir salu. Vis delto kranto linija tiezini, aplenkdamas didziasias ilankas. Uzeinu keliolika blizgiaujančiu zvejs. Tobuvu ant kojs 7 valandas, padaran per 30 km, intemsta, pasiklystu. Prie Imbrado uikalbinu blizgiaujanti kusti. Uzinku pas Rutuliskio Tuoms klausiti kelio. Pristkam prie Stainiskis Komaro ziburis. Jusé m zibintuvu palydi namo pro Elvira ir pro sengs klebonija.

Prie to 1000 ha reikia dar pridėti 17 salu, kurios uzima 200 ha. Dvi is jus esaneros gyvenamos. Salu yra 3 didesnes ir 14 mazesnis. Stai jus vardai:

1. Sumnė	6. Ledy	11. Varnus
2. Belinė	7. Garnys	12. Dieps
3. Alkiotis	8. Ozky	13. Piliakalmis.
4. Napris	9. Knutamoji	
5. Keresala	10. Azuols	

1975. 1. 29

56. Avilis ezers

Avilys - taifogi ir didzrsijs mrsy respub-
likos ezery. Jis typlinoja i vakarus nuo Zaras
miesto, tarp Avilys ir Imbrado gyvenviecsy. Pa-
krantis tanhiai gyvenamos. Is didesniy gyvenvie-
csy paminetinos Aviliai ir Imbradas. Seniausis
ezers parichti nuo minetyy gyvenviecsy, be to,
is pietrycsy ir sraures vakary.

Ezeras labai sudetingos, vingiuotos for-
mos, istises is sraures vakary ir pietrycsy. Siau-
ravarine dalis siauresne, pakrantis mariau
vingiuotos. Pietrytine dalis isplatejusi, joje daug
netaisyklingos formos saly. Ilgis - 8 km, didziau-
sias plotis - 4,5 km, vidutinis plotis - 1,6 km,
plotas - 1291 ha. Krantai israityti daugybe ilan-
ky bei pusiasaliy, kranto linijos ilgis - 42,5 km.
Ezere yra net 18 ivairaus dydzio saly; dau -

gaisia jū pietrytinėje dalyje. Įdomu, kad beveik visos salos turi vardus: Sumnė ir Belinė, Kere-sala, Ledy, Ažuoly, Liepy, Varny ir kt. Bendras visų salų plotas — 20,5 ha. Labai nevienodas ir dugnas; ypač jį paivairina gausios salos. Dugno reljefas primena ežerą supančio aplinkinio paviršiaus bruožus. Apskritai Avilio ežere vyrauja nedideli, 4-6 m gyliciai. Giliausia vieta yra šiaurvakarinėje dalyje — 14 m.

Krantai nelabai aukšti, keliolikos metrų. Ežerą supa kalvotas — laubotas moreninis reljefas. Neretai prie ežero prieina žemi, kartais užpelkęję plotai.

Avilio ežeras pratakinis. Jis ivairių pusių $\frac{1}{2}$ jį iteka keletas nedidelių upelių. Žymiausi jū: pietinėn dalin iš gretimio ežerėlio itekanti Izyta ir šiaurrytinėn dalin — Imbrada. Vandens perteklius iš ežero pietrytinio galo išteka Avilės upelin $\frac{1}{2}$ Nikaja, vėliau $\frac{1}{2}$ Laukera bei Daugura. Seklūs ežero pa-

krasītai prižēls augals, dažnāusīci nendriņi, meldi, ajens, vietomis uzpelkejs. Vykdoma pramoninė žvejyba. Sugauinama daug kuojų, ešeris, lydekis, kiek mažiau – karšis, lynas, karosys, raudžis. Nuo 1955 m. veisiami sūdabriniai karosai, karšiai, lydekės, plačiažnypliai vėžiai. Vandens skaidrumas nedidelis, vasarą iki 2,5 m.

Avilio ežeras, gražios, vingiuotos jo pakrantės, salos traukia turistus. Vasarą sutiksi prie jo ir poilsiantojus. (Cit. A. Garunkštis ir A. Stanaitis, Ežerai gimsta, bręsta ir miršta, 1969, p 87)

57. Avilio ezēras

Avilio ezēras ir didzāusis, kas atrodas Za-
 rans apskrītie. Jās turī 999 ha. Aprie jī ir
 tohsai padarīmas. Kartā svargā zvejai atsi-
 gulā vienofē trobelēje pasīstīti ir vīmīgē. Tik
 vīnas ir jās nenovējēs miegā. Bet ir jās gulē-
 jēs kāp negyvas. Tuv tarpu vidurnaktī
 ir gūteļē priējs daug velniņ pasīstīti, kur
 ēra zūvis padīti, kad zvejai nepagantī. Nu
 tarē visas zūvis sūvartī ir vīng vītēki
 (kurīnnyj rog). Zvejys ir girdēs ir labai nu-
 dšingēs. Rytojaus dieng jās franēsēs savo
 draugams, kā girdēs. Zvejai vīmētē tīn-
 lā mūrodytoje vītoje ir pradēje traukti. P. l.
 nas tīnklas buves zūvis. Velniāi tai pa-
 matē perpiovē tīnklā, ir visos zūvis ībe-
 gūvos. Dabar toje vītoje nīkas nega-
 līs pagantī zūvis, nes velniāi bīfā pasēr
 sūvartī, kad kas nōvs nēisgandytī.

Aviļis ežere yra 3 didesnis ir 14 smulkesnių salų: Sumnė, Relinė, Alkietis, Naprių, Kuntamoji, Ažuolys, Varnų, Liepų, Piliakalnis (Pr. Gipiškis, Zarasų kraštas, 1936, p 87-88).

58. Aviļys

„ežeras Zarasų rj, 8 km į v. nuo Zarasų. Plotas 1258 ha. Ilgis 8 km, didž. plotis 4,5 km. Didž. gylis 14 m, vid. gylis 3,6 m. Daug įlankų, pusiasalių. 18 salų (iš viso 20,5 ha). Krantų linijos ilgis 42,5 km. Visoje pakranteje yra atabradas. Daugelis įlankų ir Δ p. dalis baigia užželti. Įteka >15 upelių: Izita (iš Izito ež.), Imbradas (iš Imbrado ež.). Iš pietrytinės Δ įlankos įteka Aviļis (iteka į Auslo ež.)“ (Lietuviškoji tarybinė enciklopedija, t 1, 1976, p 525)

59. Avilys

arba Aviliai, Zarasų aps. Imbrado ir Antazavės val. ežeras, Avilės (Nikajos, Laukesos, Dauguvos) baseine, 8 km į vakarus nuo Zarasų mst. Ežero krantai labai iškraipyti įlankomis ir pusiasaliais; 3 didesnės ir 14 smulkesnės salys; jų vardai: Sumnė, Reline, Alkiotis, Naprių, Keresala, Ledy, Garnys, Ožky, Krutamoji (Pachotnik), Ažuoly, Varnys, Liepy, Piliakalnis. Paviršiaus plotas 13,6 km², be salų 13,0 km² altitudė 157,0 m aukščiau jūros. Krantuožuokai: Mukuliai, Mazurėliai, Rybokis - his, Napriai, Pakeriai, Rakėnai, Stainiškis, Avilių dv.; Ažuraisėrai, Goliškis, Golubiš - his, Rutuliškis, Maršaniškis, Šėcurrai, Avilių dv.; artimi Avilys ir Imbrado lėk. Baseino plotas 74 km²; reljefas - kalvos ligi 183 m aukščiau jūros, 5 ežerai. 1/2 a.

ežera ūdeņa 16 kanāli; zīmēsni 15 14 - Iz-
 ta ir Izyto ež. (17 km^2 baseino) ir Im-
 bradas ir Imbrado ež. (13 km^2 baseino).
 Jōteka ir pietrytinis ūdeņš Avilē, kur
 teka; Auslo ež., toliān teka Nikaja ir
 Ezaraso ež., ir kur Laukesa teka ir Dau-
 guva, 1931 meliorācijas darbs ežero pa-
 viršius nuleistas 1 m. Ežero ūdeņš,
 salas ir pusiasaliai teikia jam īpatn-
 go grozis. Pietrytinis krantas tinka
 vasarvietei. Ežeras ūdeņš, ovariāis
 krantais. Ūdeņš tūrtina, kad ūdeņš
 ežero dalyje, ties Liepys sala, jo gilumas
 sēkia 40 m, ūdeņš 5-10 m gilums. S.k.
 (Lietuviškoji enciklopedija, t 2, 1934, p 450-1).

60. Aūslas

„ežeras Larasv rj., 8 km r. v. nuo Larasv,
 4 km nuo Kauno-Larasv plento. Plotas
 141 ha. Didz. gylys 8 m. Ilgis is s.r. r piet-
 vakarius 3,4 km, didz. plotis 1 km. Yra
 3 salos. Krantai liksti, daug hur pelkėti.
 Iteka Avilė, iteka Nikaja" (Lietuvio-
 koji tarybine enciklopedija, t 1, 1977, p 472)

61. Lincė Talutytė

Šiandien gavau iš vilnietės, buv. dir-
dictės, Lincės Talutytės laiško. Tarp ko li-
ta ji rašo:

„Lararus esu buvusi keletą kartų,
gal prieš ketverius metus. Imbrade tai dar
neteko būti. Tik grdeėjau, kad žmonės ten
važiuoja ieškoti sveikatos. Viena iš mū-
sų darbovietės buvo nuvažiravus, labai
dtraugės. Ir eškursijos važiuoja”.

Imbradiškį deons Stasiskį paklausiui,
kodėl? Imbrada žmonės važinėja ieškoti
sveikatos, kas čia yra, vasarvietė ar ko-
kie mineraliniai šaltiniai?

Jis papasakoja, kad čia viso to nėra.
Tik netoli Imbrado prie ežero esąs upė-
lis, kur prieš keletą metų apsirėškusi Ma-
rija. Žmonės buvo pastatę ten gražią kop-
lytėlę, bet jį (kažkas) sugriovė, išdraskė.
Dabar ten žmonės atvažiuoja iš Vilniaus,
nuo Ignalinos, ypač iš Baltarusijos, pa-

smelsti, ton vieton padedg geliis, zvakiis.

Tohie yra patys pirmutiniai mano
nugirsti gandai apie stebuklinga; upeli

1973. XI. 16

62. Imbrado izvilkāi

1967 m. liepos mēn. naktī 1 d. un 2 d. važīavo motociklu uz 4 kilometru nuo Imbrado puse Ilgio ezera du giminaiciāi Albina Svercinskaitē ir Juozas Kriauhlys. Albina 16 metu ir mokoši Zarasu vid. mokykloje, o Juozas 15 metu ir mokoši mecha uzacijs mokykloje.

Jiems bevažiņojant tū naktī 24 val. per ištekančis iš ezera upelis tilts, pasirodē ant arčiau kranto esančis stulpis, maždaug uz 5 metru nuo kelio, stovinti moteriskē. Mat jiemis iš kairės buvo ezeras, o iš dešinės stūksojo palikę keli vėniši senovo tilto stulpai. Jie labai išingando ir stengēsi huo greičiau pravažiuoti pro tū vėtū, galvodami, kad mato vaiduoklę. Greitai pavažiavę kiek toliau ir atsipeikējē pastebējo, kad tā moteris jū nesivejā. Tada jie genau un jū izžiūrējo. Moteris vilkējs baltais rūbais, buvo labai vieni. Dešinę ran-

ka turēja ant krūtīm, o kairē nuleidusi
 zēmyn. Galva buvo palenhta i tō puse,
 kur jie varžavo; kojs nesmatē, nes rī-
 bai, as dengē. Ant kaklo turēja wārdēju-
 si kiek pīkšnes spalvos sālī. Stulpas, ant
 kuris stovēja moteriskē, radosi kiek arēnau
 upelio krašto, prie kuris beveik sausomis
 kojomis buvo galma prieti. Svaugusnam
 zmoqui ant to stulpo labai sunku būty
 atsistoti ir stovēti, nes permaža vētos ko-
 joms padēti. Be to, stulpas apipuves, vir-
 sus susiaurējs.

Moteriskē kiek pastovējusi imē tam-
 oči ir nykti, nemulpusi nuo stulpo zēmēn.

Dar kiek pastovēja, nuvaržavo namo
 kitā kartā jiemis nebepasirodē. Jie tada su-
 prato, kad tai yra Drevo Mōtina Marija,
 nes mekas i zmonius tokio skaistaus vei-
 do ir tokiu spindinčiu rību neturi. Toji
 moteriskē jiemis meko nesakē ir nehlāuse,
 o jie taip pat tylējo. Būk tai sapne Marija
 liepusi Albinai pasahoti zmonēms, kadangi
 to vyzhis daugiau mekas nematē. Tada zmo

nes ēnē vis dažnāu tū vretū lankytī ir melstis, pastātē priē stulpo altorēlī, o ant jo Marijs statulū. Ēnē puoštī gēlēmīs ir aukoti kitus dāiktus.

Prasidējo svairūs pagijimai. Žmonēs dar labāu sūkrūto tū vretū lankytī, jāje melstis. Vretos klebonas laikēsī nuosābrāi. Tegul pati Marija parodo žmonēmīs kelis priē savēs. Čā tenka paminētī keletū idomesnī dalykus. Puz, netoli tos vretos gyvenēs Valāinīs Romas sirgo veido egzema. Gydytojai nepagyde. Jis meldēsī priē Marijos, nusiplotē tuo vandeniu ir 1967 m. rugpjūčio mėnēsī visai pasveiko.

Marijona Driksienē ī Stelmuzēs, sirgusi veido ir ranky egzema, labai meldēsī ir, nusiplovusi tuo vandeniu, pasveiko praicitū metų rudeni.

Baltrusaitytei Magdelenai ī Imbrado miestelis ēnē škaudētī desinioji ranka, petis ir kahlas, taip kad net galvos pasuhtī nebegalēdavo. Istiestos rankos auštyn pabelti taip pat nebegalēdavo. Ji labai meldēsī ir

daug kartis plovē tuo vandeniu.

Paskutinā kartē nusiplotus tuo vandeniu 1967 m. groudžio mėn. pradžioje, lyg kas ranka perbraukē per skaudamą vietą. Nuo to laiko laisvai kilnojo rankas, galvos gali lengvai pasukti ir visai nejaucėra skausmo. Dabartiniu metu sveika ir dirba įvairius darbus.

St. Paulys iš Imbrado miestelis labai nepažintė ty žmonius, kurie kalbėdavo apie pasirodymą ir išgyjimus. Viesai atkalbėdavo žmones, kurie eidavo ten melstis, sahydamas, jog tai netiesa, kad mačiusiems tai tik ahyse pasirodē, kad gal jie ne visai blaivūs buvę, kartu tyčėjosi iš maldininkų. 1967 m. rugpjūčio mėnesį jis su žmona ir dvylikamečiu sūnumi Stasiuku ant ti rytų slapta nuėjo į tą vietą. Ka jie ten darė ir kokių trėslu nuėjo, niekas nieko nežino. Tik nelaimė, kad jiems ten esant sūnus užlipo ant to stulpo, kur stovėjo Marija. Vaikui ant kojos virš kelio išaugo didelis skaudulys. Vaiką slapta gydė na-

muose ir pas Larans gydytojus vedē. Tie
 šaudulī tikrino ir rado, kad vaikas vi-
 sai sveikas, šaudulīo nepjauna ir liepra
 lauhti, nors vaikui ir šauda. Jau ir mo-
 tina dejuodama pravitare kur vaiku gydē,
 ko gydytojai pasakē ir kur tas šaudulys
 atsirado. Po puros mēnesu skausmū ne-
 mazējant, vēl tėvai nusivedē vaiku izv-
 hio link. Einant artyn, vaikas darosi vis
 ramesnis. Priējes pasirodymo vretg, emē rēkti
 ir begti namo. Pahlautas kodel jis taip pa-
 darē, atsakē: „Man tenai nėra vretos, ne-
 galiu aš ten būti“. Matomai jis bijojo, kad
 neivyhty kas nors panašaus kaip ir pirmā.
 Abudu tėvai labai nuosirdīrai tenai mel-
 dēsi, paēmē is to upelio vandens, pradējo
 juo planti vaikui žaizda ir šaudulys
 pamāru emē nyhti. Nuo to laiko tėvai
 mehada daugrau nebehalbējo priesingy
 kalby apre pasirodymo. Šis izvhiis labai
 sustiprino žmoniū tikėjims.

Albinos motina jau seniai sirgo. Jai
 stipriai šaudējo pusiaujs. Keletg karty nu-

ējs ir pasirodymo vretg, meldisi, plovēri to
upelio vandeniu ir 1967 m. pabaigoje pa-
veiko. Dabar jaučiasi gerai.

Kaip dabar atrodo tie mačiusieji
Marija asmenys? Albina visada links-
ma, beisiypsanti. Esant reikalui, moka
būti rimta. Mokykloje mokosi gerai, gabi.
Stropiai lanko bažnyčią, ilgai meldžiasi.
Šeima tvarkinga, tėvas negirtuoklis, o
motina ypač pamaldi. Jos pusbroliis Juo-
zas gražiai gyvena ir laiškais ragina Al-
biną melstis, būti gera. Ypač paskutiniame
laiške jis rašo: „Mylėk Marija, melskis prie
jos, nors ir komjaunuolė, juk Tu matei
Mariją“. Jie abu atvirai pasakoja apie įvy-
ki. Administracija jiems neko nesako,
nedraudžia.

Jų pradzių žmonėms tą vretg lankyti
ir juje garbinti Mariją nekas nedraudė,
jų netardė. Tik 1967 m. veng rusėjų me-
nesio nakti; tenai buvo išriusti trakto-
nari, kur priešiskai nusiteikę žmonės iš-
draskė maldininkų padarytus altoriolius, su-

dauži Marijos statulās, īsrovi visus zenojo
 tilto stulps, su raknims isverte aplink
 augusius medzius ir viska suverte 2 ten
 pat esanti ezerg. Lodzin, viska negai-
 lestingai sunaikino. Tik nepajēgē sunai-
 kinti zmonis tirdyse tikējimo. Tikintre-
 ji toje vretoje pastati stulpa ir prie jo pa-
 dejo lentas atsiklaupiti maldai. Ant to
 stulpa ir greta jo zmonis stato zvahes, ge-
 les, paveiksliskus ir kt. 2 to vreto at-
 vaiznoja melstis ir prasyti Marijos ivairis
 malonis. Ypac jis gausu buna sekma-
 drenian.

Atvylsta net ir is Baltarusijos, Latvi-
 jos. Dar gausiai lankytis paskatino toje ve-
 toje ir tar, kad 1) Istims 1968 m. tenai gy-
 venusi polieti Devaini vidinis balsas ragi-
 no citi ir iskasti akmeni. Jis to akmeni,
 pagal vidinio balso nurodyto vieto, at-
 rado, iskase ir nugabeno 2 parirodymo
 vreto. Cia ji iskase 2 zeme, palikdami
 matomas visy su raidemis "J. N. Z. K",
 kaip kad yra ant kmzraus. Akmens sto-

sumas s. elva 0,8 metro. Īmonēs ant to akmens padarē lyg altorēlī, degino zvaheš, puošē gēlēmīs ir meldēsī ē sv. Marijs.

2) 1970 m. birželio mėn. kaškohre žmonēs viskē išardē, sunaikino altorēlī, išmētē sunēstas devocionalijas. Vieni saho, kad tē akmenē pasalinō, kitr - kad uškāsē zēmēmīs. Antroji nuomonē yra tikresnē. Īnoma, ateitīs parodys ... Žmonius paprhtinimui toje vretoje, kur stovējo altorius, pastatē sviētē, o uz upelīs prie ežero kranto izuošē poilsis vretē turistams. Žmonēms nebeleido tenai melstīs, saugojo sargyba.

Tenai sauhēsi ligotas vyriskis su skaudamais pēvais. Jis kasdien tas vretas plaudavo upelyje. Pastacims sargybs, jis kartu su kaimynū, pasiēmē dalgius, neva šreno pjauti, perējo per upelē, jame išimaudē ir pasveiko.

Praslinhus apre pora mėnesių turistinė bazē buvo panaikinta, nuimtas tiltas, išvietē nugriauta.

Mēs to vairs nevertinām tā, kā
 pati Marija vērtina. Jēgū tenai izvies
 tikri pagijimai, irodyti liudytojs ir me-
 dicīnas specialists pagalba, tad atkreips
 dēmesī Baznīcās vīriausybē, imis tyri-
 nēti ir paskēlts vīrsai, kad ten galima
 lanhūtis ir melstis, nes dabar privačiai
 zmonēs renha Drevo malones, kaip tuos
 vīrančraus karolēlins, pamāžu ir pa-
 stoviai. Jei viso to nebus, tai pamāžu
 zmonēs nēzimis ir viskas baigsis. Rei-
 hra tikētis, kad nepasibaigs Drevo Mo-
 tinos garbē, jei ji to norēs, ir mes bū-
 sme to verti, ir tvers tol, kol lietu-
 vai gyvens ir nuosirdīrai garbins Jēzus
 Kristis, ir Jo gergis Motinėle Marija.

(Kun. Kazys Mozūras, Marija Nu-
 liūdusijs Pagloda Lietuvoje, Pasvalys
 1971, p 135, mašinraštis. Pažodžini nu-
 rasytas str. Imbrado vykliai, p 81-86).

63. Leonora Beinonytė

Atodrėkīs. Tō nakties pridribs smėgas
 pāzlinges. Ryte, 8¹⁵ v. einu i b-čią. Žiūriu,
 sventoriaus vartai atkili. Samborėškyje, priesais
 didžiogras duris, dūluoja pilka žmogaus fi-
 gūra. Prieinu arčiau — moteris. Pasakau „Gar-
 bė Jėzui Kristui“. Ji neho neatrako, nesukru-
 ta, tik laiko i bėta žvilgsni i didžiogras du-
 ris.

Paliečiu jos kairi peti. Atsigrežia i
 mane jaunas mergaitiškas veidas. Seriau isi-
 žiūriu: ji stovi pasivėmusi dviem ramentais.
 Ant nugaros kaba kuprinė, su perpetėmis už-
 pečius prikabinta, siaura, panaši i kapucę. Tō
 kuprinės aukštyn styni tankus eglisakius pluoš-
 tas.

Tō girstu velny klausimas: „O kurioj b-čios
 pusėj upė?“ Nenuigandau, ko jai reikia. Ar
 tik ji nefamišusi, — pagalvoju. Atrahau: „Neži-

nau". Ji saho: „Tai tamsta, tur būt, ne vietinis".
 „Taip, aš čia naujas žmogus". „Aš esu nuo Igna-
 lino. Gal tamsta girdėjai toki kraštą? Vaziuojū
 iš Vilniaus. Aplankiau šventas vietas. Kada bus
 mišios?" „Devynionis". „Tai aš palausiu", — ir
 stovi toliau ant savo ramentų. „Aš tuojau ati-
 darysiu b-čią ir tamsta įleisiu". „Nieko, aš čia
 palausiu". „Tuoju, tuoju, eik tamsta prie
 any durų".

Nuo skardinio b-čios stogo nusiliauzia
 sniego griūtis ir plumpteleja į žemę. Aplink
 b-čią visomis jai apėita: palikęs pėdsakas
 vilkty abiejų kojų ir sniege juoduoja ramentų
 išpaustos duobutės.

Atrahinu zakristiją, apšviečiam b-čią ir
 atkabiniu šonines duris. Ji ieina, pasideda kup-
 rinę ir neshubėdama apeina stacijas. Po staci-
 jų, už kniaubusi ant Dievo stalo, klūpi. Prie
 mišias prieinu, palausiu, ar ji eis komunijos
 „Eisiu, eisiu", — atsako ji nuolankiai ir ryž.

lingai. Jos veidelis — kaip 30-metės, jaunutis, taisyklingas, sveikai raustelėjęs, su jautriomis lūpomis. „Ar po mūsų galėsim su tamsta pa-
sinekti?“ „Negirdžiu“ — kreipia ji į mane kai-
rę ausį iš po skanytės. Pakartojus klausimą, ji
atsako: „Gerai“.

Per mūsų lietuvamzdžiuose skamba laisvai.
Sniego grūtytys tuomet užia nuo stogo ir plump-
xi į žemę. Mano atmintyje viešnia gyvai atku-
ria prieš 30 metų skaitytas Kiplingo romanas „Ki-
mas“, kuriame indusas senukas su savo sūnai-
tėliu klajoja po Indiją ir metų metus ieško Ste-
buklingos upės su vandeniu, turinčiu galios
nuplauti žmogaus nuodėmes.

Be jos, mūsųse dalyvanija dar kokia ve-
linė moteris. Po mūsų prieinu prie viešnios.
Ji suabejoja, ar pritiks b-je kalbėtis. Bet aš pa-
sivodinu ją į suolą ir sėkinu su dratinukų
ranhoje. Štai jos pasakojimas:

„Į Imbradą atvažiavau iš Vilniaus pro

Turmants, Larams. Valsts būvau pie upes. Bet
 reikējs eiti du kartu. Matyt, reikējs tokios
 aukos. Pirms karto ejau per mišku. Ten laba
 gražu. Eidama aukojau Marjai visā miš-
 ks, eglaites, sniegs. Priējan kūgri ūrandus ap-
 migts. Visur medžiai, medžiai, jokia kelis,
 jokia gyventojs. Nei žmonis nei apšveiskimo
 vietas, nebežinau kur eiti. Privargau.

Paskui pamiskij priējan gyventojs, pa-
 klausau, kur tas upelis. Žmonis nurodē, ku
 eiti, ir taip ir antro karto suvadau to vie-
 ts. Ežere dūdelis ahmuo, graži ilankēle, ir
 ilankēlēs ištēka upelis, ant kranto padēta ge-
 liis, būta žvahiis. To upelis pasisēmiau van-
 denio, pamiskiau eglitakes, dali eglitahiis
 ten palikan, ir esu labai patenkinta.

Sugrižau pas gyventojs. Paritaihe labai
 geri žmonēs, mane pavalgydino, apnavino, ir
 kuprinē pridējo svižiausus batonus, ir šī ryta
 atvažiavau ēia. Dabar grīšim namo.

Esu Leonora Beinonytė, g. 1920 m., kai -
 gaus 4 klases, Paringio par., Grigiškių km, Dau-
 geliško apyl., Ignalinos r., gaunu 10 rb pen-
 sijos. Tėvas mirė užkrečiama liga 1923 m.,
 kai aš dar mažutė buvau. Mama liko našlė.
 Kai buvau vaikas, mane traukė prie Dievo,
 bet turėjau dvasinę sunkumą. Nuo mažens
 labai skurdau. O, Dievas kad tik priimty ma-
 no auką. Nežinau, ar reikalinga viskas pa-
 sahoti..."

Viešnia užsimena akis rankomis ir ko-
 kyg minutę be garso verkia. Aš nepareiškin
 susidomėjimo jį sugraudinusiomis smulk-
 menomis. Viešnia tęsia:

"Vokiečių laikais buvo labai sunku.
 Mama visus audinius pardavė dėl duonos.
 Pasiskolinan 2 kg sviesto ir nuvežiau į Vil-
 nius. Pardavian. Atvežiau skanyčius. Antro kart
 nuvežiau 4 kg, trečio kart - 6 kg, ir vis par-
 siveždavau prekių."

Grīzau iš Vilniaus. Neturėjau gerai apsiauti. Ruduo buvo šaltas. Eidama subaitau perbridau per gėly vandenį, dar ant akmenų. Šio pasėdėjau, ir man pradėjo traukti sąnarius, kojos ėmė tinti. Buvo iškisę į gipsą, vaistai blogai veikė.

Par mus Paringų buvo kun. Merkys. Jis paprašė: „Gal Leonora nuris man užuolaidas, tegu pas mane ateina. Man netoli, nuo Grigiskiu iki Paringio tėra kilometras be ketvirčio. Salone pastatė man rėmą, ir ten stovėjo dažomas katafalas. Pasidariau pirmos pakaste ir patepiau skaudamas dėmelę ant sąnario. Atrado ronelė. Šeimininkė man plaudavo kojas. Kartą netyčią užėjo kun. Merkys ir pamatė. Man buvo gėda. Tada jis pasamdė padvada, davė man pinigų ir nuvežė Daugėliškėn pas daktarą, o daktaras nukreipė į Vilnių.

Mama tada virgo plačiomis uždegimu. Ne

trūkus jās īvērē ņ Rusijs ir ten īslaiķē 8 metus.
Po to jī grīzō ir jau mūrē pūrē 8 metus.

Jau 30 metū, kaiņ m lārda ir ramentais vaiķšcīoņņ: pradīroje vaiķšcīoņņ m lārda, paskui m ramentais. Per ilgā lārķā be-
sīkreipant ņ Dievs, mūdaro potrankis va-
zīnoti, aukotis. Vaiķšcīoņņ Vilmaus kalvar-
rijas, kol jās buvo. Lanķian Ausros Vartus,
Lemaiķis kalvarijas, Šidlavas, Telsius, Ar ant-
rā, ar trecīs kartā esant Šidlavoj, Marija
man pasirodē per b-čivs langā. Per ilgā Die-
vas sudvasina žmogus.

Kai mama buvo Rusijoj, aš tevaiķšcīo-
ņņ ant ramentis ir vienos hojās. Kartā kai-
nynē padējo man nupjant du ar trīs alķs-
nīs. Supjovēm. Vakare iriskandējo raume-
nys. Denatūru patrynian. Užmīgan. Bet skaus-
mas perējo ņ ķelē, imē lenķti hojās taip, kad
atsistoti nebegalējan.

Pagalīan īs Rusijos grīzō mama. Mū-

Es buvo 15 ištis bulvių pasodinta. Jas padėjau mamai nurinkti negalėdama, sėdėm. Tik tada išvažiavau į ligoninę. Tęgulejan du mėnesius Tbc institute, Antakalny. Daug verkėdavau, buvau nusilpusi. Man užėjo didelis „plovimas“, užsiteršė ištis mėnesis. Tada mane perkėlė į Ginekologinį skyrių. Prieš mane noro, per jėgą, man padarė narkozę ir ištyrė.

Vilniuje nuo vaistų ir nuo rėkų kojos atsivėrė žaizdos. Tėko priimti daugybę streptomicino, užtat nuo jo labai nusilpo atmintis. Prof. Katilius pasiūlė nupjauti kojas, o atsisakiau. Kojoje per sąnarį žaizdos laikėsi 14 metų. Visus 14 metų pati gydyčiau kojas: buvau Švenčionėliuose pas „maldingą“, ji man davė tokio vandens, pašūi ramumytėm plaudavau. Dabar jau nebėra žaizdos, tik kaulas sugedęs.

Kaimynai man padarė sėsti prie l. č. vi.

23 dienas išverčiau. Bet atsisedau. Surinkęs iš-
maldaš mamai parnešdavau.

Kartą važiavau į Sidlavą, bet nepri-
žiavau. Už kokių 6 km nuo Sidlavos buvo
sugedęs keltas per upę. Toliau iš autobuso,
susihūrėm laivą ir taip praleidom naktį. Mus
labai piktino vienas klierikas su „pusėsere“.
Mes norėjom pasimelsti, o jis tik juokavo su jais.
Naktį aš atsiskyrčiau nuo visų ir nuėjau pa-
upin prie tokio storo medžio pasimelsti. Ma-
ne norado klierikas ir paklausė, ar neniren-
gianti nusiskandinti. Tiesio nytas. Per upę
buvo pradėtas statyti tiltas, aukštai buvo nu-
tiestas lyg ir lieptas be turėklų. Daug kas
bijojo per jį eiti, o aš su ramentais perė-
jau. Vis didesni auka Dievui.

Pavėlavau į Sidlavos atlaidus, tai viena
senitė bevaikė ponis Telsinose mane priėmė ir
išlaikė iki kitų atlaidų beveik metus. Surinkęs
išmaldaš iš Telsos parsivešdavau mamai.

Paringjū - taip pat stebuklinga vieta. Ten garbina Jėzaus Širdį nuo tėvų tėvelių. Į Paringio koplyčią iš Opso (Baltarusija) atvežė ablas žmogus. Jis aplink kryžius apslavė, pasi-meldė ir praregėjo.

Tos koplyčios jau nebėr, ji sudegė per pamaldas. Žmonės persigandę užkimšė duris, ir koplyčia sudegė su žmonėmis ir su kunigu. Tuo pelenus surinko, užkasė šventoriuje ir pastatė ant jos kryžius.

Koplyčios vietoj dabar stovi akmeninė k-čia. Ją remontuodamas, daug pasidaravo kun. keičia. Šventoriuje yra palaidoti kuni-gai: Laremba, Dauša.

Vilniuje yra pranasas, kils iš Dūkisto ra-jono. Tai apie 60 m. amž., išvargęs, kūdutiš žmogelis. Jautė iš mažens traukimas prie Die-vo. Jis sako: „Manęs kunigai nemylė“. Mari-ją mamytė vadina ir prašo leisti jį mylėti. Jei Marija leistas save mylėti tiek, kiek gali, tai žmo-

qui sirdis plystis. Kasmakt nuo 1 val. Marija
 ji pažadina melstis. Jis meldžiasi ir dreba.
 O vaikščiodamas nedreba. Marijos irahymu
 vyksta į kaimus, ten kalba ražančias. Už
 suhalbėjimą 3 dalių ražančias jis imdavo
 po rublį, o dabar veltui kalba. Jis išvarė
 iš vėno žmogaus pritgįs dvasią, kuri išė-
 jo su tokiu trūkumu, kad nuo garso sie-
 na plyšo.

Mūry namuose vaidendavosi. Kai tėtė
 mirė, vidunaktį 12 v. mamai nutraukdavo
 antklodę, arba per antklodę botagais, tarsi
 dviem kultuvais, kuldavo. Mama davė ant
 misius, sventino, ir praėjo.

Mama pasakojo, kad kai aš mažytė lop-
 sy buvau, lopšį kažkas pritraukdavo lig lubų
 ir neleidavo supti. Keturias virvės kabėdavu-
 rios palaidos, lingė nebelinguodavusi. Gal ko-
 kia siela po namu buvo, ramybės neturėjo.

Kai mama buvo jauna, su savo tėvu ve-

zē ir lankos ūrenā. Jau sūtemus, senelis parve-
zē vēzma, o mama vīs dar grēbtinejš. Jai
pasirodē siaura ugnytē. Ji pakilo nuo zemes
vijoni grāzēlin ir isnyho. Atvažiaves sene-
lis mamai pasahē: „Ton vieton, vaikeli, reiki
šo padēti koki, dailta, būtume pinigūs, skasē”

Melagēnuose, pas mano teta, atēidavo
darzais jaunikaītis. Jis padējo dailta, kur jam
„kas” pasirodē ir saho tetai: „Jesqu rasim
pinigūs, tai dalinsimēs”. Rado aukso. Jauni-
kaitis vedē, isteigē krantuvēlē, bet nustojō kal-
bos. Kungas patarē procentus duoti ant mūs.
Tada jis kalbō atgavo”.

Viesma kalbijs īstiss valands taisyklin-
ga, vos ne bendrine, aukštaitiskom priegaidēm,
tarme, be defehtyvis balsis, be veltimo akcento
Pasirodē blohnotēli, pīrasytā maldēlis. Po pais-
tymo apre franasus ir vaiduoklius, ji pradējo
skiesti apre sapnus.

Prisiparīnan, kad man yra padanytos ke

turios operacijas, be kuris at jau senai bū-
 cian atsidūres po velēna, kad ir vaiduohliis
 ir sapnus nētikin, kad ir visos po kalbos
 mane tēndomino Imbrado upelis.

Eilinis zmogus neismatuori nei zmogams
 sopolis nei Dievo gerums nei Imbrado
 debuklingums. Nebent detektivas butis de-
 sifraves apimests kurtums, hojs vilkums ir
 ramentis nererkalingums.

Itki Laras autobuso viesnāi liks isti-
 sa valanda. Ir valgykls su manimi citi at-
 sisahē. Ji gana tvarkingai ir siltai apsi-
 avusi. Pasizādējome vrenas nē kiti pasi-
 melsti. Ji pasisahē blehnotēlyje turinti mal-
 delē, atstojamērgi razanērs. „Na, razanērs aus
 tai jau neatstos”, — nē protestavau at. „Ji sau-
 mīai man pasipriēno: „Pa-fa-pa-fa-fa,
 tai labai brangi maldelē nē kunigus”.

1973. XI. 20

64. Leonas Stasiškis

Štandien po pamaldy Leonas Stasiškis, g. 1922 m., iš Stréptiškių k., daugiau papasakoja apie stebuklingąjį upelį:

„Manipa apsmreikė duim jaunuosiams, važiuojantiems motociklu 1967 ar 1968 m. liepos 1 d, ėra klebonaujant kun. Jozafatuliui.

Vasarą, ypač per Škaplierinę, ėra atvažiuoja parimelsti iki 200 žmonių, esti jį daugiau negu bažnyčioje per atleidus. Sieda latviškai, baltarusiškai, lenkiškai, mankoja mases žvakis, pinigų bažnyčios palaikymui, užprašo misias.

Paaukojo 25 rb net vienas partinis, kurio rūnus apšplovęs to upelio vandeniui atgavo regėjimą.

Užpėnai ėra buvo atvažiuaves iš Vilniaus mosavų autobusu choras su dviem

kunigais. Prie upelis jie meldėsi ir giedojo.
Nuo upelis jie sugrįžo į bažnyčią.

Bažnyčioje sumo laikė tokios senas, plikas
kunigas, o choras su vargonais gražiai
giedojo.

Mūsų, t. y. Stelmužės t. u. pirm. Pūt-
nimas, gyvenęs Imbrade, griebėsi nežmo-
niškus priemonis, kad tik upelis lan-
kymui būtų užkirstas kelias. Užpernai
kelias jis išbuldozeriavo, apšėjo įvairiai,
kad žmonės negalėtų prieiti prie upelis.
Prie upelis studentų grupė pasistatė pa-
lapines ir ten vasarojo. Pirmininkas
iškiro, išnaikino gražiausius klevus,
šimtametes liepas, aruolus, kurie būtų
galėję būti saugomi kaip gamtos pa-
minklai. Visais būdais to vietą. Da-
bar jos nei pažinti nebegalima.

1973. XI. 25

65. Henrikas Bieliūnas

Šviesi žiemužės drena. Sniegas po atodrėkių susmežes. Keliai poplikiai, neslidūs. Šiandien Trys Karaliai ir sekmadienis. Po pamaldų tiesiai iš zakristijos su Henriku Bieliūnu, g. 1923 m., iš Ažūraisčių km, išsineiname į Kvintiškio vienkiemį aplankyti Marijos apšveikimo vietas, už 4 km nuo Imbrado, šiaurės vakarus kryptimi.

Ekskursiją pradedam antšavės vieskeliu. Ties Imbradu jis 1972 m. pavasarį padengtas meliorfalu. Už puskilometro pasukam į dešinę Kumpiškių keliuką.

Pakelėje pelkėtos pievutės, padengtos mieguotu ledu, vietomis su gyvomis vandens smvelėmis šersai keliuką. Vietos menkai kalvotos, su pušų grotais, su alksniais, gluosnių knimolėšniais, retais vienkiemiais.

Abipus keliuko — Lagūnų vienkiemiai. Dešinėn stūjojasi keliutė į Kumšės vienkie-

mīrus. Mūry keliņš dešmēje, ant aubistesnēs kalvelis, tarp pūselis guli tar. ūlis degals bo-
 zas. Kairēn atsīsaluža keliūtē i lliidōlhas, bet
 mes laikomēs kukliūs kņytres.

Praēpus tās kalvelē, priēs mūry alis, pro
 xiaurog alksniy bei gluosniy ^{juvsta} ~~kuoži~~ išnyra va-
 karinis Tēgio ezero galas. Ilgūs nēzales. Jis
 yra 3 km ilgio ir 200 m pločis. Priēs du metu
 čia dar tebebuvo kvintiskio vienhiemis, kurio
 zemeje yra ta sventa vieta, mūry šis dieno
 ekspedicijos tihslas.

Pashutinim laikū kvintiskis buvo musi-
 gyvens dvarelis, bet senovēj jis buves stambus
 duras, jame eidavē zmonēs baudzicavs. Bu-
 vo almeniniai tvartai ir klojimas. Akme-
 nys buvo sumūryti ne kalhēnis, bet sama-
 nomis, ir stipriai laikēsi. Buvo daug šim-
 lamečs nosis, juodalksniy, klevs. Bet melio-
 ratoriai priēs du metu kvintiskē išvertē, tro-
 besius išgriovē, medzius, škioto, pashutinē gy-

ventojs Jons Laurinavičius kitur iškilė, o vienkiemio žemę prijungė prie Stelmuzės tar. ūkio Ilgių skyriaus. Norėjo nulikviduoti sventą vietą, kad jos neliktų nė ženklo. Jonas Laurinavičius, tikintis pensininkas, dabar gyvena Daugpily.

Buvusio vienkiemio vieta plyti nuo mūsų keliuko į kairę, t. y., į vakarus, o dešinėje, į rytus — viliojanti Ilgio panorama. Nejučiomis atsidūriam vakariniam Ilgio gale, pasibaigiančiame įlankėle, iš kurios į vakarus tėka giliai išgraužęs upelis Pakaušis, kurį nulydi du kilometrus į Eičirio ežerą vingiuota medžių galerija.

Upelio pradžia ir įlankėle neužvaldytos. Per seklys, smėlėtą dugną srauniai bėga švarus vanduo. Prieš įlankelę Ilgys savo pakrantes papuošia meldais ir nendrėmis, tarytum norėdamas tuo gamtinių kūrinių savo tyro vandenėli, dar labiau nu-

skaidrinti, paglamonēti ir ilgāu savyje su-
laikyti, prieš atiduodamas į Marijos įlan-
kilei ir Pakausio upeliui.

Įlankilės viduryje, už penketo metroų nuo
kranto, guli nemažas apgliauminęs akmuo,
perpus apsentas. Ant akmens padėta eglių
šaknės, ir pastatyta pintinėle su spalvotų
popierinių gėlių puokšte. Tarp didžiojo ak-
mens ir pietinio įlankilės kranto vande-
nyje guli apsentas mažesnis akmuo. Taip
atrodo vieta, kurioje esanti apsiėiskusi Ma-
rija apie 1967 m., kun. Jono Jatulio klebona-
vimo pradžioje. Dabar ją vadina: „sventa-
nis upelis“, „sventa vieta“, „Imbrado van-
duo“ ir tt.

Įlankilės gale Pakausio upelį, herta ke-
linhas, žmonis važinėjamas ir vaikščio-
jamas. Šersai upelį buvo medinis tiltas.
Prieš du metus melioratoriai tą tiltą, sąrdė,
norėdami likviduoti tą vietą, kad žymės ne

beliktis. Tiesa, kad uz Pakausis upelis jau nebe
Stelmuzis, bet Suvieho tar. ūkis, taču ten
yra Imbrado parapijas kaimi: Suviešes, Meir-
niešes, Audinēs, Meiriskēlēs, o uz 4 km — Su-
viekas. Zmonēs, netiek tilto, persiekia per
schliā ilankēlē, kaip per brastā, ratais ir
rogēm. O pēstieji tiltēlio vietoje per upelē,
persimetē plašis lentā su turēklīne kartimi
Lygiagrečiai su lēnta upelyje yra sudēta
eilutē is 6 almenis, kurie vasarā estri ne-
apenti ir atstoja lieptā.

Melioratoriai iškiro ir juodalhsmių ^{juos-}
_{to}, ējusis tarp ežero ir kelelio, pietinēje ilan-
kēlēs pusėje. Šiaurinė ilankēlēs pusē, tarp ke-
lelio ir ežero, juodalhsmiai lebe puošta, nes
jie jau uz upelis, ir priklauso nebe Stelmuzis,
bet Suvieho tar. ūkiui.

Ilankēlēs vietoje buvo medinė ūstvan-
ka (žostavas), sustiprinta mediniaiis poliais
ir su kilnojamu lentiniu skydu viduryje.

Uztvanka Iļgyje sulaihydavo vandeni, kad per pavasarinius potvynius jis neišbēgtu vienu kartu. Šhydo pagalba buvo reguliojamas vanduo taip, kad jo vātehdavo Pakaušio matūnui īstisus metus.

Ant Pakaušio kranto vā $1\frac{1}{2}$ km nuo Iļgio buvo Pakaušio vienhiemās su vandeniniu matūnu. Vienhiemis ir matūno savininkas buvo Juozas Simonavičius, o ankščiau — Rožanskas, Simonavičiaus nuo vis. Prieš vienhiemių upelis perteka per vieno ežeriuką Pečiakiurką, taip pat su vātvanka ir kilnojamu šydu vandeniui praleisti. Vā Pakaušio vienhiemis upelis perteka per antro ežeriuką, jau be vātvankos, ir įteka į Čičirio ežerą. Čičirys — vingiuotais krantais ežeras. Jō Čičirio vanduo nu-teka, rodos, į Avilio ežerą. Dabar Pakaušio vienhiemis nebēr, ir jo žemė sujungta su jociškių žeme. Kalendos dienos rajoną su

dangdavo: Kvintiskis, Midolhus, Pakaušis, Mahau-
čiznos dvaras, Ilgių dvarelis ir Lagurnai.

Marijos apvėšimo istorija tokia. Apr 1967
metais. Trumpa liepos pradžios naktis jau baigėsi.
Rytiniai gaisrai jau spalvino dangų ir tyrus Il-
gio vandenį. Paukšteliai sveikino naują aušrą.
Tė meiriškėliu Vinco Misiūno vaiznis išbur-
bė motociklas. Jį vairavo ^{juosai} Krauhlys, Broniaus
s., ir drauge vežėsi savo pusseserę Albiną Skvar-
činskaitę. Abu jaunuoliai grįžo namo, ir Avi-
lių dvarą, pas Skvarčinską, už Imbrado (Im-
brūdhus) ežerą. Tie jaunuoliai kasdien dirba.

Važiuojant iš Meiriškėlių priemies minė-
tąją ilankelę keletis daro posūkį, ir nuo skar-
džio viršaus, likus 20 m iki tiltelio, iš už
juodalksnis atsiveria ilankelės vaizdas. Ilan-
kėlės vietoje tada tebestovėjo aukšta, apleista
medinė užtvanka su apipuvusiais poliais. Vir-
šum tų polių motociklininkai pamatė Šv. Mariją.
Žmonės čia buvo pastatę gražią koplytėlę.

Jos motrānka, H. Biešūnas turis, ir vēlīnā galē-
nās parodyti. Tā koplytēls greit vārdē. Pashui
zmonis ilankileje v. Zemē su geležimis itvir-
tino stors ažuolins kalade. Jā traktoriumi v
vertē. Oi, kiek kartū zmonis tā vieta puosē, ir
kiek kartū jā draskē. Pagalīn zmonis ēra at-
vežē dabartini almeni. Nēr zinios, kiek il-
gai jās ēra isbus nesusprogdintas ar nenuvertas.

Per apšveiskimo metines, liepos mēnesi, žm
nēs meldžian ēra visā nakti. Uzpernai, 1971m
ēra swažiao zmonis masinomis v Baltarusijos
Baltarusiai gražiai giedojo, tanytum per didžia
sins atlaidus. Audeni, rugsejo pradziuj, per Ma-
rijos dienas, taip pat swažiaoja daug zmoniu.

Melioratori, pagal valdžios isalyngs,
kelis pro Midolhas uzverte medžiais, kad žmo
nis nevarinoty, o kelis nuo Kuhlis isarē ir
wdraudē juo varinēti. Imbrado - Kvintiškio ke-
lio neardē, nes jis rehalingas pačiam Imbrado
t. u. shyriui.

Ka tik pieņē sventās vietas, ant zlanhēlēs
kranto sūklāpjam ir sūkalbam Sveika Marija.
Grištantys is bāzņycēos zmonēs mus pakalbina,
psevina lieptelē, ir belianja wē upelis; šaurā namo

Mums bešnekuēinojant ir besidairant, atei-
na du jauni gražūs vyrai. H. B. pastebējo, kad
jie savo furgong paliko kuhliis kelyje, wē pu-
seliis, toliak nuo sventos vietas. Mums pariti-
hējims iģijē, jie is savo portfelis isitranhē
po dvi zvaheš ir susirūpino, kaip jās wēdegti
Marijos garbei. Prie almenio negalēdamū pribri-
ti, zmonēs paprastai degina zvaheš ant zlanhē-
lēs kranto. Tai rodo zvaliis nuolašs knūvelē.
As mielai musiaunu, pribrendu, hi pusi an
blauzduš prie almenio ir jās wēdegtas zvahe-
nustatau i krāitelē, ōalia eglisāhiis ir diobtniis
gēliis.

Abu esg darbininkai is Utenos, Stasys
Žulys ir Petras Kōrka. Jās kelionēs tikšlas kēbr-
vys vienas - pasimelsti šitoje vietoje. Žulys zlan-

kēlēs vandeniu pasiprausā ^{veids.} vandeniu. Ar blau-
 sū, nejaugi jis šī ryto nesiprausēs? Jis sumiksi-
 „Tāi, ar, taip sau...” H. B. man vēlāu paa-
 hina, kad besimeldziantiems ir besiprausian-
 tiems šīje vietoje Marija daug kam visokiose
 ligose padēdavusi. Abu gražuoliai vyrai stovi
 prie rankēlēs be kepuris ir tyliai meldziasi,
 tanytum bažnyčioje. Net nejaulu prie jū one-
 lueciotis.

Taip mes juos ir paliekam. Grižtam ir
 lito. Dvāsiuje taip lengva. Saulytė suvint
 linksmiau. Lengvi plunksniniai kamuoli-
 niai debesėliai danguje stovi. Per dangų
 ominga baltutė reaktyvinių strėlė. Pušelės
 juokiasi...

Lagunusse susitinkam einančias pas
 Marijā mano senutę šeimūninkę su dulteria.
 Valak ir užvalak ji itemptai vargo su žlug-
 tu, o šrandien vieton poilsio pluošis 4 km
 pas Marijā. Kaip miela, kad senutė atsis a-

ko senti! Po jū tuoj susitinku imbradieti su
 rogemis. Susitinkam milicininkus, Uiliuku
 99-41 betraukiancius & medziokle. Mus pasi-
 veja furgonas 58-? su abiem vyrais, kuriuos
 palikome berimeldriancius - H. B. ui, atsiver-
 kindami, jie pakile kepuris, o aš buvau to-
 kioj pozoj, kad negalijau jū veidy matyti.
 Ir žvakes ant almenio nunesiau be pozos:
 su kepe ant galvos, su cigarete dantyse...

Sužinau, kad už Ilgio Makaučiznoj
 gyvenanti Stepa Naprienė, kunig prieš 4 metus
 vyras Lionginas pamete ir aps. gyveno Eglau-
 nių. Pas jū prieš keliolika metų, tuoj po kun-
 Šanšono mirties, gaves butą Viktoras Nar-
 butas, kunigo patėvis. Kunigo broliai ku-
 nigo motina priglaude, o su Narbutu jū
 sugyventis dukte mirusi, ir Imbrade pa-
 laidota. Narbutas pas kuniga gyvendamas
 nugerda ves, buvos truputi psichas, dabar jam
 per 80 metų.

Ehshursija užtrūho pustrecos valan-
dos, $13^{\circ}30' - 16^{\circ}00'$ v., lupina neapiforminty žvė-
džiny bei minčių. Kol kas tai tėra tauto-
saka.

1974.1.6

66. Antanas Liulonas

Šiandien užėmka pas mane skėtys iš
Larany, kun. Ant. Liulonas, ir pasakoja:

„Prie Imbrado šventos vietos gyvena tols
iškalbingas senukas, gal kiek ir psichas. Jis
daug apie tą šventą vietą žino ir dar dau-
giau pasakoja.

Vienas zarasiskis Daugpilyje susitiko
tokių rusų nuo Smolensko, sentikių ar sta-
čiatikių. Tas smolenskiečiai jį klausęs, kaip
čia pasiekti Imbradą ir parsivėrti su ka-
nelių švento vandens gydymuisi. Jis sa-
kės, kad „u nas ita vada očenj pama-
gájet“.

Spekuliantai Imbrado vandenį bu-
vę nusivežę į Maskvą ir ten už 100 gr
vandens imdavo po 5 rb.

Kun. Lydžio motina iš Klaipėdos
buvo atsivežus gražų altorėlį su Mari-
jos statulėle, bet tą altorėlį kažkas su-

dauzē.

Krenas milicinikas savo namuose neļeidavo Imbrado vandenim laukyti, mēdauzīdavo buteliņus ar vandeni, īspēldevu. Metrukus jam atsitīko nelaimē, auto avārijēj zūvo.

Krenas linteronas mūo Sveitēs, manno šeimīnīkēs parīstamas, turējo korojē atvīro pūlinojānēro zāizdo. Jo nīchāip negalējo nēgdydyti. Ēmē jo plauti Imbrado vandenim ar īsgījo. Jo dukterī klaustrāu apīe tēvo sveikatā. Pasahē, kad jis esgo visai sveikas ar johīos zāizdos korojē nebēsā. Paprastai linteronai nēi klaustrā nēi jo stebūklis nēpriparīsta.

Apīe Imbrado oventā vīetā ypac daug ypa pīshlausīsi ar galētā daug papasarloti mano šeimīnīkē.

Zarasy takstas juvas Špohauskas nēprāitā vasarā man pasahōjo, kad vīe-

nas sferis nēgo šrandzīo zāizdom, nega-
 lījo valgyti, īsvenidavo. Nuvaž, avo 1/2 Imb-
 rado sventg vretg, pasisēmē vandens, pasi-
 vēzē, jē gerdavo ir be jokis vaisty visai
 īsgijo. Dabar jīs visai sveikas, vishg val-
 go ir net īģeria.

Apri Imbrado sventg vretg yra "sam-
 izdāto" būdu spausdinta knygtē su
 īklijnotais paveikslēlais".

1974. 1. 10

67. Vytautas Krukauskas

Puikiai saulėta žiemos popietė. Vytautas Krukauskas, g. 1928 m., iš Brasto km, veža mane pas ligonį Petros Mažeikos į Avilys km, netoli Avilys dvaro. Užsimojame išilgai Imbrado ežero.

Grįžtant namo, Vytautas pasakoja:

„Imbrado ežeras tėra apie 50 ha plotu, gilus, dumbliniu dugnu, žuvingas. Bet žiemą Imbrade visai nekimba žuvis. Avilyje, atvirkščiai, žiemą labai kimba žuvis“.

Imbrado pakrantėje, tarp pušelių, Vytautas parodo akmeninį kryžius, pastatytą trijų skendulių prisiminimui, iš pasakoja:

„Prieš pirmąjį pasaulinį karą, po kūrėjų,ėjo į Piemenėlių mišias vyras su žmona, sesuo ir tėvas. Bėgdami sumaisė „ugnis“ (t. y., žiburius) Imbrado su Šakalio. Jieėjo Šakalio žiburio kryptimi ir pateko į saltiniuotą neužšalantį ežero vietą. Sedas buvo labai plynas ir slidus. Vyras, žmona ir sesuo

ējo sūtvērē, taip visi ir ismuko. Tēvas sekē
 is pašos, tas uzskabino rānhomīs ledo, pri-
 sīsauki zmones ir liho isgelbētas. Vyros ir se-
 series lavonus surado ir palaidojo, bet zmonos
 lavono niekaip neberado.

Zmonos lavonos atsitiktinai atrado
 vienas berniukas. Uz ketvertu dienu po lai-
 dotuvīs, gal Naujuos metuos, vaikas isibē-
 gējo nuo kranto, pačianzē ir po ledu paste-
 bējo moteries lavonos, gana toli nuo tos
 vietas, kur ji nuskendo. Tada lavonos isgrie-
 bē, Lararys daktarai istyrē ir surado, kad ji
 buvo "sunkume", o tohios moterys yra dvigu-
 bai gajesnēs uz nenēšcias moteries. Su mir-
 timi moteries tiek narsiai kovota, kad v-
 zi nagai nuplyšē, besidraskant i ezero ziv-
 rā ar i ledā. Skenduvliams pagerbti gimī-
 nēs pastati ity kryžis".

Koks dramaturgas, romanistas ar poe-
 tas pajēgty suprasti jaunos, nēšcios moti-

nos narso, beiginant diviguba gyvybę! Vyras
su meile jo lydi į bažnyčios gimstančio
Dievo pagerbti. Ir sesuo nę pažasties pr-
laiko brangios gyvybės nešiotojas. Pakanka
įrodymų visų trijų skenduolių sventumui,
nelygtamam taurumui.

Toliau Vytautas pasakoja:

„Avilio ežeras su Imbrado ežeru su-
risiekia 300 m ilgio upeliu. Bet pailga kal-
va, skirianti Imbradą nuo Avilio vietomis
tesiekia 50 m pločio. Avilio dugnas nedumb-
linas, kietas, ir vanduo skanesnis negu
Imbrade. Avilio vandens plotas - 1200 ha,
o jo salų plotas - 500 ha. Ežeras sekles-
nis už Imbradą. Salų ten - be šiai -
ciaus. Dvi buvo gyvenamos, bet vienoje
pernai sudegė namai. Tarp daugybės sa-
lų žiemą žmonės lengvai paklysta ir ne-
beranda kvanto. Vasarą su laiveliais pa-
klysti dar lengviau". 1974.1.11

68. Ona Valaitienē

Pas mane atvažiavo viesnīca is Vadaktilis parapijs, Čičurs km, Ona Valaitienē, g. 1924 m. Ji būtinaī panorējo aplankyti sventa veta.

Šandien popiet abu su ja isciname rta veta. Nuo 1.16 truputi uzpurtytas kelvas, nubaltintos dirvos. Miela žremužēs drena, nesalta, be vējo. Stebime pakelēš vienkiemius, pusynelius, snekamēs.

Priciname Ilgi is pamatome ežero ledu nucinancis is sventa veta senute su lazda (ar tik ne Misinienē). Pric pat plankelēs skardzius uzpurtytas, nichieno neita. Plankeli uzsalusi kiek labiau negu 1.6, bet apre akmeni, neuzsals, svams vandenelis bega.

Suklaups trumpai pasimeldziam. Senute su lazda kazkur dingsta. Matyti, namo sugrįsta, pamaciusi mus. Viesnīca prisisemia du buteliu vandens.

Per almenēlius pereiname ē kitā pusē rīlās
 kēlēs, pastoviniuojame, atšgeriame iš delno van-
 dems. Pariplaunu vandeniu akis. Akmuo (pa-
 nuo seniai) mėlynai nudažytas, papuoštas ka-
 dagiais, jau kitaip negu 1. 6. Žvakių gėlių
 pintinėleje nebėra. Pintinėlės vienas sūnas
 išdeges, ar tik ne nuo tų žvakių, kurios bu-
 vo ē jās ištatytos 1. 6.

Viešnia apima tolia pat nuotarka, toks
 pat dvasios gaivumas, kaip mane 1. 6. Susi-
 telkusi ir iškvėpta ji žiūri ē akmenį, dai-
 rosi po ežerą ir, tarytum pati sau, tyliai one-
 ka: „Oi, kaip čia gražu... Oi, kaip čia ge-
 ra... Nebeikim iš čia. Aš nebenoriu nueiti
 iš čia eiti. Aš čia pasiliksiu visa naktį. Aš
 čia ir numirti norėčiau. Oi, kaip čia gera...
 Oi, kaip čia gražu...”

Į Marijos grįstame laimingi namo.
 Viešnia nesėsi rezginėleje du butelius van-

dem. Tā vandeni zāda viņi paraudoti pati-
sau, unhiāi zerganāram Česīs vaihiukui
ir hitiems kaimynams ligoniams, kuriems
ji daro injekcijas (ukolus) ir su meile pus
slaugo.

Ekskursija uztrolio 2 val. 15 min., ir
po to dar ilgai dalijomēs patietais izspūdziais
1974.1.19

69. Ona Vaitiekienē

Šandien turu veikalu Larasos ir pie
 progos uzskūtu par kun. Antano Lulono ģeimi-
 ninki Ona Vaitiekienē, g. 1913 m., kļusis is Lat-
 vijos, ir paklausineju, ko ji zino apre Imbra-
 do stebuklus. Ji pasaka: :

„Gerai pazistu Imbrado parapizietz Driks-
 niene, apre 65 m. anziaus moteni, gyvenan-
 cis Neigavoj, prie Lukstis ezera.

Pazinau jo pirmiau, kai jos veidas bu-
 vo tiesiog bairus: musases, spugai truks-
 ta nuo valcio, kraujas is jo teka oleka. Eg-
 zema buvo tiek suedusi veidz, kad vos
 nesimate nosies kremzles. Driksniene daug
 metu buvo tolia negrazi. Tokis jo visa
 laiks baznycioje maciau, ir visa Zaras
 baznycia mate.

Pereitus metus baznycioje jo vos bepaži-
 nau: sugijusi. Dabar jos veidas gludis, pa me-

lynas, nors duobētas, spuoqs isgulētas, bet jo-
 kins zāizdy is johio skausmo nebēra. Pa-
 klausiau jos dūhterē, saho: „Niekur nejo
 par dakitarus, tik gērē Imbrado vandeni,
 jus prausēsi is labai meldēsi. Niekas taip
 negali melstis, kaip jī meldēsi. Aš nemir-
 šiu, sahydavo jī, tohia bairi, vis tiek Ma-
 rija pagydyt. Ī Imbrado bažnyčią jī ne
 autobusu varinėja, bet pėsčią vaikščioja
 is pariankojimo is saho: Kol gyvensiu, de-
 kosiu Marijai”.

Driksnienei nuo egzemos svarbiausia
 padėjo Imbradas. Ne tik jai, bet is dauge
 liui kity. Daug kas veža vandenio. Kal-
 ba: tam padėjo, tam padėjo. Bet kai ne-
 matai pats, tai negali sahyti.

Nuo Imbrado vandenio išgijo tohs An-
 tanavičius is Latvijos. jis katalikas, tik žino
 na linteronē. Jam ilgai koja buvo kiaura, j

je buvo liauroji rožė. Prrolienė pasakojo: „Antanavičius parsivežė vandens ir prausėsi juo. Maniau, kad nelabai padės, nes jis silpnai tikintis. Tačiau išgijo“. Sutikau jo dukrą, paklausiau, ar tikrai išgijo. Dukra saho: „Teisybė. Koja užgijo“. Kiek žinau, užpernai ir pernai koja buvo sveika, nebent šie met būtų atsivėrusi.

Apre Imbrado Marijos kunigai nehalba, nes kuriam gi malonu $\frac{1}{2}$ kalėjimo patekti.

Mačiusius Šviesą labai kamavo, tardė, nedavė valios gyvent, trūkdė dirbti. Mergaitė Utenoj fabrike dirba, o berniuko nežinau. Ši kartą jie abu pasielkė matų Šviesą, o dabar ginās prieš žmones, nesileidžia į kalbas, saho: „Mums nieko nebuvo, tik susvaidėno“.

1974. 1. 22

70. Alfonsas Gasparavičius

Vakarė ateina pas mane parašijietis Alfonsas Gasparavičius, Petro s., g. 1902 m., iš Meiriškėlių km. Apsiravęs juodais veltiniais, gerai tvarkingai apsirengęs, gražaus augumo, bet eina sunkiai, pasiramsciuodamas lazda. Užtat atėjo iš vakaro ir Imbrade nakvos, nes rytoj bus mišios už jo žmonos vėgė. Jo tiesus mėlynų akių žvilgsnis, trašūs žili plaukai, jaukus vyriskas balsas, patrauklus pailgas veidas — visais bruožais man primena kaip gyvą aamok. Mikalojus Siaurikas. Jo elgesio ir kalbos išryškėja, koks jis yra vargo mokymėlo auklėtinis ir koks taunus skausmus nugalėtojas.

Jis pasakoja:

„As toks po šiltinės. 1919 m. užėjo šiltinės epidemija. Kas tik apsirgo ir atsigulė, gatawas. Vyrai stipriausi, kaip ažuolai, krito. Mūsų visa šeima susirgo. Tėvokas, broliokas ir motina mirė, o mane paraližavo. Po šiltinės atė-

mē man kairē ranka, ir kairē kōja, vos per puse
 em nuo sirdes man atimta puse. Taip ir vargs
 tu nuo 17 mety. dyg 20 mety be lazdelis vaiks
 ērodavau. Visa jaunystē — liūdesy.

Vedzrau būdamas 24 mety, Emilę Stunzē
 naitę is Nedožinky. Vienmečiai brvom. Nela
 bai galavo, buvo dišas, gēre visokius vais
 tur, ēmē po krintine tint, ir staigiai mirē
 Udauginom keturius vaikiukus: tris sūnu
 ir dukterį. Turin 10 anūky.

Ateidamas g Imbrada, ējan pro sventy
 vietę. Po tiesumui perit pavojinga. Tokia skliū
 da, užpusyta, sniego giln, su nesveika kōja
 nepereisi, tik suslapsi. Kas is to, kad yra
 lenta. Sventon vieton — kaip ir kōhs patrau
 kimas. Kiekvienas praeidamas bent kepure pa
 helia. Visai nesustot sažini neleidzra. U.
 ējan, pasimeldzrau, ant ledo paklūpējan ir
 isilgai ilgį atējan.

Tikin, kad ten yra stebuklas, nes ma.

ģimnieji zmonis yra tikintys, teisingi. Jaunu-
 lis - Krauklys, žmonos pusseseris ūmus, o mer-
 gaitė - žmonos pusbrolio dukterė Skvarčinskaitė.
 Jos tėvai dabar po Salaku, o bernaičio - gale
 Avilio ežero, kiekvieną sekmadienį ateina į
 Imbrada, neapleidžia mišius.

Skvarčinskaitės sesuo Bronė ištekėjus už
 Vinco Misiūno, Meiriškėlinose (pamaldūs zmo-
 nės). Liepos 1 d. Krauklys ir Skvarčinskaitė
 buvo pas Misiūnus bolely. Vidunaktį jie
 motociklu iš ten išvažiavo.

Artėjant prie ežero, iš tolo, nuo kal-
 niuko, kur kryžius stovi, jie pamatė, kad
 ten prie tilto siesia. Kai tik jie užvažia-
 vo ant tilto, 24 val., motociklas iš karto
 užgiso. Kairėj pusėj tilto stovėjo senos zó-
 stavos, - tokie supurę stulpeliai ežerui už-
 tvenkt, kad vanduo per smarkiai nebėgtų.
 Jaunuoliai žiūrė, ant supurusis zostavų ram-
 čius stovė Marija. Ilgas, baltas rūbas, spin-

dulcis vainikas ant galvos. Nusigasta vaikai
nebežino nė ką daryt.

Lygioj vietoj sustojo motociklas, nebei-
na. Jie nulipė, patikrino, stumte nustumė
nuo tilto, užvedė, sėdo ir nuvažiavo.

Jaunuoliai neskelbiė plačiai, tik pasa-
kė Imbrado klebonui. Klebonui - nei taip
nei taip kalbėti, čia aplinkui komunistai.
Jaunuoliai pradėjo kiekvieną dieną tenai at-
važiuoti. Ir žmonės pradėjo lankytis. Tos ži-
nios pasisklido plačiai. Žmonės ėmė važiuoti
į šventą vietą iš toliau: tai musipraust,
tai pagert, - daug kam padėdavo.

Atsirado blogos valios žmonys. Jie pr-
sakė nebūty daisyty: mūsų kalbos, kad gal
kas ežere su ugnia žuvavo, o gal kokra
merga ant sostavų stovėjo, o gal girtiems
vaikams taip tik akyse pasimate. Ale
kaip gi gali gyvas žmogus stovėt ant to-
lio supuvusio sostavų skersinio paiga-

Die, kad jis supuvs, vos tik laikēs. Mes tikim,
kad ten pasirodė Marija, ir meldžiamės.

Netrukus po Marijos pasirodymo, vienam
žmogui iš Vėdārių, Romui Dainiui, prisipa-
žnavo, kad „ieskok, ten yra aukuras“. Ro-
mas pavaišėjęs to upelio pakrante, atrado
tokį akmenį, išvertė jį iš kriaušio ir atra-
do ant jo išmūstę ženklą, kaip ant škaplie-
rių. Apmūrijusi, samanom apaugusi ak-
menį jis nukrūpštė ir rado raides. Su at-
važiuojančiais melstis vyrais Romas to ak-
menį atrito, atatęsė sveton vieton ir
pastatė.

Vienai moteriskei, iš po Stelmuzės, bu-
vo veidas populiais mugedys, žaizdos bu-
vo iki kaulų. Kiek metų ji vargo, kur
nevažiavo, kur nesigydė, bet veidas ne-
sitaisė. Kai tik ji ėmė plantis tuo van-
deniu, gert ir melstis, veidas liko ovas.
Ji sugijo dar pradžioje, kai tik prasidė-

jo Marijas stebuklai ant to upelīo.

Baltarusijēj vienas berniukas buvo aklas. Jē atvežē ant to upelīo, nu prausē, pagirdē, ir berniukas praregējo. Ir Baltarusija stikējo. Tē toļumos baltarusīai zīmē cionai vāzinēti ir melstis.

Per metines, liepos 1 d., suvāziavo zmoņu sūntai, kaip z attaidus ir iki 24 val. meldēs.

Tai matydama valdžia, su traktorium kaip dējo, musalino zostavus pūzrus, sugrūdo nos ezēran. Didžinosius medžius, juodalhsnius išgriovē. Manē, kad zmonēs tos vietos neberas.

Valdžia pamatē, kad blogai: zmonēs kaip ējo, taip eina, kaip meldēs taip meldžias. Tada tiltg isardē. Kaimynai sudejo naujg tiltg is ahmeny, bet ir tg isardē. Valdžiai nesunkū: traktorij nusivunēra ir per valanda vishg isverēra. Zmonēs vis trek eina. Tada valdžia su buldozeriais, traktoriais tg ahmeny palaidojo po žemēm, suvertē, sujaukē, subuvo zē-

mes, padidus tohras klišantis: kriaušius paduštino, kad žmonės nebeprieitų prie vandens.

Tilto nebū, kelias atviras nuo Imbrado, bairūs kriaušiai, nepervarėiuosi nei su gydytoju nei su kunigu. Bet žmonės tą akmenį iškasė, pakėlė aukščiau ir ėjo, kaip ėję.

Tą nakties ten atsirado tohra koplytelė. Tikinčių žmonių ji buvo atvėrta. Ji buvo gal apie pusantro metro aukščio, viduj po stiklu Marija, žvaigės dega. Pastovėjo gal savaitę. Piktos valros žmonės nepahentė, kam žmonės eina, kam meldžias, ir pavogė koplytelę naktį.

Po to, prieš trejetą metų, valdžia išdeginė žmonių sunėstas gėles, atvėrė ant kriaušio tohrą būdą ir pastatė joje sargybą. Šventą vietą užtvėrė iš abiejų pusių spygliuota tvora. Milicija nieko artyn neleidė nei prieit nei privažiuot. Sargybiniai pradėjo spehuliuot, pradėjo pardaviniet van-

deni. Žmogus iš tolo prieina, sągybinis paklausa: „Što chočis, vody?“ prisema bidonėli ar butelį ir parduoda.

Visai niekino tą vietą. Privažiavo mergys, lietuvius ir rusų jaunimo. Žmonius matant tyčiodavos: „atrado šventą vietą“, girtuoliavo, dergė, tieriog bardakų atidarė. Taip dūko visą vasarą.

Aplinkiniai žmonės surinko parasus ir parasė skundą Maskvon. Po to skundo ir ap-rimo. Rudeni išsiveržė tą būdą ir davė žmo-nius valis: kaip sau norit, taip darykit. Jau treči metai tos vietos niekas nebeliecia. Nebetrukdo ar savo valia, ar maž padėjo tas skundas.

Tarp Ajócės, Samānų ir Milgėdžių yra Suvėnų kaimas, ištisai rusų apgyventas. Ue-nas pravoslavus rusas, gal 50 m. ančiau, su-kiai niego: jo viduriai buvo nesveiki. Jis d-tris kartus per vasarą dviraciū atvažiuoda

vo i sventa vieta ir parsiveidavo bidong vandens. Jis prausdavosi, gerdavo, melsdavos. Sakydavo, kad jam geriau. Nežinau, ar jis dabar visai sveikas ar ne.

Šiemet, liepos 1-ąs, mes šieš metai nuo Marijos pasirodymo. Kai esti metinės, liepos 1-ąs, ai-ai-ai kiek privaizuoja svieta tenai. Pasirodymo vieta žmonės lanko, ir lanko gausingai. Suvažiuoja mašinom, motociklais iš Latvijos, nuo Kamariškių. Daugiau nieko nežinau. Valdžia žino daugiau už mus, bet ji žmogui kiša baršę tarp kojų, kad suklyptum.

Atėjo „juodieji metai“: netiki dau gelis, prieš Dievą burnoja, vaikai auga kaip gyvuliukai. Jie nieko nežino, visoks smukimas, neapykanta, girtavimas, išsishyrimai. Svarbrausis — dvaisa, sąžinė kad būtų svani. Kas Die-

na tikis, bus laimingas, o kas neti-
kės, prazūs. Ai tikiu!"

1974. I. 25

71. Jonas Valainis

Po pamalds meina par mane Jonas Valainis, Antano s., g. 1902 m., ir Raudinis km, Leonas Stasiškis, Vinco s., g. 1922 m., ir Stréptiškių km, ir Juozas Mickus, Mato s., g. 1919 m., ir Maršaniškio km.

Štai jis nupasakoti įvykiai bei nuomonės.

Kun. Šamšonas vakarais 21 val. vis eidavo į bažnyčią pasimelsti. 1961 m. sausio 28 d., penktadienį, jis taip pat mėjo į bažnyčią ir ten ilgiau negu paprastai užtruks. Klebonijoje buvo tarnaitė Slavinskaitė, klebono motina ir patėvis. Jie emė nerimanti: kas čia gali būti, kad klebono nėra ir nėra. Meina mamuti į bažnyčią ir randa sūnus paplūdusi kraujuose, gulinti ant grindų prie višky. Pačiupinėja, — dar šiltas. Subiega žmonės, pakviečia ir Larasų miliciją. Atvažiuoja su sūnimis.

Lavono rankos venos dviejose vietose perpiantos barzdos skutamu peiliuku. Tik ranka perpianta, o veidas nekruvina, svarus. Veltiniai

apriavos. Jo krīta no baznīcijas ušļy per ventilācīni liukā. Uzlose palikta liemenē, hailīniukai, laikrodīs. Juk uzlose daugybē dulkiis. Ar dulķēse buvo klebono pēdos ar hienu hito, ar vieno žmogaus ar diviejy, ar buvo ten grīztamosios pēdos, — viso to milicija netyrē is šunimis lakstyti ten neleido.

Jei pats klebonas persipiovē sau venas, tai is jis turējo istryhsti kraujas fontanu, turējo apšvirhsti is uzlas is, kritimo metu, baznīcijas suolus. Bet uzlos is suolai kraujū neapšvirhsti, ant grīndy kraujy vientisas hlanas. Tik aplink liukā baznīcijas lubos kraujūtos, kraujū apteptos. Jeigu purškims, fontans, kraujy tašky nebuvo, tai tas luby istepimas — tik žmogžudytēs nēmaskavimas. Be to, liukas yra treh siauras, kad per ję vyrai išlīsti negalima.

Milicija is medicinos ekspertai pripazīno savizudybę is parasē atitinkams abdukcijy. Bet savizudybē neitikitina. Gal ten buvo 5-6 žmog-

zūdāi: vieni durīs saugojo, kiti zūdē, treči
 uzņēšē un ušlas jo liemenē, kailiniņkus ir pa-
 sirūpino maskuote. Daugumos nuomone, klebo-
 na, mūzdi uz pinigus, slēptus bažnyčioje, nes
 klebonijoje namišķiai klebono pinigus, niekada
 nematē.

Lavong mūžē un Larasus šrodimui, pas-
 kui vēl atvēzē. To sēstadienī un sekmadienī (ir
 pirmadienī. A. K) klebonas buvo pašarvotas vic-
 nely, ne klebonijoj. Parapijiečiai ir kunigai palai-
 dojo jē pirmadienī (1961. 1. 31), vos 48 mety, tesu-
 laukusi. Laidotuvēse dalyvavo Larasus dekanas
 A. Juška ir kiti kunigai. Parapijiečiai reikalavo
 nēsti lavong un bažnyčioj, bet dvarišķija nenō-
 rējo eiti priē valdzij, laikēsi abduhojōs ir lai-
 dojo kaip savizūdi. Kitaj sekmadienī dekanas
 pērvēntino bažnyčioj.

Kun. Vytaut. Šanšonas buvo principingas,
 griežtas, nolus ir karštas. Savo lēšomis ir rūpes-
 čiu jis išmokinō vargoninku Vytautu Pauči. Pau-

riukas vargoninkavo Imbrado bažnyčioje. Kartą jis dalyvavo komjaunoliškoje Švilpaitės vestuvėse. Ne kokios ten buvo vestuvės, netrukus ji su vyru persiskyrė. Vien tik už dalyvavimo vestuvėse kun. Šamšonas jį atleido nuo vargoninkavimo. Pauriukas klebonui tiek tepasakė: „Tu prisiminsi!“

J. Valainis pasakoja, kad su velioniu klebonu jie nepabaigdavę kalbos ar tai prie stalo, ar tai kalėdojimo metu, bet penktadienį, savo mirties dieną, klebonas buvęs suniurus, nekalbus, nuliūdęs, tik dairėsis pro langą. To pačios dienos Imbrade dar palaidojo Petros Dainį, iš Miūnų, bet pamokslas nebesakęs. Mat, šeštadienį, klebono laukys sunkus tardymas. Niekas kitas kaip Pauriukas, buvęs klebono patikėtinis, išvertęs savo kailį, klebonas suskundes, užvedęs jam bylą ir sukūręs visą neviltnes pragarą.

Netrukus antoavarijoj žuvo Pauriukas. Vytauto Pauriuko laidotuvių dalyvavo jaunas pralatas, pasakė bažnyčioje pamokslą. Prie duobės ra-

no pamokšle kun. Jātulis pasakā: „Kun. Vytautas Šamšonas išmokino Vytautą Paurį, o šiandien Vytautas eina pas Vytautą”. Tie žodžiai nepatiko Pauriams.

Žuvas kun. Šamšonui, kunigai iš Zarasų kielviensą sekmadienį atvažiuodavo į Imbradą pamaldy laikyti. Tik Didžiosios savaitės pamaldoms neatvažiuavo. Vėlyky ryte, po Zarasų pamaldy, L. Stašiškis atvežė į Imbrado bažnyčią Prisikėlimo pamaldoms kun. Šlapelį su bidonu vandens, pašventinto Zarasų bažnyčioje didįjį seštadienį.

Taip zarasiškiai kas sekmadienį laikydavo pamaldas Imbrade, bet Sekminis pirmas dienas atlaikė paskutinę kartą. Po to, blogos valios imbradiškių iniciatyva, Imbrado parapijai buvo uždėtas savotiškas karantinas ar interdiktas: be Rajono žinios į Imbrado bažnyčią ir į parapijos nbas nei pamaldoms nei laidotuviams nei pas ligonį neturėjo teisės įva-

ziņoti joks kunigas. Taip tēsi pisantry me-
ty, iki kun. Sigito Uzdavinio atraživimo

1974. 11. 3

72. Magdutei Baltrušaitytei

Šiandien mano šeimininkas ir mane ap-
lanko antalieptietis kun. Jonas Jatulis, g. 1908 m.,
drauge su savo šeimininke Magdute Baltrušai-
tyte, g. 1909 m., kilusia nuo Mariampolės. Kun.
Jatulis Imbrade yra klebonavęs 1964-1970 m.

Magdute entuziastiskai pasakoja apie Ma-
rijos stebuklus Imbrade:

„Dar ir dabar turiu prisilupus gabaliu-
kus to stulpo, ant kurio 1968 metais apsirėškė
Marija. Tys medelis esu davusi ir kitiems. Pri-
silupinėjan po 2-3 savaitis po apsirėškimo.
Taip ir jaučiau, kad tas stulpas ilgai nebus.

Nuėjau Marijai gladiolius ir klausiu
mintyje: „Kur tu, Marija, apsirėškei, kurion
vieton padėti gladiolės?“ Gladiolius hotai po-
pierium susuhti. Padėjau ant vieno rasto idu-
bime. Nė pati negamačiau, kaip gladiolės
nuo ten nukrito. Nebuvo nei vėjo nei melo.
Galvo galėty nukrištie. Tok ant trečio rasto pa-

dētos gladiolēs gražiai stovējo.

Par Marijas vaihšēvdavom su varpi-
minke Vladze Neverauskaite. Man buvo ne-
sveikos kojos, sunkiai vaihšērojau. Nueida-
vau su Vladze sunkiai, o grīzdama jās pa-
likdavau. Tiek nustiprindavo ir atgaivinda-
vo mane Marija.

Vladzē prisēmē is ten vandens butelē,
aš jē išpylau uz tilto, ir pati is naujo pri-
sisēmiau. Nesamēs to vandeni, ir stiprus kor-
jakinis butelis pusiaukelij sprogs, nors tebu-
vo nedaugiau kaip 1°C oalcio. Sprogo — kam
netikėjau is išpylau ang vandeni.

Tō kur semti? Galima abiejotr apse 3-4
vietas. Sukalbu Sverka Marija ir klausiu:
„Marija, is kurios vietos semti?“ Vanduo
vienoj vietoj tik uz apvalainu ratilu ir
pakyla iki 1 m aukščio. Tō ten is pasise-
miau. Kai draugis atėjo, tas nebesikartoj.

Kartą meinu. Guli rastigalis vande-

ny, vienas jo galas ziebia zeme. Atsirku: pelytē nuo vandens, sausuma tuo rāstu perbēgo ir... dingo. O pelytē graži graži, geltona, nematyta.

Pries tos vietas sugriovima sapnuojn. Šventoj vietoj stovi būda. Būdoj vandens per metrg. Po tuo vandeniu gražiausios baltos kelijos zydi. Man balsas saho: „Kol kas ēra neik“. Po to sapno oventoj vietoj tuojs ir pastatē sarogybos būdgs. Vēliān vēl sapnuojn: būda nuimta, gražu, tyra. Ir tuojs būdgs išgriovē.

Šnaitino Raulinavičiaus vienkiemis, medzius išrovē, pamiskej suvertē, dar ir dabar gal ten tebeguli. Kelius išarē, apšėjo, bet mašinos kartais ir per rugius važinėjo.

Manijos apšveiskimo vietoj žrems vanduo neužsyla. Kartg nueinu, visur vanduo užsals, tik toj oventoj vietoj kryžiaus pavidalu vanduo neužsals.

Bronē Paurienē su sūnaičiū Stasiuku nu-
 ijo ī sventg vieta. Stasiukas wēlipo ant rosto
 išskētē, pasahē: „Ētai Marija taij stovējo” ir
 wēl nulipo. Jam imē shaudēti hojz ir kirkš-
 ny iššo ko guzas. Ja nūtinhu ir sahan; „Ei-
 nam paziūrēt ī sventg vieta”. Paurienē pasaho,
 kad ten Stasiukas buwo wēlipes. Aš suba-
 riau: „Kaip leidot!” Pashui Paurienē shellē,
 kad Stasiukui hojz arklys ispyrē.

Vienam antaliepticēini Berāgiui augo
 ant hojz auglys, kubne imē rastiš druskos.
 Jū gavo ī Imbrado sventos vretos ahmenu-
 ka ir vandens. Ahmenuku patrindavo ho-
 ja. Ryte hoja patrindavo Imbrado vandenē-
 liu, visg diens nebeshandidavo. Ir wahare pa-
 trindavo vandenēliu. Jau pries du metu ho-
 ja ngijo, auglys išnyko.

Tomui Valāniniū, iš Lagōris km, buwo
 ant hojz egzema 15 mety, nebegalējo apsiūt.
 Š Rygos atvažiavo jo dukitē, nuverē tevz ī

svētgā vieta. Kiti brido ū vandenī, ir jis ībrido. Bļipes īs vanden, hojās nusišluostē. Jam sa-ko: „Tu nesišluostyk, duok nudziūtē”. Jis saho: „Vēl galiu ībrist”. Ir vēl ībrido. Koja nustojo niezētēt. Kitz diens jis pasahojo: „Ry-
te atsikelin, - nebeniešti, egzemos neber, tik
pleiskanēlēs. Pasidējau ant stalo Marijos pa-
veikslēlī, atshlaupiau ir m asarom dēko-
jau jai wē īsgydyms”.

Buro atvažiavē kažkokie estai īs Ta-
lino. Lankē Imbrado svētgā vieta, oīaip taip
muskai snekējo, pas Adoma Stunžēns ant
šreno nakvojo.

Vrenas pulkininkas ruzas partinis Mask-
voj pirkō īs spekulianty Imbrado vanden, g-
gydē jno suparaliznoty dukterī ir sahe: „Vi-
s medalijs atsižadēcrau, kad tik tas van-
duo īsgydyts mano dukterī”.

Imbrado bažnyciņj Mēlynoji Marija yra
stebnklinga, o īs tos „Molines” tai nieko nē-

ra. Kai prisiliesdavau Mėlynosji Marija puosdama, ji veikdavo kaip magnetas. Ir nestebėtina, — kiek per diš, mėnesius ji yra sudėta maldų, kiek meilės. Ankščiau ji buvo apleista, ne- graži, užaltoryje užkišta. Jautulis jos išdazė, kai bažnyčios vidų dekoravo.

Kartą gegužės mėnesyje dvylikametė Stepa Plėdytė, iš Konėcpolio, prie Grybinės, atnesė man vazoninės hortenzijos žiedus ir pasakė, kad namie ji turinti hortenzijos daugiau. Pa- merkiau žiedus prie Mėlynosios Marijos. Ateimu ant rytojaus, — žiedas sudžiūvęs. Aš nustembu. Vladzė Neverauskaitė man sako: „Plėdytė neturi hortenzijos. Stepa jos nuskynė nuo ka- po. Nueinu, pažiūriu, — tikrai nuskintas. Marija žiedo nepriėmė, nes jis buvo vogtas.“

Jadzės Paurienės maža dukrytė yra palaidota ventorinij. Ji pasakojo: „Puošiau dukrytės kapelį. Aš tik dirst $\frac{1}{2}$ to lango, kur sahykla. Už lango stovi Mėlynoji Ma-

rija, laiko rankoje dideles knygas ir vis verčia
 lapus. Tā mahmenēju, pajudēt negalīu. Par-
 lekiu īšbalus namo, pasisahan bolutei, o ta
 mane subara: „Ragana, klaupkis!” Ir ja-
 dzis duhtē, māzīnkē Reginutē matē wē sa-
 lyklos lango Mēlyngs, Marijs, vartanērs mi-
 šīlg” .

1974. 11. 10

73. Aplankau oventa vieta I

Stenģinasi kardiē vakarāis pēiti vieske-
lin ihi Kukliņ, arba ihi Miliūny. Bet ūan-
dien ir vakar eiti pabijojau, nes pravažinujan-
ēiv mašinos per daug tārkoši purvinu balu
ēiv vandeniu.

Vakar norējan apēiti Imbrado ežerā le-
du, bet niekas neisējo. Rogēmis ežerā zīmōnē
vāzinēja su malonumu, bet pēšcrām — per
daug pažlinges ledas. Ežerā krantū taip pat
nepavyko apēiti, nes sniego ihi kelis. Paeže-
nēis krūmū juostoje, gal uz 50 metrus, turstelijs
kiškis, palikdamas giliauni pēdsaks, ir kaž-
kur dingis.

Ši vakarā pasūkau Suvieho keliuku i
oventa vieta. Ten ir atgal suvaišēciojan per
1v. 50 min. Reljefas pēlbitas, nelabai banguo-
tas, tai ir keliukas apytiesis, padengtas iško-
rijusiu supresnotu sniegu, su ūohino lohino
gmodeliu. Diuvoze ir pietinēse i kalnēse snie-

go mažai bēra. Keliuhu roģēnis dar risēra
pravažinoja. Pramūstoze heliuko duobelēse sto-
vi vanduo.

Uz degaly statinēs, Ilgio paezēreje su-
slama suvegas ir vēl nutyla. Paejējs zīnriņ,
uz juodalhsmis, pakalnēje, stovi kas: ūwa
ne ūwa. Sušnypsēiu, ranhomis suploju. Tē
gilaus suvego ima ūokuoti trejetas stionelis.
Po keletos sunhij ūvolis per gily suvega, jor ir
vēl sutoja ir spokso ē mane.

Šventg vieta, pasēhin 19 val. Jau beveik
suteņg. Aplink īlanhēlz didesnē ledo protir-
fa negu anksēiau. Ant ahmens dar galima
īziūrēti spalvots diobtinis gēlis. Ilankēlis
slaitas tohs status ir taip gily suvego, kad
prie vandens pēiti beveik negalima.

Manija, pavasario gēle, īsiskleisk mū-
sū oveloze. Tu, kvēpiancēioji rojans lelīja, pa-
oventink mūsū ūrdis. Tu pinavija. Tu erš-
kītis. Tu kardelis. Tu esi viss gēlis kara-

lieni.

Nekalčiausioji Mergelė, apšviesti mūsų
protą. Motina Sopulingoji, sustiprink mūsų
valią. Vieni Dievo malonius pertekėja, at-
kleisk mums Dievo malonius oaltinius,
pagirdyk savo Tautą.

1974. 11. 15

74. Šēšis nuotraukų apibūdinimas.

Š. Andren po pamaldy užsuka pas mane ^{kalvis} Hen-
 rikas Bidiūnas, iš Ažuraisčių, g. 1923 m. ir parodo
 sešias svetos vietas nuotraukas, trauktas Maske-
 vičiūko, gyp. Siviškis km, tuoj už svetosjo upelio,
 Sivieko t. u. rboze.

Marija parrodė ant zastovų. Tai vietos žmo-
 nės emė puosti gėlėmis kaip bemohidami. Tų pir-
 myų puosimų gal niekas nė nemitruokė. Kai za-
 stovus piktos valos žmonės emė ardyti, versti, tai
 žmonės juos pradėjo labiau puosti.

H. Bidiūno turimus 6 nuotraukas galima api-
 būdinti taip:

1. Stovi medinė gotikinė koplytėlė, staliaus dar-
 bo. Visoje metalinis kryželis. Koplytėlėje boluoja Ma-
 rijos statulėlė. Koplytėlė tirstai apstatyta gėlėmis. Prieš
 koplytėlę klūpo dvi jaunos moterys su svesionis
 šarntėmis. Dešiniajame nuotraukos kampe maty-
 ti medinio tilto dalis. Fone nematyti ežero, tik
 laukas.

2-ra nuotrauka paėsi 2 1-jo, tuo pat metu, tik kitu kampu, traukta. Kairėje guli 5 pusrasčiai. Tiltas objektų nebesižymi. Fone - laukas, knėma.

3-ia nuotrauka - vėlyvesnė. Koplitylė jau lieta, didesnė, bet prastesnė už pirmąją, papuosta žalumynų girliandomis, o ant stogelio eglisakėmis. Koplitylėje darjos statulėlė jau lieta. Po statulėle - minijatiuonė altoriaus menso imitacija su stovinčiu ant jos mediniu kryželiu. Priekyje matyti dalis molinio atsėdimui, pamėtyta 6-7 lentos atsilaupimui, nes žemė buvo drėgna. Tuoje ar koplitylės rytuje upelis vanduo. Kairiajame nuotraukos srone matyti liepto turėklų dalis. Už upelio - rausvas žemės mozelis, apšviestas saulėmis, kai nuo jo buvo nubirsti medžiai ir sustumti žėžerg. Toliau tęsiasi ežeras. Pirmiau upelis yra buvęs kaip geras griovys, bet buldozenais suvertus krantus, upelis paplatėjo.

4. Ant žemės stalo stovi cilindriškai gaubtu stogeliu tabernakulis, kuriame kaba men-

kuris Marijas paveikslēlis. Šīs altorēžī larko apgāu-
 bē visum jo nūremti du ploni berželiai. Ant
 stālelio ir pie stālelio gausybē grašis, gēlijs su-
 kranta. Pie jū - klauptukas, lentgalys ir atnēstas
 kelmelis atrisēsti. Uz altorēlio svyti upelio van-
 duo, zemis mōželis su aulīstomis rīksvonnis ir
 likuēim sākys nuo nuversty medžis, o uz tos
 zemis tēriasi ežeras.

5. Ažuolinē kaladē, geležimis stvītinta
 zemēse. Ant kaladēs - zvahis ir gēlēs, apgāubtos
 primityvia arka, sūhalta is trijs sākalijs, ap-
 raižyts zālumynais. Aplink stovi 25 zmonēs:
 mōterys, māngs vyrs, trys vaikiuhai, 8 mōte-
 ry klupo. Dauguma zmonis nuo Suvieho. Ma-
 tyti Urš. Misiūnienē, Kēblytē. Tolumoje turē
 lūti ežeras, tik p nematyti, nes traukta is ze-
 mo tāsko.

6. Mētinijs minējimas. Paprasta taburetē-
 lē, aptiēsta balta staltiesēle, nustatyta gēlomis.
 Uz taburetēlis susizpauž asti 200 zmonis pulkas.

Daug vīrs, dar daugām mātērs. Ēventīshai apsvēngs
 nos mērginos, mērgytēs ir māzi bērniņhai. Susi-
 rinkusieji gredojis gresmes, vadovaujant Lagurnis
 Malinauskienei. Ēra ji stovi m gresmyneliu ran-
 hoje. Dar mātyti Zigmas Rutulys, juozas Mickus
 Vincas Naprys, jonas Laurinavičius, Viktoras
 Stankevičius, vžupičis Machevičius. Nuotraukos
 fone — tanki lapuočius orena, vždengianti ezera

H. B. paīada paprasyti Machevičius, kad
 jis prigamintys ty nuotrauky man.

1974. III. 3

Vēliam Machevičiusam man atrin-
 te sēstras kopijas, bet ps buvo kitokros
 negu Brelino tummosos.

75. Aplankau svētā vietā II

Labiau, negu maisto ir miegs, zmoģui reikia oro. Tšeinu pakšēpūti. Pavasarija. Blankiai saulēta, mēnķai tediensija, pūcia sultas rytyš. Suwicko keliņķu pāruķu ī svētā vietā. Keliņķu roģiakelis dar nebļogās, kur ģis eina tarp ķnūmūš. Bet atvīrāme laukķe ģau ilģos protispos. Artēģant ī Ilģi, ķeliņķar dar stipriai apļedēģš. Pīevos ir ķnūmai balti īšvien. O dirvy nūģaros bei pakiļesnis vaģos ģau be snieģo. Tštempš ausis ķļausausi, ar nūģģiģšm vīevēģš. Bet vīevēģš - anē pāsmilķyģš.

Per ķardģis pūmi ī Ilģio īlanķilē pāmīntas ir pāzvyņmōtas ķakelis. Nūģipus pīe vandens, ķakelis ķaķšs snieģo pakiņģtēš ķrāsteliu veda ķairin ī liopģš, o dēšnēn - pāmīntas ī ryģus, īsilģai Ilģi. Įlanķilē nūvīšalusi. Tš Ilģio ģyvas tyvas ķķanus vandus atpļūsta pīo nendryņēģiģ, sargģba ī īlanķilē ir ī Pahiņģis upelē.

Įlanķilēģe, ant didģioģo pamiļynīģtoģo akģmens, ķebestovi ta pati apdriķusi pīģģiņēģe sn ģpal

vots popieriniņš gēlins puoštēmis. Prie akmens, ī smēlī ižesta eglitē, heliais mēlynais popiergaliņkais papuošta.

Ant takelio, priesais didiņji akmeni, yra knūveli vaško nuolaņs, lihučrai deginty žvakiņs. Čia atriklaupin, nusiimu kepuris, pasibenhs atrigeniu vandens is delno, nors uz metro nuo krante ant akmenuko pavožtas alavinis puodelis. Pasivilgau veids, galva ir prašau: „Marija, grg žink parapijai klebonija”.

Kitapus ižankelēs krante stovi helios eglisahelēs, kadagio viršūnē, balto popierinaus karpiņnais apvynioti šakaliņkai, popierinēs baltos lēlēs, džiiovinti saulenis žiedai.

Marijai daug kalbēti aš nenorū, tik suzimastēs be paliovas kartoju vienashiemeni žodeli „ai...” „ai...” - tai pašauto žvirdis malda. Juh Marija mato kullis mano krūtinejs is žino, kad reikia js is ten išinti, hol dar aš praveriu lūpas dejonei.

Nesiliaudamas Marijai kartoti savo viena-
 kiemenis maldos „oī...“ leidžiuosi išilgai Il-
 gijė. Tai gal 300 m pločio ir 5-6 km ilgio ežeras.

Ežeras apkrastuotas gražių pušų, beržų juos-
 tomis. Dedas lygus. Prie ledo prisertėjusios plonas
 oniego sluoksnis. Juo eiti dar maloniau negu alky-
 tos gumos kilimui. Jis išvažinetas rogėmis ir iš-
 rasinetas autobusų padangomis, retuomis pamar-
 gintas sustingusiomis žvejų peikėmis iškirptomis
 šetelėmis.

Už puskilometro dešiniajame krante auga
 tankus miškelis, pusiasaliuku išiveržiantis į eže-
 rą. Ties juo kairiajame krante prasideda tankus
 miškas. Dešiniajame krante už pusiasaliuko pari-
 rodo dvi pirtelis su savo vienkiemiais.

Paijys dar kilometras, pirtelis praeime. Ežeras
 paplatėja. Bet ahiratis ir vėl uždengia naujas pu-
 siasalis su didele sodyba. Pusiasalis baigiasi rau-
 donų plytis pirtelė, jau nebematoma nuo sv. vėtos.

Už plytinės pirtelės, nuo sv. vėtos už 2 km,

ežero pabaiga atrodo ranka pasrehiama. Kairiajame krante ežeras plācīnās īlanhormis smelkiasiņā kāiņā, ir sudaro pusasalius un tankiņu, tamsiņu mišku, ahlinai wēdengiančim perspektīvā, un sv. vīstā.

Po to ežeras siaurēja siaurēja, nezyrnai kumstelēja, noridamas uz miškelio pamkti un kāiņā. Tačian uz pašutinio miškingo pusiasalio jis pamato grazy saulitā vienhiemī un gandra līdzin ežere. Ties vienhiemiu ežeras praplātējis o is dešinis — taip pat īlanka. Rodos, ežeras čra pat baigsis, čra pat matyti jo galas. Bet kur tau!

Saulitopo vienhiemio pasvairējis, ežeras paliha jī ramybēje ir šustelēja staiga un dešingā, nelyginant pitonas ilgū žiediniū muskulū, šuolū. Čia vandeninis galiūnas atsimusa un stambis dyks, susimasto, palankia, apsikloja trimetriniū nendriū tankumynū, uz nendryņū po muskulai mirstumia, išsiplevoja, išplinta kaip kobros galva. Prie nendryņū prieinu du zveju. Vienas prie

iskirstos četelēs tupi ir zieksneliais trauko bliz-
gēs virventē, o kītas metaline peikena kertasi četelē.

Īnīrēs vandeninis pitonas nesustoja priēs
stambīgā vedyba, nē nendryno nītelhes jegas, jis
īhīsa liežuviē o nītiketai nīstēlēja ī kairē ilgū
ilgū elipsoidinū lankū (paprascīau — siauru prau-
tuu).

Uē 4 km nuo sv. vītos dešīnīajame krante
īnīra ī kītas vīnkiemis, o pīchī, nē siaurētīs
kilometrīnīs vandens līnīpī subolūoja Grybīnīs
fermos mūrāi. Tīs tuo pāskūtīnīnoja vīnkie-
mīn, dešīnīajame krante stovī darzīnēlē ī gīno-
las nū gandrīz dīzīn.

Ezēnī pastoja helīg modernī ferma, at-
hīsurī ī jī savo pītelē. Vandēnīnīo smauglīo
jegas īsīsēmīa, jis pīsīpazīstā nūgalētū ī
nūdankīai padēda savo īdīdīzīg galīg pīc
fermos hōjī. Toliau ī sīaurēs sūtīs helīs nebīra.

Perējīs ezērā, līaujuvī dējavīs savo vī-
nāskīemēnī maldā „oi...“ atīgrēzīn ī nebē-

matoms, vā 5 km sv. vietā ir pakartoju maldo
antifons: „Marija, grāzīnk parapijai klebonijā”

Gybinis traģorininkas man pasāko, kad
artimiausis helias $\frac{1}{2}$ Imbrada $\frac{1}{2}$ yra tas, kurio
atējam, t. y., „pro keltā”, arba „pro sv. vietā”, ir
bus 9 km. Aš pasīrenku naujā helā Suwieho-Za
ras, viesteliu. Grioviai, kņimai ir pīeros pilni
smego, o pats viestelis pasālys, sausas, dulka.

Viesteliu nuo Gybinis rīi namu susi-
daro 13 km. Tad visa helionē vīstrunka $4\frac{1}{2}$ va
ir susidaro 22 km. Ta ekskursija man visā m
loniaunia, nes oventa.

1974. III. 4

76. Aplankām svētās vietas III

Šiandien vēl traucim 2 sv. vietas. Diena saulētēm nē vakarykšēis ir labiau dienoja. Sv. vietoje vēl ats. klaupiņ, atsigeriņ, pasīslakstau ir pasahan: „Marija, atidnok parapijai kleboniņs”.

Ilgin pasvehs fermos pīteles, sugalvoju vēl grīžti Ilgin. Tīk pradīvoje nuo pīteles ei nu ne ledu, bet hairinoju ežero kranta, pro ganykls nītvans.

Taip pāējējs gers kilometrs, vēl su malo numu nulipn 2 ežera, ties ežem su gandra līdzim, ties sālīnēliņ ir darzīnēle. Atsīzādu pēciti saulētģji vrenkiemī ir nē jo besītes. anti mīstas. Norin laugraū atsīgerti Ilgīo grōžybīs kens.

Sv. vietoje puodelī nuo ahmenuko vandū istumtģ 2 vandeniņ. Vēl pakartojn savo malda: „Marija, atidnok parapijai kleboniņs”.

Pravaištai 16 km per ketvirtą valan-
dy. Šventa, gairinanti eškurosija.

1974. III. 5

77. Aplankau sventą vietą IV

Nuo vidudienio puikrai saulėta, bet ma-
žai dienoja. Laukai tebėra nugulti sniego.
Einu $\frac{1}{2}$ sv. vietą pakartoti savo maldos:
„Manija, atiduok man hlebanių“.

Mano ėjimo tempas — 1 km / 11 min. Per
50 min. pasiekiu sv. vietą. Ilgis nuo sv.
vietos iki Grybinės fermos turi 4 km, ir
juo nueinu per 45 min.

Už 1 km atsiduriu tarp dviejų pir-
telių dešimtajame krante. Už 2 km atsi-
duriu ties saulėtuopa vs kr krante. Už
3 km atsiduriu ties gandrakizdžių kr
krante, I didžioje vs dš krante, ir pro
podaiksnius toluoje subaluoja Grybinės
ferma. Pagaliau, už 4 km, — Grybinės pir-
telė.

Ilgis yra 12 kartų ilgesnis už savo
plotį. Nebent įgudęs geodezininkas suge-

bietu mubrāzīti p planu. Nerīnau nē karp
 pasahyti. Dvylīkapiestēn zarnon sudēk
 desrā. Visā drens pā po pasēstom laikyē,
 kol nuvarimoti 1/2 turgu. Šitais pā mūnīs-
 lytg, mūksivotg dabar, šibēlk ant stalo
 Ji primins apytihor, Jlgis eīero planu.

Nuo pīrtelēs - ir vėl atgal 1/2 sv. ve-
 tg per 45 min. Ir namo per 50 min.

Tad per 3 v. 10 min. sūvaihšēreju 17
 km. Gera eiti, gera mgstyti, ir gera mels-
 tris.

1974. III - 8

78. Monika Misiūnienė

Pavakary atėina iš Kumšės km. parapijietė Monika Misiūnienė, g. 1906 m., ir atneša man šerštevų. Jos vienkiemis už kilometro nuo svetos vietos, tai moterį paprasčiau papasakoti, kas ji žino apie tą vietą. Ji pasakoja:

„Kai tik Marija pasirodė, tuoj žmonės ten ėmė eiti melstis ir tą vietą puosti. Liepos 1-ą mes 5 metai, kaip ta vieta išgarsėjo. Aš tą vietą tikin ir dažnai ten nueinu. Vasarą kasdien nueinu. Sekmadieniais laiko yr, žmonių daugybė. Marija daug kam padeda. Kai nueinu, priklausan, kam padeda, kam ne. Kiek invalidų prižiūriėjau. Per trek metų viso viso priklausiau. Viso mačiau, viso girdeėjau.

Man pačiai padėjo. Man kairė koja buvo suparaližuota. Kiek kartų yra mane karvė sužeidus bet vis sugyju. Per gyvenimą ligoninėj neteko nė drosos gulėti nei jokio ūholo gauti.

Kartą gnyčioj ant suolėlio kintau: groblai

ilūzō, pēties haubūkas trūko. Dakitaras liepi eit ligoninēm, ant apsvietimo, o pradziņoj — susbintuot. Niekur nejan, tik susbintaravau ir pradėjau vaihō. Ētot pas Marijs, tūs vandeniu plantis. Sugijau. Tō pirmos dienos man lengva paliko.

Tō pirmys metys žmonēs ten pastatē gražis koplytēls. Jē ten pastovējs savaitē, lītis ir dingō. Paskui žmonēs ezers dugnan giliai ē zemes ika sē geležinē koryzīs. Atvažiavo traktorius ir jē vos išvilko. ¹⁾Kaip beprōšk, kaip bestatyk, is nakties, ziūrēk, ir išvēsta. ²⁾Žmonēs pastatē storg arzuolinē kaladē. ³⁾Ir tō išvēzē. Tada mūsīs žmonēs traktorim atvezē ton vieton didelē akmenē, ir dabar jēs tebēra.

Žmonēs, atvažiavē is Klaipēdos, išsigydē ir paauhojō tai vietai labai gražis koplytēls su kaproninēm vīzuolaidom ir Marijos statulyte. Langeliai balti, durelis melnyns, stogelis raudonas. Koplytēlē išstovējō 8 savaites. Tō nakties dingō. Kur jēs išvēzē? Gal muziejun, nes tokis gra-

zīm dailiņš negi naikiņš.

Gēlīs jei daugiau nūnēsi, tai trūj ir nebēr. Kartā Laurinavičiēnē atēna ir saho: „Atvažiavo buldozeris, ekskavatorius. Vers”. Kā dānīt, parēs bijom eit, nusiuntēm vaikus: Šakalienēs mergiote, Dainienēs mergiote. Jos iģelbijs didums žvakijs. Ekskavatorius iķasē iķankiļ, mlygino ja su upeliu, padarē aulīstus kriaušius, kad nē nebeprieisi. Tā pačs diens vakare vyrai mējs ir taj pat vietoj kol kas pastatē vandeny medeļ, vžžymējs vietoj.

Tiltā vžpernai iģgrivē pries 1-mā liepos. Pirmiau buvo tiltas. Senutē ant tilto vžveda, liepia lipt mašīnon ir saho: „Nuvesim ten, kur visa vēram”. „Nusgandan” - pašojsa senutē.

Kartā atējs par mano senj jo ciotka Uršulē Misiūniēnē ir saho: „Zentas man pašake, kad i tō vietoj mējs doejuos, du frantai i Imbrado, gal ardyt”. Aš iģgirdus, sahan: „Ei-

sim, pasaugosim krūmus". Aš einu neva Ma-
kaičižon, o ciotka — neva pas Laurinavičių.
Prieinam, žiūrime: jie ima iš tos vietos paveik-
lus, žvakes, ražančius ir svaido į ežerą. Ur-
suli sako: „Ką tu darai, besarmatė!“

Toliau frontai nebesvaidė ir grįžo į
Imbradę. Lig Kumšos kelinko ėjo kartu su
mumis ir visai prigardino: „Siens nebeduo-
sim. Malkų nebeduosim. Pensijos nebegausit!“
Mane klausia: „Paveikslų yra pas jus?“ „Yra,
pilnos dėmos“ — sakau. „Nueisim į gryčią, pa-
veikslus išdraskysiu, sudeginsiu!“ „Aš tau
kačerga per nosį“ — sakau.

Šis pirmas metys tas ilankilę norėjo užmuo-
dyt. Man pasako, kad iš Zarary atvežė ant
traktoriško tokio skrynio. Aš sakau: „Reikia
muit pažūrėt“. Senis sako: „Ką tu! Nus
karvės privargus. Neik“. Aš nueinu. Trakto-
rickas stovi. Žmogus sėdi prie vandens ir
sako: „Atsiuntė mane užmuodyt vandenį. Ku-

jis protas! Uzrimodys gyvuliai, žuvas, r žmonės".
Žmogus nenuodijo, pasidėjo ir vėl parvažiavo
su širynia.

Kelis kartus matēm, kaip iš Zarasų ligoni-
nės atvažiavo su greitzija to vandens semti.
Moterys su baltais chalatais pasisemia van-
dens ir nuveža Zarasų ligoninėn.

Vienais metais sekmadienį buvo biželisio
30 d, o pirmadienį bus liepos 1-ma. Popiet žū-
riu iš krūmys: atvažiavo mašinėlė, išlipė 4
vyrai ir eina ten. Maniau, kad eina smardyt.
Aš užgrįžiau į Laurinavičius eit. Tė mašinos
saukia jautulis: „Kur eini?“ „Pas Laurinavičius“.
„Meluoji. Nusgandai mūsų“. Tie 4 vyrai prie
įlankilės atriklaupė, pasimeldė, atėjo, man
saldainius saują davė. Sako: „Nebijok mūsų.
Mes Rokiškio rajono kunigai. Rytoj eina pri-
važiuos žmonius. Pamoškite staliuką, atneškite
gėlius“. Pirmadienį anksti ryte nunesim ten sta-
liuką, o žmonius jau prisidare nuo 6 val. Die-

na buvo daugiau, kaip per atlaidus. Meldėsi, giedojo iki vidunaktis.

Prieš tris metus nekisdavo Imbrado keliu važiuot nei sunkvežimiams nei lengvoms mašinėlėms. Jas priversdavo apvažiuoti Imbradą aplink. Stovėjo trys būdelės su sargybiniais; viena netoli Larans, kita Antazavėj prie tilto, o trečia kiauliy būdelė iš Lagoris fermos atveržė prie įlankėlis. Sargybiniai būdelėse diena naktį, sėdėjo ir algas gaudavo. Taip stovėjo būdelės pusantro mėnesio.

Kelias išarė, kuhvūnzais apsejo, vandens aptverė vrelom, laštūtais apkakinetom. Žmonės su žūnimis vejoja, keikia, norákiai ūauda, gardina. Būdavo, eini pro ūalę ir bijai.

Vandens iš ežero nesėdavau harvei girdyti. Sargybiniai rėkia ant manęs: „Na što vadū ne siošj, — pradajošj?!“ Aš rodau karvę ganykloje ir juokiuosi.

Žmonės prie vandens eidavo naktim, peknūmus šliauždavo, kad nemitventy sargybi-

niai. Tā vakaro zmonis atvažinodavo keleivinim,
ateidavo pas mus prasīti nakvynis. Kartais nak-
voja moteris, kartais 5-6 vyrai. Kaip nepriemsī.
Naktī prisēmia vandens, o ryte īs Imbrado
keleivinimis īsvažinoja.

Vienā vakaro pas mus paliko motocikls
vyras su moteria ir īšējo prie vandens. Atējs vi-
dunaktis, nesulaukiam. Po vidunaktis 1 val.
jie sugrišta ir sako: „Tā tyko ējom per knū-
mus, šliawzēm ant pilvis, duobēn īkritom, īs-
īpurvinom, bet vandens pasisēmim”.

Laurinavičs oīms īggyvenis tik wē tai:
„Jūs agituojat, naktūja pas jūs”.

Drošesnis moteris eidavo diens vandens,
nēdavo sargybiniams pinigus, degtinē. Saugojs
tolis listuvis Puntuzas īs Laras. Viena zara-
sīskē īkišo Puntuzai pinigus, ir jis jai leido
pasisēmti, sabydamas: „Sembit, Sembit, ar ne-
prisprogsit”. Taip atsitiko, kad jis pats po stovējimo
wē mēnesio prigēnē Laras ezere.

Stelmvīzīs Driksnienēs dubtē gulējo ligoninij
 sūgījo, ir jās motina atsiēmē. Pati Driksnienē — to-
 lia mazūtē moterilē, visa sutraukta, o veidas
 raudonas, žaizdotas. Duktē atvežē motina, prie
 Marijos, ir motina, sūgījo. Dabar sveika.

Suparalizāvo Obelīs zakristijonā. Jis at-
 vāziavo prie Marijos ir sūgījo. Jis saho: „Kur
 aš nevarīnejau, kur nesiggydīrau, neko nepadīj
 Tik Imbrado vanduo mane isgydī”. Dabar jis
 per visas Marijos sventes atvāziuoja pasimelsti.

Viens mergiotē is Obelīs vaihōcījojo gim-
 nazijon, ir jās suparalizāvo. Būvo suparalizi-
 ta visai visa. Obelīs zakristijonas jās atvežē
 šventon vieton, atvāziavo abū jos tėvokai.
 Mergiotē sventu vandeniu prausē, girdē, visi
 meldēmēs, ir jās sūgījo. Rudenij vėl jās atva-
 ziavo, sveika, gimnazijon eina, abrozās at-
 vežē. Sahim: „Nepalikit abrozo, prapuls”. Bet
 abrozās paliko. Saho: „Paaukota, tegul būna”.
 Prieš du metū atvāziavo is Dusetū 40 m.

amžiams mērga su ramentais. Jai buvo viena koja pītraukta. Paskui ji, būdavo, atvažiuoja vėna, kasdien nuo ryto lig vakaro ten sėdi ir meldžias. Rudenį žūrim, — ji be lazdy.

Daugpily vienas berniokas nukrito nuo sieno vežimo, ir jam kalbų atėmė. Jis buvo ėra atvažiaves kelis kartus, ir jam sugrįžo kalba. Kartą matėm ir mes. Su tuo bernioku buvo kelios moterys, dar mus bulkomis pavaisino. Berniokas vaikščioja su bahlaga apie vandenį ir saho: „Ēta vadámnie pamaglá, ja pivezú damóí“.

Ė Maskvos buvo bent keli. labai daug atvažiuoja iš Baltarusijos, ir pas mus nakvoja. Taip ir rusiškai pramokau.

Vasarą daug žmonių atvažiuoja kelei-
vinim. Praeitą vasarą sekmadienį buvo at-
važiaves choras su vargoninku ir zakristi-
jonu. Po pamaldy mes iš Imbrado grįžom na-

mo is nubēgom paziūrēt, hokia ten keleivinė stovi. Choras gražiai pagiedojo ir vėl išvažiavo.

Žiema atvažiungja mažiau maldininkų. Kai atvažiuoja, pamatom. Juk pro ten kelias neina kitar, tik prie Marijos. Praeitę sekmadienį (III.10. A.K.) keleivinė pilna žmonių buvo atvažiavusi iš Tilžės, iš Latvijos. "Meldėsi".

Stipri, sveika, darbys ir vargys užgrūdinta senutė visa tai man papasakojo natūraliai, paprastai, draugiškai, be egzaltacijos. Pasisakė, kad dar turinti suskubti parduoti vien duonos, namie priziūrinti mažą vaiką, o pareiti tokia purvynė. Gera buvo kalbėti su šaunia, tikinčia kaimo dukra, savo sunkionis rankomis visus maitinančia.

1974. III. 14

79. Aplankau svētā vietā V

Grižtu i Larasas rekolekciju. Puikiai saulēta pavasariska diena. Sodybose varnēnai silpauja. Keliņkas i sv. vietā purvinokas. Lomose mažesnis balos puty dimelēnis smargintos. Sniego možai reti, vāsilikē tik vāsesilintose kalvelis pakrūtēse. Krūmnotose balose yra dar vāsilikusio iškoriņusio ledo.

Pempēs praciņi sveikina. Retuomis sugieda vieversys, arba didžioji kietē pagalandā pūklis. Čiokštelēja ^{kikilpač} strazdai. Prasauna pro oaly bīti. Skrajaja šaltēsniniāi ir dilgēliniāi drugiāi.

Suntinku nesimpatiskā vīrs. Jis mane pātikamāi paklausia: „Kur gi klebonas?“ Aš mōsteliņu ranka ir parodau: „Čiā pat“. „Aa, yra daug žmonių...“ Dėl to aš pareiškiu musistebėjimą ir skubu tolyn nuo šlykščiai mandagios lapės.

Prie iškankelės nerandu jokiū žmogaus. Mane sutinka krante žbestos trys eglutės, pa-

puoštos popierinimis ramunėmis su raudonais
vidurinkais. Žemiau prie pat vandens padėtos
dvi puoštos: eglisakėlių ir bruknienojų su pa-
taisais. Tai vis kūdikiskai mylinčių širdžių
dovanėlės Marijai.

Visas Ilgys tebėra po ledu, bet ilanki-
lėje jis plačiau patiręs. Pasimašo viena ki-
ta žuvetė. Vanduo pakilęs, iš dalies net kar-
čių lieptelių apėmęs, o turėklinės karties vie-
nas galas nuo basliuko nuplėštas. Visi šeši
lieptiniai akmenukai apsemti. Už litverto
metros, siauresnėje upelio vietoje, perdėtas kitas
lieptas iš dviejų storesnių karčių ir turėklinės
karties. Bet naujuoju lieptu nesiryžtu pereiti,
nes jis tarp statokis, labai nepatogus, krantys.
Aname krante matyti senus eglisakėlius su bal-
tomis popierinėmis gėlėmis puoštoje ir kita puoš-
tė iš smėžių eglisakėlių.

Didysis akmuo labiau apsemtas. Ant jo
eglisakėlės, kadagiai, baltos popierinės gėlės ir

senoji pintinīle, Ant akmenuks atsīklaupin, atsi-
gerin vandens. Marija, atidruk parapijai kle-
bonijs. Aš ne vrenas uz jās kovojū. Tu su ma-
nimu esi kartu.

Ķlankils saulytē kartina. Apšviestos nend-
rēs bolvoja, sviēra. Pasimeldes ir pastoviniaves
40 minūtes. dar kartā atsīgerin ir nuvargusim
žingsniū grīžtu namo.

Marija, Tu esi ir visuomet parilik vie-
nintele mano Moterimi. Be Tavās aš esu befe-
jis. Izklausyk mano maldy ir globok para-
pija. Globok ir gink jās, kaip ismanai ir
kaip gali.

1974. III. 31

80. Vincas Mlinkevičius

Vidudienį iš Baltamieskis eiguvo atva-
žinija pas mane dvi rašiu eiguop Vincas Mlinke-
vičius, g. 1946 m. ir nūprāšo Velykose pabrūstytū
jo kūdikū. Eiguop — su grāzia uniforma, jaunus,
simpatingas, tikintis, moraliai svarus vyrus.
Esas baigęs 7 klases, pūės 5 metus oferienavęs, o da-
bar dirbys miške. Jis idomia papasakoja apre-
apželdinimo perspektyvas bei miškų atsodinimo
darbus. Tarp kita ko papasakoja apre. sventųjų vė-
tų:

„Ilgis ežero įlankelė visi vadina sven-
toja vieta. Ši įlankelė išteka upelis. Tiltas per
upelį seniau buvo aptūžęs. Po karų parirody-
mo latviai atsiverė stovų dilis ir pastatė naują
stiprų tiltą. Stelmūzės t. u. melioratoriai atva-
žiaavo, tiltą išardė ir dilius supjovė į metrus
kaip malhonus.

Tada žmonės atverė betoninius vamz-
džius, juos į upelį sudėjo, apipylė žemėmis ir vel

padarē tilts kaip reikia. Melioratorai nel at-
važiavo, tilts išardė ir vamzdžius, rodos, gra-
žino įs savininkui.

Ta pačia proga upelį melioratorai pa-
golino, kviaušius padarė staciūs ir išknisė taip
kad ten naujs tilts statyti pasidarė per bran-
gu, nebepatogu.

Man buvo toks nuotykis. 1972 m. birželio
ar liepos mėn. mėškeriojū Pėciakūrkos ežerely
ir girdžiu trinkšma sventoje vietoje. Valtį iš-
traukin į krantą ir einu pažiūrėti, kas ten
dedas.

Priejs žiūrū: stovi brezentu dengta
mašinė. Prie mėlynai dažyto didžiojo ak-
mens pibridės nuogas, su venomis glaudė-
nis kompartijos sekretorius Garānis, ant bran-
to stovi apylonkis pirmininkas Aleksas Kėblys
ir trecio — nepažinanau.

Mane klausia: „ko tu ėra vaikščiōji?
ko tau reikia?“ Atsahau: „Man ėra rei-

„kia vaihšērti”, nes mano zīnykij gra tie
miskelīai prie Ilgio.

Ten pat, ežer plankelēje Garainis iedau-
zo visus stiklainius, kurie ant ahmens stovējo
su pamerhtonis gēlēnis. Dabar ten basam ne-
legalima braidyti. Vēžus gaudant, prīseina la-
bai saugotis, kad nepersidurtum kojā. Ten vē-
ži auti beveik neimanoma, tiek stikls pri-
daužyta.

Iedaužēs stiklainius, iēblasēs gēles, Garai-
nis pradēda nuo ahmens atsukinētī sraigte-
lius, kuriais buvo pītvertintar prie ahmens Ma-
rijos altorēlis. Tas altorēlis buvo ištovējēs ant
ahmens kokis pors savaiērs.

Atsukinēdamas sraigtelius Garainis kal-
ka: „O, čia labai geri sraigtai, latvis ga-
mybos, deficitinē prekē” Paskūri jie trise tū
altorēli su Marijos paveikslu msikrauna t
māšing ir nuvāžināja.

Aš vss larks ten prie jū mī ko.

kis 7 m stovijan, viskas girdejan ir ma-
cran^u.

1974. IV. 10

81. Uršulē Ilisūnienē

Valar, Vēlyks pirmā drena, Imbrado baznyčioje maīrau Kristaus Prīskelimo stebukla. Ī susirinku-
 zys i pamaldas 250 moterys ir 120 vyrys sv. komuni-
 jos priējs 230. Per 40 kunigpytēs metys dar nebuwau
 mates lohios gražios procesijs. Gražesneje tautos
 sventije nebuwau dalywawes. Gražesms zmonys nebu-
 wau mates. Tai buwo tyrs, prīskelusiy sirdzys
 triumfas.

Srandien Vēlyks antra drena. Baznyčioje
 turijau tik 80 zmonys, bet pusē jys priējs prie sv.
 komunijos. Po pamaldy susiruošīrau aplanhyti Ma-
 rija. Drena saulita, oras wīsokas. Driēnos lome-
 līs pradeda zālinoti. Dirvonēliai auksiniaiis sāl-
 pmsnais sagstosi. Warlīs balosē burbuliuoja. Vie-
 wensiai ēirka. Giraitēsē strasdai greda. Blindē-
 se bitēs ir kamanis darbo dains dainuoja.

Paheliui niekur neuzēinu nei ledo nei
 omego pēdsakys. Tik sventos wītos stācioje, wzē-
 šelintoje pakriūteje tebeguli dvi pusnelīs. Taip pat

pietīnēje, vāšēšlintoje Ilgio pakranteje dar yra
nāšlīkusis tarp nendrių ledis.

Marjos ilanklīs pakrastys nudētas 14 ak-
menis. Ant jū patogu ir atšhlaupti, ir ant jū atsi-
gulus svento vandens atšgerti. Akmenis cilutēje
subesti du grašūs kadagēliai. Tarp jū dēžutēje
pamerhta didetē puokštē žibučij. Anapus ilankl-
lēs taip pat puokštē oviežij kadagij su popier-
nėmis baltonis gēlėmis. Didysis akmuo papuošta
naujomis eglutėmis ir kadagiais, nusagstytais popi-
rinėmis mēlynomis ramunėmis su raudonais viduriuk-
Visas Ilgyjs banguoja. Vandens kiek mažēliau
gu pračitg kartg. Kartinis lieptas jau pereinamas,
bet lieptiniai akmenukai tebēra apsemti.

Marija, pirmā prōga pas Tave atėinu su
savo ikyriū prasymu: Marija, atiduok parapijā
klebonijā. Juk klebonija yra parapijos. Savo ge-
rumo ir grožis kerais paueik širdis ir protus tų
žmoniū, nuo kuriū priklauso parapijos skniau-
dos atitaisymas. Marija, Mano Mylimoji, apeliuo

ju i Tavo oventa galybe.

Eidama i kelta, pro sali praeina jauna moteris aleksandravietē, is Kriauņinu km. Tā riestaucis pagirdau ja oventu vandeniu.

Tā anapus upelio atvaziuoja zmogus su uore, pahrauta serbentu krūmais. Vargais negalais jis persivita per ilankiles brastis. Ilankieleje jis atsigrēzia i kaire, nusiima pries didzi akmeni kepurę ir persizegnoja.

Ateina semtē, atshlaupia ant akmenuku, ilgokai pazimeldzia, is maldyno paskaito. Su ja isisneku. Tai besama Ursules Misūnienēs, g. 1890 m., is Kurnšos km, is uz 1 km. Ji pasahaja:

„Ēa aš gyvenu jau 60 mety. Tas zibutes ēa amerikau aš. Bet daugiausia ahmens puošimui rūpinasi Mēškanskiene is Meiriškilos. Ji gyvena uz kelta. Tos popierines gēlclis tai vis ps prikarpjtos. Tas ahmuo naujai papuostas ar vahar ar ūvahar.

Īmonis eidami is bāznyčios ēa vis nustoja pasimelsti. Antrais metas po apšveiskimo, liepos 1-mę,

era buvo tiek zmonis, kad naktujo laukē lig pat
Pecirakiurkas ezerelis. Naktris buvo silta.

Is pradziy ilanhelis nebuvo. Tas upelis ejo lig
pat ezero ir baigesi zastovu. Gulėjo s apipuvus. s
bolhes su hilnojamu lentiniu sklasciu. Paskui buh
dozeriais mgadino upeli, ir padare ilanheli. Zmo-
nes cia state viens po hito tris tiltus, bet vis, mo
is dozeriydavo. kelius uzare, apsejo.

Tres apsiriskimo vieta juodalkemis oaha bu
vo nudziuvus, tarytum apsvilus. Is zmones iss
lauze vaistams.

Ant akmens zmones atverzdavo graziy koply-
tdris is Latvijos, is Klaipedos. Is Vilniaus skaplicer
minkes palikdavo cia oventy paveikslis. Greit viska
dingdavo ir atridurdavo Tarasnoze.

Tarasny milicija buvo cia atsivecus hiaul
des buds, pastate joje sargyba, kad zmones nepri-
city prie ovento vandens. Bet sargybimai patys ni
degtine ir uz pinigus ovents vandeni, pardavinejo
atsiveze cia penhas valtis, zvejojo, kolikuro bulves ka

sē, baliavojo. Kartā ir Leningrado atvažiavo aukstā
 tar načelhykas ir ēmē sarogybinus barti. Tada
 jie jē aptumdi. O kai jēs jiem dokumentus pa-
 rodē, tie ranhas muleido. Uz trijs dremis mūzē,
 mūzē masinos, hiaulidēs hūds musiverē, sar-
 gylā isnyho ir zmonēs vēl laisvai emē lan-
 hys suentg vretg.

Antradremg buvo Žolini. Jatulis neisva-
 žiavo ē Larasus, ir Imbrade pasahē pamohels:
 "Marija Lietuva myli, ir Imbrade jē greit išgar-
 sēs". O kaip tik pries pusantro mėnesio, liepos
 1-mas, ēra, ties Kvintiškēm, buvo apsirėiskimas.

As pati negalėjau pakraipyti galvos. Gėmrau,
 prausiausi, ir paveikau.

Kartā atvažiavo pisenovėzin jaunus vyras
 su jauna žmona ir dviem vaikais. Paėzere jauna
 moteris vedžiojasi ketveris metus mergytę, o tėvas
 nešiojasi pusantros metus berniukę. Jē pasahojō:
 "Mažutį berniukę nuomaras mētē. Kartā nu-
 prausēm, — emē reėrau mētyti. Nuprausēm antrog-

kart, — meta per mēnesi, kart. O pirma mētē kasdre

Kart, ēra ateina pa jaunās vyrai, 30 mety,
 v. saho: „Ot zdiej mīesto charoŕoje, sviatoje.
 Meniā vsevó tresiót, priāmo nemagu žitj, ibo
 ja óčenj grīesnyj. Zdiej ja būdu karpátjra
 i meniā výlicēt”. Jis prie upelio nusirengia
 ir ima maudytis.

Kart, ēra atvažiavo is Minsko du vyrai:
 vienas jaunās, gražus, ilgais drabuŕais, o ki-
 tas visai praŕas, kupta nosim. Tas gražusis
 saho: „Vezdie ja lečibsa, no nigdie mnie
 nepamagál. Tóljka zdiej ja vadički papíl
 raz, vtarój raz, i tepérj ja kake byk zdaróv”

Is dietuos ēra buvo atvežs mevgiote, aš-
 tuntu mety, negraziom ahim, neprotings. Prašē
 mus visus melstis uz jz.

Ēra yra isgojz simtai žmonis. Dabar žmo-
 nis grīžta prie Druvo. Imbrade per Velykas pu-
 se baĩnyčes vžēmē vyrai po mety dvidešimt,
 trisdesimt — jauni, gražus, nors ir žiūrēh”.

Po trijs valandas pavaiļotājimo grī-
tu namo atgāivines, pārlsējs. Dēve, lau-
gīau danyk gerumo stebukly zīmomy sirdy-
ze.

1974. IV. 15

82. Albinas Vainauskas

Grižtant namo, Utenoje išėda į autobusą, ir ošia manęs atsisėda šilpatingas uteniškis traktorininkas Albinas Vainauskas, g. 1944 m. ir išsiperka bilietą iki Miliūncų. Jis pasakoja:

"Važiuoju pas mamą (Mare Vainauskiene). Ji viena gyvena nuo Miliūncų stotelės už trijų minučių kelio. Kviesiu ją, kad persikelty pas mane į Utens.

Imbrado svetgys vieta dažnai aplankau. Kai ten pasirodė Marija, mes gyvenom netoliese: vienoj pusėj upės Laurinavičiūs, o kitoj mes. Paskui persikelėm į Miliūncus.

Nėr žinios kaip ten yra. Daugelis žmonių ten pagyja. Vienas vyras iš Baltarusijos buvo suparaliziuotas. Gydytojai atsisakė jį beisgydyti. Į Imbradą atvažiavo tris kartus, pamplonė tuo vandeniu ir ėmė vaikščioti.

Senutei Kuocienei, iš Meiriškėlių, bu-

no mūsāšes veidas, pūliavo. Ji tā vandeni
 ī sventos vietas gērē, jno prausēn, ir veī-
 das pagijō.

Viētinē senūtē Misiūnienē neprigirdējō
 Nuo to vandens jī emē geriau girdēti.

Vienas auhīstas karininkas, majoras,
 īs Panevėžio, atvežē ī sventā vietā savo ak-
 la dukterī. Paprausē tuo vandeniu, ir dukte
 praregējō. Sako, kad tas majoras itikējis ir
 dēl to "net tarnybos metes".

1974. IV. 26

83. Uršulē Misiūnienē ir Monika Stašāni

Priekš zuma vēcina ir zakristijā Uršulē Misiūnienē, is Kurnišos, is atnesa auks sudēti-
nēms mīšoms, kurias nēprāš vakar sv. vie-
tos lanhytojai. Ji pasakoja:

„Šestadieniais daugylē žmonis pračina
ir pravažinoja pro svētg vieta. Vakar perdien
praėjo apie 100 žmonis. Is Daugpilio atva-
žiavo pilnas keleivinis autobusas. Jie lenkiš-
kai giedojo litanijs ir giesmes. Is Rokiškio
atvažiavo dviem mašinom apie 40 žmonis.
Jie eidami giedojo giesmes lietuviškai. Kelias
is sv. vieta dabar yra visai panaikintas, ap-
artas ir apsētas kukurūzais. Šoferiai maši-
nas paliko prie Baltāmiškio. Dar ir pavakar-
ny girdejavu mašines nēziant.

Viena ponia is Daugpilio graži graži,
apie 50 mety amžiaus, isbučiavo mane gal-
von, verki ir skundēsi, kad negalinti pri-
kalbiti sūnaus tuoktis bažnyčioje. Tam ji

ir atvažiavusi į Imbradą.

Daugpilietis senutelis, bet cypas, svaru toks ždarovas senukas, pasakojo: „Mano seserėčiai koja sutinus buvo, pasiprausė Imbrado vandeniui ir sugijo“.

Vienas fainas vyras iš Rokišio vienmarškinis, basas, pridėjo akmenų dvi eiles ir padarė lieptą iki didžiojo akmens. Moteris jam akmenis nešiojo. Buvo ir kitas apyšenis vyras iš Rokišio.

Trečiadienį (v. 22) pražydo ievas viršūnės, kur prieš saulę, o dabar ievas patis žydėjimas. Prie akmens prinėšė, priverstė didžiausią jų knūgą.

Žmonės prausėsi, gerė, vandens pasisėmė, sudėjo aukų visokiom intencijom. Chuliganas koks nesusėjo pagriebti. Tai atnešiau mišionis

Šumai į Imbradą iš Kauno atvažiavo 30 žmonių, daugiausia merginų ir berniukų. Jie vieng autobuzą netilpo. Tarnybinių autobuzų 30

zmonis atvažiavo uz Imbradę, o kitas autobusu-
ziukas „Latvija” su 10 žmonis liko Zarasose.
Po pamaldy abi mašinos sutarusios užsuhti
uz sv. vietę. Be to, dalyvavo pamaldose 4 žmonės,
atvažiavę dviem mašinėlėm iš Panevėžio. Kau-
niečiai paaukojo dvi juostas albai, ir per su-
mę daugelis ejo sv. komunikos.

Po pamaldy Zarasose papietauju ir grį-
žęs namo, nueinu uz sv. vietę. Kelkis dulka. Abu
titteliai uz sv. vietę išardyti. Kiekviena prava-
žiuojanti mašina turi baltiagalius iš naujo su-
dėlioti, kad meistrių uz grovius.

Strazdai gieda. Pievos žaliuoja. Gelsvos
berželių lajos vietoj tamsiame pušų fone. Ru-
giai arti plaukijimo. Žydi purienos, petrarakčiai,
pabalnutės, žiognagės, ievos, kartenės, žliugės,
piktasėrai. Piktasėris su pušų galvutėmis tesi-
randa vienas kitas. Praręsta veronikos ir papras-
tieji vėdrynai.

Susitinku grįžtantį iš sv. vietos išmota mo-

tociklininks, vēzanti divi moteris. Jie man nu-
silenkia, suprasdami, kad arī tohs pat sventhe
ceivis, kaif ir jie.

Babzganame languje isriļiejs kamuoli-
niai debeseliai, zihsti saule, vesokas diaurys.
Nuo paskutines kalvos svizlea Jlgys. Mane pra-
lenkia randonas Mashvicius is Latvijos. Per ku-
kumizais apsetg dioga, buvusj kelis ir per zlan-
kiles brastg pervaizinoja karziemo Volga.

Šv. vietoje meldziani septynios moteris ir
merginos: vienos ražanānys kalba, hitos is mal-
dymis skaito. Klūpo ant smelis, nepaisydamos sa-
vo graizis kojinius ir drabužius. Viena latve
saujs vandens sapvalinty ahmenelis is sv. vietas
pivrinkusi.

Maripos ahmuo skesta isvy zieduose, dau-
gybe izvainiaspalvis tulpis, dega 4 zvahes, daug
vasko molasdy. Centre padetas Švč. Maripos Šir-
dies nespaltotas paveikslēlis h 35 x pl 25. Prie ah-
mens veda is diviejs cilis ahmenelis sudetas pri-

ijimas.

Latvė su savijs ahmenelis, man pasa-
koja: „Esm Monika Stašāni, g. 1916 m., īs
Bēbrēny, nuo Iļukstos. Mano vyruis jokie
vaistai nepadējo, visas kūnas buvo apimtas
egzemos, tohie skausmai, kad nahtimis
negalēdavo miegoti. Jam atveži vandens īs
Imbrado. Du kartu pasiplovē ir visai sugijō.“

Dvi latvės ponios ir jaunesnē mergina m
soferiu Hunaru mane īsrodina ī savo rau-
dang Maskvičus ir prašo apvodyti 1961 m. nu-
kanhinto kunigo kaps ir Imbrado bažnyčā.
Priesais sutinkame bevažiuojanti ī sv. vieta
didžiuli autobus, pilns oventheleivis. Pasi-
taisinedami tiltelius, pasrekiame Imbradg.

Nuo īspūdžių ir oventheleivis pertek-
liaus man svaigsta galva. Noriu īskilti tei-
saus ir tyro tikėjimo. Noriu Marijos stebuklo
ir jaučiu savo nevertumg. O, Dieve...

1974. v. 26

84. Aplankau Marijos upelī

Po pamaldy papietaves, einu ī Marijos
upelī. Īmker ī Sūvieko keliuks, susitinku
Vihtorg Stankeričy, īs Zaliesny, pravaži-
nējanti, savo globojama puodbēri ristung,
pahinhytg ī lenhtyninius dviraciūs. Pis-
tūnas prie pat vīškelio pasibaido karvīs,
musitrahkia nuo dviraciū ī nu visais tō-
rais parbēga namo. Vihtoras, be kepurīs,
munkiai kvēpuodamas, parseka īo pēdomis.

Petrarahērai ī sērmukšniai perzydējē.
Kiaulprenīs perzydējusivs, īs pūky burbulys
maža belikē. Pīevos geltomuoja vēdrynais,
baltuoja kmynais, o balutēs baltuoja svi-
liū pūkais.

Svzydz pīeviniai, baltieji ī ovediniai
dobilai, īsraīolis, gegvīraibēs, ziognagēs,
barškucērai, gyplonai, saliavai, zemuoģēs, abe-

jos putokšlēs, savotiškos maltižredēs (paskut. kalvos slaitē), raud. pinavīps, zurbliarūtēs.

Prāzista mēlynieji (?) jeliōzīrnīai (V. cracca), kulhšnēs, miglēs, gaisranos, rugiagēlēs. Vilkedalgrai prāzys rytoj. Rugiai dar neprāzydē.

Suzvilga pries ahis Īlgis. Per kuku-
nizus ivarnētas normalus kelias, nes
daugumai māšny reikia persiganti sker-
sai brastg. Be reikalo partiečiai supjo-
vė ĩ malkas Daugpilsco lahūny pasta-
tytg tiltg.

Sveika, Marija. Seniai Tave belan-
kiau. Bet sirdyje gyvenau su Tavimi.
Duoš sveikatos pralatum K. D., vargo-
ninkui J. J., šios dienos procesijos da-
lyviams ir organizatoriams, visiems
norintiems gražinti parapijai kleboni-
js, visiems Taves ir Tavo Sūnaus besi-
raukiantiems. Sumažink mano nū-

hymg, globok ir laimink bažnyčios ir
mano Gerardarius.

Virsūm ilankēlēs krausis padēta dar
zēlinis lubins, tulpis, violetinis alyvs.
Lieptas: didži akmenis, nutrauktas,
akmenelrai sumesti: divi grupes. Pa-
krantineje grupēje ir pnie dūdīvojs ak-
mens grupēje padēta baltys alyvs. Ant
dūdīvojs akmens stovi pintinēlē, joje-
trilitrins stiklainis, kuriame zērete zē-
ri raudonos, vs pinavjos. Dar trejetas
stiklainēlij tusēis. Daug zvahij nuolasy.

Seklā ilankēle is ezera vandus
planhā upelin. Tēkme dar paspartina
ir lūgnis lapus srausineja keturis ba-
ly stiprums nylis. Pora zūvedrys zvejoja.
Paezēris giraitēse fleituoja kuolingos,
burkuoja lauhinrai karveliai. Linksmi-
nari vieversiai, strazdai ir varlēs. Ne-
gausis kamuolinrai debesilrai zydry.

ne plaukia.

Sugrīzdamas sūtināku latvisko oran-
žinī Maskvičis, pilns gražis moteris.
Pusvalandē pie upelis paviesēpusi, ma-
ōina vēl mane pasiveja.

1974. VI. 16

85. Mans sūkalītis ir Marija

Šandien šv. Jonaš. Pirmā vasariškai šilta diena, kepina sauti. Prieš 40 metus, 1934. VI. 24 būvo mans primicija. Tēvišķi turējam 200 svečių. Paupy, pie pirties, pasventinam krūžis ar sv. Jonaš, krikštijančim Jēzy. Po 40 metus nebeturim nei kur nei huo priimti svečio.

40 metus — nei soks nei tohs jubiliējus. Noriu sulaukti auksinis kunigystis jubiliējus 1984. VI. 24. kai tū savo vilti juckaudamas kam parisahau, jis paziūri ē mano nublukusis, liešotā fizionomijis, pakraipis galvis ir be zōdēns, vien akimis, paklausia: „Nejaugi sulauksi?...”

Kohiais veikalais pateisinam ir gprasmīnau savo kunigystē per 40 metus? Ar aš esu vertas tikinēšios Lietuvas liandies, išauklejusios ir išmaitinuosios mane per tiek metus? Ar mans asmenybē subrendo? Ar crelis neišs. gimē ē varns?

Kas būvo, kad liežuvis dar nesūledējis, tācīra burna pilna sāblons, traфарety, štampis.

Kas be ko, logikos kardas, rodas, nesimpa, piesim-
gai, dar aštrija. Bet kur gi vaizduoties sparnai
uzmoju plātībā, stiliaus žaibai, sgrmojaus ori-
ginalumas! Potenciali spymohli apšinesē skle-
rozēs rūdinnis, ir viskas. Laihas kautis apri-
gandinēti viltimi, kad manyje tebeslypi potencia-
lios vērtībēs, kurioms apšireikisti nepahaho 40 metu

Reihty skubēti pazivyti tai, kas praleista.
Bet kas gi praleista? Nepagimdytas jōhs tomas len-
tyms dulhēms. Neišziplepēta apie patirtas kanēras,
aistras bei ieskojimus. Neišvengta kretiniško sava
nau diskums. Neišvaziuota i misijas. Neišrimyleta
moteris. Neathovota klebonija. Kas juokēs i ma-
ners, aš pats ar antikristas?

O kas prigventa? Diogenas pasakē, kad tik
ra žmogaus musavybē tēra tai, ko niekas iš jo
nebegali atimti. Panašrai galvojo ir serafinis Azy
žraus išminēius. Tacian mane supurto siaubas,
kai pagalvoju, kad antikristas yra pajēgus iš
žmogaus atimti net sgržines laisvę. Ja atēmus žm

qui nebēlīcha nieko, kas dar galima lēnīti īs
 jō atimti. Nejaugi tas niekas ir tebus zmogaus
 muosarybē?...

Gyvenimā atidaviam moraliniam orly pro-
 gressui, jū sunjungimui su Viešpačim, bet mī tai
 patyriam daug žmonis dēlingumo, gerumo ir
 meilės. Slenkātis nebētoli... Dieve, parigaitėk
 manę ir leisk amžinai isilietī ī Tave. Te visad
 ir visėms oricēia Tavo Saulė, te visėms būna
 gera. Te visad visi stiebiasi, lenktyniaudami
 ī Tavo Laimės Okeanę.

Keliant koją ī paskutinį jubiliejaus dešimt-
 metį, reikia man sąjungininkės Marijos. Išchau-
 ja ī svetvietę. Stebiu pievas ir džiaugiuosi jo-
 mis. Žydi šurpiai (Sparg.), patvorimai vikrai, šu-
 lučiai, gaisranos, katilėliai, vanagės, rugiagėlės,
 rugiai, vilkdalgiai, kamuoletės, avietės (dūzgra bitės),
 buožainės, ežėiniai. Prazyta kraujazolės, šilokai,
 lipikai. Dygsta kavalėikai. Pamėginu paragauti kumys.
 Marijos akmuo šėsta žėduose: darželi -

niai lubinai, jazminai, pinavijos, oranži. leli-
ps, katilėliai. Prieš ilankė, bangose tarp nen-
ris liūliuoja baltas žiedėliais tirstai suzydu-
sios elodėps (?).

Pagiodyk mane, Marija, Dievo malonė-
mis, įprasmink mano pastangas, išgelbėk
nuo klaidžiojimus, gražink papirpai klebonips

Tolūniuje sududena gniaustinis, ir aš
grįžtu namo. Pakelimi užsėta 4 ha morkų.

Dešimts moterų su kauptukais jas ravi.
Romans ar poems apie jas tegu rašo hiti.
Marija, tu supranti mane...

1974. VI. 24

86. Nežinoma gredotoja

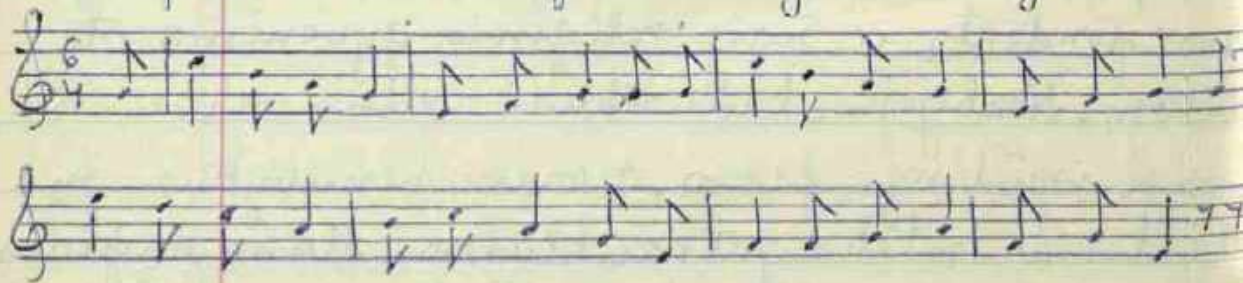
Įsvietąjį vietą vakar atvažiavo tolimų
 viėsnis iš Vilniaus, nuo Adutiškio, iš Baltaru-
 rijos, nuo Minsko. Sakė, kai kurie net trims
 dienoms atvažiavę. Atvažiavę „pomolėtysia“
 „za sviatój vadój“, ^{za Imbrėdskų vadój} „pamolėtysia“, „na rėčkū“,
 „na ózero“. Jie nežinojo nei kur nakvos nei
 kas valgys. Atrsivežę troškintys su aliejumi ko-
 pūstys, gal čia parduotuvius nesurasis. Kai ku-
 rie maldininkai dalyvavo sumoje, užprašė sv.
 misras.

Larasmose papietavus, mane labai trau-
 kė nuėiti į sv. vietą. Tikriausia tarp maldinin-
 kų privažiavo ten soėrai provokatorius, šnipys,
 korespondentys ir šiaip religinio gyvenimo ste-
 bėtojas. Neabejoju, kad sekėliai selins mane, iš-
 vilgė išpūdingo farso, o man nenuvykus, jų
 žaidimas neteko patrauklumo. Mano mėjimas
 galėjo būti apšauktas demonstratyviu, oventiviš-
 ka poza, arba iššūkiu prieš valdžią. Todėl ne-

mūjam.

Štrandien liepos 1-mā, 6⁷-tos metinīs nu
 Marijas pasirodymo Ilgio ilankileje. Po liety sau
 lytē vasariškai sildo, linksmi sviečia. Mania
 kad v. sv. Mišras 9 val. atis daugiau žmonis
 bet... atējo tik mišras uzprāsiusi smēlietē
 O. Rutulienē su motina, imbradiškis Macijaus
 kas ir kažkohia nepazīstama mergina, kur
 atsisēdo galiniame motery sālies suole.

Per mišras nepazīstamoji viesnia pradējo
 giedoti Marijas giesmē. Jai niekas nepadējo gi
 doti, ir negalējo padēti, nes giesmē buvo nie
 kam negirdēta ir naujai sudēta Imbradiškei
 Marijai. Tik melodija nenauja. Štai ji:

Giesmēje, be pichāisto surimnotoje, buvo

poetišķy vaizdy apie melnvaršias ežero bangas,
apie baltvaršias lēlijas. Buvo prašoma maloniy
visai valiai. Giesmē susidejō gal 5 20 posmny.
Jō vāteko visoms mīšiomis. Mergina giedojo
neskubidama, nesivarzūdama, be forsavimo,
be rafinuity vibracijy ir su tolia liūliuojan-
čia motiniska šiluma, kad tik krokodils
širdis galējo išlikti jō nepavergta.

Stengiausi neišblaškyti per mīšias, bet
įprastiny maldy mintys nehartg entriko. Pasku-
bomis mutarian jō mīšis mergina sutrukdyti,
smulhrai iškvosti jō biografija, pažinras, nu-
virasyti giesmę, pailsėti nesudrumstoje jō prelos
zydryneje.

Mano džiaugsmui, jī atējo prie Dievo
stalo primti sv. komunijos. Jai gali būti arti
40 mety. Pagrindinis veido bruožas — meilus
moteriskas orumas. Nei grimō nei tūstybės nei
nyliaus. Smalsaus proto nerimas, kūdikiškas
atidumas, angelo ištikimybē, gyvenimo už-

divas ovnis ir — taurumas... taurumas... Ar jī
 graži? Taip, jī graži, bet jei kas iēdrīstis jai
 tai pasakyti, gautis per zūbus ir visiem lai-
 kamis nustoty jos palankumus.

Po mīš, lāimindamas zmones, jos bāzny-
 čioje nebepamačiau. Iengdamas su taure nuo al-
 toriaus, dar permēcran akimis bāznyčis, — jos ne-
 bebūvo. Nepāzīstamoji dingo kaip mirazas, tik
 auzsē tebeskambejs jos meilus sopranas.

Aš būvau nubautas. Mano smalsumas būvo
 rugēdintas. Jī zinojo, kad jos pasīhviesin i zakristijs.
 Bet jī nuostabiai taktiskai parodē, koks nuobodus
 jai mano smalsumas. Be žodžiu jī man pasakē:
 „Tu siandy kūly, tu nusidēvējs vaidintojau. Die-
 vs vieng tegarbinu. O tu man kohtus. Net tavo impo-
 zantisko palaiminimo aš nepahenčiu“.

Taip svengian progos savo aitrin palankumū
 sudrumsti jos tyros širdis gelmes. Štai kohra kosmonau-
 tē Fata Morgana Imbrado bāznyčis šrandien pagerbē

1974. VII. 1

87. Amuletas

Pavakary uzeina i zakhristijs jauna, svarai apsirengusi moteris. Veidas simpatingas, lupos odrios, laikypena hukli, — matan, kad mies tiete. Pasipraso, ar as jai leisin izengti i savo sventu butu. As delsein, ja nusciai tardan, ko jai cia reikia. Pagalian pasulau vienintelu zakhristijos kids. Ji batukus palicka ant slenkscio ar izengia i mano Meks. Ji pasahoja:

"Esm Vanda Sakalauskaite, g. 1926 m., gyvenu Kaune, Ignalinos g. 20. Eimu is sventos vietas, Autobusu pro Zarasus grisin namo.

Nakar is Zarasy taksiu nuvaziavau iki pat ezero 22 val. Nakvojau uz ezero, uz kokio 1 1/2 km pas moteri su kriukiais. Imbrade esu buvusi pries 3 metus. Mano mama taip pat cia yra buvusi; pries 2 metu ji mire. Ji buvo silpna senute, bet grizusi i Kauna sakeli, kad po keliones nejaneranti jokio nuovargio. Takar sventoje vietoje zmoniu buvo la-

bai daug, is visur: lietuvius, latvius, lenkus, istisas autobusus is pat Minsko. Su lengvomis masinomis buv~~is~~is helios seimos: vyrai su jaunomis zmonomis, su paaugusiais vaikais. Giedojo visokiomis kalbomis. Is vakarykscis maldinikus nakvoja apre ezera vienkiemiuose kokia 20-30 zmonis.

Siandien taip pat buvo daug zmonis. Apre 10-11 val. buvo atrazianuz su Vidinken, is valdzios". Parzituurejo, pasidairē, apngreze ir vel nuvaziavo.

Daugiausia yra šventis, nuolankius, nuvargusis senutyars, besimeldzianars uz savo vaikus, prasancis sveikatos. Zmonis greda kalba razancis, braido, geria, prausiasi. Giedojo jauni vyrai graziais balsais. Teho kalleti su 75 mety latve lenkiskai. Ji prase Marijs sveikatos, pai kojās skauda. Buvo helios muses.

Marijos ēra pasirodē^{mo} 1962 ar 1963 m. Da

septintys metinės.

~~bet jau 2-tos metinės, tur būt. Girdėti labai~~
daug neišgydomų ligų išgyjimų. Reikėtų čia
bažnyčią pastatyti.

Doteris sakė, kad tas berniukas, ku-
riam pasirodžiusi Marija, kas tik prieš 2 mė-
nesių grįžęs iš kariuomenės, vakar čia bu-
vos atėjęs su tėvu Bronium Kriaukliau ir su
motina ir gražiai meldsis. Jeigu jis turė-
ty pasaukimas ir norėty būti kunigu, tai
aš jam veltui duočiau kambarį Kaune.

Nuo užpraėty, kėlinis man ant ūlau-
nies buvo išaugęs auglys. Visa ūlaunis pa-
liko kieta. Septyni daktarai sakė, kad tai
vėžys paskutinėj stadijoj ir padarė ampu-
tuoti koją. Aš nementikau. Ploviau koją Im-
brado vandeniu, koją prakuruo ir išėjo pu-
liai. Kentėjau didelius skausmus, sulysau, beliko tik
kaulai. Pagaliau atsirado viena geresnė dak-
tarė, padarė naują muotrakę ir paklausė,
ar aš per daug nebuvau sužeista. Taip, bu-

van, ir buvo vāsilikusi manyje ševeldra.
 Taip m anglin išvargus visus metus, šis žie
 ms mane operavo, ir anglys visai išgijo. Ma
 nau, kad Marija padėjo, ir atvažiavau jai
 padėkoti.

Prie to ežero taip gera, kad skirti
 nesinori. Nesijaučia jokia kelionės nuo
 vargio ir norisi tik ilgiam ten pabūti.

Biesmai išėjęs, po kėde radau nusvis
 svelnis plankis, gražiai sumegsty į 2-5 cm
 dydžio vilkstelę. Turėsiu amuletą.

1974. VII. 2

88. Viktorija Kuosaitė

Sijnt Viktorija Kuosaitė atsiveza dvara-
 čiu ivairiaspalviu bijūnu dežę ir po misin
 ima puosti altorius. Ji yra iš Meiriskėliu
 km, išsidėsciūsis Čičirio puinasalyje, žmo-
 nis vadinamoje „saloje“. Iš Meiriskėliu sau-
 suma yra tik vienas kelias į Sūvieką, o
 į Imbrado pušę tenka keltis per Čičirį keltu.

Keltininkas gyvena ten pat, pūzerėj.
 Jo darbo valandos nemustatytos: kada kam
 reikia, tada ir kelias. Mokestis — kas kiek
 duoda. Vietiniai nūsimoka gale metų: bul-
 viu maisą ar šiaip kg.

Viktutei pasakoja:

„Schmadieni (VI.30) po pamaldy sven-
 toje vietoje giedotojy nebuvo. Keletas kata-
 liky tebuvo. To paty diens išgirdau, kad
 šventy viety esanti atvažiavusi tolia
 baltarusė, kuri jau du kartu mačiusi Ma-
 rija mūsų sventoje vietoje. O Adelei Rutulic-

nei sakīsi, kad mācīsi četris kartus.

Pasīņzau mē ta baltaruse pasīmatyti
 Īēpm VII. 1 nakti, 1 val. (ī sekmadienī is pr.
 madienī) m Davainiene, gyp. tarp lēirīskis
 (llirōnīskis) is Svīrīskis, is m Elena Kuosai-
 te, is lēirīskelis. Davainienē kalbino tē Ma-
 rjos reģetojs. Kelis zōdzis tefasakē. O Ru-
 tulienā daugiau nupasakojs.

Pōēzērij radom apē 100 baltarusis.
 Visos buvo ī vaharo mvažiavusios. Dau-
 gauria jū mvažiavē trauhinū. Jos pō ēzē-
 rā braidē, plovēsi, gērē, giedojs ī ranka
 rāsyty stors rāsinvinis. Sieda is visos la-
 bai dažnai zēgnojari. Urena rusē nēgie-
 da storai is garsai, o visos kitos atata-
 ria plonai, negarsai. Taip pō giedojs mē
 2 val. īhi 5½ val., kol mes īēpm atgal.

Buvo kelstas syrs tarp baltarusis,
 pagyvenusis is jaunus. Jauni is pradzijs kal-
 tē, o paskui jūv matēm klūpinēms kitōj pu-

sij upēs. Brūvo ir moteris ir Kauno. Jās nak-
vojo pas Svīriškius Liongingas Mackevičius ir
pas Ridihienu, kuri su kriukiais vaihšcioja.
Agituoja - ne-agituoja, žmonis kaip plankė,
taip plankia, tolyn - daugyn.

Ar žinai, klebone, kad Šv. Jone saulė
puošiasi? Man gėda pasakyti, bet nenukėsiu.
Rusai pasakoja, kad saulė puošiasi ir per jos
vėlykas. Jo pirmadienio ryto svetloje vietoje
patį mačiau, kaip 5 val. saulė tebedama kei-
tė spalvas: violetinė, pilkai ruda, melna,
palsėsnė, mėlyna. Aplink smulkių debesų nu-
tuliškai laustė, o saulė dangstėsi tarsi rū-
kais neapsakomai gražiai.

Atvažiavo vyras su žmona motociklu,
ar jie mokytojai ar kas. Ir jie matė besi-
keičiančias spalvas: „va mėlyna, va meln-
vesnė, va palsėsnė“.

Paskui nuėjom Mahaučizvon, prie bu-
vusio knyžiaus vietos. Ši ten vėl prisiziūrė.

jom, kaip geltoni debesiuks mtuliukai supe
saule. Taip ispuodingai praėjo VII. 1 rytas.

1974. VII. 13

89. Elena Tomkevičienė

Vasariskas, puikiai saulėtas rytas. 10³⁰ val. iš Zarasų autobuso užsuka į zakristiją šv. Marijos šventėje, sveikina mane lenkiškai, klausia ar jau po pamaldų. Škaplierinės proga ji atvažiavusi nuo Vilniaus į šventą vietą pasisemti vandens. Į Imbrado šventą vietą ji atvažiavusi pirmą kartą. Esanti baltarusė Elena Tomkevičienė, g. 1904 m., iš Michališkio miestelio užsienio (vienkiemio), Ostrovė (Ostroviecho) rajono.

Michališkis esąs Polocko plente už 70 km nuo Vilniaus, už 22 km nuo Svyris. Nuo Michališkio iki Ostrovės esą 15 km, iki Svyrankos — 5 km.

Svyrankoje seniai nebėra kunigo. Michališkio klebonas miręs prieš 5 metus. Tada atsžinėdavęs į Michališkį pamaldų laikyti Gudokaičių klebonas, bet pernai ir tas pasimiręs. Kunigo nebėra Michališkyje, Svyriuose, Svyrankoje ir Ostrovėnuose. Tas bažnyčias lan-

kas Vyšniavos klebonas tik per didziagnas metines
sventes, per atlaidus, netankiau kaip kas 4- to sek-
madieni. To Michališkio iepazīties žmonės va-
žinėjs daugiavsia i Vilnius, ypac i Austru Vartus.

Šeidama i sventvietę, viešnia paklau-
sia, ar tame ezere vanduo neužnuodytas. At-
sahan, kad ne, nes ten žuvis ir net vėžiai gy-
vena.

Aplankys valgyklas, 13 val. patraukiu ir aš
i sventvietę. Keliukas pilytas, balotas ir, kas be-
ko, su išgriantais tilteliais. Šienauti žmonės ne-
skuba, nes teturime antra vasarišką dieną po
nuolatinijs liety. Kmynai seniai peržydijs, jau
galima pradėti kmynauti. Ir saljavai peržydijs.

Žydi juodgalvis, kraujažolės, kraujalakis,
skudnėrai, barkūnai, trūkažolės, ovėrės, čiol-
reliai, šaistaziedės, katilėliai, mapučiai, vin-
gionjštės, bambazolės, peliožirniai, kulšnės,
gelt. liucernos, brožainės, piev. usnys, bajorės,
lipikai, gaisvanos, vėdrynai, vanagės, barš-

kučiai, žasiazolės, sidabražolės, gyslonai, uola-
skelės, nemiršėlės, žliūgės, žiaudriniai, šilokai,
šakiniai, nahtižiedės, veronikos, vijohliai, kūpo-
liai, ežeiniai, ožkarozės, pentiniai, dilgučiai,
godai, dirvuolės, tūbės, nahtinės, gelt. ramunės.
Prarępta sauleniai, lagestai. Bet liepos dar ne
pražydusios!

Rami, puikiai saulėta, bet nebaisti die-
na. Kamuliniai debens su neryškiais kon-
tūrais iš vakarų vos krinta. Paukšteliai vi-
duvasary nebe tokie triukšmingi. Strazdai
tilsta. Jauniklius varnėnus pulkeliai iš juod-
alksnius purpėioja. Bitės ūžia dobiluose ir
mgiagėlėse.

Netoli Ilgio 14 val. susitinku baltarusę,
grįžtančią iš sventvietės su dviem buteliais
vandens. Tai gi po melstasi dvi valandas.

Ilgyje sužydusios rūgšties, papliauškos.
Tarp mendrių baltų elodejų žiedėlių — kaip
gnudo. Šokčioja medžiojančios žuvis. Vir-

Sum vandens škrājoja bērzes (laumzīrgiai).

Priekais didījā akmeni, ant kranto nu-
mesta plona gumini piestine ir plona gumini
šlaunies kociņe. Golē po medžiais nusēdēta.

Viršum didžiojo akmens ir diviejs nu-
lenkts bērzelis padarīts bromelis. Daug žva-
kiņ nuolašs. Padēta plastmasinis flakonēlis,
pora stiklainēlis, nujuodijusi per darganas
gēlis pintinēlē, baltiejs erškēcis, bijūms, rū-
ty, nasturty, oranžinis lēlis, smidrs. Jolūis pa
verkslo.

Atsīklaupes ant mažiejs akmenēlis, atsi-
geriu ovento vandens. Marija, pirmiausia išklaup-
nyk visus Tavos benšaukianēcius ir gražink
klebonijs parapijai.

Grīztu. Priē pat Imbrado parka atkūb-
rina nu grēbliu būvusi mano šeimīninkē U.S.
ausilēnkusi, pilna neišlietos rūstybēs. Jai wšw
kus nū kūms, išgrīstu jos gražuolēs dukters S.K.
balss: „Rajonui skūrān dūosim”. Pro alkūms la

pus pamatau bērnīgā, jo svētīgā sūknute.
Tuos trīs zodus esu pasahs jai, kai šeim-
nīkai rajona prievēti išvarē mane ī savo
buto. Tais zods iris mane pamiegdzīdama,
ponia man atsilygino uz tai, kad aš visā
laikā kaltināu rajona, o ne kēblius dēl kle-
bonijs uzurpavimo.

Prie sventoriaus radau belaukiancēus
du Maskvičius, kuriais simpatingi leningra-
dičiai, Larasj vasarotojai, atvažiavo ap-
ziūrēti bažnyčios. Jan jie bežina, kad pa-
rapija turi klebonijs, bet aš gyvenu zahris-
tijoje. Todēl pasahs: „Oho, v vāsoj respub-
likie vas zolōravo žmūt“.

Pavakany wēsuha Elena Mažeikienē
su dukteria ir papasahoja, kad buvusios svent-
vietėje ir susitikusios grīztancēras ī sventve-
lēs dvi daugpilietes, kalbančias latviskai ir
rusiskai.

1974. VII. 16

90. Vēl Ona Valaitienē

Pracīts otrdienē, VII. 16, buvusi Imbrado apyl. vyked. k. to serija, bet 212-koš parapijre-
cūs pasirašytas pareiskimas dėl klebonijs
grazinimo parapijai, ņje nebuvs svarstomas.

Pracīts trešdienē, Elena Mažeikiēnē, is
Avilij km., apnakuvinusi pas save veng rusē, is
Sibiro atvykusi; Imbrado oventrietē. Ruse ke-
liavusi ošas dienas. Keturtadienē, VII. 18, ņs abi
nuėjusis ņ oventrietē.

Šandien popiet ņ savo viesnīa Ona
Valaitiene nuēiname pas Mariju. Susitinkame
griztantē is oventrietis latvisks Maškviens, pl-
na jaunus maldininkus. Mašina per isgriantis
tiltelē, susikrivulinoja, vos persoka pilns van-
dens griovē. Susitinkame jūsting Romualds
Machevēns ņ kazleky maiselin. ņ Marijos
vandens butelin.

Virsūm Marijos ahmens berzeliy brome stike.

no spīnti heli geltonieji lubinai. Padēta balt. erš
kēčis, katilēliņi, rīti, smidrs, 7 spalvots zvaķis.

Saulēta vasariška drena. Pas. meldīrame, at
zgeriame. Pakartoju savo troškims: „Marija, grā
zīnk klebonija”, ir ta trumpa malda man neat-
rodo nei nuobodī nei sluzi.

Mano viesnia nusiavusi basutes ilgai
braido po slankis, renha ahmenuhus, paliēra
mendres, lūgnes, elodejas, prausiasī hojas. Juo-
kais pagrāso po viena palikti, ir jī grīstanti
ir ēra tik vakare.

Kohs natūralus yra zmozgaus divasios ne
rimas ir kohs nevīgesinamas Drevo ilgesys.
Zmozgus nori, siverāti ir regimybēs hori-
zonts, paplaukioti saulētame sapne, pail-
siti venas su Drevu.

1974. vii. 20

91. Edmundas Jurgėnas

Ēofenis Edmundas Jurgėnas, iš Suvieko, po piet
nuveža mane pas savo organistą, mosvės motiną
Emilę Naglinskienę, į Gūogius.

Gūogiai — tai musali bekelė, robinzonis-
ko romantizmas, kaimo idilės kampelis. Aplink
kalvos, krūmai, balos.

Grįžtant Suvieko viškeliu, sofenis parodo ir
dešinę pradėtą tiesti viškelio atšaką, kuri ei-
stanti pro sventą vietą ir Imbradą, ir juokiasi:

"Štai patys, oves kelias ir sventą vietą, ir
kuris lig oib ardi kelinkus ir net tiltelius, kad
tik žmonės ten nevažiuotų ir neitų. Rajonas prie
sventos vietos išardė ir ir malhas supjovė gera til-
tu. kuri buvo paristatę Daugpilio aviatoriai atva-
žiuoti ir Čičinio ežerą meskerioti.

Anapus upelis, nuo Imbrado pusės, Rajonas iš-
rovė smitamečius medžius, gamtos paminklūs. Nėre-
si ir kailio, musino sventos vietos gamtą, kad tik
atitrauktų žmones nuo tos vietos lankymo. O šia-

pus upelis Suvieho tarybinis ūhis nerovė me-
džiu.

Urena mergina iš Suvieho nahtimis ei-
davo į oventą vietą ardyti lanips altoreliu,
drashyti pasuhoty gėlius ir vainiky. Žmonės
merginos elgeris ne tik negirdavo, bet dar pa-
peikdavo.

Rajonas prie Lavans sulaikydavo iš to-
liau važiuojančias mašinas, motociklus ope-
riams išarpydavo teirio pažymėjimus, laiki
sargyby būdeles.

Rajonas buvo isakes Suvieho tarybiniam
ūhivui siusti buldozerius išrauti to upelis, bet
visi mūsų buldozerininkai atsisakė. Tada Ra-
jonas gavo buldozerininką nuo Dusety, už
poro valandy darbo jam sumokėjo 200 rublis
ir iškniso oventą vietą".

1974. VII. 30

92. Vincas ir Ona Cibulskiai

Šv. Jono Marijos Vianney diena. Smolenskie-
cių ir mordoviečių užprašytos mišios už sveikatą.
Apylinkės deputatų tarybos posėdis štrandien svar-
styti, kas klebonijos likimo klausimą. Tiesa ir tei-
singos viltys susikirs su grobuoniška klasta ir
išdavyste. Tiesai reikia laimėti!

Po mišios, 9⁵⁰ v., išėjimu pas Mariją. Die-
nelė apsilandusi, niekuhstosi, vėnu, vėjuota.
Ši vasara degia žmones savo lietuomis ir
darganomis. Šienapiūtė beveik baigiasi. Žmo-
nės šrenelį iš pievų turi tiesiog vogte pavogti.
Karvės guli aukštoje žolėje ir tingiai gromu-
luoja. Avys gromuluoja stovėdamos ir baikiščių
žvilgsniu seka praivį.

Kas kas, bet medžiai puihuojasi birželio
pradžios žalumu, jokie gelstančio lapelio. Ku-
kurūzai nugeltę, nususe, nes šilumos maža.
Rugiai vos tepradeda balti, grūdai dar nenori
lūžti. Avižų mišinyje pražypta saulėgražios. Avi-

zēs ir trašums net juodos. Tokie pat ir daržai.
Pakelini ir Tanybinio išsirauņu morkelę.

Dobilai ir visos pievys gēlēs vis dar te-
bēra pāciame zydejime. Piliarožēs palangēs
rodo šebreklus. Rudeniniai ziedai nebe nek-
taringi. Ir jais, ir liepomis bitēs mažai te-
pasinaudojo.

Ilgys. Manja. Susitelkin. Kažkohra mo-
teris vīkandžianja pahrīausēj. Parisveikinu
ir zengiu akmeniniu lieptu ški didžiojo ak-
mens. Tienog istaigingas lieptas nuhrantas
iš nemāzy akmenis. Matyti, vyrišky ran-
ky padirbēta.

Didysis akmuo vis dar tebēra dviejis
sulenkty berželiy brome. Akmuo apvalytas
apšluotas. Ant jo yra nuolašy, degtuky dē-
žučy. Plastmasiniame indely miokista gur-
giny, serenēy, šlamuky, merginy krizan-
temy, midry puslētē. Padētas atvirukas m-
dviem nutrauktiniais paveiksliniais: Pie-

tā ir Kristus alyvas giraitēje.

Akmens papīdēj ant diviejs pirtvarinis, plyts pristatyta žvalis. Aplink akmeni vandenėje mišksta kininiai gvazdikai, saulėnai, buožainis, barkūnai, jurginai, gelt. lubinai, šaistažiedis, bajoris, darželinės malvos.

Manija, Tu matai mūsų bėdas ir silpnybes. Padėk mums visiems jas įveikti. Atsilygink visiems, kurie tik prisidės prie klebonijos gražinimo darbai. Visi norime būti sotūs, sveiki ir darbingi. Šigonis sveikata, melskis už mus.

Man bestoviniuojant ant akmenėlių liepto, iš už knūmų pas moterį ateina vyras su berniuku. Įsinekame. Tai Vincas Cibulskis, g. 1911 m., kilęs iš Suvieko km, dabar gyvenantis Panemunėly. Jis turi 4 ištekėjusias dukteris ir 13 vaikaičių. Moteris — tai jo žmona Ona Aglinškaitė, g. 1909 m., kilusi iš Dirdų km. Berniukas Vincukas — tai jos sūnaitis. Savo žmoną Vincas vadina „močiut“, o ji jį va-

dina „senuk“.

Vincas pasakoja:

„Per kara česis metas isbuva „eiguliu“ (+ y, miškinis. AK). Turėjau duobelę prie pāpēcio, kū-
beliu užkištą. Kartą atėjo skrebai. Jau buvo be-
ima kūleli. Bet pirmą kačerga ištrapstė pape-
či, manęs nerado ir išėjo keikdamies. Jiems iš-
ėjus, aš išlendu iš duobelės, ir vaikščioju po gry-
čią. Ateina kaimynė, pamato mane ir persigąsta:
„A, Jėzau, taigi skrebai išėjo iš tavo!“ „Pasi-
kalbėjom ir išėjo“ — atsakau.“

Vincas žmona Ona kenčia nuo diuso. Ji vi-
sada turinti Imbrado lankos vandens ir dažnai
po gulėjimo išgerianti. Ir labor čia atvažiavusi
sveikatos ieskoti. Ji pasakoja:

„Vincas turi tiesiog geležines rankas.
Ir aš buvau stipra, bet per tuos laikus svei-
katos nustojau. Vincas tada slėpėsi bunkery.
Būdavo, mušini, pakelin eglutę, paduodu val-
gyt ir vėl pasivalinui. Kartą ateina rusas Jokim

ka, išnīpinējis mīstka, ir perspeja mane: „Tavo
 Vincas pusynē poterims kalba. Tegul geriau pasi-
 depra, nes pagausim“. Māt, Jokimka Vincas gr-
 dijs iš po žemius poterianjanti.

Turėjom tris karves ir telyčią. Atėjis kartis
 biezėnkos ir nupirko iš manęs karvę. Davė čer-
 vonsis ir auksinę penhianblę. Sekančią naktį su-
 va loja, atėina keli kareiviai ir rėkia: „davai
 dėngi!“ Keturios duoklės ant suolo sėdi ir rau-
 da. Atidaviau červonsus, bet jie reikalauja auk-
 so. Sakau: „neturin“. Atstato pistoletą: „šausim!“
 Aš vistiek neduodu. Jōbraižo degtukus, išverčia
 spintas, viską sumeta ant grindų, bet aukso ne-
 rādę, išėina. Tada straukin iš spintos laptos vie-
 telės penhianblę ir parodau mamai. Mama
 stebisi, kad aš tiek iškentėjau, bet plėšikams
 nepasidaviau.

Ir Vincui siūlijo vokiečiai žydus saudyti
 ir jis turtu naudotis, bet jis atsisakė, nepriverčė.
 O kaip išėjo kaimynui! Žydus saudė, prisigro-

bē turto. Žmona apritaisē, patenhinta. Bet Die-
 vas jai sumaisē prots. Karto jē vērīvisē duris
 Vaikams ir savo motinai nekido isēiti. Išvirē
 vaharienē, prihepē kiaušiniēnēs su mūilo akme-
 niu. Pati valgē, valgydino moting ir vaikus,
 ir visus nunuodijo. Tik vienar bernukas su-
 prato, kas ēia darosi, nevalgē, išmusē stiklg,
 pro langa išžoko ir dabar tebegyvena. Vyrg ru-
 sai buvo išvezē į Sibirg, bet sugrižo, apsiže-
 nijo ir tebēra gyvas. Vaikiukai nunuodyti mi-
 rē, o jē su motina pateko į Tarasų ligoninē.
 Atėjo kunigas spaviedot. Jos tik čypia ir nie-
 ko negali istarti. Taip abi is mirē”.

Toliau pasakvoja Vincas:

„Man yra tebe dukart mirti. Mažas
 maudriau su vaikais Čičiry. Nemokejan
 plauti. Užgulian lentg ir tolokai nuplau-
 šiau. Tada vaikais brūkš ir ištraukē lentg.
 Mušuos, mušuos, vandens pagavau ir nu-
 skendau. Ėmē rodytis, kad virsta ant manęs ko-

pūstis lapai ir pamešau sgmone. Mane iēgrie-
bi, atnupē, ausyse spongē, net nu kranju sprau-
dēnu.

Kitgkast buvan numires benislapstyda-
mas. Duobelytēj kvarte nēsimarkavau. Turijau
nu savim ražanēis, maldaknyge, lempelē. Kai-
mynas istati toki, ramzdelyti, kvēpuoti. Pra-
dēroj dar nēsirūhiau. Netrukus lempelē pati nē-
geso, o man tik silpna, silpna ir nēmigau.
Naliti mergiotēs atējs, atidarē duobelytē. Oro
gavau ir vēl atsigavau. Bet po to visus metus
dažnai taip nēcidavo, kad maža ir maža
oro, gal mirsim. Taip ilgai išbuvo smalkis
staka.

Beeigulianijant pagaliau karta iš manes
padarē kōtletg. Mane sēnos kulhos pervērē. Pa-
mate, kad aš dar gyvas, nuverē : Obelis ligo-
ning. Nežinau kam, gal paripelnyti tikėjosi. Išē-
mē iš manes kulkar, išēntē plonagjē kairē blauz-
dikauli, išgydē ir pasakē : „jei išlikai gy-

vas, tai dabar ir griausmas tavęs nebentrenks".

Jūs ligoninės aš išpukau Rygon. Ten pus-
trečių metų padirbau. Sugrįžau Suviekai, viskas
pardaviau ir išvažiavau į Panemunelį. Jau 19
metų, kaip iš čia mane išbarstė. Kaip aš gailė-
jau Suvieko. 1932 m. miestatim vienkiemį. Mer-
gūtės auga. Linksma. O iš savo namų teko vien
marškiniam išbėgti. „Lūnų vietoj numylėtaj gy-
vena barzdyla“. Nargė utelė didžiulis draugas.
Kai visi tave apleidžia, ji prisistato pirmoji. 1914
m. kare ir mano ir žmonės tėvelis mirė. Užaugom
abu našlaitėliai ir sudarėm šeimą. Po antro ka-
ro Dievas buvo mus iškyres, ir vėl suvedė. Ko
mums bijoti! Kai mes, žemės dulkelis, turim Tė-
vą, tai galim juokavot. Esm išrijotas taip ir
taip. Kiek esam iškanhinti, persekioti, vieną
Dievas težino. Man prikiša sąaug ahirati, kad
aš „dalyje sienu čem vizū“, bet aš — savo!
Jei mokiėrau rašyti, parašyčiau romans, kas
būtų daug juoko ir asarų. Dabar belieka sa-

vo grynīkēj sēdēt, pava vjāus nusi pīnt ir nos-
tis heliant amžinībēn. Nebent po mirtres bētelis
pasidzīangt savo mylima tēviske, po šitg krāstg
pavaihsēciot, „palaistyt takelis asāvelēm”

Šīrziem molykloj pēcus kūrenau. Dirbau
kartu su Jonu Dirīnu. Jis pasihorē, tai as ir
melsdavausi: „Jonuk, kartu dirbom, sutikom,
pasirodyk”. Kartg is anglis kameros tik kyst.
Ir vēl - kyst. Lyg ir zmogaus šēsēlis. Priem
pie kameros, - gi didelis voras kaba, vējas
voratinkli, papucra, ir atsimsa voro šēsēlis
ant sienos. Paemiau šluotg, nuhas, an vora-
tinkli, ir regējimas dingo.

Ir dabar vārdidibu mbleli: pēciokus
pamūrīju. Savo mazoliais noriu gyvent!

Imbrado bažnyčiai pries kokis 14 metys Felicija
Cibulskytė buvo dovanojusi brangy kielikg. Per
revolincija jis buvo paimtas is Leningrado baž-
nycios. Žuovis blebonas pasakes: „As negalin
vartoti tokio brangaus kieliko, paklausiu vps-

kups". Felicija tuoj po to ir mirė, palaidota Su-
vicho kapinėse.

Mano senelis pasakojo, kad Suvicho bažny-
čia udeginė švedai. Ilgai vargė, bet niekaip ne-
galėję uždegti bažnyčios. Tada paliepė išnešti iš
bažnyčios Marijos paveikslą. Paveikslą nunesė
pakalniūn pas Avilį, vadinamą Pakalniūnū.
Tik tada švedai pajėgė bažnyčios padegti.

Kai važinėjo vyskupas, mes padavėm pa-
reiskimą, kad leistų Suviche atstatyti bažnyčią,
mes mums viros bažnyčios toli. Vyskupas įga-
lėjo tuo rūpintis Aleksandravėlės klebonas Ši-
mānis. Suvicho parapijā būtų sudarę iš Imbrado,
Stelmuzės, Aleksandravėlės parapijų, būtu me-
pirke 10 ha žemės iš Pakalniūnio.

Sudėjom po 25 litus, pasirašėm vekselius.
Ignia Pučkūrius mūsų aukas „sudarė“, bet už-
ėjus karui, is pats buvo išvežtas. Vekselius mums
pavyko atsimti. O jeigu vekselius užprotestu-
jā, tai tikininkėlių išvarė, atima karvytę, jau

ēiņka, zāgrytē ir īšait.

Ēia stovējs Kvintiškijs vienhiemis. Jame
gyveno Jonas-Jāska Laurinavičius. Jo brolis juo.
zas tēbira gyvas, gyvena denhijoj. Priei Laurina-
vičiu Kvintiškiēse gyvena dvarininkai Butleriai,
turējs viršum 100 ha zēmēs, bet Smetonos lai-
kais jie prasīsalino.

Pirmg kartg ēia buvan atvažiavgs su duk-
teria, Vincuko mama. Vincuks dar mašuti,
buvau atnēsēs. Pasimeldēm, pasiprausēm, pasisē-
mēm vandens. Tuo pat metu ēia buvo atvažiavgs
lēnva mašina tēvai su mergyte. Mokytojai jie
ar kas. Sakēsi, kad mergyte baigianti gyti. Ir
ji su tēvais poterēlius kalba. Tēvas kelias grēl-
kas prisisēmē vandens. Buvau nžēnkes pas Lau-
rinavičiu. jis biēis turējs. Pasidējom, pašņekējom.

Šitoj zlankeļēj buvo nžtvanka ant poliu.
ji regulinodavo vandeni Pakausis matūnui.
Kita nžtvanka buvo Pečiakūrkos ežerēly, prie
pat matūno. Pakausis matūninkas buvo Ra.

žānskas.

Kitoj pusēj iļankēlis, nē ano bērzo, tēsi
sodai ir luvu aa Petro Karalevičaus sodyba.
Dabar ten nieko nebēra, beliņe oklepai, pa-
matai jo dukte Stepa ištekejo i Kuklius nē
diongino Napris, bet jis Stepa pametē, susirado
litg bobg, isvažiavo i Eglainē ir ten pirko
namus.

Čia atēdavo kasdien pasimelsti Romas
Dainys. Svarus ir kalbus vyras, iō krāsto Vi-
dānis. Uē tai jis luvu suims, tris mēnesius ka-
kino, norējo apšauliti duonavotu, bet Vilnius jo
kvailu nepripazīno ir gražino namo. Tuomet
jis norējo wzmūsti, kam jis šelbia (Marija) ir
eina čia melstis. Perkirto jam žands, ir da-
bar jam žande randas tebēra.

Nakar gycintē wžrakinom, vistytemis mie-
žis papylim ir isvažiovom. Rokiski pernahvo-
jom, o standien pro Dusetas, Rokiski grisim
i Panemuneli. Galim kartu m klebonu meiti i

Imbrada ir iš ten sėsti į autobusą".

Taip mes nuo Marijos grįžtame keturiose. Lietai einame, klausau idomius Vinco pasakojimus bei samprotavimus. Paejęjus Vincas parodo į kairę ir aiškina:

"Čia yra Kumšós vienkiemis. Gyveno Adomas ir Povilas Misiūnai. Stipri, zdarovi vyrai".

Toliau po kairę, ties alyvų krūmu, Vincas parodo nežymius sodybos likučius. Čia gyvenęs Žvėrėlė, kvintiškis kaimpininkas. Už jo gnyčintės laigiantis kvintiškis žemė ir prasidedanti Aškinka.

"Ožio kinka, ožio kinka!" - linksmai pagauna vietovardžio kilmę Vincukas.

"Nesidóvyk, negražu!" - vyrišku balsu mdrandžia vyresnysis Vincas. Žodžiai, berods, rūstūs, bet juose teskamba vienas taunimas, kuriam nepaklusdamas prarastum visą džiaugsmą. Plieninė valia neužgožia nei meilios šir-

dies nei graživs svelos. Nē vrenas sūnaitis nēra
 turējs puihesnis senelis. Ar tik ne Vincuko vā-
 vestas ant kelio, Vincas pakomentuoja keleta ve-
 tovardžius:

„Nedožinkos lietuviskai išcity Nepripiautie
 ji, t. y., pianti ir nepapianti. Balčiūniskis, kai
 mas vė Suvieko, buvo pavadintas taip dėlto,
 kad jo moterys labai baltai išmarzgodavo sa-
 so vyrys trimyčius, ir visi svariai dēvėdavo. Ne-
 vėžo upėje prieš pora šimty metų zvejojo grafas
 su tarnu. Tarnas, sugavęs vėžį, rusuko: „Pane
 vėžys!“ Taip ir buvo ta vieta praminta Panevėžiu.

Baigiant eiti; Smėlius, Vincas pasakoja:

„Va, čia tiltelis išardytas, Ilgio upely tilto
 nebėra, grioviai mišku apzėdę, belikusi balota
 keliūta. „Užaugo tabeliai, kuriais vaikščiojome
 Nuo Imbrado iki pāramo ējo geras žvyrno-
 jamas vieskelis. Paramo aptarnaudavo Alpiu-
 kas Gāsparas (Alfonzas Gasparavičius. A. K). Jau
 laug metų praėjo, kaip šituo keliu vaikščiojau. Kar-

nedēļ eidarom bažnyčion. Dabar jo ir pazinti
nebe galin. Tai „jie”, matyt, nārākiai išardo til-
tus ir netaiso kelio.

Na čia, Smilinozė (parodo Vintas ir dešimtis,
kur t. u. stato stalių dirbtuves) gyvena daiktaras
pan Pypir, turėjo 40 ha žemės, laboratorija. Savo
vienatūriui sūnui drausdavo rūkyti, tai tas
užlipė ant gurbo, kur šeimyna linus brukda-
vo, slapta užsirūki ir uždegė. Sudegė gurbas,
visos triobos ir pats rūkorus. Tėvas bairai kaip
gailėjo sūnaus.

Na ir grafo Molio parkas. Žemės jis turėjo
daug, bet triobelės buvo sulūžusios. Daug gar-
sesnis buvo Stelmuzės grafas. Jo senas veži-
kas Pūčka man kadaise taip pasakojo.
Stelmuzės grafas buvo išrinktas į Dūmą,
lanhydavosi pas caro Nikolajų. Grafas pa-
sikaustė žirgų aulsinim patkavom, jodi-
nėja jo brukas aplink caro rūmus. Aulisas
nuo patkavų nubyrą, žmonis renka, stebisi.

O grafas didrīnījasi: „Caras nepanīkaustu arklīd auksu, o aš pasīkaustu!” Tai svīzīnojis caras, liepia nulīeti auksīng kīaulē, stīektī grafui ir īsahyti, jō īsīseguš ī svarkā, dabjvanti Dūmos posīdrīnosē. Grafas labai īsīzīdrīra, liepia apgārsīntī save mīrusīn, nu-
 nuodyti vīens savo palydovs ir jē palaidoti īn dīdēle īskīlme, kāip grafā. O patī Stelmūzēs grafas pabīga ī Prancūzījā.

Štai mes ī stotēlīje. Kad tīk neprādētī lyti. 1928 m. bruv tohīa pat vasara. Vēlai, rudenī, īn kīrlīnīais pīovēm ruginis, jau-
 josē dzīvīnom ir duonos neturījom”.

Autobusī stotēlīje 13 val. īn malonīais panēmūnēlīcīrais atīsīveīhīnu. Tuo īr parī-
 baigīa manō trīps valandy ekshursīja pas Marījā.

1974. VIII. 8

93. Pasveikinu Avilī

Jau īstīsas mēnuo, kaip gyvenu Avilīnuose ir dar nē karto nebuvau niekur īsējs, išskiriant gedulingus pietus pas Lionginga Papeikī Petkūnuose ir divi pietūs: pas Juozą Plešoną ir Jona Ragēns.

Tiek per špitolės langus šī ta matau: ir rytus — antimiausios kaimynės Rožės Pikauskienės baltas mūrinukas, ir vakarus — kyšo iš pakalnės romantiskai apšizalumyninę medinį Juozo Plešono namukas. Į pietus nuo špitolės plyti rami lankos iduba, šiandien priversta karvūčių. Lanka vakaruose atsiremia ir juoduojančius arimus, o rytuose — ir pušyniukas. Už lankos ant kalvos stovi mielas Jono Ragėno vienkiamiukas, ir rytus atsiremia ir ta pati pušyniukas.

Į šiaurę nuo špitolės, už mėksfaltuoto jud-

raus viškelio, už 30 m nuo špitolės, ilga kapi-
taline akmenine tvora aptvertos guli senosios ka-
pinės ir sventorius.

Medinė bažnyčia ir varpinė, sventiskai
gelsvai nudažytos, sudaro spalvinį ansamblį su
špitole. Sventorius puošia gražutėlis koplytstulpis.
Priešais bažnyčios fasciata stūkso mūruodijės kry-
žiaus obeliskas; prietemoje vis dingojasi, kad
tai gūžo gedulingai aprisiautusi senė.

Šiandien pūkštė 3 balus pietvakariis vėje-
lis, temperatūra $+5^{\circ}\text{C}$. Purvas sumažėjęs, nes
pau penkta diena nebelyja. Blanki rudens saulė
viliote vilioja sprukti į gamtą. Grįžęs iš baž-
nyčios, atlapoju visas duris, išvedinu kambariu
inkūrenu krosnis ir išeinu.

Visi medžiai, net ir alynos, be lapų. Pa-
kape, ~~medisfaltu~~, pajėju į rytus. Po Vėlinių
kapinės svanutėlis, tikinčijų širdžius pagerbęs
½ rytus pridurtos naujosios kapinės, statinių tvora
aptvertos. Tarp klevų ir beržų pūpro tujų quoto ku-

Kai pučia šiaurys, špntoleje jo nujustr. Tiek girdėti kaip
jis tūžra kapinų medžių apsuptyje.
Polas. Visos kapinės - miško parko tipo. Tarp
medžių - takai, metalinės tvorelės, kryžiai, pa-
minklai, antkapiai. Kryžiai tyli - kryžiai
kalba. Ausrų skamba "Kačanauskos" kaip
ten saldus poilsėlis..."

Pagal kapines iš ~~miško~~ parko pambau keliute
iš šiaurės rytus. Rytinis kapinis patvorys puošian
eile pušis, parkui beržys. Keliute škopia ir kalvos.
Ketenoje vėjas traukia iki 5 balų. Dėšinėje slėnyje
nuėjo šieno kavgis ant žaiginių, toliau -
galvijų ferma. Kalvoje ir slėniuose išimėta sto-
vi betoniniai atraminiai laidų stulpai.

Tėvų kalvos, kairėje keliutės pusėje, iš-
nyra vienkiemukas. Jis stovi ramus, kalvos
nuovėjuje; bangotoje ir kalnėje - didelis se-
nas sodas, ^{1) pirtelė} ^{2) po} ^{3) eglė}. ^{1) pirtelė} Tai aa Jonas Ba-
kutis nuvedęs ir nuauginęs tą sodą ir gausis
12 vaikų šeima. Jo aplinkovs Kazio Bahučio,
Jonas, tą vienkiemį nupirkęs už 600 rb juo-
zar Varalauskas. Dar obuolius iš to sodo x. 25. - tą

man yra atnesusi Teklė Vasalauskienė.

Nuo kalvos atsiveria Avilio ežero panorama. Įdomu iš viršaus žiūrėti į miškus tas salas, o už jų matyti padūmavusių miškų nytiniamė ežero krante. Paveršminotu panuovaliu, beržynu, alksnynu, avietynais, ežero pakrante heliūtė veda mane į šiaurę, vakarinį Avilio krantą. Valtelės vėnos kniūbsčius apverstos, lutos prištos tebestovė, nenorėdamos atsivieškinti su sezonu.

Žemė tamsi nuo permirkusių lapų. Šungybčiai ir ūmėdės aplipę lapais ilsisi. Štai geltonuoja kašubinio vėdryno žiedelis. Parilėnkin, paristebin juo. O hiškis pilkis iš už heliolikos metry pakyla ir kažkur alksnynu nušlama.

Sustoju prie pat ežero. Žemoje, juodalksnis užstotoje, pakrantėje vėjo nėra. Už heliolikos metry nuo kranto supasi retų nuodavusių nendrių juostos. Dugnas sekus, o varaus smė

lis. Vandus vos ne vos rupasi su žibaniu sau-
lės taku ir prislopinta, ilgėsinga rudem dan-
gaus gelsvuma. Žuvytės plinkštclėja. Nepra-
skrenda nei varna nei žvirblis. Ežero toly-
bėse kartais sutūtuoja tilvikas, krūmuose
sūcivška kažkoks paukštėlis, toli toli bur-
bia traktorai.

Toli nemėinu. Prieinu įlankas didžiule,
tantum istos ežeros, o pats ežeras už salų ir vai-
tytų krantų iš akių prapuola. Oi ne, mano tik
atsidurta didžiuliame purniasaly. Už krūmus su-
lapatuoja briedis (ne kas kitas), laužydamas
sausuolius. Prie viksvotos lomos sustoju. Be
gumibacius toliau — nė žingsnio. Per nugamytas
kalveles ir trakus grįžtu namo.

Ačiū, saulyte, kad mane išviltojai g
gamtg. Tu iššlaidai rūsty susirūpinimas. Tu
tokia meili, dulsva ir vėsi, kaip senukų mei-
lė. Ačiū, rudenėli, už tavo paguodą ir viltis.
Viltingas ilgėsy tavo paverciu pavasariu. Ma-

no ezerīti, bučinoju tavo skaistū verdo. Ar bū
 si man geras iv neatstumsi manes? Kreh, lga
 tu mane priglobsi prie savo ramios krūtīs?
 Kreh, lga tu savo bangose līlinosi mano
 oventz, lgesi? Savo nesuteptame veidrodijē
 parodyk man stebulq.

1974. x1.18

94. Vaģini ranka nudziņuvo

Štai ka papasakoja Adomo Tripono duk-
tē Liucē Ramanauskienē, 15 Norhyčny kum,
g. 1910 m.

Norhyčinosē gyvena Elena Barškevi-
čienē. Ji turējo bičers, aukso. Aukso laikē
avily, moterīškame salikē svyniots.
Po darbo vīs varstydavo avili, tikrinda-
ma ar telēra aukras. Jonas Barauski-
kas, priēs vestuves su Prakiote, tai nu-
ziņrejo ir pavogē 15 avlio aukra.

Barauskienē reikalavo, kad sūnus
atiduotas jai aukra. Sūnus nedavē. Uī
tai nīpyhusi ant sūnau, iskundē ji Barš-
kevičienēi.

Elena Barškevičienē isējo 15 prots ir
keikē vaģi, „kad nudziņuty ta ranka,
hurs aukra pavogē”. Jonui Baraus-
kiokui 15 tresis per pusantroj mety de-

5ine ranha nudziuvu.

1974. XI. 22

95. Arēliškijs Šakalienē

Arēliškiētis Pūzas vezā raane pas ligoni Kazi Zeliņķu, gys. Patosinēs vs. Patosinē su mīskais turējo 150 ha ir priklausē Samatīhāi, vēluu rvaž, avusiam! Lenkijs.

Tolau Pūzas pasakoja. Stambiausra Arēliškijs rihininhē buvo Šakalienē. Jos sodyba su sodu ir daugybe trobesiu vīemē 3 ha. Zemēs buvo 6 valakai, kuri 3 valakai buvo vietoje.

Šakalienē turējo rūmys. Jis bemedzvodamas lape pērsalo hojas. Gulējo ilgai Karo ligoninēje. Jam kaštavo heliasdešimt tūkstānēs lity. Bet nepasigyde, ir būdamas 25 mety, mirē.

Motina dar pnes kars rōpardavē zemēs. Pashui bijējo rvezimys. Mirē jau trais laihais pas brohi Mažerkes Mozu-nose.

Šakalienēs sodyhoje dabar gyvena nasy šeima.

Valerijus Eitminavičius, dabar gyv.
Kelpšėhėse, buvęs Arėliškių Šakalienės
nuomininkas.

1974. XII. 4

96. Sapnas sapnu lieta

Līnē Ramanauskienē, g. 1910 m., 15 Norķy-
cīs km., pašhoja.

Sapņāvan, kad renku aubas sudētīnēms
mīšioms. Kaimynysteje gyvena Leninas. Jo
darzās nusodintās batvīnīaīs. Tarp batvī-
nīy jīs stovī ir klausīa: „Kur gī eīnī?“
„Renku aubas mīšioms“ — atsahau. Tada
jīs nuleidzīa galvā ir paprašo: „Ir uī ma-
ne uīdēk“.

Pabudusi ir galvoju: „Negī nebeturi tu
geresnīy draugy, kurīe uī tave uīdēty“.
Tada aī kaip tīk uīprastīau mīšias uī
aa kun. Petro Strazdg, xii. 5 sumg.

1974. xii. 17

97. Pušyniukas

Ķiemuīē, -2°C , 0 m/s, sniegs negilns, ir tas pats
 ps atodrēķis sursigulējs. Parakamp. Melnsfaltuotu
 pakapēs vieskelin einu tiešiag ē rytus.

Netoli pušyniuko ant vieskelis stovi medinis
 tiltelis. Jis paratatyas ant trumpo, bet gilaus grio-
 vio, isburbinto is pietines idubusios lankos. Štai
 dēlko lankoje nesilaiķo vanduo. Senovēje ēra bu-
 ves ēzeriukas. Ezeriukas isnyķes, bala apauguši
 medziņis. Pries 3 metus melioratoriā ps nusaursiņ,
 medziņus isķirtē, buldozeriņ islyģiņe, is atsiradusi
 šita lanka. Jōje esanti gili mindrēta durpē ir juvd-
 zemis.

Per 20 min. apēinu pušyniuka, auganti tarp
 minētosios lankos, jono Ragēno vk. ir fermos. Pušē-
 ķis jaunokos, šakotos ir neisbēģinēs. Senis pušis tēra
 ķeletas. Ant spyģliis paklotēs snieģo visai plonai.
 Švari, sausa vieta parivaiķiērti.

97. Pušyniukas

Ķiemvīzē, -2°C , 0 m, sniega negilu, ir tas pats
 pā atodrēķis sursigulejrs. Parakars. Melnfaltuotu
 pakapēs vieskelin einu tiešiņā i rytus.

Netoli pušyniukas ant vieskelis stovi medinis
 tiltelis. jis pastatytas ant trumpo, bet gilaus grio-
 vio, isburbinto is pietines idubusios lankos. Štai
 dēlho lankoje nerlaiko vanduo. Senovēje čia bu-
 vos ežeriukas. Ežeriukas isnykes, bala apaugusi
 medzrais. Pries 3 metus melioratoriai pā nusausinā,
 medzrus iskirte, buldozerin islygine, ir atsiradusi
 šita lanka. Jope esanti gili mindrēta duopē ir juvd-
 zemis.

Per 20 min. apēinu pušyniukas, auganti tarp
 minetosios lankos, jono Ragēno vk. ir fermos. Pušē-
 kis jaunokos, isahotos ir neisbegines. Senis pušis tēra
 keletas. Ant spygliis paklotis sniego visai plonai.
 Švairi, sausa vieta parivaiķēvoti.

Pušyninkas raižo keletas sunkelius. Viduryje, pušyninkas yra aikštė. Seniau joje būdavusios gegužinės, o dabar stovi tvarkinga pašūre su degalų statine.

Už pušyninkas iškirštas beržynas. Dabar vieton kelmus atžiedę beržovės guotai. Perėti pušynėli, negalima, nes tarp viksvų pripūstytas sniego, o po sniegu vanduo.

1974. XII. 20

Alkas - Vilkinė

Felė Stankevičiūtė - Čičauskienė, 15 Miliūnų km, esanti kilusi iš Putulėškis, gimusi Aulio saloje - Vilkinėje.

Saloje buvęs gyp. namas, kuriame gyvenę du brovai Stankevičiai. Dirbė 1 ha žemės, turėję arklį, dvi mindrėm seniamas karves, jurtį, ovelę. Šulnis neturėję, vandeni vartodavę iš ežero.

Ši salos heliantis Felė buvusi dar maža. Dabar ji turinti 6 vaikus.

1974. XII. 20

98. Šilēkiškis

Aviliskis Antanas Trapnauskas, kadaise
 buvęs Avilinoze zakristijonu, pasakoja, kad
 jo protėvis stalius, kilęs iš Lenkijos, iš
 Kelpšos gavo 20 ha. Vėliau su anūkais
 susidarė sėšios Trapnauskų šeimos ir su-
 darė Šilēkiškės, kuriose dabar nebėlikę
 gyventojų.

Samatyha turėjo 40 ha Patošinėje ir
 120 ha žmonos Ščotkovskaitės Kuzmiškė-
 se ir Šhugiuošė.

Samatyhaitę vedė muzikas Petras
 Gaidys, kraičis gavo 25 ha. Jo žmona ir
 du vaikus išvežė į Sibirą. Tada jis pats
 pasidavė išvežimui, pasivadindamas Gaida-
 movič. Iš Sibiro jie persikėlė į Lenkiją.

1974. XII. 23

99. Teškau savs taku

Baigim skaityti Čaikovskio biogrāfiju. Darb-
turi genijus per daug izmeigi žvlgsmi i savo
žvaigzde, paskendo kēdije, apleido fizkultura,
beje, nikorius dar buvo, ir 46 metus turidamas
jau liko nusišēdējēliu. Kas žino, kiek jis tuo
sutrumpino ir sumenkino savo kūrybā.

Aš - žmogus be aiškios savo žvaigždės,
nors turiu savo hobius ir sprestinus problemas,
bet esu nusišēdējēlis. Aš nesu Karžas, tačiau
vis dėlto turiu pratempti savo kunigiskā tarny-
bā. Tūkopran i 66-ius amžiaus metus. Jeigu ir
nesukursiu ko naujo, tai bent turiu nepasianks-
tinti vėmigtai.

Man reikēty kas vakars bent po valan-
dā pasivaikšēioti, o aš per daug pasikliauda-
mas savo sveikatos resursais, tik cigaretes svam-
pin ir kambaryje prabūnu iki vidunaktis. Poli-

tiniai erzīnimai ir wēsīsēdējimas man pa-
 kerta nervus ir susargdina antropofobija, jei
 ne mizantropija. Imbrade nugaleti nejudru-
 ms man padēdavo īprasti takelīai, o ēra aš
 kaip māise...

Na, bet šī vakars praleidžim kaip zīm-
 gus. Baigiasi saulēta diēna, lētai temsta, švie-
 su, sēsēlus nēra. ²⁾ Tihras balandis! Oras -- -1°C
 53m, omego pleikēs ir pēvos truputi paskre-
 busios.

Kapinis nrtinēs srenos kryptimi par-
 leidžim be tako stačrai ī sraurē. Dešinēje
 lieka bene Štānišķis vienkiemis. Einu ly-
 giagrečrai su Naujaiziais Aviliais. Perkēto
 Kuklis vīskelē. Pasmku pelkētoms paknū
 mēmis kairēn. Uz Naujys Avilis īstoju
 Antasavēs vīskelē ir grīztu jno namo.

Praverčim 40 minūēs, bet kaip at-
 gāivim nuo degnonis atpratusis knītinē. Nu-
 pusis pasivairēšējimo jau pajentu nepapras-

to gaivums, kuri deguonis atnesē sirdžiai
ir kranjui. Deguonini stiprinant nervus,
stiprija pantrikėjimas savimi ir žmonėmis.
Bevaikščiojant gamtoje, kiek gers jausmys at-
gyja oirdyje.

Vakaro tyloje toli aidi pašnekesiai,
vaikus klegesys.

1975.1.16

100. Komaro ir Gredraičio plotai
Du limanai

Šiandien 8 v. buvo -14°C , 0 AS; 12^{30} v. -8°C ;
15-17 v. -6°C ; 18 v. -8°C . Saulė kaitina, jokie de-
besėlio. Žiemis vėjo nejūsti, nes žvitole užstoja
ventoriaus ir kapinių pakiluma. Ulevičienė ora
apibūdina taip: „Diena jau dviem valandām
pailgėja. Nė duongčiā tėka, — jau im tų galy“.

Tokis diens nesuruošti ekspedicijėles ir
Avilė būtų nuodėmė. Jėcinu 13^{30} v. Eimu pro
J. Vasalauško vk. Sniego mažā: apartos dir-
vos margos, o visur balta, tik kypo raziėnos ir
smilgos.

Ties 4 kniūbrancionis valtimis ižengiu
į ežerą. Snieguotas ežeras saulėje akinančiai
spindi. Plonas sniegas, nuo saulės susokęs, po
kojomis girkši. Prie kranto kypin prarikiute
ledg, du bernukai laukia laimikio. Pahlau-
nintarę.
ni juos, kur tos salos, kaip jė vardai. Perskai

tau ziemas salas savas. Jie pasako, kad arti-
 mianšios trīs salas vadinasi diepus salas, o ka-
 ty jie nežina. Palīnīn zvejūkamš īsvilkti ka-
 ki kilbuki ir patraukim hairigja pahrante led-
 ūi ^{Uš jona hahupis} ~~Serokas~~ paejēju pagal ilgā, siaurā, alks-
 niais apžēlusi, ^{Ragelis} pusiasaliukas ir uz jō atsiden-
 gia didziulis plankā, tarsi hoks limanas (jō
^{Komars, plota} ~~nākamis~~). Uz limāns — graži grupē egli-
 stovi plačrai daugelīn zem trobesis īssisklei-
 des vienkiemis su pirtelē. Tik gyp. namas, na-
 jomis lentomis apmūstas, spindi saulēje. Tai Sta-
 niškis, Komars vienkiemis. Tolēraun ^{plota} ~~limans~~
 krante matyti nuūrioto smēlio kalvelē su pu-
 ūy quotu.

Krante prie puūy quoto guli 4 valtys: 2
 zālios ir 2 rudos. Vējo ezere vietomis nēra, o vie-
 tomis jis N40S stiprumu traukia, zīūrint kaip
 jē krantai uzstojā. Paezerej kartimis aptvertas
 gardelis. No gardelis ↑ vandeni, t.y., ↑ pie-
 tūs, īvesta spygliņotos vielos tvora, o ↑ zīe —

mins tvora kopā ar pušņu kvartā. Tāpēc ir ēzēro,
eimu pārzūrēt to pušņu kvartā.

Nuīnīta kalvele tai bezas zvyrdubēs ar
smēlio karjers krāstas. O tas kvartā tai — ne bet
kas, bet staurutis, hohio 100 m ilgis, piliakal-
nis, jaunom pušelēm tīrstai apaugēs, vad. Lāp-
halniū (lenk. ^{Peikahalniū} dīsa Góra) ✓. Spygliņotos vielos
tvora eina īsilgai piliakalniū nugarā. No piliakal-
niū atsīvera nuostabus vaizdas ar Stainīskes.

Perējs piliakalni, eimu patvoni, per kishin-
ky nupēduots ganykls. Praeini dvi susirēmūnā
pušis. Uz hohis 200 m spygliņotos vielos tvora
atsīremia ar juodalhsniū kvartā ar... izīkerta
ar ēzēro. Tfu, nuostabu. Vadinas, piliakalni
stovi ne ~~līnā~~ ^{plīto} krante, bet pušiasalyje, gal
but, panasios formos ar Malāka. Juodalhsnyne
ledas plonokas, īlūstū. Kam man eti ar ēze-
ra ar trumpinti helis, jeigu ar ītā vdomis
pušiasaliūkas galin apeiti?

Patvoni, īsilgai piliakalniū nugarā, vēl

grīztu ī gardg. Lēdu, lēdu, kairīgā pahrante.
 Bebaigiant īvēti ī ^{loto} bīmas, alhsnyne du didzī
 liai, kaip meshos, ahmenys guli. Na, kas gi
 nē ^{tolon} ~~limas~~ bus?

Saulē man īma sviesti ī mugarā. Dvišā
 kas berzās, gal 25-metis, audros persheltas: vie
 nai palinkusiai viršūnei neleidzīa nuhnisti
 alhsnīai, o hīta viršūnē palūzusi ī īstaldzīn
 ī savo galvā ī vandeni.

Šit desīnēje nebetoli apvali plohšcia sa
 lēlē, bet ī pā neisim, tesizīn. Eisim Malahos
 pahrante toliau. Uz berziuky, juvdalhsnīy
 ī baltalhsnīy azūrinēs puostos — vēl pušs
 quotelis. Per ganyklas atrangyta ī vān
 denī evangta spygliuotos vīelos tvora. Ai
 grīat ī desīnē: kur gi zalelē? Keista, kad
 īi prapuošo, susīliejo su krantū hūmāis. Va
 dinas, jās, tanytum mirāzā, temācīan hel
 tū minūcīs.

Ēgi kad prasīdējo: mīshas ī mīshas..

Tas bent pusiasalis. Vēl izmeku iz milzinišķas
 līk^{plota} līnijas, o gal ir iz ezera horpusa, bet jau
 esmu priekšais saulē, o kairēje — mīškas, mīš-
 kas.

Mīškas pasībaigja spygliņotos vielos tvo-
 ra iz vandeni izverta. Nejaugi jau pasiekienu
 piliakalniņu tvora? Jōlipu iz kranta, patikrinu:
 ne ta! Bet priekšahy pasimato pūšs guotelis — ku-
 nis: piliakalninis ar antrās? Pamatysiu. Vēl
 izginoju, ledu ledu, aubīta pabīrause, īna-
 galvīais akmenimis nublašhyta ir sehu per
 juodalhsmis juostā, ar dar ne piliakalniis pu-
 synēlis.

Tvora! Mano pēdos. Mano ilavztas
 tarp juodalhsmis ledas. Radau! Pralendu per
 vielas. Ēra pat piliakalniis. Laihrodīs rōdo 1430 v.
 Aplink pusiasali, eita arti pusantros valandos.
 Tai jau nebe Malahos, bet milzinišķas, īsīpū-
 tes Pīvenējs pusiasalis. Īmonēs iz vadina Ūzтва-
 ne gyvūliams (lenk. Zagrodka).

Daiļmācībai pasieks siauriausigji pusia-
 salio persmaugimo, grīnu namo. Negi man
 dar imtis iēskoti salis ar līty kokiņ burbuly.
 Tīk musivarycīau be reikalo, ko gera, pasi-
 klypīau, kaip I.29, ir aptemdinīau stebuk
 lings dienos grožybe. Oro ir laimes gana
 sīrai dienai. 15 val. aš ir vēl namie.

1975. 11. 8

~~Ne limanai. Limanais galma vadinti
 ne atvras glankas, bet uzdamus vandens plo-
 tus, anksīau besipungusius su pagrindiniu
 vandens mazju.~~

√ Plihalnū, Plihuojū kalnu, Tysēj gurze,
 vadinamas kalnas yra Vilniuje (S.D., I, 321, 33)
 Tysa gōra - Plihanis kalnas, yra Lielkline

sitūcija ezera platībā.

13⁴⁵ v. vēl sunaurēja, podalhsnis, posta
 pabildams hriauš, o fone. Us. m. ņik. pastato rau
 pirtelē, gyp. namu
 donu stogu. Tai Avilij dv., buv. Makaus-
 kienis nuosarybē. Dabar jame gyp ena Dainy
 Apversta, voda valtelē m žydru krāstu. Vēl
 4 valtys apverstos. 14 v. - zemas krantas. Ber-
 zynelis m rsimais, rusionis puselērnis. Dō-
 Ustvans pūnasalis vīstūnē

14⁰⁵ v. pasrehiu Uzuraiscrys St. Labecho
 vs. Gyp. namas m verandēle - toliau nu
 kranto. Ši balta prokista per, podalhsnis
 posta smetē nu mano pradinis, šejimo tās.
 ho. Kalva, aukstas ahmenotas šardžiu
 14¹⁰ v. - zemas krantas

14¹⁵ v. - Uzuraiscrys Sidaravicrius vs: gyp
 namas, ņik. pastatas, pirtelē; 14²⁰ v. vēl aukstas
 šardžius, aprodintas egluērys kultūra.

14²⁵ v. - tanhaus berzyno apsupta glan-
 kēlē, kalva, primenantī pavožts bucnaprau-
 zi, didžinlē pirtis, didelis Golubiškius vs.,
 ņi jo - Golubiškius vs, enciklopedijojē pamīnētas
 Uzmhu. Mane malonai priema ņei -

217
mininkas Ignas Stankevičius. Žmona dar ne
grižusi iš Pelemy drenos pamaldy, iš Im-
brado, o mums Edwardas sekretoriaufas
Imbrado apylinkėje. Ignui esą gręditi iš
Aukšty, ir Imbrado bažnyčią varpai, o per
eserį esą vrenodai po 3 km ir abi bažny-
čias. Schantis kaimynas esą Juozas Stomas
(Stuomas - liemuo, figura, stuomuo), Golu-
biskis vs. Seniau čia gyveno Edwardas
Bloževičius, 80 ha savininhas. Šalia gyve-
no Edwardo brolis, taip pat 80 ha sa-
vininhas. Toliau seką Siniauskis vs, Lauri-
navičienė, Sheterskas - tai vis Golubiskis vs.

1445 v - Ignas pasako, kad dauguma
saly esančios į Mūhulius pusę, pavėdėja iki
pietres ir parodo kelis į Avilius: „Drožk
nosies tresumū į Bakučė kalnelį (t. y. Juozo
Vasalauskio vs) su retais medžiais“. Taip ir
padarau.

1455 v - hr dvi salelės kūpro, o dš - Už-
tvany pusrasalis smaigaly. Jma onyguoti,
matomumas sumažėja. 15¹⁰ v Bakučė kal-
nelis medžiai onyguoti, susilieja su pa-

krastēs poodalisknū pūsta.

Nuo pašutinio orientyrimo berzo r. k
nū 150 m, 15¹⁷v islipu ē savo isēitres pro
shynēl, helel, tarp 4 valcns. Tad nuo Ig-
no rki 5ro kranto eita 32 min.

15³⁰v - esu vel namie, prisigērs de-
quonies r gamtos grožyber.

1975. II. 12

Varnelės
102. Diepy ir Varėnkos salos

Oras šiandien toks: 9v. - -3°C , W2ms; 13-16v. $+2^{\circ}\text{C}$; 18v. -0°C ; 18³⁰v. -1°C , dienoja. Laukai visi tebėra balti nuo sniego. 15³⁰v. išeinu į Avilį.

Sekmadienio popietė su žėrinčiais sauleje sniego laukais. Gaidžiai gieda. Laukuose ramybė. Dienoja, sniegas be atodėchis nyksta, šiltu pūku glamonėja kojas, pietinius ir kalnius arimai marguoja.

Nuo Bakučio kalnelio atsiveria Avilio panorama su trimis salėmis netoliese. Pro 4 valtį išeinu į ežerą. Lobecko juodakšnis proskyna iš tolo ryti. Eisiu po tiesumui į salas. Deja, po sniegu viršum ledo žliūgso vanduo, vos tik nesisemia į batus. Mikliai kilnoju kojas atgal. Bet gaila salų.

Padaręs lanksteli, apsimastęs, patraukiu į jauną žvejuką. Bet jis nenori su ma-

nimi susitikti, ima nuo manes tolti, ir tik per atstumo pateikia informacijas. Pasako, kad artimiausia salele prie desinio (pistinio) kranto vadinantis Varonka, o tolimesnės 2 kairę trys salelis, kurių tematyti I-ji ir III-ji, vadinasis liepus salomis. Žvejūkas nusiskundžia, kad žuvis nekimbancios, bet man kiek atitolinus, jis vis dėlto kajoja naują aketėlę savo blizgei.

Traukinio kairiojo (I-jo) diepus sala. Sniegas vėjo išlygintas, jo 5-6 cm viršum ledo, be pažliugusio vandens. Diepus salos apaugusios ištypusiais juodallėmis ir berželiais. Salose norėtysi matyti senus galiūnus medžius, bet tematau ištypusius medelius.

Priešais kairiojo salą iš vakaros pusės vėl žliugso vanduo po sniegu, tai prie jos prieinu nūvolankom, iš žiemis sono. Prie manęs pilekia ūsas su lopšeliu ir dviem jaunuoliais. juos apibaru, kad drįsta važi

nēti tokius abejotinu ledu.

Liepus sala I - iškili, vos ne piliakalniņkas, apņūptas plačīn paplūdīmēlin, apaugušū beržēliāis ir neplonāis juodalhsmiāis. Po piliakalniņko kriāušūn guli trys dideli akmeņs.

Pirmāisā pākriāušē apēinū paplūdi-
mēlī priēš laikrodžis rodyklē. Uz 60 zingsnū,
pietrūtināme salos kampe, stūksos „pūntukas”
su diviem „vaikāis”. Eīnū toliāu. Uz 50 zing-
nis - vėl didelis akmeņs. Dar uz 17 z., oīaur-
nūtināme salos kampe - duobē, buvusios zē-
minis pēdsakas. Uz 80 z. oīaurinū krantū
vėl pasiekiū savo pirmuosius trīs akmeņis-
kus. Vadinas, aplink pākriāušē susidarē 210
z. (apie 180 m).

Po to kopin aukštyn ir staciņg kriāušē,
salos „žemynā”. Tai graži, retokāi liepomis
apaugušū kālvelē. Liepynas - pērnelyg jaunās.
Dar stovi 4 gražios drebulis. Liepošē ni var-

nalīdzīgi nei līdzēlis nematyti. Gal paulis —
 čiams nepatinka, kad per salā vis traukia
 vējas. Aplink kalvele („žemynā”) — 140 z.
 (apre 120 m). Sala beveik apvali, tik su is
 kyšulin i žemine.

Sala kiškiy ir ūnies nupēduota. Gra
 ir seniai nupianty, sudrūnijusiy malkiniy
 juodalksnis. Tā salos reikēty isgyvendinti
 netik kiwi su piuklu, bet dar reikēty pa
 galvoti apie planings salos apžalumyninimo.

Lieps sala II, I-sios duynē. Per žemys
 juodalksnis krūmy brūzgyng ir gily snie
 gs, nuo „punktus” wē 100 z. pieinu antro salā
 Tai neiskili salē, tik dar tankiau berzāy
 baltalksniais ir juodalksniais apžēlusi. Uz
 46 z., ū aurvakariniamē krante — akmuo. Gra
 zis isbeginiai berzāi ir juodalksniai. Dar wē
 43 z., einant vakarinu krantu, salos vidury
 guli nemažas akmuo. Dar wē 55 z. panekiū
 pietvakarinē smailumē. Salē ploštoka, 100 z.

ilgio ir 25 ž. pločio. Sablėje daug piltūžų sausuolių. Tai rodo, kad turistiniai laivai čia nekūrenami.

Diepus sala III. Dabar iš smailumėlis traukė; šiuo į trečią diepus salą. Už 200 ž., nendrėmis apaugusiu vandens sekumos taku, pasiekiau visai neišvaizdžią salelę. Jaunučių juodalksnių ir berželių atžalynas. Sala žema, net nendrėta.

Šiaurinė pakrante - 100 ž., pietinė pakrante - 80 ž., vakarinė pakrante - 80 ž. Salelė užpuslyta, prigriuvusi sausnoliukų juodalksnelius. Kodėl gi medeliamas čia taip nelinksmas?

Pasak Pr. Kareniausko, iš Avilių mstl., diepus salos per sausras beveik susijungiančios. Jose labai auga grybai. Valtimi nuplaukus, visada yra galima parsivežti po kreščiavoveriškus ir pūkėnius.

Varonka. Sedu į pietvakarius už 700 ž. per 8 min. pasiekiau Varonkos salą. Einu į vakar-

rus šiaurine pakrante 100 z. $\frac{1}{2}$ pietus - 50 z. Pie-
tine pakrante - 100 z. Salos ilgis - 100 z., plo-
tis - 45 z.

Varonkoje pirmąja juodalksniai, yra
keliasdešimt išlakių medžių ir keletas tikrai
galingų. Yra 11 pušelių, kurių dvi jau senes-
nės, bet jos kreivos, žemos, šakotos. Yra 5 dre-
bulės, kurių viena tikrai graži. Yra daug
nusistiebusių berželių, kurių tik vienas sie-
kia 30 cm storio. Vidury salos - šešeto lie-
pų klombetė, kadaise buvusi graži.

Sausnolių sausnoliukų vėjo pritratinta.
Net senesnis vėtralaužis kelmus yra išlikę.
Sala vidutinio grožio, bet vakarų vėjams
pernelyg atvira. Gal dėl to medžiuose lizdo
nematyti jokio. Juk čia galėtų augti glėbinis
kai medžiai. O kodėl teauga baltalksnėliai
gluosniapalaukiai, beržinkai iki 15 cm sto-
rio?

Nuo Varonkos iki Bakučio kalmelio ei

nu 15 minūtes. 18 val. atsvandū namie, pa-
tyres daug grožybių ir daug dziaugsmo.

1975. 11. 23

103. Šakalyne, Varcia, Ažuolynas

Puikiai saulėta žiemuotės diena. 8-9 v. -12°C,
N 3As; 11 v. -7°C; 12 v. -5°C; 12³⁰ v. -4°C; 16³⁰ v. 0°C,
dieno ja; 18 v. -1°C.

Pasak Pr. Kareniausko, sekanti už Varonkos
esanti Vainiūno sala. Į ją štrandien išnuošiu.
Avilį bandau sieti pro Avilį galvijų fermą.
Įsėinu 12³⁰ v. 12⁴⁵ v. praeinu priešgaisrinę van-
dens baseiną, vieną fermą, seną vėnaaukštį
raudoną plytų žigmo Šukausko gyv. namą,
kitą fermą. Einu Avilio pakrausės slėniu,
kur palieku krūmelius, užstojančius Avilį.

Tė už krūmelius išnyra Avilį Vinardo
Matulis vs. su štrandiniu stogu, su svirtiniu
sulniu, su nauja pirtele. Dešiniau — Avi-

liņ Onos Sakarērenis vs. Uz krūmiņus iēsmu
 is keliņho staciņ kampū 2 kr, o vs paliēku d
 Perlipū per kalvā ir 13⁰⁰ v atsidiņu ēiere
 ties pat Bahuciv kalneliņ. Eiti pro Bahuciv
 kalnelē būty buvē ties, au ir greičāu.

Dē pakriāuē zygūopu ledū 2 rytus. Dē
 krantas vs g laikā status, m siāura krūmiņ puosta

13¹⁵ v - ēia pat ir Varonka. Bet pā plaēnu
 lanhu aprīēia glanka. Eisiņ glankos pa-
 krante, ir 2 Varonkā uzsmūsiņ uzvolankom
 is rytiniņ pā galā.

13²⁰ v - prācīnu dvi spygliņotos melos tro
 ras, 1 ēzēro stvertas, vena nuo hitos per
 70 z. Tarp tvors krante pā dviem pūse-
 lēm guli pūntukas. 13²⁵ v glankos kranto lan-
 has pasibaigia. Pasūku staciņ kampū 2 dē,
 ir 13³⁰ v, mē 200 z., pasreliņ rytūz Varonkos
 galā. Tai sala m tebezīmīnīomīs sniege
 manā pēdomīs is II-23. Su meile pā apēinu.

Ēia pat, 2 siāurē nuo Varonkos atlie-

ka liepus salas, o kairējame ezera krastu pie
 vecā Stankvičaus „apvārtas burnaprāvis”.
 Uz tāl pagāl dē krastu atsienā ezera tūlai.

Aškarinka (Tais jā vadina Juozas Plešonas
 Donatas Ribakovas 1976. V. 31 jā vadina Žu-
 vedny sala). Uz 5 min. kelio nuo Varonkos
 pieinu salg-ne-salg ^{Varonkos} Aškarinkas. Tai sek-
 lumoje išaugusi tiesi karkly eilē keleto met-
 ns pločs ir 100 z. ilgis, nendrieta, vžpustyta.

Napriū pusiasalis - Smiikas. 14 v. vėl pa-
 ruku z plankos dē pakrāstē. Plankos smai-
 lumoje sukalti z ledz 2 kuolai. Nuo jū zū-
 rint išilgai ^{Varonkos} Aškarinkos salg, jī atrodo tar-
 si vienas iškeruojes karklas. Plankos smai-
 lumos krastu pie guli dvi valtys. Krante pra-
 zdeda miškas: berželiai, juvdalksniai, pra-
 maisni po pušez.

Dē praleides ^{Sakalynis} Varonkos salg, einu plan-
 kos kranto pamiške. Uz miško plankā staiga
 niečiasi z pietus ir z šiaurē. Nejaugi miškas pa-

visā sala?.. Krante ant kalvas pasimato Napri
 Juozo Vainiūno vs. Planka pambaigra, 14¹⁵ v
 patenku į mišką ir 14²⁰ v vėl išnyru iš
 miško prie dviejų valčių ^{Varčių} pries ^{Švedų} Askasinkę.
 Taip, tai buvo antras Pirenėjų pusiasalis, va
 dinamais Smuiku.

^{Sakalynės}
 Vainiūno sala. 14²⁵ v ir vėl aš įlan
 koj tres ^{Sakalynės} Vainiūno sala. Tai nemaža, paplū
 dimėta, krūmais apaugusi sala, su vaiž
 dinga kalvele viduryje.

Į vakarinio kranto, paplūdiminėje
 žemumoje, tarp krūmų jaunas eglučių prisod
 dinta. Viena eglaitė didesnė, gražiai užsi
 nesusi. Kita didesnė eglaitė — su azuoliniu
 nugadinta viršūne. Šiauriniame paplūdimio
 krante auga apie 10 pušelių.

Į paplūdimio lipu aukštyn, į salos ka
 velę. Yra gražūs drebulių, azuolas su liepa
 susipynę, susikreivoję, yra lazdynų. (Jz. Plešo
 nas sako, kad į ^{Pelaginės} Vainiūno salą jie plaukdavę ir

stanti). Kalvas visus 2 pietus nuolaidus, i 51aw
 rē parskūpīnes. Pačrve škilumoje — duobē,
 partizanu zēminis likutis. Aplink kalva —
 130 z., o ledu aplink visā paplūdīm —
 450 z. Nendreta sekumos no dega uz sa-
 los musitēsia 2 rytus.

Visur privitē sausuoliu krūmju. Deja,
 saloje pasidarbuota ir pjūhlo — — — Prakeiktojo
 pasidarbuota negailestingai. Vieni sodina,
 grozno turtus pūselēja, o kiti juos mēda.
 1455 v. is Vainiūno salas išeinu.

Teliókinē sala (taip šīg Ažuolu salā
 vadina Ipolitā Pupeikis). Šlankos dō pa-
 knianšē eina plona juodakšnīs juosta.
 Saulē, oras, kelias — vienu zōdžiu. Pučra
 vos juntamas vējelīs. Ant ledo johio zve-
 jo, johio zmogaus, johio naujo pēdsako.
 Dangaus zydryņēje pasidraiko plunksniniu
 debesēly. Saly medzīohlē reikva testē.

15¹⁰ v. — na ir pīeinu! Tai bent radiniu-

kas. Tihra Robinsono sala. Mateikas. Ažuolynas! Svajoni, o ne sala!

Teliokinė sala ir vakary sono aulė. Tu kriaušiu mėnulio pjautuvu plinkusi. Ši didelė sala — žlankota, tarsi tikriausia yra senesnė už litas mano anksčiau apžanhtasias.

Ši 15²⁰ v, hokiuo 1000 žingsnių, ledu įs apeinu ir hopiu į aulėtą kriaušę. Mane pasveikina šimtametis ažuolas ir ke liolika senų apsamanojusis ažuoly kelmu. Pjūklė ir čia godžiai gertas salos kraujas.

Kriaušio viršumi aplink salą prieš larkrodžio rodyklę. Daug sahotų, netiesių ažuoly. O kelmus, kelmus! Gražuoli eglė tik vena saloje, tantrum žalių karaliu. Pusėtoni beržai, graivos drebulės — štai į visa šeimynėlė. Pomiškyje daug graivų la dynų, maišoni kadagėlių. Ir visur milžinai kelma.

Šiaurinėme kriaušyje prieinu žemi.

nēs likums. Tēti 15 zēminēs prakastās grie-
 vās ar nīpuolikui sekti ar ezēro laisve
 grōzēts. Uzpakalīnēje zēminēs srenojē iō-
 raustas sviezīas lapēs urvelis. Vakarinā-
 me hrante pīcīnu drevētā arīuolā, pas-
 kui paplūdīmijē pūntukā. Salojē kala
 genīnkas. Yra ir voveru pēdeliņ. Salos vī-
 ors apīcīnu per 850 z. iki 1545 v.

1550 v - na, atgal! 1605 v - praicīnu
 Varonkā. 1620 v - islipu 2 Bahučēro kalnē
 tres 4 valtīmīs. 1630 v - aš jau namie. Pui-
 ki drena, sēkmīngā saly medīrīklē.

Kohs buvo senian Avilio ezēras ir kohs
 buvo jō vardas? Kiek juodagalvīy nary,
 hokie debesys anēry ir kitokīy pauhīcīs
 ēra shtrojōjs ir perējōsi? Kas Arīuolys sa-
 lojē dejojī netolimāis baudīciavos laikais?
 Ar bernelīs sīenpīovēlīs m. mergele audējēle
 neatplaukdavo 2 sīg arīuolys vīnovējā pa-
 rīdī, augti saule, parīesūtanti?

Nejaugi Ārnuols saloje koks atsiskyrēlis zvejys, turējis nuosava luotelā, niekada nebūvo mūrents lūšnelis. Ko gera, gal dar ēra tebetūno vīkantas jo lobis keramikiniame inde. O gal jo visas lobis tebuvo apgrauzti zūvu kanēliai.

Gal Ārnuols saloje ošē sventasīs āl-
kas. Vēliāu sventuosīs ārnuols, šhirta, au-
kura susprogdino ir „Alkinz” salā ēnē
sventvagiškai pravardzīnoti „Teliokine”.

Gal Ārnuols saloje turējo vīnoglauda
plēšky ištva, proteguojama papirkto
valdīs? Melancholiskā trentīs vienat-
vā ēra galejs pasirinkti koks prarades gar-
bē ir statymis globā, šriandzīamas ar
berislaptantis nuo keršytojy zmogus. Gal
o salos saugums ir izoliaciā jē atvijo
beribantys veltēdīrai, kalavīnočīrai ar
vilkaī. Gal buvo jēs pats vilkas, panūdes
tapti valdovu be pavaldinīy. Atsitikti —

niams ent. h. t. r. e. m. s. j. s. a. g. r. e. s. y. v. a. i. o. y. p. r. o. d. a. v. o. s. i., n. e. s. n. e. b. e. t. u. r. e. j. s. n. i. e. k. o. p. r. a. r. a. s. t. i. n. o.

Minos opinija nekada nebūvo gai-
lestinga sūklupusiems ir nekada nesto-
jo akmeņus pranāšams. $\frac{1}{2}$ Arīnoks salos
nūstū vienīšumg galējo pasitraukti vismo-
menēs wāguitas keistuolīs, nesprastas
išminēms, poetas.

Galējo tas būti nūsvīlusi meile, prava-
dusi tikējims žmonimis ragana ar kita
pavydo, pagiežos ir beviltiško likimo nu-
kamuota auka. Vienīšoje gamtos svento-
vēje jī negērē nei alaus nei vyno, tik zē-
minēlēje līndējo, ožkytē milžo, ūniukas
ir katytē turējo. Viena sau jī mykē me-
lodijās apie prarastas viltis, pro dantis
cypē raudas be ašans, regējo zēms be Die-
vo ir be meilēs...

Gamtoje zmoņus lieki romantiku, mistiku,
vīleidi ī vajones. Kamvoliniuose debesyse ī.

vysti nežemiskas vizijas. Gamtos kritinėje iš-
ginti platanėra širdi. Pradedi t. kiet. pasako-
mis ir legendomis. Dieki su Dievu vėnas,
tyli, klausai, nieko nebijai --- Tegū apie tai
papasakoją romanistas, ir mes jam patike-
sime.

1975. 11. 26

104. Komaro aptvaras

Drena apsniakusi, bet šilta, rami.

8-10 v - +2°C, SW 2ms; 17³⁰ - 18³⁰ v - +5°C.

Su vēsma O.V. šieiname pasigrozēti.

Aviļis paežere. Vaihšērojame pusketvirtos val.
(14-17³⁰ v). Uz kapinny nuo transformato-
nans pažiņime 1/2 kuraphy tuoktuvinis
zārdimms. Kuraphy kvahsējims O.V. vadina
gāilojimsi; ji saho: „kuráphos gāilojasi”.

Uz Balmēro kalnelio, nuo 4 valēys prier-
gos, paežere pasukame kāirēn. Ledelis zmo-
gans nichus nechelia. Piereoje plonas pasa-
las po hojoms traska. Dirvoze purvynē.

Kr paliekame abn Stānīškin vs. Perei-
name tilteli, Plikkalni, ir nntaname apēti.
Komaro aptvaros pūrasalē pagal laikrodzēro
rodyklē.

Dauguma zmonis pūrasalē vadina Ga-
grōdha, arba Āptvaru, o Kuklīs traktorinim
has Naglīnškas - Komaro ragu.

„Mokšlininkys yra nustatyta, kad se-

novēs lietuvisai ragu vadindaus smailg zē-
mēs lūšulē upēje ar ziere" (N. Kitkauskas,
Vilniaus katedra, 1976, p 8).

Pusrasalyje beržynai, juodalūsnynai,
pelhēs, kalvos, akmenys, yra ir atvirs melio
racinių griovius.

Žibutės nė vėnos, nors is kity grdejan
kad ps jau esama. Yra pamėlyniųsų ber
žų pūzrys.

Ant pūstančios dūpise beržų oakehys
beaugama savotišky kempinėliū, primenan-
čių gėlių žiedus geltonais užsiirietusiais
krastais ir raudonais idubusiais vidure-
liais. Kempinėlėse, lyg dubenėliuose, laikosi
bretaus vanduo.

Per 3 val. apsuhe išlyšulē, vėl atridu-
name preturame Plikkalnio gale ir grži-
tame ta pačia paeiere namo. Kohs gar
vinantis ir malonus pasivairuėjimas.

1975. III. 17

105. Škuogis pamiskė

Visa gegužė nepaprastai graži: puikiai saulėta, šilti vėjai, su trejėtu gražius lietus ir keletu trumpalaikius palynojimus. Standien 7½v - 14°C, 5E3M; 10v - 19°C; 12½v - 23°C; 15v - 25°C. Vasariškai šilta diena.

Saulėi tekant, špitolės sodelyje ima linksmi išdykanti žvirbliai, kapinis smtamečiuose beržuose triukšmingai praqyta ^{kerštelė} ~~strazdai~~, o iš paėzerės rando, miškus parigirsta gegutė.

Kambary nusiėdė jau. Dėmesys atbukes nuo skaitybos. Pravėsim langą ir gamtą. 12³⁵v patraukim į Škuogis pamiskę.

Puriems pavieniai žiedai. Piktasasė, ankštinė panuovaliai geltonuoja, bet pūky burbulys randa tik pasventorio slaitė. Po vėjelio gūsis ievo žiedais sninga. Nėlymoja vaist^{gėlių} ~~heris~~ žiedynų pulkai. Kartėmis žvaigždutės viksvynuose boluoja. Rau-

donuļa varpeliai žrognaģis, pražydusis v. 11, o pa-
kalnučis balti varpeliai pahbo v. 12. Pats rydē-
jimas papr. sausmedžis, knūminis žliūģis, gelt.
notrelis, papr. veronika, grobalapis lanksvs, gelt.
akacjis, kaštams. Dar želyje kvepa alyvos, vakar
pražydusios. Šiandien pražysta balt. notros, žemuo-
ģis, papr. vėdroynai. Tvoj plaukės męrai, pražys šerm.

Nuo Kelpšiškių kalvės pasukn į vakarus
pro k-ū kontorą. Prieinu pelkėtą kupstuotą kark-
lyną. Vartės kvarksi. Pastebiu keletą vynuogininių
raigis. Pro lapus svėba Kelpšiškių ežerukas,
nūaugantis, nepieinamas, 100 m x 200 m dydžio.
Vežkūs karklai, tie abetmos bambūnai, supuėky į vandens sahs, rym
Ežerėlis visai prapuolės tarp karklynų.

13³⁰ - ežerėli apieinu šiauriniu galu, pri-
einu neva ežė tarp męģis ir miežis, neva sun-
kelė, besibaigianti pelkėtu dirvonėliu ir beto-
nini kapėiastulpi. Škiūģys pamiškeje. Mane svei-
kina pempės. Gieda vyturėliai. Praskrenda laum-
žirģis (biržė). Šimtai baltų drugis plazdena
Strazdai miske tik čulba, tik pleška.
Kokėras

Miskas prasīdēda baltalūšmiais, ievomis, to-
 liau bērzeliai. Ķ misko gilums veda kelelis, bet
 einu nūtinē pamiske Ķ š. aure, šlaitu trumpo ma-
 gistrālinio griovio, kurā sūkasi Ķ vakarus, Ķ
 vienkiemī. Einu pamiske. Per krūmus nūtrāska
 briedis.

Uz lankeles vakarusc vēl du vienkiemiai
 baltuoja šiferiniais stogais. 1350 v. perbertu zvyy-
 motg Antazavēs vieskeli. Ten laiskys dēzūtē pro
 medzi, o nu dēzūtē Ķ š. aure veda keliukas
 Ķ trečig vienkiemī su ištiziniu šiferiniu stogu.
 Kiskis dobiliens nuskudziā pro dengts bulviy
 kapēis.

Palieku kairēje arzuola galiung be vīstū-
 nēs, trim glēbiais teapimamg. Praeinu vrens
 sūnkeliūtstī Ķ krūmus. Vēl sūnkelis Ķ kairē.
 Š. ba balokšnis su juodalūšmiais ant kupstī.
 Garbinuojasi jaunuciai paparčiai po 30-50 cm
 aukstumo.

Gana! Grīztu. 1440 v. aš vēl Antazavēs

viestkelyje. 14⁵⁰v. - Kelpsiškiy kalvė. 15v. - auto
 busų kryžkelės akmuo. 15¹⁰v. - esu namie. Gam-
 tos globoje prabuva pūstrecios valandos.

1975. V. 14

106. Imbradiškis sv. vietoje

Štrandien popiet Imbradiškis Lapono -
 žiečiū parsiveža mane į Imbradę, išisodi-
 na kartu savo šeimininkę, pasitrauna
 baltą 1,5 m aukščio kryžį su Kančia ir
 nuveža pas Mariją.

Vakar praėjo rugiai švelna vasaros
 pradžia. Ši diena šilta, ramū, blankiai sau-
 lėta (16v - 18°C, SW 2 m/s).

Marijos akmuo apkrantus darželi-
 niais lubiniais ir bijūnais. Imbradiškis
 nusavęs batus pabraido, prie akmens kir-
 viū įvaro kartelę, prie kurios galima bus
 prikalti atsiverstą kryžį.

Pasimeldžiame. Šeimininkei pasiūlius,
 suklaupę sukalbame dalį ražanėrius, at-
 sigeriame Marijos vandens. Pabūname
 ten valandą.

Minkšti kamuoliniškai debesys fantas-
 tiškai suvirstę, toliau susilėja į pilkūos fo-
 nus, ši pat mūšingo horizonto. Viršuj ka-

mušļiņ - balzganai zydra properša. Kol kal
 bame varānērs, debesy palengva pakeicra
 savo pīšini, ir savai pīširaižo. dygus
 Jlgis paviršus, nūspautas mīškingu skar-
 dērs, tērsiņi, tolums, ir taip ramina...

Nenuostabu, jei žmonės atēje šitā
 Marijs ventore, neskuba ir, vs, itēti. Ne-
 manau, kad durdas m savo lygini tam-
 srai mēlynu dangumi m ja galēty run-
 tyniānti. Kaip gera ēra mēstis, tēkēti
 ilgētis nematomosvos realybēs. Viespatie
 Jēzau, per Marijs vīstaryms oankiamēs
 Tavo maloniņ ir... stebuklo.

Imbradišhis vēl parvēra mane na-
 mo. Trijs valandy ekskursija nuostabi
 ir pilna gens vilēry.

1975. vī. 4

107 Skenduvolis Algis Bertulis

Algis - Antanas Bertulis, g. 1953 m., ir Mērkīškių km, Bāltriškių par., komjaunimo-
lis, doras negyvenamas berniukas, po ka-
riūmenės nuslojęs eiti išpažinties ir ta-
pso Vencavės t. u brigadininku, I. 29 dingso
be žinių.

Sako, kad Algis I. 29 vakare gėręs su
mumu, kuris po to pūgūla gulėjęs. Tas rusas
ant Algio pyktį turėjęs. Žmonių kalby ark-
lys nepavėjęs ir vėjas nepavėjęs.

Po išgėrimo Algis po pušimi gulėjęs.
Niekas nematė, kur Algis iš po pušies din-
go. Buvo žadėjęs $\frac{1}{2}$ Narhyčius eiti šersai
Vencavos ežerą. Vencavas - 10 valakų plotas,
apie 20 m gylio, vėlai užšąla. Tą vakarą
ledas vietomis tebuvo per piršto storumo,
einant braškėjęs: trrrr - tr - tr - tr - tr.

Tas žinias gavau tik II. 6, o II. 8, 12 v. se-
nutė Mlorta Ulevičienė porina: „Žmonias
ahilā kalby, kad Algį atrādā - prikal-

ba vīsa".

Skenduoli; īstrauhē su kabliais tih
 vī. 18 nite is 27 m gelmēs, prie ūichstos, ne-
 toli kranto. Kiek per to laika Algio mo-
 tina priselvaravo ir priverhē — vrenas
 Drevas teizno. Lincei Romanaušrene is Nar-
 dyeris III 4 pasakojā būgštaujanti, kad tih
 neatstihitj Algio Bertulis tėvui Ignui taip
 pat kaip mui. Nieko nevalgas, panslēpes
 nuo žmonos garšai verhos. Vairšērojās pa-
 juodijis po ežerā su kabliais. Kartj, ogne-
 bes primirkusi, 3 m algio rāstj.

Jō žmona Ona dar pusmergē būda
 ma kartais nualpdavusi, būvusi solpuos
 ūirdies. Ignas pas jō slapstesis, jō pami-
 les ir vedes. Igno tėvai labai pykes, kol
 būvę gyvi. Pashui ir jis ant jō pykdaves,
 net perserdaves. Seniau jre vaikšērodavę
 Avilius bažnyčj. Pashui bande vaikšē-
 cēt: i Baltrishjū bažnyčj.

Lincei pareiškiau nuogastavima, kad
 Ignas neužvaldyty nusiminimo velnas. Pa-

prašau pasūlyti jam ateiti pas mane il-
gesniam pasnehesiui

1975. vī. 18

108. Pro Vencavus rīki Balčio

13⁰⁵ v - su O.V. išeinam ī namu

13¹⁶ v - dī ferma

13²⁷ v - dī nupilķes Stāniskiņ vī

13³⁴ v - Grumbiņ k.

13³⁹ v - kr Miliunci vī, klojimas, sodas -
parkas, apsodintas eile lardyns

13⁴⁵ v - dī tolyn 3 vī ant kalvī. Antai -
līai: 1. sodelis su pirtimi, 2. "kapīnēs" su bitēm.

13⁵⁰ v - kr ant kalno gryeivā su sakotū
kamīnu, o dī gzuolīskas, pudalksnis su vo-
biku apacīņje

14⁰⁰ v - palivarkas, mišķas

14⁰⁵ v - kr vī; dī vī

14¹⁰ v - dī palivarkas

14²⁰ v - dī akmeninis kūbas

14³² v - klojimas su benzīno bosu

14³⁶ v - kr vs, grieķīrai, mēlynas

14³⁷ v - kr kryžhelē, didelis Merkijs vs

144² v - einam tiesrai v Vencavys ez., o
dš, sūkka heliukas v Narkyērus

145² v - kr Kālniškijs k.; dš Vencavys ez.

15¹² v - mīstku pasrehiam kryžhelē, pa-
sukam v kr: mēlynēs, bruknēs, avietēs,
zēmmogēs

154⁴ v - atgal

16⁰³ v - vil kryžhelēj

16¹² v - Kunoty k.

16²² v - Vencavys stotelē

16³⁰ v - tyvulinioja Baltijs, 5 ha. Graus-
tiniš, lynoja, šķeērs neturim, grīšim.

18²⁵ v - namie

Tad per 5 v 20 min. suvaisēņom 26,5
km: per 205 min. nuējom 16 km, o per 115
min. atējom 10,5 km.

1975. VIII. 11

109. Kryžkelė, Veneavai, Narhyčiai

Naudodamasis puikra rudens saule, 15-
eimu apžiūrėti parapijos gamtos grožybių. Ryte
buvo oalva, 8v. - -5°C , 0As; 10v. - -1°C , W 2As; 12v.
+ 3°C ; 16v. + 4°C . Pats gražiausias rudeninis miš-
ky nusispalvinimas. Keliai neslapi.

Eimu vieškeliu Mukuliy kryptimi iki
Kryžkelės stotelės, pavažiuoju autobusu iki Ven-
cavų stotelės ir pereinu Narhyčys-Miliuncy-Avi-
liy vieškeliu. Keliauju 4 val.: pėsčias nueinu
18 km ir autobusu nuvažiuoju 8 km.

Štai maršruto detalės.

12²⁰ v - 15 namų Mukuliy kryptimi

12²⁵ v - kr ferma; dš praeitas pušyniukas

12²⁷ v - dš Avilij Razmanavičiaus vs.

Kelias prantą per kalvas, krūmokšnius

12³⁵ v ^{kr} Avilij Alekso Jazinsko vs, seniau
piklausęs tam Avilij dvarui, kur dabar gy.

vena Skukauskas. Prieš Jasinskas ten gyveno
Adomas Vansavičius, Onos Sakavičienės tėvas.
Dar seniau ten gyveno malkolis Michejus, to-
del ta vieta vadinosi Michejko viensėdžiu.

12⁴⁵ v - dš aukštoja kalva

12⁴⁶ v - kr laiptai gyvuliams žlaipinti
ir girdykla; dš Napreliai

12⁴⁸ v - kr Napriai

13⁰³ v - Pethūnai, dš 2 vs, kr 3 vs (pasku-
tinis didelis Kaz. Pupeikio vs) ir ovytė Avilys
ežeras

13⁰⁹ v - pasibaigia Mozūrai: kr Jz. Zin-
kevičius vs; dš Petro Aznausko vs, prasde-
da lapnotis miškelis

13¹⁸ v - pasibaigia miškelis, eina kryž-
kelė

13²⁰ v - kr daug vs

13²² v - šersai upelė

13³⁰ v - gražus kaimelis - Rappavičiai -
nos palivarakas, atsiveria viensėdžio panorama

13³³ v - Krzyżelės stotelė. Autobusai eina į
 Larasus pro Mukulius (15 km), į Gudelius (2 km)
 į Vencavus (8 km), į Antalieptę.

Jei būčiau tresiai paejęs, už 1 km ir
 miško būsčiau priešus Mukulius. Nuo sto-
 telės už 100 m - Labláciskės su Aūso eže-
 riuku.

13⁴⁴ v - sėdu į Antalieptės autobusą

13⁵⁰ v - dės Šiaulių stotelė

13⁵² v - dės Gudelių stotelė. Prie Gudelių
 kapinys - ežerukas Izytelis, arba Glušo -
 kėlis. Per pusyną pravaziuojame.

14⁰⁰ v - išlipu Vencavų stotelėje

14¹⁸ v - grįžtu į Krzyżelę prie pusyno ir
 einu Vencavo ežero rytine pašone pro Mier-
 kiškių viensėdžius

14³⁰ v - iš vieškelio pasuknu į krį į Kar-
 kyčius ir einu Vencavo ež. šiauriniu galu

14⁴⁵ v - dės Mierkių Berniūno vs - vila

14⁴⁶ v - Kniovy Prako dvaras, baltas viena-

autistis mūrelis, ahmeninai ūlūnai pastatai,
ferma, vandentiekis bohītas

14⁵³ v - priēš pat dvarg pamhu ņ dō
sīaurēs kryptimī, pasibaigra ežeras

14⁵⁵ v - kelelis sahojast, per klaidg pa-
suhu kr sahele, erohitro zēmīs nusodinta;
kr pahalneje tvokso 1 ha dydzis Eiso eze-
riukas

15⁰⁵ v - traktorininkas Kolesnikovas paim-
formuoja, kad nuo Prabo darzines reikējs sub-
ti desinigra sahele, buty buvę tres. an

Pracinu pro Masholiūno vs ir Anta-
navičiaus vs

15¹⁷ v - patenhu ņ tikrg keleli. Kr auga
gražuolis kadaqps. Susitinku Narhyčy Pas-
kaciūtes, grištancias sō molyhlos

15²⁰ v - kr Prathelio vs

15³⁰ v - kr Liucis Ramanauskienis nuo-
stobiai gražus vs m sodelin halvoje. Prieky
ant halvos, autisty beržy ir pusy fone, raudo -

mija īferimāi vresedīro stogai. Namai ant
 kalvos pjestālo, o fono nūokas dar aukstīru.
 Sus, daro kažhokra nenusahoma prabangos,
 dīdyhīs ilīuzija. Vresedyje mēslavēcīro talha,
 jonas sūdeda man ē rezgīnēls 10 kg graven-
 steimī. Nuo Ramanauskienēs kalvos ē slēnē at-
 rivenā nuotabi gamtos panorama. Kr jaunās
 tankus berzinas, pasīpuoīs geltonāis rūdāis
 zālsvāis atspalvāis. Jis sūdarō spīndē vai-
 hīsko maketo, kurīame susmaigstyti ē zē-
 nē degtukāi, aphaostyti spalvotāis lapus
 karpīnāis. Berzīnīukas prasēda ēra
 put daubajē. Berzī vīrstūnēs, nelygīnant
 Zelnos Lagerlef tēvynēje - po kojs. Bet to-
 lym berzīnīukas tolygīai lipa ir lipa ē
 kalvg ir aukstāi vīdengīa horizontā.
 Jis slēnē dar atspīrēm ē Ramanauskienēs
 vs, ir jīs rōdō ypac dīdingāi: dō - pīrtelē m
 cementīno sūlnīs rentīnīu. Trobesīy tarpe so-
 delīs! Gana, ēra reikīa poeto, intymaus gam-

tos vrenumos adoratoriaus, persiėmusio subtilia
namy židinio meile.

15³⁵ v - dš Maskoliūno vs

15⁴⁰ v - dš Pr. Malakausko vs

15⁴⁵ v - dš pakalnej Pankrato Vadišiaus vs
Įmku & drebulėmis apšodintą Vencavy - Antr
vreskelp.

15⁵⁰ v - dš Miliuncy Rimso Čižausko vs
klojimas vė lazdyny

15⁵⁵ v - Grumbiny kaimelis: hr Eugeni-
jaus Malakausko vs ir vė jo nežymus Ni-
kitins vs, o dš Julijono Malakausko vs

16⁰⁰ v - hr Stainistis Jasinško vs

16¹⁰ v - hr ferma

16²⁰ v - pariekiu namus

1975.X.11

110. Napreliai, Grumbinai

Bobrasanis. 8v - -2°C , $\varepsilon 2\text{ms}$, salna; $12\frac{1}{2}\text{v} - 8^{\circ}\text{C}$;
 $\varepsilon 3\text{ms}$; 15v - 10°C , puikiai saulėta.

12³⁰v - 15 namų Mukulio keliu

12³⁵v - pusynukas krepia

12³⁸v - nepriejš Kazmanavičiaus vs, pa-
 mku takeliu į dš.

12⁴¹v - per Grikinio tės kiemeli į pietus

12⁵¹v - per tilteli šersai Sv. Jono upeli,
 dš. pirtelė, kopim į kalvą

12⁵⁴v - stambus Lavoniskio Paūnio vs,
 dideli medžiai, bitynas, ats. durim keliūteje

12⁵⁵v - kr. Bendriškio Jn. Skrebelio vs,
 keliūtė į vakarus

12⁵⁶v - dš Bendriškio Pr. Vainiūno žiau-
 dinis rūsys

12⁵⁷v - vėl tilteliu šersai upeli

13⁰¹v - didžiulis Bendriškio Pr. Vai -

nūno vs. m bitynū, baršais apbrūptom obei-
lēm; mano keliūtē stačā alkūne lūžta 2
pietus

13⁰⁶ v - 2 lapuščrais apaugušs kalvs

13¹²⁻¹⁸ v - kr Naprelijs palivarhas. Su-
sitnku Pupeikiens, Mamerto zīm.

13²⁰ v - kr lieka degaly statinē; ke-
liūtē lūžta 2 vakaros

13²⁸ v - kr. palieku Naprelijs Rožis
Morkūnienēs vs, krūmai

13³² v - islendu 15 krūmū

13³⁵ v - keliūtē veda 2 Grumbins Ma-
lahausky gražis vs, bet pamku atšakēle 2
kr, vālipu 2 kalvs, 2 Miliūncis Rimo Či-
žausko vs (buv. Vithausko dvars). Dž. lie-
ka vaiždinga dauba m beržynēlū fo
kojom

13⁴⁵ v - grīztu 2 Čižausko

13⁵⁵ v - Naprelijs R. Morkūnienēs vs;
apziūriū nūnans vasariņz pirtelēje m oīau

dinīn ūk. pastatēliu, versme, īvestus miš-
ke takelius

14²⁰v - Napreliu Leokadijos Jrozēnaitēs
vs. Mama taiso burokus, Lionē kotūky.
Matytr Antaviliu Jn. Vādišiaus vs, tālhan
pahalnēj Antaviliu Pankrāto Vādišiaus vs,
dar tālhan Miliuncy Pr. Malakausho vs.

14³⁰v - vēl mišku atgal pro Morkū-
nienēs vs

14⁵⁰v - Morkūnienē palydi, nepriē-
nant, ūki Ēzausho, ūki pat O. Grumbinai-
tēs zodybos miške

15⁰⁵v - īseinn īs Grumbiny O. Grumbi-
naitēs vs

15⁰⁶v - shersai upeliukas per 2 kartis,
raisteliu, pannovaliais

15¹⁶v - per tilteli; shersai griovi;

15¹⁷v - per Vāvilo kiema

15¹⁹v - priesais pāstg; 15²³v - namie.

Mārsmtas pasikeitē netycā. īs Muku-

līs kelio per anksti pasūkau p dš, todėl ne-
 radau ūzyto ežero (51 ha), bet per 3 val.
 išblaidžiojau 13 km po Napolių, Grum-
 binų kalvas, krūmokšnius, viksvynus.

1975. X. 14

111. Aplink Izyto ezera keliais

Aukstās mēnešās nesibaigja. Saulete šķīdā. Keliai sausi. Jei ne šaltas ryty vējas, būty galma mandytis. 8v-4°C, ε 3as; 12v-10°C, ε 4as; 16v-11°C, nus pavahario be saulēs.

Per 3 val. keliais apeinu aplink Izyto ezera, ir padarau 14 km. Tai maršutas, savo grozīm pralenkes pietrytīnso parapijs kampo Kryžhelē - Vencavai - Narhycīai maršuta

1230 v - 15 namy Mukuliy kryptimī

1240 v - dš senas sv. Jono stogastul pīs

1250 v - dš keliukas ; Lavōniskes; dš

ankstoka kalva

1255 v - Kryžhelē ir Naprelius ir Naprius; ir dš keliukas veda ir Naprelius vs trobesis grupē tarp anksty egly ir lit medzīri (Ant. Mažerka, Mam. Pupeikis, Šablinskis. Buv. pono Vainaravsko dvarelis

1258 v - kr keliņķas p Avlī, p Naprius
(O. Vainiņš), daug, īsārcārcārcis vs

1302-07 v - Petkūnai, keliņķe p dā 2 vs, ir
kr 3 vs. Pnes leidriantis p pakalņ kr mūvīti
Avlīp. p dēn, mūstēdus, - Mozūrai. Dā Mozūrs
sof. Valēto Mažeikos vs, o kr Mozūrs Vinco Sta-
sinhēns vs m gonku, cērpis stogu; kr baloje zmo-
gus šrenauja sausas mūdāvisas vīskvas

1308 v - kr vs, dā vs ir ferma

1315-18 kr Mozūrs vs, o kr tobrau nema-
loni Mozūrēliai

1322 v - dā Mozūrs park. vs m sodu, zēi-
nu p lapuočs mīshēl

1330 v - kr keliņķe

1331 v - īseim ī mīshēlio, bet mūsūmsia
keliņķe nepasūku p dā

1332 v - kr vs

1333 v - dā Partizans pīlākalnis - zryrduoč

1334 v - mī pīlākalnis keliņķe p dā aukštyn

1335 v - mūo pīlākalnis, apodinto spyglius -

ēns daigais, visūnēs, īs bērns hlombos, pamatau
Izyto ežerā, o 1/2 staurā Avilys svātr

1338 v - heliute zemyn

1340 v - rodykli " 1/2 Kesturo partizams bū-
nis zemīnē 100 m".

1345 v - apziūrin duobē po kadagin

1346 v - heliute zemyn sūkusi 1/2 vakars -

1350 v - atsidurīu mīšriame mīškely

1352 v - īseinu īs mīškeli, dš. pusis ke-
nīē, sūkusi 1/2 prietus

1353 v - dš Mozūns Petro Azansko vs
kypō nē kalvos

1355 v - dš toli daug vs

1356 v - dš prie heliūtēs - molinēs kū-
tēs grīwēsiai

1405 v - jūškēns palivarkas heliy tri-
kampyje. Saikausi kairēs, einu paežere. Dvi
heliūtēs atīstahojs 1/2 dš

1430 v - trīs Gudeliy molykla īseinu
1/2 Zarans-Vencavys vreskely

1435 v - Šiaulius (Dumbūnflus) stoteli

1452 v - Kryžkelis stoteli

1455 v - Rapauciznos palivarhas

1550 v - namie

1975. X. 15

112. Aplink Duburi

Nuostabi diena, bobvasarīs. 9v - 6°C, E380;
12v - 10°C. Nuo vidudienis pūķiai saulēta, sil-
ta diena.

Pūķtuosī apēti Duburis ezers, 106 ha plo-
to, bet turincio 50 ha dydzis sala, kurioje
esancios ganomos karvīs. ½ pietus nuo dūdzis-
nos salas yra buvusi dar mažoji sala, 1,5 ha
photo, bet dabar ji yra mīliejusi su krantu
ir yra pavīrtusi pūšiasalin.

Per 5½ val. mīkelianju 24 km: iki ezera
57 min - 5 km; aplink ezera 3½ val. 14 km; nuo
ezera grīstu motocīklu 3½ km ir pīsēras 1½ km

12³⁸v - īs namis Antazavis kryptimi

12⁴⁷v - Avīliju ahmuo

12⁵²v - dīs Avīliai pasbaigra Galvydzis
geltonu namu su zāliu stogu

12⁵⁵v - dīs, po pētrūķio, Kelpīskīs, 3 na-

mai: Anterlevičaus, Balio r Tomklecho

12⁵⁸ v - Kelpšiškių stoteli r kalvė

13⁰⁰ v - dš 3 degalus sandėliai. Platus vės-
kelis, kr. lygios dirvos

13⁰³ v - dš uz krūmų žalias vs

13⁰⁷ v - įeinu į Škūgų lapuočių girios
kampą

13¹⁰ v - išeinu iš girios

13¹¹ v - žalias vs

13¹³ v - dš keliūtė į ²⁾fermą ¹⁾Petraučiskis

Toliau esanti Petraučizna, miškelis, Dubu-
raitis

13¹⁴ v - dš pilkas vs

13¹⁵ v - atsiveria panorama bangoto
reljefo, tolimas matomumas

13²⁰ v - baigiasi Petraučiskės

13²⁵ v - skersai I vamzdinių tilto upelio,
tchanėro į dš ir uz tilto lūstanėro v siau-
rę lygiagrečiai vieškelini

13³⁰ v - Plūšiskės; kr toli Piliakalnio Ci.

20 vs ir Arēlišķiņi km

13³² v - dš kelias uz Petraucizna; kr
deķaveško vs

13⁴⁰ v - kr Zuhlišķiņi helio atšaha; dš
uz saurģ izuku uz graziņģ kalvg. Bobvasa-
niskos saulytēs spinduliuosē maudosi spal-
votas rudus.

13⁴² v - dš zvyrdubē. Tai besama ne kal-
nos, bet ištisos aukstēs.

13⁴⁵ v - dš zēmai pro medziņus blizga
ezēras. Nuo orientyrinio arnuolo leidziņosi
luki; 30 m zēmyņ eglučiņģ kultūra apso-
dintu skardziņumi.

13⁵⁰ v - prie vandens prieiģa. Priešais ma-
ne, pietiniame eiero galē - zēmas pusrasalis,
burusi mažiģi sala. Ezēras, ziņņnt uz jģ rģ
prietģ, atrodo saurģtis, uz vakarus nutysē.
Pasleidriņģ uz rytus pagal pat vandens zvejs
lakelinģ; dš mišķas

13⁵⁴ v - paversmiņģ, palypējģ aukstēriņģ,

vēl nusileidzīm pagal vandeni;

1356 v - pasiecin rytini, nendriņa galā
ir ietekanti magistralini griovi su zemiņ
pylimais is ūony. Perzengm griovi, einu
alksmynu.

1358 v - ietekanti zehls griovels, gal
is paversmio, pereinu per kartele.

1400 v - pamovalin ē kr, t. y. ē srauc
atsimisu ē nendriņ srauc

1402 v - gražu kalvos papide ē rytus
Uz nendryno ir sraucos alksmys eilēs ziba
saura ezera josta is vahary ē rytus.

Jis po kops isšoka hiskis ir nusirita per
auhtas zles zemyn. Uz 50 m isšoka stir-
ninas ir bega ē kalvg desnen. Jis neskuba
darinai pasišokeja auhtyn, piktai kaip
vilkas sukrioguoja, supunkšcia ir vel
linoksi tolyn. Patuķejis, is tos pacios papē-
des isšoka divi stirnos, ir jos lengva, spar-
cia riscia nesari pashui pating. Vis delto

stiena yra mūsų pamīšaiņ karalienē. Grabs.
tesmis wē jō zvērelio negali būti.

14⁰⁶ v - prieiga, stovi divi valtys, viena
oveika, kita nīsirusi.

14⁰⁸ v - pereinu kartele shersai baleļ.
Zvejys takelin 2 rytns; dī lapuotis mīškas.
Nēl paversmis

14¹³ v - pargriuvu, wēkliņves diviejs
spygliņoty viely, zvērimis wētiesty

14¹⁵ v - aukstn mīškingn šardžiu
zvejys takelis veda 2 šiaurē. 2 vakarns te-
riasi nedidelis ežeras, nebent wē salos
dar pamatysin daugiau vandens.

14²⁰ v - kā tres paēra sala, bet ji dides-
nē wē pati ežerg. Vieni lazdynai r alksnāi

14²² v - šimtametis wōsis. Ežero nebē-
ra, tik bekrāstis nendrynas

14²⁵ v - pereinu nēmarzē upē, 2 eže-
rā plauhiancīg. Kaip pereiti?

14³² v - pāējējs priēs rove, per akme-

mūs pereinā

1434 v - eina $\frac{1}{2}$ staurē, pereinā balta-
zemiā dirvā, o nē jās matyti vs. Eina pa
nuovalni; kr nendrynai, zēriņi, svolioti

1436 v - dš toli vs su 1 kamini (?);
kr jaunā alkšnis atvasynas ir nendrynas

1437 v - patenhu $\frac{1}{2}$ keliūtē

1440 v - vs su 1 kamini, sodu ir bitē
mūs pabehu dš, o aš - $\frac{1}{2}$ vakarus zve-
jy taheliu

1442 v - to vs pirtelē; ežero nema-
tyti, tik nendrynai

1444 v - nē nendrynā, šāpus salas,
telkšo moželis vandens, eina panuovalni

1446 v - praplatēja vandens ruozās

1448 v - vandens ruozās jau 100 m
pločio. Eina gražiā panuovalis pievntē
vis $\frac{1}{2}$ vakarus, nendriņi puosta susiaurēja
ir nūzemēja

1452 v - ežeras 200 m pločio; dš puoy.

nīukas kalvoje

14⁵⁴ v - jau ir pabrante pusys nīkariāu
ja. Zvejs takelin & oīauris vakarus. Ežeras
300 m pločiv, nendriņ nebera

14⁵⁷ v - tarp pusis isimaišo eglis; dš
auhtas šardzins apauges medziais oīa.
Paežerēje vējo visai nēra. Šypsausi kolum-
bo sypena.

15⁰⁰ v - ežeras 300 m pločiv tyvulināja
ihī nendriētos salas seklumos

15⁰² v - auga gražins kadagēliņ

15⁰⁴ v - dš dirvelē pasibaigja, o ežere
pasibaigja sala su nendriņ sekluma. Atsi-
veria 1 km pločiv rytinis ežero galas, an
la rytinis jo oīnas

15⁰⁷ v - oi, netihētumas! Nagi priehy
vēl ežeras, eisim & pietus tos pat dirvos
panuovalin

15¹⁰ v - nīkariņ ant kalvos, aplink
miškai, einu toliāu panuovalin

15¹⁴ v - einu alksnynu aplink ezera pietinio gala ar rago nendrynā

15¹⁵ v - einu per svīrtusās krūms dzīungles. Prisimenu Miklucho Maklajaus aprasiņā N. Gvinejas giris

15²⁰ v - dō vā m 1 kamīnu (2r 14³⁶ v)
Einu i rytus ganykla, kr nendrynas. Prieky toli kažkols km

15²² v - einu i šaurē pannovalin; dī sausi nendrynai, kokis mangutis, svīoti-

15²⁶ v - pasibaigā nendres, pīcinu to pietinio rago vandenī

15²⁸ v - šardzīaus tahu, bur. keliūte i šaurē, krūmai vīstojā ezerg. Tahaš pabēga i šaurēs rytus, o aš einu i šaurē pannovalin pagal vandenī

15³⁵ v - baiģin apīti pietinī ragg. Ma-tyti šaurinis salas galas ir šaurinis ezera drūtgalys

15³⁷ v - pala pala, drūtgalys dar īssi-

- ķīes un rītus, vīstojā man heliā
 1540 v - prieky aukstas aukstas mīskingas
 šardzīns, jo vīstojā tupi zāislīskas vs
 1541 v - priekais šardzīn vīngīnoja rīau
 ras upelīš un ežerā, jē pīrōkes eīšm un vaka-
 nus šīaurīnīs ežero drūtgalīs krantū
 1544 v - pīeīga, atabradas, mandyhlā?
 1545 v - paversmīn un mohlīnu
 1546 v - Ne, tīk dabar baīgīn apēitī ra-
 gā zvejī tāhelīn. Eīnu grāzīn aukstū no-
 sīnu. Švīeča ežero plātībē. Šypsaurī
 1550 v - pasībaīgē šīaurīnīs salos galas
 Tai dīrbtīnumo nesūdārhytas gamtos kampe-
 līs, vīenīšumo un atgāivos vīeta, kurīs grō-
 zī mōkējo īvertīntī senovīs atsīshyrelīcī.
 Tokīs zēmīško rōjans īlgīsī un nūdīenīs
 mīestīečo sīela, māšīnīs un zīmonīs erzelīs
 īškānhtā.

Algimantas Būcijs, Romanas, un dabartīs,
 1973, p 268 rāšō: „Mūsīs amžīnīs prozōjē to.

lydzio kartojasi meginimai apgyvendinti zmo-
gu pirmkusteje gamtoje, tanym paslaptungi-
kyri peizazai galety nushaidrinti prestaravi-
my draskoma sowlaihinis zmogaus dravig.

Pagal Bnci, iscity, kad dabar gamtos
nuosalumoje veltui meginty apgyventi koks
romantikas, Ruso megdzivotajs. Istorijs
neva nesikartojanti. Tacian wz sig dieng
mano sirdis maldos kupina. Dieve, kaip
man padehoti Tau wz savo vasaros pabai-
gos Saule? „Is kur man ta garbe, kad
mano Viespaties motina aplanho mane?
(Lk 1, 43)

15⁵³ v - zemai, netoli vandens, gra-
zus paversmis

15⁵⁴ v - isxineriu is nosyno, ir vel pa-
nuovalio keleliu. Na ir platybē ezero

15⁵⁷ v - di sraudy stirta; kr kniups-
cia valtis guli

15⁵⁸ v - is keliuko $\frac{1}{2}$ takas iseinu nend-

rētu viksvynu. Platus plats nendrynas

16⁰⁰v - Sešlais krantais per nendrynas,
be krūmju galerijas, vingroja saurutyti
upeliņas, tarytum peiliu izērtas storoje
viksvyno velēnoje. Jno patoqu landziotr
vēgēlens. Peršoku.

16⁰²v - ½ vakarus pannovalin. Saules
takas šersai ēzerg ahis zilpina. Krantas
t.š. cilute alksniņ apodintas

16⁰⁷v - kr vs

16⁰⁸v - sūku ½ prietus pannovalio ta-
kelin, vakarsine ēzera pašone

16¹¹v - pasūku ½ vakarus aplink va-
karin, ragg

16¹⁴v - ties sala

16¹⁶v - dš vs. O kalvos kalvos, molynai

16¹⁸v - ½ prietvakarus pannovalin

16¹⁹v - muzisjine valtele

16²²v - vēl atsidurin ties salas šauri-
niū galu.

16²⁵ v - dš kalvos uzņēma, prasīdēda gra-
zns pusyniņkas. Taku taku. Oi, hokie puo-
no šlaitai. Kaip ramiai meldzīrasi puoys,
ps taip kukliai nedrogsrai oš, a

16²⁸ v - nelipu šardžiu aukštyn, bet
nusileidžiu zemyn ir per drdelius akmenis
pereinu šersai seklig, ovariņ raunig Be-
lūnos upē, izgrauzūsus plačiame 20 m gy-
lio kanjone, is ežero tekaneis.

Primena Plienupis (prie Vadaktilij) zem-
upē. Kā ošau! Primena Pečioros lavros
kanjons. Tai vēgilems landzrojimo rō eže-
ro ē ežerg! Čra taip gražu, kad galēts
apsiriksti Marija. Mano rudenine saule,
aciū tau vž karalistkus spindulius. Šitg
viets dar reikis ne kartg aplankyti ir jos
grozybēmis pagyventi

16³³ v - paversmis

16³⁴ v - vil pannovalin, vis tres šrau-
niņu salas galu

16³⁵v - dš vs, o ēra pat, upis olaite, gi-
lus pavarsmis geriamo vandens su rentinim
x lentinim lieptelin

16⁴¹v - vandens juosta iki salas 300
m pločio

16⁴⁷v - nulaūsta pušis

16⁵²v - einu senu pušynu skardziņje.
Prieiga, stulpelis su grandzira, bet be valtres

16⁵⁵v - egluņu kultūra, keliūte aukš-
tyn. Deja, pasiklystu, pašahstintai iškopi
iš ezera daubos, visai ne per to egluņu kul-
tūrg...

16⁵⁷v - ilendu ī Duburiz fermos ī-
varas, aprūptas betoninis stulpelis su spyg-
liuotomis vielomīs

17⁰⁰v - kryžkelē: tresrai - ī Duburiz
fermas, dešinēn - ī Antazarq, o aš einu kr,
ī Avilius

17⁰³v - kr vs darzīnē su dēmetu stogu

17⁰⁵v - dš senas Galvydzīro vs, eglē, moli-

ni kūtē, medinis krūžis

1706 v - kr toli sūyti ežeras

1709 v - ēra pat zēmai po helin ežeras
su salos ar pusiasalis pietiniu galu

1712 v - tai pro ūity egluņu kultūra,
ties pabeļis aruolu, nusileidan 1345 v (plg 1655 v)

1714 v - kr zvirduobē. Prieky - neapsahyta
veljefo grozībē: spalvoti medžiņi, quotai, vien
sēdīrai, kalvos kalvos, dš Piliakalniņo vs

1718 v - nusileidžin i Petrauciškiņ vros
keli, kurio atsaka zina i Zūbliškū su
sāhele i Piliakalniņo vs

1720 v - kr pēlhas Plisīškiņ Vanago vs.
Upelis bēga i kr per III vamszdiņ tils

1724 v - dš Plisīškiņ dekavecho vs su
sodu

1726 v - kr Plisīškiņ 2 vs

1730 v - upeliūhstis per I vamszdiņ til.
ta bēga i ežera, pasimhdamas lygiagrečrai
keliņi

1737_v - Petrauciškis stotelė

1740_v - kr helias 2 Petrauciškis ferma

1745_v - motociklu 3½ km iki parduo-

tuwės

1755_v - namie

1975.X.17

113. Upeliņu pro Kelpšišķu ezeriņu iki Akmeņu šersgatvis

Kaip vakar, taip ir šandien, — nu-
stabilis bobvasarāi. Rytais saļnos, bet dienas
saulē kaitina, jokišs debesēlis, be vēja. Ga-
lima būt, maudytis. 8v — -4°C , 0 AS; 10v — 0°C ;
12v — 5°C , E 2 AS; 16 $\frac{1}{2}$ v — -10°C , 0 AS.

Einant Antazavēs kryptimi, uz $3\frac{1}{2}$ km
prieiname vasmēdini, tilts per upeli, ati-
tekanti, is dš, uz tilto tekanti, lygiagre-
cīai vieskelini η Dūburio ezera. Šan-
dien pasīsaunu sūrasti, is hur tas upelis
isteka.

12²⁰v — is namu, Antazavēs kryptimi

12⁴²v — sūtinu trīs raitelus ant
balto ashliu, ketvirtas baltu ashliu va-
znuoja ir dar juoda vedasi prisīrīšs prie ra-
ty. Egzotiska, nehyginant kupriy karava-

nas paveikslėly. Beje, kolūkis šį rudens, vėl
pardavė zagotshotui 14 arklių.

12⁴⁵ v - įeinu į Škugų girios kampą

13⁰⁰ v - praėjus Petrauciškių stotelei, dsi
piliahambukas, o už jo, piešų ir dsi. atsi -
dengia bangoto reljefo panorama

13⁰⁵ v - nuo I vamzdinio tiltelio, pro
kurį sklenda ir lygiagrečiai viesteliniai tek
upeliukas, suku ½ hr. priešais žrovę, ist
ti iš kur jis randasi. Sako, kad šitas up
liukas nepasiekia Duburio ežero, bet forma
įtelko į platesnįjį upelį, tekantį pro Ply -
siškių Vanagų vs.

13⁰⁶ v - upeliukas nuėma per akme
ny ir senų kelmų saknų kriokliuką

13⁰⁸ v - upeliukas raitosi staigiau -
nais vingiais, vos nesuimerzgančiais, pa
lyginti giliai išgraužtoje vagelėje, su balt
akšimis bei gluosimis galerija. Jis turėtų t
reiti nuolatine tėkme iš pastovaus salti -

nis, o ne iš sezoninių potvynių. Na, pa-
žiūrėsim.

13¹²v - vėl kriokliukas murma. Upe-
liuko dabartinė vagelė visur persėkama,
bet jo ledynmečio krantai aukšti ir platus.

13¹⁶v - dš skardis išhyla iki 10 m, o
kr. parivašiniu putiniais, kurių čia auga
įtisa eilutė su nuskerusiomis uogų ke-
kėmis

13²¹v - vėl per gražius akmenis mur-
ma vanduo. Tai labai graži, ramianti,
drengi natūrali, netylanti upeliuko gresmė

13²³v - vanduo visą laiką murma,
dugnas labai akmenuotas, idealios są-
lygos būčių (vārzių) statytojams

13²⁵v - kr. skardyje stovi vs. Ties vs.
- karėjų lieptelis, pravažiuojama brastelė.
Paupy pirtelė, ties ja platus karėjų lieptas.
į sulnių krante su mediniu rentinėliu

13³¹v - einu dš ledynmečio vagoje šlai-

to virsumi. Vagoje sutilptis Nemunas, ir
dar likty

13³³ v - baltalshsmynas, einu kr krante
zvejy takelin

13³⁸ v - is baltalshsmyno vel griztu
di kranta zvejy takelin

13⁴¹⁻⁴⁵ v - pralendu pro tilto vamz-
dy 1½ m diametro, 22 zingsny regio. Eina
kazhoks vieskelis. kr. krante stovi cister-
na ant raty. Nuo tilto upelinhas prasde-
da kanaliznotas, pagilintas, sutiesintas,
be knumy galerijos, teka lankornis

13⁴⁷ v - kr toli vs. Viena sahelē grio-
vio ateina is pretvakariy ir z upelinhas
skrinta kaip kairysis intakas

13⁵³ v - man pastoja helig nuo to vs
atitekantis griovys, di. intakas

13⁵⁵ v - ir kitas tohs pat di. intakas

14⁰⁰ v - zeinu z miške, upelinhas nu-
linhta z vakarus. Mangutai rekia. Bai -

giasi kanalizuota upeliuho atkarpa. Upeliuhas vēl nebetiesintas, rangoss ziarnu dugnu, priverstu didelis akmenis

1405 v - kr. krante simtametis klevas strebrasi, norēdamas ī pavēsingos upeliuho daubos īslipti arēian pīe saulēs

1407 v - baltakšmyņas sērnys ī knīstas

1408 v - upeliuhas, vīg laikg orāunus, pradēda plātētī

1410 v - praeinu gražys zālis paparti, o kr. skardis aukīstas, mīšknotas

1414 v - upeliuhyje prasidēda īsires lentinis vandentahis. Kam, ar durpīmai dugno krantai slenka, ar dil paprasto melioratoriy birokratizmo? Uzleistas lentinis vandentahis rōdo, kad upeliuhas yra tiesintas īr gilintas

1416 v - kažkohis dō mtahs sausa va-ga atrīnguoja

1419 v - kr. krante tarp akšnīy - jau

na trāsī vīnhīna

1421 v - kr. krante stovi betoninis kap.
ēnis stulpelis, nuo jo upeliukas lūžta į pie-
tus, eina protais saulę - šentinis vanden-
takis tvarkingas, vanduo nebe kraunus

1427 v - upeliukas sukasi į rytus. Miš-
kas, beržynas, pabrantės atvašynai visą laiką.
Permetos dvi kartus pavasariniū, kai van-
duo esti pakilęs $\frac{1}{2}$ m. Dugnas smėlėtas

1432 v - durpiniai krantai, šernys ap-
knaisioti

1435 v - išėjimu iš miško, iš kr. (?) atei-
na kastinis kairys intakas, bet jis sausas

1436 v - pambūvaliai, sekliasis šrenauja-
mais kastinio upeliuko šlaitais į rytus ir ket-
į šiaurę lankštausi

1440 v - vamzdiniu tiltu $1\frac{1}{2}$ m diametro,
30 žingsnių ilgio, pralendu; keliūtė užarta

1442 v - užliūnęs vandentakis kr. šlaite

1448 v - aplink - aramos kalvos, t. k. dš.

krantu visu laiku eina mīskas. Prieky, šersai upeliņķa, pramauna stīrna.

1452 v - vēl vānzdinis tiltas $1\frac{1}{2}$ m diam. vandens apsentas, keliņtē vāarta, griovys īs-būbytas gal 6 m gylis

1458 v - šersai upelē, trifazē laidys līnija. Ds. durpēs, buvusi pelhē ar ēzeras

1500 v - eim & nrtus, škrīnta kr. kasti-nis mtahas, nesausas

1503 v - dreny lovelis gūrga īs ds. kranto. Ds. krante prasdeda kelpš. šķis ēzerēlio raistas. Avilrai matyti netoli.

1507 v - ds. šlaite betoninis kapēnis stulpelis „③”. Apziūrin kelpš. šķis ēzeriņķa dumb-linga, bedugni, krantuozē su grimstanciom po kōjom samanom, spalgenom, svendrēm, aja-rais. O berziņķai vis dēlto auga. Īs nusehusio vandens hysō grebēsty storis baltysis lelips oāknyš. Ezerēlis su upeliņķu-griovim nēra sūjungtas.

1512 v - tolyn pāupelīn, kr. pamovalis,
dī. raistas

1518 v - raistas paribaigra, griovys lūžta
2 šaurēs rytus (vandentielis bohsto kryptim)

1521 v - prietinis raisto galas su svend.
rēnis, ir iedziūvusiu hendrynu, su nušrend
tais slaitais, parisuka 2 rytus

1525 v - vamzdinis tiltas, vamzdis
apie 20 z. lgio, vīai apsentas. Kažkoks ke-
linhas zina nuo apylonkēs kontoros 2 Dusety
vestelē

1528 v - griovys - upeliņas prasīdēda šī
naujamos lankos vidury. Vandens padroda
plati lentine dreny gerhtē. Lanka senan
liuvusi paversminota, balota, sunkiai zeinama

1540 v - pamovaliu pro egles ir geltonus be
zrus zēim 2 Avilry Akmens šersgatorē

1552 v - namie

1975. X. 23

114. J Antazavē ir atgal

Ora sausas, nors apsināku, m tīrstu rīku,
zole apsmojuši, kūdrose ledelis. 6v-0°C, 0As; 11v-
4°C, W 2As; 12½v-5°C; 13½v-7°C. Suvaiķšēvju 22 km
per 4v., o galijau suvaiķšēvī per 3v. 40 min.

Antazavišķini koji nyķšērs ragnaris kau-
lai yra atsikišē, kliudo apsianti ir vaiķšēoti.
Priseis kauliukus nukapoti! Jōleisdamas 1x. 15 jē
ē ligoninē, drasināu:

— Esu pemešs keturias operacijas, ir po
kveļvienos operacijas po dvidešimti mety atjau-
nējau. Dabartēš chirurgai iš skudurs ir žar-
noku pasiuva naujs galvs ir prisiuva vieton
senosios, per avarijā sugadintos.

Uzvakar isgirdau gandus, kad Antazavišķis
^{īau} ~~īau~~ sugrižēs iš ligoninēs. Nūtarin jē aplankyti ir
ē nylg meinu ē Antazavē.

6⁰² v - iš namy

6¹⁴ v - Avilij akmuš

6⁴⁰ v - Petraučiskij stotelē

6⁴⁶ v - I varamdinis tiltas per lygiagrēt,
 un vieškelin upeliņa

6⁵² v - II varamdinis tiltas iedziņus, un
 upelīni

6⁵⁴ v - Dekavecho vs.

6⁵⁷ v - III varamdinis tiltas per Vanagu
 upeli

7⁰⁰ v - Žubliškij kelelio atsaka

7⁰⁵ v - mano aruolas, lipant & Dubu -
 no ezera. Austa

7²⁰ v - Duburij išvans kryžkelē

7²⁸ v - per mīrusi, Belūnos tilt,

7³⁰ v - Kriovelio vs kryžius un kelintē

7³⁵ v - di auktai ant kalvos didelis vs

matomas ir ezera

7²⁴ v - nuo ražienų pakyla 20 kurapku
 pulkas ir un ovalpincraus sparnais 50 slanku
 pulkas

7⁴⁵ v - ieiņu i Laras - Antazavē vīskelē.
Rodyklē i Avilius rudo 8 km

7⁵⁰ v - tiltas šķersai upelē, dešņņe mtiesm-
tg, tehanti, i kaurē per krūmis galerijā, i Zalvio ez.

8⁰⁵ v - esu ties barņņcā

8¹⁰ v - tiltas ^{Marims (Vard, Marimā)} per upē, tehancis i Zalvis ez.

2 dešņņe, t. y. i Saurē, i Zalva r. i Sartus

8¹² v - klebonijē

Pas. rudo, kad Antazavētis jau visa savaitē,
kaip esis namie. Jis dar trufuti šlubuoja, bet
linksmas r vaišingās, kaip r vimomet.

- Operacija vītmo pisanros valandos, -
parahoja jis.

- Kodēl taip ilgai? Juk tuos kaulinkus
kirvii cinkst cinkst, kelnes maukis, batais
aukis, von nuo stalo, keliu subnien r juhā palaton.

- Na, kol susiuvo ...

- Kol susiuvo! Kas buvo, kad susiuvo.

Gana jau gana. Žmonis kostinmus pariuva, o
era dēl šūdo lopinēlio tiek gaišto.

9⁰⁰ v - rēinu is klebonijs

9²⁵ v - izmuku Avilij vīstkelin

9³² - kr aukštai ant kalvos didelis vs

9³⁵ v - skersai upeli, be tilto, bet nīsdziūvusi

9³⁷ v - Kriovelio knyzius ir keliukas

9³⁸ v - mīses lentimis tiltas per Belūng

9⁵⁰ v - Duburij isvaris knyžkelē

10⁰⁰ v - me savo arzuolo

10⁰⁵ v - Inhliskij helio atšaka

10⁰⁷ v - III vamzdinis tiltas per Vanagų upę

10¹⁰ v - Sekavecho vs

10¹² v - II vamzdis tiltas isdziūvusi, am upeli

10¹⁶ v - I vamzd. tiltas Viduprevis upeliuku

10²³ v - Petraūciškij stoteliē

10⁴¹ v - Kelpiškij stoteliē

10⁵⁰ v - Avilij akmus

10⁵⁸ v - namie. Ats. gavinau, pasilrejan

1975. X. 24

115. Karķlīnis, Patošinė, Maņūtē

Šandien vējuota, sausa, siltā diena, un
 puikiai saulēta popietē, tīkras bobvasaris.
 9v-8°C, W5Ws; 10v-9°C; 12v-10°C; 17v-9°C. To-
 kš dienas reikva praleisti gamtoje.

Šandien parīrenku Avilij - Dusety vės-
 helyje pirmojē tītš per upeliuku, tekantē is
 kairēs (pretē, lažvītrū ezero) ē dešmē (šaurē, ē
 viksvingš bulš tarp Karķlīnio ir Patošīnēs ēzē-
 rēliū). Tuo upeliuku eidamas pasrovīni, apēi-
 nu Karķlīnio ir Patošīnēs ēzerēliūs. Per 4 val.
 apēinu 16 km, parīlsim rudenš idilēje.

12²²v - is namš Dusety kryptimē

12³⁶v - kr. Avilij Ragēno vs

12⁴⁰v - dš Škugēliū statybīnīnko Pra-
 nio Ragēno vs.

12⁴¹v - ē Škugš girig

12⁴²v - dš. heliūtē ē Marijāmpolio vs. tarp

arzuols ir 3 eglis

12⁴⁸ v - drebulis, lazdyns, termukšnis
tankumyne auga 5 simtamečai arzuolai

12⁵⁶ v - dš. guli 2 statinīs degals

12⁵⁷ v - kr. keliūtē & Kalvelius. Beverk
visi lapai atsīdūrē po medžiu kņom sildyti
jis sākms z. emg. Arzuols ir drebulis pa nu-
mdarē, nūgelte tebēra nenukrīte. Gluosnis,
berzis lapu likucīrai nedrasīai tebesilake.
Baltalhsnis lapu likucīrai nujuode, mdrīu-
vz medžiurose stama.

13⁰³ v - dš. toliau - pilkas vs. ant kalvos

13⁰⁵ v - kņzkele: kr. zulsni kelio saka
ir keliūtē & Gnetiškijs vs; dš. keliūtē - &
pilkajs vs.

13⁰⁸ v - I sudubs dilijs tiltas, vanduo
rauniai atbeza is kr., is Mazvilij ezereio.
Dš. pabelej jis pabezeja lygiagrečiai vieske-
liui & vakarus. Eimu pavandeniui.

13¹⁰ v - upeliukas lūzta dešinēn, & srau-

re, pannovatu, o mīškas — jo nūtiame krante

13¹² v - izīkariņi p kopus viršūnē, upeliņu
ho vagelē atrodurā didziuliamē 10 m gylis
kanjone, tarp mīškusty īlaity (skardzīy). Ne-
paliestōs gamtos nuosali ramybē. Yra kuo
pasidzīraugt, pasigrozēt

13¹⁶ v - upelis sraunēja, platēja, vingro-
ja plačios grīvos dugnē. Stori baltalhsmai
brīdžiy apgrāzti. Daug lazdyņy. Māišoy
po nosi, po vīnkšng. Vējas virsūj ūriā, bet
grīvojojē prie upelis amžinas ītilis, su īl-
tais škytais saulytēs spinduliais. Sausy balt-
alhsmy pīlūzē, pīpuvē. Kiti jū net apsama-
nojs - Ēiā žmoniy visai nemalkaujama.

13³⁰ v - skersai upelis vīkstē svīrtē
keli dideli juodalhsmai ir berzās.

13³² v - dš. īlaite gražus beržynas. Upē-
lio dugnē smulky almenēly pīberta ir
menur ir hitur, tarsi Ēiā būty buvusios
išgrīstos brastos.

1335 v - per grīstg brastg pereīnu $\frac{1}{2}$ dš.
krantg, nes kairns labai status. Krūmuose
daug apynis. Krantai serms paknaisoti.

1338 v - mangutai kvarkva. Daug lazdy-
ny. Upelis dugne daug akmeny.

1341 v - berzai gražuolis, prie jo — vėjo
milavitas juodalksnis pasikores. Tarp laz-
dyny — eglučių kultūra.

1343 v - ožeksnis. Skersai upeliuog la-
bai tanku pervirtusy juodalksny, baltalk-
ny. Tai natūralūs lieptai šmūdėms, pe-
lėms, voverėms.

1346 v - prieš pat upelio vilkstę pereīnu
strizai upelis nebenaudojama heliute.

1352 v - jaunų baltalksniukų tanku-
mynas. Neatsitebū nuolatiniu upeliuko
sraunumu. Kr. slaito viršuje prasideda po
pusis, ir dš. slaito viršuje stovi 100-metė pusis

1355 v - vėl akmeninga vaga. Vėl grūz-
tu g kr. krantg, nes desimys smaukšteja. Daug

apynis, aviešis.

13⁵⁸v - gražnolis bērzs un drevēta pa-
sakne. Eimu 20 m aukstīrai vandens. Ds.
skardzīvo virsūje - gražus tankus bērzīnas

14⁰⁴v - vēl egluēns kultūra

14⁰⁶v - sausu kr. intaku nulipu prie
upelis. Paversmis. Peršoku ī ds. krantg. Gra-
zīs zāhys kerpiņ salytē prie kelmo. Praside-
da juodalksmai. Vagoje dideli ahmenys.
Zvejy tahelin pahrante, griovoje un 30 m
aukstīvo slaitais.

14¹²v - vēl grīztn ī kr. krantg. Seno
kirtimo, apsamanoje juodalksnys helmāi

14¹⁵v - ploščīas ahmuo vidury vago.
Šerms pahnaisiota

14¹⁷v - vēl didzīnulis ahmuo vagoje

14²⁰v - kr. 300-metē eglē ošā, un
1m diametro pasakne

14²⁵v - išeinu ī miško. Priehy ant
kalvos pasmato Albināvos Juzēniēnēs vs. spal-

vinguose krūmuose. Upeliukas prasveda kanalizācijas (tīrīšanas), bet jau sushubēs baltalksnis galerija apzēti. Ats. durvīm plašākoje, kalvā apsuņtoje lankoje. Dauba prāmeguri tarp aukstā kalvā. Ds be galo grāzās terasuojās mīškas. Upeliukas tam pa vandenīgās, nebe draunus, seklīnāse krantuose.

1430 v - upeliukas paribaiņa vīks-vinga bala, izliejantā $\frac{1}{2}$ nesvārs upelē, tehantē desimēn.

1433 v - nesvārsis upelis su stovinēm (!) vandenim rangosi tarp baltalksnis galerijs $\frac{1}{2}$ šaurēs rytus. O as einu pries drove $\frac{1}{2}$ pretvāharis

1435 v - karčis lieptas. Liepto neper einu, einu ds. krantu, zvejs tahelin

1436 v - prieky suziba Karhlinio ezē rēlis. Jz apuhsin pries laihrodzīs nodylē

1437 v - šersai nesvārs upelē vēl kar.

ēns lieptas, jz pereinu z kr. kranta

1438 v - nuo ezērijo vandens mane
 šisja klampus viksvynas. Ds. tarp kalvy
 vsispraudes tūno vargingas lūgelis klau-
 sūtis vs. Ezērijo vandens gal hektaras
 tēra.

1444 v - ats. duriu pretvahaniniamē
 Karhlinio ezēro sone, prie Šarkiškijs jz.
 Gaidžio vs.

1446 v - aš prie ezēro eglēs ir spygliuo-
 ty viely tvoros, o viksvy jnosta rhi van-
 dens visg laiks vrenodai plati

1448 v - panuovaliu z šraurēs rytus. Prie
 ezērijo neprieisi per klampus viksvynas. Pasi-
 mato Grietiškes (kaimelis prie gražios eglēs).

1453 v - aš vēl prie nesvariojo upelio
 karčis lieptelis. Viksvuota bala virstoja
 kelis.

1457 v - per karčis lieptelis persimetu z
 nesvariojo upelio kr. kranta.

1458 v - einu pavandeniui, bet nesvarusis
 upelis yra pavirtęs klampa viksvy bala

1500 v - mažas nendrynas, ir vėl viksvy-
 vlynas. Susitinku senute, priešais upelio mo-
 vę ateinančią. Tai besama lūgelio vs Ma-
 siutės. Ją lydi trys šuniukai. Ji su lazda
 šuniukams pamojuoja, ir jie nustoja ma-
 ne pulki. Klausiu:

— kaip vadinasi tas ežerėlis?

— Čiortas žino, kaip jis vadinasi, — at-
 saho ji. — Gyvenau už Degučius. Čia (t. y.
 lūgely. ak) mano gryčelė mgniuvo. Užėik
 pas meistrą Ragėną, paprašyk, kad man
 sutaisyty stogą.

— Ko tamsta pati negali nueiti?

— Keli šopa, sgharius uždegimas.

Toli važotū man negalima. Pasakyk Ra-
 gėnui, kad rytoj ateity. Yra ir kitas meist-
 ras, bet jis bobos valdomas. Gdzie baba
 žondzi, tam djabol blondzi. Aš turiu kar-

ve, telyēyte, riebus dodeļi, ariņģ, verta 80 rb.
 Tegul atēina Ragēnas, ar jam ariņģ ati-
 duosim. Ar pasahysi?

— Pasahysiu.

— Tamsta esi sventas zmogus. Kol
 Merkiai ēra gyveno, man buvo Amerika.
 Dabar — ubagynas, baisiai sunku gyventi.
 Pavyduolij, žalērs, kurvy valdzia. Mano
 avis ir karves priima mitybon, o man be-
 lieka katēs ir šunys, — ar negaliu sutikti,
 man markātna. Uz 7 mety sūdas Dievo
 bus. Bravijōriai saho. Ar turiu Bravijorius
 va tohis storumo, — ir senutē nykšciu
 parodo pusantro sprindzi, lazdos galg.
 Šviesig pagadg ar padariau. Man pasiro-
 di Marija „Sanktus Marija, ora pro nobis”.
 Pasimeldriau, uztat tohia pagada.

15²² v — atsisveikinu senute, pereinu per
 kartelē shersai griovelē, rodas istahg, ir Pa-
 tošines ezerēlā

15²⁵ v - pirms mano ahis Patošnēs ežē -
riekas 1 ha plots. Pro pat jē paeinu ūra-
ninu krantu.

15²⁷ v - vēl per tvorņ perlipu; pavers-
mēlis pācīrame ežerīho krante

15²⁸ v - kr. kalvoj Patošnēs Leliņkie-
nēs vs. Einu keliute rytiniu ežero krantu

15³¹ v - einu rytiniu viksvyno dau-
bos krastu. Viksvyne būta ežero dugno

15³⁵ v - pamulu Šarkišhīs kryptimī
tahelin per spygliņocīs kultūrg

15⁴⁰ v - šeršai rōtresintajē upelinha,
pogal hurnē jē ūtg viksvyns daubs atēpan,
keliute - tahelin jē Šarkiškes

15⁴³ v - vieskelēly pmesais Šarkišhīs
aptvaro spraga

15⁴⁵ v - vieskelilin jē kairē, jē ūraurē
aulistyn jē kalvg.

15⁴⁶ v - šardyje pušys, baltalksniai

15⁴⁸ v - nuo kalvos dš. zūziba kg tik ma

tytani Karhlinis ēzerēlis.

15⁵² v - dš. keliņkas ½ Brītoškes m. egle

15⁵⁷ v - aš vēl pie pradīnis rupeliņko
mt indubusio dīlis tilto; zeinu ½ Škugs
gīvis

16¹⁶ v - dš. Marijampolio vs

16¹⁸⁻²⁵ v - Pr. Ragenas, Škugebrs vs.,

pažada rītoj nuēti ½ Lūgelis. Jis pasakoja:
- a, ten gūvena Masintē. Remontas
ten neimanomas, visi grebēstai rupuē.

Nendriņ jī turi prišpīovusi. Ubagynan
nenoni. Jī turi trīs avīs ir avīng. Jī turi
jo zmelzta karuē 1000 rb. vērtēs, nupēnētā.
Jai kolūhis davē wē jās pieninga telyēis.
Tai jī tyēia jai pagadins spēnē, kad galē-
ty auginti pricaugli. Sušēlpti jās negalima:
jēi gauna maisto, tai atīduoda 8 katēms,
3 sunims.

16⁴⁵ v - namie

1975. X. 28

Plīsišķis
116. Vanags pāpeliu rīši Sīponišķis

Diena apsinākusī, bet rami, ne vējuota.

7 $\frac{1}{2}$ v - 9 $\frac{1}{2}$ v - -1°C, W 2 As; 12v - 0°C; 17v - +1°C.

12 ^{30} v - īs namis Antazavēs kryptimī

13 ^{00} v - dš. vieskeliņas & Petraucēšis ferma

13 ^{04} v - Petraucēšis stotelē

13 ^{10} v - šersai I vamsdini; tiltis per lygia-
gretj vieskeliņi upeliņas

13 ^{12} v - II vamsdiniš tiltis iedziņvusam
upeliņi

13 ^{16} v - kr. dekavecho vs

13 ^{20} v - III vamsdiniš tiltis per Vanags rpe-
li, dš. ²⁾Vanags vs ¹⁾Plīsišķis

13 ^{20} v - fasuku & kr. pāpeliu pries mroņ.
jo dš. krante lanka, o aš einu kr. krantu, kal-
vos papēde

13 ^{22} v - 15 upeliš iškrenda antīš

13 ^{23} v - dš. krante du polhi vs

1324 v - kr. krante plokščias ahimuo ir 100-
metis gluosnis, o dš. krante protelytė

1327 v - upelis su baltakumis galenija,
oranus, vilkstėmis rangosi. Tš dš. sauso viš-
vyno kranto čiudena paversmis be vagos

1328 v - kr. intakėlis išdžiūves

1333 v - vaga susiaurėja

1334 v - vėl dš. krante iš višovyno čiur-
lena paversmis

1335 v - ir vėl tolis pat paversmis

1336 v - upelis vanduo balsvas. Einu kr-
krantu, o dš. džiunglės

1338 v - dš. krante už lankos vėl pasimato
praėti-2 vs. - Sekarecho (naujas) ir Vanago (su
3 eglėmis)

1339 v - upelis siaurintis, vilkstetas, oran-
nus. Labai gražu jo vingiais eiti prieš srovę.
Čia ūdrys ir žuvis gali būti

1342 v - žersai trifazę laidų linija

1343 v - 15 dš. kranto pažlingusio nuru-

dāvusio viksvyno ēiurlena du „paversmīai“

13⁴⁶ v - kr. paversminis nevandeningas, intakēlis īs nūrudāvuso viksvyno. Apynīai ant baltalhsnīn vėjasi

13⁴⁷ v - kaip ramu hlauņyti upelis kalbos

13⁴⁹ v - kr. intakēlis sruvena ī to patres viksvyno

13⁵⁴ v - upelis vagelē apnendrēja, sumentks ta, Ds. krante nūrudāvus viksvynas

13⁵⁷ v - vēl du paversmīai teha ī kr.

viksvyno

13⁵⁸ v - kr. krante vīz lanhelis, šhyla aukšta kalva, īsnyhsta kōnny galerija. Ds. krante nūrudāvusny viksvy džiunglēs

14⁰² v - upeliņas palieha saurutis ī vīnginoja pievute

14⁰³ v - upelis vēl paplatēja, vanduo zāsvas, atsīranda baltalhsnīn galerija

14⁰⁴ v - upelis pametu, īo kr. intakēliu eim ? aukštajā kalvā

14⁰⁷v - kalvos papildē pavarsminuota

14¹⁰v - uzsikarim $\frac{1}{2}$ 50 m aukstēro kalva
 $\frac{1}{2}$ šaurā - zvirduobē. Uz zvirduobēs era pat
 žuhlīšhīs keliukas. Apašvje upelis galenī-
 ja žemai žemai po hojom. Kalvos viršūneje
 ats. durim Piliakalniū Viktoro ģižo vs.: sodas,
 bitynas, daug trobesis, ir jē visi vens oei-
 minihō. Sunkvežimīs burbimas per drēgnis
 ūkanotg org toli aidi tik vien. Gražu!

14¹⁶v - nuo kalvos lipn žemyn. Žemī
 nedirbama, retomīs piktžolēmīs apaugusi,
 ganykla labai prasta. Derlingo molio kal-
 va, erozijai pasmerhta. O kaip ir huō jās
 apželdinti?

14²⁰v - intakelio nendryne vanduo
 rudas, šerny maudyklos

14²²v - periohu intakelī, einu per pa-
 žlungusi, nurudavusi, viksvyns

14²⁴v - vėl šersai istresinta, viksvy pri-
 želusi, mažai vandeninga griovī

1425 v - vēl šersai toh, pat istiesintg grio-
vels. Kur mano pradinis (Vanags?) upelis?
Atgal 1/2 kalvos papēdē, 15 oīty veļniaraisēry!

1432 v - štai aš ir vēl baltalksnis gale-
njoje, pie draunaus kr. intahēlio, nupausēto
dviēj 45 m aukšēcio kalvy; rudas vandus
mūvena

1435 v - iš dš. kranto paversmīs per lo-
vels mūvena

1436 v - kitas rudas paversmīs upeliuho
dugne tarp dideliy akmēny. Aukšēciān, mlt-
ziniškos griovos dugne, beveik sausa. Na,
aukštyn!

1437 v - vēl dideliy akmēny divi "wz-
trankos". Šlaitai stāčiansi!

1442 v - īseinu īs šardingos baltalks-
nyro, nūsvinta dangus, o intahēlis pra-
diz gauna - tpfu! - īs lentinēs dreny
gerklēs. Na, baigsim kopti griovele 2 aukštē.

1445 v - griova sausa, aplinkinēse kal-

vose kultūrinēs zolēs ir dobily plotai. D5. - tr.
angliacijs bohōtelis. Kr. - kalva su pušeliņ
ir berzeliņ quotu. 4 jg kishis tingiai vre-
petuoja. Ir aš pašui jš.

1450 v - Prie quoto be galo grazi eglucir
kultūra. Dieve, duok sveikatos miškininkam.

1452 v - Kalvos viršūneje kalniukas.
Ten stāstas cementinis stulpas su shydo for-
mos lenta ir irāsu: „Sisponiškijs pilia-
kalnis. LTSR archeologijos paminklas sau-
gomas valstybēs“. Štai kas mano aptikta.
Kokia panorama! Eglutēnis nēsīkšciāi
apsodinta, abi pusi piliakalnio. Ar tik
nesaltiniuota piliakalnio viršūne, jei joje
auga tas quotas? Piliakalnio kalvos zole
tanke, aukišta, kaip pelkēje.

1455 v - piliakalnio papēdej stūksa ml-
kas Sisponiškijs Raugācijs vs. Pro jš teka tolyp
mans pamestans Vanags upelis (zr. 1404 v) Pa-
petim nutarim grīžti atgal.

15⁰⁰ v - dš grievos krantu paupelīn nuo Rau-
gaičis vs grīšm atgal

15⁰⁴ v - einu keliuku piliakalniū kalvos
papide, o žemiau - kalota lanha. Upelio
baltaksmis galerij mangutas kvarhia

15⁰⁷ v - pasibaigia eglucis kultura ir
keliukas

15¹⁰ v - draunus ir peliukas, peršonu ir
dš. po kranta

15¹¹ v - dš. intahelis žhrinta gal ir ho-
lio paversmis

15¹² v - upelis plateja, draunus, vin-
gintas plačiai plačiai griovoj. Vanduo
žalsvėja. Plačiame griovos dugne balt-
aksmynas

15¹⁵ v - kartinis breptas, vanduo cius-
lena plačiai, drauniai

15¹⁷ v - atiteka hr. intahelis ar ne ir
anos dreny gerklės

15²² v - Vagoje trys akmenys. Ciusle-

na. Be galo meilus upelis

1524 v - i ģiurlena kr. rudas intahelis -
Apynis visur pilna.

1526 v - Apyniai, apyniai, tos lietuvis-
kos lijanos

1528 v - i puolu nendrynan zvejs ar
zvēnī tachelin

1529 v - i šo dš. kranto upelio nend-
ryno ģiurlena vienas ir kitas paversmīs

1530 v - zaliņoja viksvs trys palmīnē
kuohotos. Krantas aukstas, bet klampus, vos
pēsirepečkojn

1533 v - vēl paversmiai su palmīnē-
nīs zaliņ viksvs kuohotomis. Kažin ar
bepraeism pagal upel?

1537 v - klampynē pasibaigē. Tš kr. pa-
versmīs ikrinta be vāgos, vos ģiurlena.
Esm tves Piliakalniš vs. kalva su zvyr-
duobe.

1540 v - vēl prasdeda klampus nend-

rynas

1542 v - cīurlena, ī po hojy. Ar pereisim?

1543 v - vanduo zalsvai balsganas

1544 v - vēl ī po hojy cīurlena rudas

paversmīs

1545 v - tylicai ī cīurlena kr. intahēlīs

1546 v - īs dš. (dš. intahēlīs) ī cīurlena

paversmīs, rietuvēlēje zāhras vanduo

1548 v - īs dš. zemyn ī cīurlena pa-

versmīs, o vanduo upely vīs zāhras

1549 v - īs kr. ūteka paversmīnhas (zr.

1357 v)

1551 v - īseinu ī galerinio baltalhs-

nyno, upelis nendrētas, persohu ī kr. jō kran-

tg, nes dš. - džiunglēs, klampus nurudan

ves vīhs vinas.

1600 v - aš dar tebesn tres zdyrduo

1601 v - aš vēl paversmīnotoj klampy-

nēlēj, dš. intahēlīs atviliotas

1602 v - einu per senas senas zdyrduo-

bēles, šeršai trifāzē laidy linijā (zr. 13⁴² v).

16⁰⁴ v - ties Lehavecho ir Vanago vs.

16⁰⁶ v - iēdziņves kr. intahēlis (zr. 13²⁸ v)

16⁰⁷ v - 100-metis gluosnis (zr. 13²⁴ v)

16¹⁰ v - wīlīpn ant Avily - Antazaravē

vieskeliis

16²⁰ v - per I vānzdiņ, tiltā šeršai
upeli, lygiagrety vieskeliin

16²⁶ v - Petraucīshūy stoteliē

17⁰⁰ v - nannie.

Per 4 $\frac{1}{2}$ val. svaihsērojū 18 km : 9 km
per 1 $\frac{1}{2}$ val. vieskeliin iki Vanagy upelio bei
mus jō, ir litus 9 km per 3 val. paupe-
liais.

1975. XI. 10

117. Pīliakalnis, Šīšpōnīškēs, Karklīnis,
Kriovēlis, Dubūžis, Grīetiškēs

Audenēlis. Oras ramus, nešlapa, vakarē
novi dulkti. 8v-2°C, 82m; 10v-3°C; 12-20v-4°C.
Vanagu pāupelīn pves oves papildam $\bar{x}$. 28
ir $\bar{x}$. 10 ekspedīcijas.

Pratuntuopi 5 val. ir padarām per 2 val.
10 km nenaudīngo kelio (t.y. mējimas
Antazavēs kelio iki Pīliakalnio, klajonēs
16²³-16⁵⁷ v. ir grīzīmas Dusety kelio. Uz-
tat per 3 val. mēinu 10 km naudīngo ke-
lio nezinomomis vietomis.

13¹⁰ v - īs namy Antazavēs kryptimī
Matulis pavēzēpa iki Žukliškys kelinho.
Papasahopa, kad Šīšpōnīškēse tebegyvena
Samanaviēns ir Paidys.

13³³ v - īs sunkvērīmo īslipn prie
Žukliškys kelinho atsahos.

13³⁷ v - pasukn 2 kr kelinhu 2 Pīlia -

kalnā vs. Tai Nrlitova Ērzo sodyba. Pilia-
 kalnā kalva nuo Žubliškių keliuho pu-
 oēs mazāi pakili, bet ps nrtinis slaitas
 smunka žemyn per 50 m į vakar pra-
 eito Vanagy upelio griovg (zv. XI. 10,
 14¹⁰ v). Didinga gamta, milžiniškas
 sodas lyg ir su parku, nemazās bity-
 nas, daugybė trobesių, o gyventojų kiek-
 nē žinios nėra, nes nē vėno nepri-
 saukiau. Tuo pačiu, kalvos pakausio
 molyneje išmaltu, keliuho nuo vs zy-
 ginopu tiesiai į pietus.

Kr, nē daubos, stūkso Šišponiškių
 pilikalmis. Senovėje jis galėjo būti iš
 visų pusių apsuptas pelkių.

1348 v - į kr atsistatuoja nežymi keliū
 tē į Šišponiškių Skukausko (dabar tušėras)
 ir Ruskauskieneis vs. Bet einu tiesiai į
 Meilūnus (Antazavėis par.) trianguliacijos
 bokšteli. Dš - permatomas beržyniukas.

1354 v - kr. lieka triangulācijas bokštelis
ir du seni Meitūnu vs.

1355 v - keliņķas mulehia $\frac{1}{2}$ dī., o aš einu
kr. atšaha i tuos vs.

1357 v - praeinu haurai per vs

1402 v - keliņtē išbēga $\frac{1}{2}$ dī. (t.y. r. Zuh-
liškis uz 4 km). Kr. kalvntēj berzīnēis. Priē-
hy - giraičis quotai. Einu tarp ganyklos ap-
tvary. Toli priēhy Šisponišķis Shukausho ir
Raškaushienēs vs. Nusileidžiu i olini.

1408-18 v - šnekuosi m Raškaushiene

1419 v - mano kelias pasibaigia tarp ap-
tvary, dī. Vesalavos Gaidžis m Gaidyte vs,
akmens muziejus, paminklas, o kr. Šisponiš-
ķiy Raškaushienēs vs. Pro vs vs. praeinu ke-
liuku

1425 v - kalvos virsūje vaizdingu ke-
liuku mku aplink Šisponišķiy Shukausho
rodyba. Priē keliuko ošā eglē ir 4 pušys, ge-
dēdamos zivus, vs laimingos namu klestēji-

mo praecities. Su izkritusiu vidunyje lentelius
stogu stūksa milžiniška molinė kūtė su len-
tine daržine. Gyv. namas, 5 apvalių rąstų,
su štraudinio stogo lihučiai. Nuogi grebė-
tai sulūžę, susipykę ir neleidžia baigti
kristi pakrypusiam kaminiui.

O pusys gedulingai ošia, bet jų rau-
das gali išfruoti tik laironis su lieže-
laiciu. Gal dar Balsys su Juzeliūnu. O
Čurlioniui su Simoniu paprasčiausiai šir-
dys plyštų.

Kiek šitame viensėdyje svajota, myli-
ta ir kurta. Viskas baigia pūti, bus nuo-
čia nušluota ir suhūrenta. Tik viensėdžių
sugdyti 100-mečiai medžiai gal bus bran-
duoliai būsimiems apžalumyninimams. Bet
medžiai — tai ne žmonės. Jie tebus nebyliai
senovinės romantikos duobkas, ai. Osdami
jie neparasys milžiniško epo, kuris jų papė-
deje nugarmėjo ir nebūtų kartu su šia apva-

liks rasty pirkia. Skukauskai, jūms, epas liks
 nrašytas tik Drevo knygoze.

1406 v - pasiechiu Dusety vėšhelė, taip pat
 aptvars apsupty, ir pamhu kairėn, t. y. artyn
 namy.

1408 v - dš. dauboj daug ahmenys pa-
 knūmėj, būta sodybėlės. Ka gi, užuovėjoj gy-
 venta žmogaus. Gyveno ant pelhės kauburelio,
 kaip pempė

1435 v - nuo Skukausho vs. einu tolyn
 papiliakalnės Raugaičys vs kryptimi. Dš. sta-
 čiastaitė daubelė su pušy ir lapuočy quotu.
 Už daubelės (ar griovelės) paupy svyti Aré-
 liškių Lakarauskienės viensėdėlio šiferinis
 stogas.

1436 v - pamhu keliute deš. nien pas Rau-
 gaites. Kr. išlike didelės daržinės pamaty ak-
 menys. Raugaičys didžiulės trobos niūksu su
 šiaudininis stogy likučiais. Kiek jose vakarmo-
 ta, dainuota, ilgėtasi, melstasi. Belike pora obe-

ly. Šitas piktadagynas gal buvo ariamas ir
ravimas daržės

1443 v - prieinu upeli, brastelę, pasukū
↑ dš., prieš rove. Upelio galerijoje - gluos -
mai, alksniai, apyniai, nestoni juodalksniai

1445 v - upelis rraunus, vingiuotas, kra-
tai rausi, aukšti.

1447 v - tres viensėdilio pirstele permesta
per upeli, kartis, priglausta prie palinkusio ju-
alksnio, kad pereinant būtų ho isitventr.
Vanduo rruvena. Ramu ramu.

1450 v - mendrynas 2 paversminotg kal-
va lipa, 2 tg pacis, huroje ka tik maciau
puos quotg

1452 v - nuo eglis (ar puos) quoto is
paversmis isruvena kr. intakas. Krūmus pr-
lūzē, tikra vilky irštva.

1455 v - paversminotas, pelhetas slaitas
su nurudavusiu viksvynu. O eglucis kul-
tura dš. vis tesiasi.

14⁵⁸ v - pie Zaharauskienis vensēdžuho
 pīstelēs mūšiveja upeliuho vilkstē, apsupdama
 nelyginant saloje apynyns ant baltalksnis.
 Krok ēra būta poezijos vaikams, jauniems
 zvejukams.

15⁰⁰ v - avietynukas, dō palieha grio-
 velē m zemē eglis quotu. Einu lankele,
 o eglucis kultūra dō kalvos slaitē tebe-
 sitēra.

15⁰² v - lankele pasibaigra, o kalvos
 papēdē m eglucis kultūra eina paupeliu.
 Upelis, baltalksnis galerijojē, giliojē nau-
 rojē vagojē mkeliojasi vilkstēmis tik vien.

15⁰⁵ v - eglucis kultūra pasibaigra

15⁰⁷ v - Upelio vaga, 15 abreju pusis
 mspausa 50 m aukšcō slaitē, vāsispyrē-
 liskai mkeliojasi vilkstēmis. O eglucis
 kultūra tebesitēra. -- Upelio dugnas m-
 das (dēl netolimo gelezīngō saltinio).

15¹⁰ v - du jūdalksniai perritēshersai upe-

li, cīrulenanti; rīdu dugnu

1516 v - eglūņu kultūra paribaigta se-
nu pušy eile. Šlaitai baltalksnis apzēģ-
sardzys kelmas, o po juo paversmīai tvokso

1520 v - kr. intaks sudars milžiniškas
paversmis un rīdomis dugnu nosēdomis.
Jūs ēra rī šlaito verziari vos ne fontanu. Ši
intakas upeliņi pīdēda apie $\frac{3}{4}$ vandens.
Paraka... Tas rīdas nosēdas pačīu pīnī-
ju: molis ne molis, ochra ne ochra, gal
geleņres rīda.

1525 v - stacīn šlaitu (visy laikā kr.)
irīnosī toliāu pīrē rīroņ, izītverdamas
baltalksnīy rī sardzys. Stacī intēsē balt-
alksnēliāi paliesti lūzta rī rāknys.

1527 v - stambesmis senīāu kīrsty juod
alksnīy kelmai, tarp stacīy kīrīmuoty šlai-
ty ilgai be saulēs īsbuvē, zālīāi apkerpējs,
apsamanojē. Šīāip atrodo ēra nīekur zmo-
gans nevāikstīrojāma. Net traktorīy burzģī

mas ir čia girdėti tik kaip iš po žemių.

15³³ v - abu slaitai - tankus baltakulnynas. Upelis praplataja, raitosi. 15 km. į km ta sausa griovelė, gal pavasarinių vandenių išrausta

15³⁷ v - placiųse vagoje apsamanojusių akmenų eilė

15³⁸ v - po klijom žemi humusinga, samanota, molynė, lapais storai nuhlota. Viršuje slaito didelė graži pušis

15⁴¹ v - šersai upelis, guli juodakulnis, gal prieš 30 metų nupjautas

15⁴² v - riešontynas, vagoje 7 dideli akmenys, 2 juos iš kr. zliaūkia paversmis, šernų eksploatuojamas; per jį perėjau

15⁴⁵ v - apynynas, vagoje 6 dideli akmenys, o šersai upelis, guli išvirtes milžiniškas nusistiebes beržas

15⁴⁸ v - stirnos griaučiai, mangu -

tas kvarksi (jūs balsa neretai sumaisāu
m krankliņš)

1550 v - vēl trīs didziļi akmenys
ragoje ir smulki akmenukiņš pīpīlta

1553 v - vanduo nesraunus, retai kur
mekā. Apynīai rīkops; baltalksnis per
10 m aukšciņo

1555 v - mano (t.y. kr.) šlaitas mīze-
mēja, o dš. - krūmnotas, kokiņš 30 m aukš-
ciņo

1558 v - eimū kalvos papīde, dš dide-
li senas vs, o stācīame šlaite tebesitē-
na tankus baltalksmynas

1600 v - upelis vāga mīsiāurēja, at-
rdunū lankelēje

1602 v - hišis šersai helīg prabēga
Dš. šlaite tres Patoš, mēš Delionkos (?) vs -
plotas eglucīs kultūros.

1608 v - upelis vēl praplātēja, o jo ga-
lerija tanki

16⁰⁶v - lankeli pasibaigra, upelis dug-
nas akmenuotas, krūmuose pavarsmis, per
jū perlampoju

16⁰⁸v - iš krūmų į šeimū & nusienantų
nurdavusi viksvyns. Prieky miškas, dš.
šlaitas be krūmų, dš. paupiu eina ga-
nyklos aptvaro spygliuotos vėlos tvora

16¹¹v - iš dš. atena iš Patos, nės eže-
riuko apysausis intakas, su juo pasbai-
gia aptvaras

16¹³v - nurdavusiame viksvyne
prapuola upelis vaga. Tik krūmų gale-
nija. jū berodo. Suhu & panuovalų

16¹⁵v - dš. viršų kalvos litas vs su
simtamečiu klevu

16¹⁸v - upelis iš abiejų pusių šiva -
duojs nuo nurdavusių viksvynų bei asiūk-
lynų. Bet jo vanduo nesvarus, baltas

16²⁰v - šersai jū karčis lieptas. Pries
ahis sužiba karhlinis ežerelis apie 2 ha plotu.

16²²v - īī dā atcina kažkoks intahēls
 un krūmju galerija

16²³v - vēl karēns lieptas, pereinamā
 dā upelis krantā (ir pradēdu klājoti)

16²⁵v - intahēls nos varva, nūru-
 davusiame viksvyne jo galerija nutrūksta
 kur aš esu?

16³⁰v - sauso intahēlo dā. krantu ei-
 nu; mīšks, kuris yra Škugūš girnos kam-
 pas; krūmūsti upelis griovos slāitai (zr.
 X.28, 13⁰⁸ - 14³⁰v)

16³²v - Serny isārhota preva. O balt-
 alksnū galerija plati, ir jī visai ne in-
 tahēlio galerija, tik krūmū juosta

16³⁵v - randu gilnoze krantuose na-
 pū draunū intahēli. Prie velēklēis persō-
 ku jē ir dā. krantu seku pagal srovi.
 Targi mīško atsahau laikinai. Intahēlo
 vaga gilinta, tresinta, bet jau apaugusi stip-
 ria baltalksnū galerija.

16³⁹ v - nerykės kreptelis ir 2 karčiagalys

16⁴⁰ v - brastelė, ir upelis dingsta nuom-
darius, ašne vikrolyne

16⁴¹ v - atgal į miškas

16⁴⁴ v - vėl ta pati velėklėlė

16⁴⁶ v - baltalhsnyne, avietynne prieš
nuovę, dš. krantu, dideli ahmenys vagojė,
dugnas ahmenetas. Persohn per barsuko
olę krante ir eina į hr. kranto parūvėti-
eglės

16⁵⁰ v - 300-metė eglė su olota metro
diametro pasakne (ply x. 28, 14²⁰ v) Kopiu
auštyn tres eglė

16⁵² v - auštis humusingas nestā-
tus šlaitas, deja, retūrais nususus, aš
baltalhsniapalakieliais teapangis

16⁵⁴ v - viršuje šlaito ats. durim balt-
alhsnyne, bet yra eglė ir daug puikų pusų

16⁵⁵ v - šė aš ir Dusety vreskely! Pa-
nuksim žemyn į dš.

16⁵⁷ v - vieskelis pazīpdamas kaip
 pramoginėj karuselej ikops v Šarkiškes
 17⁰⁵ v - perėjus per Šarkiškes, pašalnėj
 tiltas nuardytas šersai upeliuog v Kriov-
 velio v Karhlinę. Upeliukas v džiuves, ir
 vieskelis eina sale bur. tilto per sausa
 brastelę. Dō. helio stovi Merkio prtelē.
 Pro pā tes, asi baltalhsuns galenija v Mer-
 kio (Karhlinio) ežerg.

17⁰⁷ v - apėisim Kriovelē, kol nesutemo

17⁰⁸ v - 15 vieskelis v suku v kr. moly-
 ninu heliuku, einančiu pret. nu Kriovelio
 ir jē supanē, v murdavuso viksvyno
 urantu

17¹¹ v - žlendu pro syzglnotos vcelos
 tvorg v arhliu aptvarg. Kriovelio van-
 dems plotas bus tohs = 50 m x 200 m. Šlar-
 tas paversminotas, apauges murdavu-
 som viksvom, einant čiurhši.

17¹⁵ v - ant gulsčiy beržiniy rasty vž-

kelta pirtelē, pamosta perversimui. Sūksim
per balotg nītnz ezere galg

1717 v - kur gi ty nūradavusis vīl-
nyms galas?

1719 v - Gi stai. Net ir sūntahis yra
m perkreiktonis kart, mis per pacīg
slāpums rudo rudo vandens

1720 v - tad pērcisim z tos rudos
balos - upelis dī. krants ir kopsim z
kalvos vīrōz m bērzymu ir ošiancīom
pūsīm

1722 v - kalvos papideje pērcisim šer-
sai gražy takz, vedantz z Vārniškis
vs. nītuose

1726 v - leidzīms zēmyn nuo kal-
vos gūbris

1728 v - slendū ī aptvaro pro tan-
kis spygliuoty vely tvorg

1731 v - kārtinim kreptelin šersai upe-
liņkz, tehantz ī Dubūzīs ezere. Kopim tie-

zai auktyn & kalvā su 4 juodalhsnais,
kol dar dzīvīma aplinka. Kalvos — mo-
lio, humus, nģa zēmē, bet dabar pus-
dykumīnē ganykla

17³⁵ v - dar pājējn & kr., & vaha-
ms, auktyn, & Dubužis ežens pusē. Du-
ežerai vienas prie kito: Dubužis ir Kri-
velis. Dubužis labai svans, apvalus,
nezolētas, nekrimmotas. Guli kaip blū-
das tarp auktīrausny kalvy

17⁴⁰⁻⁴³ v: Sntemo, sūku & dš, lipu
& vīrsy, & Grietiškis kaimelis, gal 100m
auktīro kalvoje (ōlaite).

Ēra gyvena Bahutrenē, Dainys ir Gvaz-
das. Uz sūku pas Gvazdg. Berninkas ir mer-
gytē kokių 12-13 mety, Avilys mokyklos mo-
kimas, manes nepažista ir nēs g matę. Tai
nieko sau, neblogas pasveikinimas man,
svenciančiam šioje parapijoje klebonavi-
mo metinę sukaktį.

1748 v - istoja Dusety-Avilis vreskelin.
Prieš Grietiškes stovi orientyrinė graži
eglė. Nuo Grietiškių iki Avilys - 4 km.

1750 v - dešimėn atsisažoja kelintė

1754 v - mūšys dilys tittas (plg

x. 28, 1308 v)

1804 v - kr. pakeleij guli 2 degaly sta-
tinės. $\frac{1}{2}$ dš. pakalnien nusisuka kelias

1830 v - namie.

1975. XI. 11

√ Parapijuse yra du Krėveliai, Knō-
viškis ir Knōvos. Tai tikrai sena seni sėliš-
ki vietovardžiai tokios pat reikšmės, kaip
Krėvas, krėvā (zr. Servėcijų tarmė, p130)
Gal būt, ~~tas vardas~~ ^{taip} yra praminę savo gy-
venvietes, norėdami pasipiktinoti senovinės
sostinės vardu.

118. Motiejus Bieliauskas

Larasy autobusu stotēļe prīēda prīe manes Irena Anšvīlāite, īs Latvīshīs km, īs pasakoja apīe Motiejus Bieliauskas, jo du mīnu Petrs īs Povīls, jo zīmog Elenā īs vāīnē Onyts Gr.:

„Ar zīmai, pupa? Kai buvai fas jī su švencīausīn, tai jo zīmona buvo paskarvojus zīmona saho: „kad tik greīcīau mīrtī, aī wīkuri, gaucīau”, o sūnus saho: „Dīsim pašangas, kad tēvokas nemīrtī”. Sūnus prīvēra pašaro, liepra tēvī nedīrbtī, o zīmona jī spaudzīa prīe darbo.

Kai tik klebonas īs Motiejaus īsējai, zīmona īsvarē jī artī. Tas sūīlo, sūstīpo, pērsalo, gavo plaucīnī wīdegīng īs teko īs vāzīnotī: Dusety logonīng. Wīdegīng īs gydē, pupa, bet dabar jīs sūīrgo nervāis.

O zmona namie mūsē pakravus, apsi-
rišē gedulinga skarūtē, mējo 2 ligoniņ, nu
vežē vpmi juoda kostiungs ir penhis su-
pūvusius hiausinius. Sesele ps neleido prie
ligonio tol, kol ji nepersiriso balta skarūtē

Priē savaitē atvāriavo Motiejans sūnu
su veršiu, papjantu avinu ir trim bačkoni
alaus. Namus rado vīrahintus, nes tēvas
buvo isvērtas 2 ligoniņ, o motina mie-
gojo Dusetoze pas svetimus.

^{Emanuela (Ilona, Emoyē) Elgna Štrumbiņāte -}
Latvišķise yra heturi gyventojai: Petras
Arminas, Mikaila ^{mezinis} Bieliaušienē, pravarde Vār-
nienē ir aš. Sūnu atvāriavus, visi jau mie-
gojo, tik aš vena tebebuva su ugmimi. Sū-
nus pasbeldīa pas mane ir klausīa: „Kur ma-
no tēvokas pašarvotas?“ „Jis gyvas, ligoninė-
je“ - sakau, o ps: „Gavau telegrama, kad mirs-

Sūnus buvo susijaudinęs: ir bala ir rau-
ta. Verši ir divi bačkas vēl, isiveržē, o trečīa is-
sprogo. Papjants avins paliko. Žmona ji nekupts nu

metē pie tvarto, tai mēsa nūmirdo, o sunys jē ēnē
drashyti. Gerai dar, kad nūmus be vainiky atva-
žiaro. Paklaus, au jē = „Kada grīs .5 ligoninēs
Matas?” o jē atkīrto: „Tu manēs neerzink
ir nehlaušinēk”.

Ji paryduoli, liežuvininkē. Pirmininkas
man davē ganyhlg arti namu, tai jē wēpyho,
isganē mano darzā, man ōaukē: „Arti ga-
niarā gavai, kad tu isdvestum!” trīs mē-
nesius lahtē pas pirmininku mane beskusdama.

Pas logoni, ir dahtaras, ir seseli buvo at-
varāarā. Žmona apsimynus, namu nežiūri.
Jau penkti metai, kaip vyrg marina, pupa.
Besarmatē, jai tik gero dirzō reikia.

Vakar atējo: Latvīskes Onytē Gr., sese-
nēs namie nerado, tai ušējo pas mane ir kal-
bejo: „Kad tik greičiau, kad tik greičiau jis
mirty, tai seseriai helias atsīdaryty. Jis ir po de-
guoniū buvo, ir be kelniū buvo, mirs, nebegy-
vens!” Ko gi jis negyvens, pupa! Tik juo-

kas. Dar gypas, sveikas mugis ir ligonines, da-
 po basiliu neužmusi. Omytė visą dieną, ši va-
 karo laukė, kad ji su karstu atves, ir nesulaukė

Imu knygas, ir Sadūny bibliotekos, ir
 3 km Sadūnuose yra Vencavų kultūris cent-
 ras, kontora, mokykla, priklauso Lūbliškio
 apylinkei.

Į Lūgeli; Mariūtką seniai ir ir toli yra
 atsigabenus. Jos pavardis nežinau. Kai pava-
 dui Maryte, tai atsikerta: „Aš Mariūtė, o
 ne Marytė!“ Pranyš Ragėnas neva sutvarkė
 jai stogą, mara tedišo, tik kallioti moka
 o dirbo mara. Net neatristus nendrių pė-
 dus ant stogo sudėliojo, — lyjant teka“.

1975. XI. 12

119. Micheikos viensēdis

Ona Sakavičienē - Vansavičūtē 1975 m. štai ka papasaļojo :

Avilij dvars iki 1917 m. ir Gontauto nuomavo Saulevičius. To pat dvars zemiej buvo ir Micheikos vs, kur moliniej grynėj gyvena maskolis Michejus ir dirbo 10 ha iki 1923 m.

Ta grynėja senuai jau isgrinuo. Po Michejans gal metus pagyveno ten Šablevičius. O po jo dvars zeme gavo Vansavičius, Sakavičius, Ulevičius, Skukauskas, Paulavičius, kaip pasimetis su žmona, zemes negavo.

Avilij bažnyčios didž. altorinje esąs buvęs Švč. Trejybės paveikslas, aliejus - drobė, vėme h 198 (120 + 78) x pl 123, su fundatorės dražiu „Jadwiga Kontowt Ofjar. 1873 r. maja 6d.“

120. Patošinė, Karklinis, Kriovelis
ir Dubūzis

Rami, puikiai saulėta diena, keliai
sausai. Gamtos grožybių išviliotas, apieinu
keturis artimiausius Šarkiškėms ežerėlius.
7-11 v - 0°C , 53 As; $11\frac{1}{2}$ - $14\frac{1}{2}$ v - 1°C ; 16 v - 0°C ; $17\frac{1}{2}$ v -
 -2°C ; $20\frac{1}{2}$ v - -4°C .

12^{28} v - iš namų Dusėtų kryptimi

12^{35} v - ties molužkla šersai gatvę kasa
vandentiekini griovį

12^{50-57} v - dš. už Škugelių Pranio Bagėno
vs - Škugų girios kampe yra šimtamečių ažu-
olų, išlakis drebulių ir beržų

13^{02} v - dš. ovalikelij ažuolų pasibaigia giria

13^{03} v. hr. zina ketinukas 1 buv. Kuzmiš-
kio Vykt. Lezařsko (ar Jezuřskio, anksčiau Petro
Gaidžio) vs rodo su klojimu, o dš. guli 2
statinės degalų. Pakelinė - knūmai

13¹⁰ v - gražus keliņķas 1 dš

13¹¹ v - mēdubēs dīļi tīltas. Krimai bargas

13¹⁶ v - dš. visā laikā tēriasi Šķuņģu gi-
nos bērznas ir drauge galenija to upelīo
nos mēdubēs dīļi tīlti iki Karhlīnio ir
Patošņes tarpežerīnio baloto vīksvyno

13¹⁷ v - kr. keliņķas 1/2 Grietoškes m egle
priekšā kaimeli

13¹⁹ v - kr. svīti kampas Dubīzē ežerā

13²⁰ v - kr. laukojē svīta miniatiū-
nis Karhlīnio ežerīņķas gal 0,25 ha, o sāl-
jo tarp deryneto eglis - Šārkīšķis vs. m
zaislīšķai sbrastylā krīva trobesēlis m sv-
tīnērais siferiņ stogelīais

13²⁴ v - vēl 15 dš. priarteja pre vieske-
lio Šķuņģu giria

13²⁵ v - molētū, ismaltū, bet sausu vīeš
keliņķaidrīnosī žemyn 1/2 Šārkīšķes. Priē vīeš
keliņķo sīa senos pusys, tolēl, an 2 eglis. Paējē-
ju 1 dš per eglīcīņ kultūrg, baltalhsynnu pri-

einu pie 300-metis eglis m olota 1 m diametra
pāsākne paupelī, tres barsuks ola. O apacīve
vandos taip meitai sneha: upeliukas līnks-
mas saulētā dreng

1333 v - atgal 2 vieskelis

1337 v - esu slēnysē kr. aukstybēje atsi-
dunia Grietiskis m egle. O prieky čā pat Šarkstēis

1340 v - tres aptvaro spraga kr, pasukn 15
vieskelis 2 dš, 2 pēvos kelintz (plg. X. 28, 1543)
ix einu slācīai 2 ūraurē.

1343 v - pēsohm šersai istiesintz upelz
(plg X. 28, 1540 v)

1345 v - tahelin 2 rylus per eglucis v kultū-
ra Patošnēs Lelionhienēs vs knyptimi

1346 v - kr. mžiba Patošnēs ezeriukas
Apeisim jz pēs laikrodzīo rodyklē

1348 v - einu kelinuku, aukstoje zolēje
šimynusiu, lyg ix ratais pravažīnetu, rylīnīu
pažlingusio nurudavusio vīsvyno pahrastīu

1350 v - dš. šlaite sena pušelinz kultūra

prisišķiejuši prie Berzyna. Tā uz jos kampo īslēda Patosmēis Zelionkienes pūteļi ir vs.

1356 v - ītai aš Srauriniame ežerīnho krante prie rentinēto paversmīo. Per athelmas kartis īslīpu ī aptvaro (ply x. 28, 1527 v)

1400 v - einu takeliu ī pietrycīus, dēsinuojū īstehano, patiesnto viksove pašenduro upelīo krantu, o jo kr. krantu eina spygliuoty vielū tvora. Šitas upelīo tai kr. intahas ī hitg vandeningesnī, upelī su battalhsnīy galerija, ^{nu} atīchanti; ī Šisponīskes. Šis intahelīs klaidus ir eīnant nuo Šisponīskīy sunhīai pastebmas

1405 v - santahoje spygl. vielū tvoroje perlīpu per atheliamy karčīy vartus, pašraiglioty karčīy lieptelīu bandau pereit ī dš. upelīo krantā (īmu klajoti)

1408 v - paversmīs wstojā helīg, grīstū vīl ī upelīo kr. krantā, īslēdu tarp aukštīy kalvy. Dvi lygiagreteis vageleis painiojasi.

1412 v - uz pavarsmis permesta kartelē

1413 v - milziniskas pavarsmis vēstojā
beliģ. Atgal!

1414 v - kalvos papēde dš. krantu

1417 v - islendu rō spzgl. vīdly aptvaro
bertēs, pēsohu per upeli, atrodurū jo kr.
krante, o man rō dš aukštai kalvoje tupi
pilhas Patosinēs Lelionkienēs vs. su gabalu
eglučis kultūros kalvos ūlaite (zr. XI.11, 16⁰²)

1422 v - einu pnes orozē kr. krantu,
klamprame alhsyninly vos nemusmenqu
(ply XI.11, 16⁰⁶ v. Net pnceina wzkartē
1/2 kalva tres vs. su 100-mešu klevu ir
dviem eglutēm, 1/2 tē vs. hišis nudulha
(ply XI.11, 16¹⁵ v)

1426 v - pro srenaujamas nurdavirus,
vishwynus (ply XI.11, 16¹⁸ v)

1432 v - einu aplink Karhlinis ezeru-
ka vakarinu krantu pnes laikr. vedyhē

1435 v - dš. Lūgelis Masiūtēs vrensēdzu-

kas tarp divieju egliu

14³⁶ v - mhu į pretus, palikdamas Šar-
kiskes laivėje

14⁴⁰ v - šersai hemsuotg slapstg nu-
mdavun; viksvyng pro Merkio portelę

14⁴² v - upelio, atitekančio, š kriovė-
lio kr. krante įrengtas protres paversmis
su rentiniu

14⁴⁴ v - kriovelio pietiniu krantu

14⁴⁶ v - įlendu pro vėlas į aptvang
šarkiškių juozas Gaidys vedasi pro valę,
arhly ir painformuoja. Kriovelis esąs 1,5
ha plotu, Dubiūzis - 2 ha, Karšlinis -
1 ha (o ne 0,25 ha), Patošinė - 0,8 ha, Je-
gasai - 5 ha, Jūodasai - 4 ha, Ahulionas
abu po 1 ha, vėnas nuo hito atskirti
per 100 m. Ten pamistėj yra labai gra-
zi stati kalva. Per japonšką vėing ha-
rinomenė vežė nuo kalvos pmingus, arh-
liu nesulaihė, ir pmingai pashendo Ahu.

ionij ezercij.

14⁵⁵ v - elnu paežere pretiniu panuova-
lin. Tebestovi ant kerziniu rasty pirteli

14⁵⁸ v - 15 aptvaro, slendū ir heliukų,
nes kr. intahas atčiurlena, ir nurudavū-
siame viksvyne prapuola ir paverceta jė
klampyne.

15⁰⁰ v - viksvyne stovi dvi blindės
su nemukitusiais kačiukais. Panašios
blindės matyti ir 15 Šugelių Pr. Rageno
vs. Tohos blindės, apšventos saulės, atro-
do kaip žydinčios obelys

15⁰⁸ v - Varniškių vs. Kr. intahas sker-
sai heliukų čiurlena ir kriovelis (tikra-
na 15 Ilgojo ežero).

15¹⁰ v - už didžiulio apynaujo, su
genu lentelių stogu, klojimo sužvilga
Ilgasai ežeras. Jį jė neinu, bet susivi-
liojū sausu jo dš. intahu su galerija
ir grįžtu atgal kr. krantu.

15¹² v - intakas virsta giliu kanjonu (griova), priēelusiu baltakšniu, ir jame randasi stovinēro vandens. Kišus iēēka.

15¹⁴ v - pieinu nēvakaryēēg vīētg, pamatau 4 juodakšnius (plg XI. 11, 17³¹) pērohu per upeli, ir jo kr. krantu pieinu Dubuēro ēēerg.

15¹⁶ v - apieinu pērs laikr. rodyhles aplink Dubuēzi, su pētele ir valtimē ant kranto ir pieinu placēg vandens rankovē, atitehanēg iē Kriovelio. Bet veikianēro iēstaho iē Dubuēro nēra, nei ē Iēgaji, jē iēdriēves (zr. 15¹⁰ v). O gal ta rankovē yra Dubuēro iēstahas ē Kriovelē?

15³⁰ v - einu Kriovelio ērauniniu krantu, kr. palikdamas Šarhiēij J. Gardiēro vs. Iēstaju ē Šarhiēij - Aviliē ke-lig.

15³⁶ v - tres Griētiēij kaimelin

16⁰⁰ v - tres 2 statinim degaly

16³² v - namie.

Per 4 val. nuvairšrojan 16 km, daug
grožybiu pamaciau ir pailsėjau.

1975. XI. 13

121. Ilgasai, Juodasai, Akulioniai,
Juodkūnistis, Glušokas, Ešas

Puikiai saulėta diena. Bet iš ryto apšerkš-
nijusi žolė užpavėrintose vietose išlieka iki va-
karo. $7\frac{1}{2}v - -6^{\circ}C$, $8\varepsilon 3ms$; $10\frac{1}{2}v - -4^{\circ}C$; $12\frac{1}{2}v - -2^{\circ}C$;
 $17v - -3^{\circ}C$; $19v - -4^{\circ}C$. Pravaikščiojau $4\frac{1}{2}$ val. ir su-
kariu 16 km. Be to, 4 km per 14 min. Ul. Sku-
kauskas sunkvežimiu nuveža iki Kalvelių,
o Kalvelius iš Avilių-Dusetų viेशkelio jis pasuka
už 2 degalų statinių. Tai vena spūdingiau-
sio eškursijs po parapijs.

$13^{00}v$ - iš namų Dusetų kryptimi

$13^{14}v$ - už Kalvelių, išlipu iš sunkvežimio.
Keliukas sahojasi: kr o lažvilius nuvažiuo-
ja oferis, o dš as einu

$13^{16}v$ - dš žyrduobelė prie kelio. Žygino-
ju keliute o pietus

$13^{22}v$ - per Kalvelių Katerinos Šapkinienės vs:

kr kļojimas, dš nāmas, o tolēliāu dš pīrtelē

13²³ v - kr ir prieky ant kalvy mīskeliai,
o dš tarp puņš pīrtelē

13²⁴ v - kr prie helelio mīskas

13²⁵ v - dš uē dīroos — puņš quotas, ber.
zīnēlis, baltalksmynas

13²⁶ v - kr vs, molinē kūtē su raudono
shardos stogu, 3 ūnys uēpuola

13²⁷ v - dš olēny ūlmys su cementinīn
rentinīn

13²⁸ v - dš vs prie šimtāmetēs eglēs ir
2 pusēs, puņš sukabintī grēblis ir dalgē, vs
uēpahaly — zodelis

13²⁹ v - zēmai, tiesiai pro krūmus sryti
jūodasai ežeras (bet jo dabar dar nelankysin)
Suhu pahalnēn ē dš. Prieky tarp baltalks-
nis pūkuojasi pusys, o uē jis tolumoje ho-
rizontā dengia mīskuota kalva. Vaizdas
nuostabūs.

13³² v - pirmyn pahalnēn ē vaharus.

13³³v - heliuku nusleidžim $\dot{\imath}$ krūmus,
 nuo to vs su dalge atsidurim 30 m žemiau, o
 iki vandens lieka irgi 40 m žemyn

13³⁵v - dš didelis skrynios pavidalo
 akmuo. juodasai ežeras lieka užpakaly.

13³⁷v - dš išsiriikiavusios 5 pusys ir ak-
 muo už jų. Kr žemiau - taip pat didelis
 akmuo. Riešutynas - be vieno galo, žemai-
 tiškai taniant, o aulitaitiškai - be pabaigos

13⁴⁰v - em griovos dugne, prieky - anā-
 mas šlaitas, ir jame mano heliukas, šartas

13⁴¹v - sukšim kr $\dot{\imath}$ pietus pannovaliu,
 o dš liks krūmai nurudavus, amė viksvyne.

13⁴⁴v - guli puntukas „95-x“ su daugeliu
 dideliu akmeny, iš dirvos suristas.

13⁵⁰v - einu $\dot{\imath}$ pietus pannovaliu, o kr
 berželiai, viksvynas, džiunglės. Prieky - sto-
 gas karžokio vs, o dš „pilialalnis“ - pailga
 kalvelė, apaugusi beržynu, pušimis

13⁵²v - užlipu ant to pilialalnio, - va-

jē, gi dešmēj (vakarose) betvošs Jēgasai
(arba Vārnišķis) ezers. Jo rytināme galē stā-
vī pūtelē m lentiniu stogu, pūklausanti šī-
tam „kažkohiam” vs. Eisin aplink jē pries
laidrodziio vodyhē, rytiniu krantu

1357 v - vanduo zalsvas, glankelēse m
ledeliu, krantai sausi ovarūs, vanduo dau-
boje tarp aulstū šlaitū. Vakarinis aulstas
šlaitas tanhū mīsheliu apzēles

1400 v - pirmyn rytiniu šlaitu per rie-
šutynā

1402 v - po riešutyno seka baltalks -
nynas

1404 v - dš pannovaly akmuo. Šlaitas
be zolēs, karvis nutryptas. Visur gražiausi
atabradai. Meiliai banguoja vanduo ir
traukte traukha maudytis

1406 v - išeinu 15 krūmū, ezeriuko šīau-
rinis galas, smaigalys - be krūmū. Ten stov
Vārnišķis Paulis Adminaitis vs tarp pen-

tas haig reikrant tramplinas 15 placis stors
gzuolinis lentis

1427 v - 15 lendu 15 aptvaro per spygliuoty
viedy tvorg

1428 v - eim vakarinu krantu zvejs ta-
keliu arti vandens. Šiame aukštame slaitė-
tanhus senas baltakusnynas, prieinantis lig
pat vandens. Čia nesiekia joks vėjelis. Vėjo or-
mas atrodo tolimas. Tik šlama po kojomis
lapai. Meiliai tyliai riba ežero vanduo. Žm-
gy, gaivina girios glūduma, nesudrumas -
čiama vienatvė.

1434 v - prie vandens stovi eilė jaunų
juodalksnių, aukščiau slaitė svyti beržai.

1438 v - šernų priknaisiotas krantas, slai-
tas svžemija

1440 v - ilgasai ežeras pasibaigia

1441 v - aš vėl tres vs ir jo pirtelė. Per
upelį brastelė ratais varžineta, karčis liepte-
lis, bet vaga sausa

- 1443 v - pirmyn į priekus klampna lankelė.
 b po lojys 1550-ies kiškis nudumia priekin
- 1447 v - upelio vaga suplokštėja, visai išnykta, viršta klampin lagestynnu be vandens
- 1450 v - lagestynas lipa į slaitą, matyt, paversminotą
- 1451 v - vėl atsiduriu sename baltalks-nyne tarp aukštų slaitų
- 1452 v - plokščias lagestingas vaga suspaudžia iš abiejų pusių statūs slaitai, ir atsiranda ahmeninga saura upelio vaga
- 1455 v - saulės nebematyti, tik rytinio slaito viršuje žilva apšvesti beržai
- 1456 v - vagoje, ant didelio ahmens, sausmedis auga!
- 1457 v - šersai vaga prigriuvę supuvusių juodalksnių
- 1459 v - gal pasinto, kiek čia guli pripuvusių ir apsamanojusių medžių
- 1500 v - kalvos nuo vagos tolsta ir žė-

mēja. Šermis priekšista

15⁰¹v - savame (t.y. vakarināme) ūlaite
priekšu sviesis proskynēle, v saulē pazmato

15⁰⁵v - per ažiurinu baltalhsnis juosta
prieky susvinta juodasai ežeras, mano pama
lytas 13²⁹v nuo Mažvils El. Janskaitės vs
"m dalge".

15⁰⁷v - atsiranda berzy. juodgji ežero
rupa proskynēle, o ūlaity virsnyje ošis zem
pusy juosta.

15⁰⁸v - upeliukas pie ežero ūlapas, nu
skendes viksvyne. Ežeras beveik apskritas,
200 m x 300 m, gal 2 ha ploto. Jo priecōngame,
t.y. pietniamē gale, neaukstoje kalvoje, pui-
luojasi vs. Eisin ežero vakarinu krantu,
pradijys nuo jo ūraunio galo.

15¹³v - eimū vil v sēns baltalhsmyns
zvejys taku

15¹⁵v - ūtai aš tres pretiniu ežero galu
Arietynas, nurudavys viksvynas, nendrynas. Va

geleš joksos pelkūje nelauk

15¹⁸ v - eimū lohau vakarine griovos pašlaite

15²⁰ v - griova virsta erdva lanka, ja zina vageli be galerijos. Rytinio šlaito viršuje baigrasi pušys puosta, o vakariniam (mano) šlaite auga tankus baltalispūgnas

15²¹ v - šit priesahy, be krūmų, lėkštuoze krantuose sužimba hažkols ežeriūkstis gal 0,5 ha ploto. Is rytų kranta 2 jz stati-
stati-kalva „Kiaušinio kalnas“ su 2 pušim ir akmenim. O is manojo, vakarinio, kranto nurudavusio viksvyno puosta nelidžia prie ežeriūkstio prieiti. Pamanaan, kad tar vėnas Akulionis stoblas ir klausin save: „O kur gi litas?“ Bet vėliau sužinan, kad Akulionis ežeriukai slepiasi už Kiaušinio kalno

15²⁵ v - pirmyn per lanką vakarine griovos pašlaite

15²⁸ v - ir mans aulīstame slāite mīškas
pasībaiņa, līpsim jo vīrūnēn pasidainyt

15³⁰ v - kalvele „Kiausīnīo kalnas” palika
zēmai po hojom, o abi pusys nūcēmējs, tausi
agrastis helmai

15³² v - nuo slāito vīrāus pietuose, nū
2 vs (vrenas pūps zābras Indrasīans vs) atsīve-
nīa juodkūnīshio ezēras 14 ha, 200 m x 800 m.
Abu vs po hojom. Tai ēra gražīausi vaizdai.
Auhōōran nebelīpsim, nes ōitose auhōōse ly-
gumose pasīti nūgīai. Rytīs gīovos slāi-
tas - tankus bērznas ir pūšynas.

15³⁶ v - pirmyn 2 pietus! Tō hairēs, īs abi
jū vs tarpo hyla helias, jūo līpn ī dī auhōōty

15⁴⁰ v - tarp manes ir ezēro slāitas ap-
auges bērzāis, pūšmīs, baltalhsūrais. Keliuha
vīšun slāito īslīpes nūsīraitō 2 hažkōhīs
vs vakarose. O aī eim vīšun slāito pa-
nuovalīn īrlgāi ezēro 2 pietus

15⁴⁵ v - ōīaurīnīame (mīlžīno) ezēro galē st

vi pūtelē, lyg cūkrais pūtelē, mažūtē. Ģemys
sens bērzs kalena

15⁵⁰ v - gūli nētralauzīs nr ōraip medzīrai
nupurē, apsamanojē. Leidzīuosi zēmyn īs mō
ko minkstū, storai lapais nuhtū, humu-
ringu krīausiū. Pomīshio krīmai nupurē,
ndzīuē; kai jū iztverin, īs pašakms tūz-
ta ir palieha rānhojē, tarsi vaišcīvīcīau
uzburtoj saly.

15⁵³ v - nusileidus ī lankā, dingsta eze-
ro didybē: jū nūstrauhīa, susiaurēja

15⁵⁴ v - pēcinu sķersai īsdzīuusi ī m-
tahēlī.

15⁵⁵ v - pēcinu heliā, atēinanti, īs In-
drašraus vs. Mano vakarīnis šlāitas svans.
Eisin helin aukštyn ī pietimē ezero galā.
Anoj, rytinēj. ezero pusēj - tankus bērznas
pusynas

16⁰¹ v - susilygīnu nr pabranteis medzīy
vīstūnēnis. Nnostabi juodkūnīshio ezero gro-

žybē,

16⁰² v - ir dar hopsis aukstīšan

16⁰⁵ v - štai mane heliukas atvedē v
virsūnē kalvos, vadinamos juodasis kalnas.
Tā pietnīs ežens galā, pro zens eglē ir bērsis
ziurni rīlgai ežerg. Paežeris medī, ai man
po hojom. Uzpakaly stovi pamesta premeny
lūdelē. Tolīn ir pietus baltuāja Kriovs fer-
ma m vandentrehio bohītu.

16⁰⁷ v - na, žemyn nuo kalvos!

16⁰⁸ v - dš ir pietus atsiverā Vencavo
ežeras. Nos jis guls žemai, bet kaikodēl m-
zīdars iluzojā, kad jo vandus iškilus, tar-
si stovety tarp tauris brauny. Pnesais Vencav
vs žiba mažūtis Glušoško ežerīnkēlis

16¹⁰ v - dar pre pat fermos žiba apva-
lus Eišo ežerīnkas (zr 1975. X. 11, 14⁵⁵ v)

16¹² v Žemyn is šitos nežemīškos gro-
žybēs kalvos! Izleidžim ir vahary-nyty kroyp-
tres vieshelj, einu ir Kriovs fermos. Baltā-

me mūriname dvare gyvena didi Petras Prakas,
Kalvelių St. Bahučio gminė.

16¹⁴ v - dš buvus. vs sodybos pamatų ak-
menys. Argi nekenhė jam šersvėjis srame
griovos dugne, tarp didelės ežerų? Fermos ne-
bematyti.

16¹⁵ v - aš vėl kalvelėj, kr kelius e-
na; vs, fermos vėl matau, ps ežeruko plo-
tas bus 1,5 ha.

16¹⁷ v - pereinu šersai Eiso intakėly,
kelio užtventę, ir kr sausę.

16²² v - pro kniovy dvarg, pro akmeninę
daržinę

16²⁴ v - einu ne kr kelio ats. sahojimu,
(zr. 1975. X. 11, 14⁵⁵ v), bet desiniuoja, nuo ku-
rio Eiso ežerūkščio nematyti.

16²⁸ v - dš prie kelio kalvelėj Narhyčės
Medinienės vs. Priešy gražiai banguoja kal-
velės, mūsų quotai

16³⁰ v - kr ilga ilga parilga gredybla; dš

slēsnas bērznas, plati ahmens šūsnis. Prieky
priešm gražy pusynēz kalveleje

16³⁴ v - pusynēlio kalva helia kr, o nē por
tolian - vs

16³⁶ v - kr naujai lentom apmūstas An-
tanavīciāus vs su sodu, bitynu; cementin
šulnio rentemp prie helio, toliāu kr gražus
kadagys

16³⁸ v - kr Prathelio vs toliāu apmū-
tom orenom, berzēliis ir pušy fone; dē pel-
lieti kņimai

16⁴² v - prieky ^{grāvis} Narhyēns diuceis Rama-
nauskēnēs vs; dē ēra pat zemai - ^{Josef Strazdienis} pilnas vs

16⁵⁰ v - Dar nepraipus R-nēs hiemo, prie-
sais nē slēnio atsiverā dar nuostabēnis kal-
nas su graivai apzalumynintu Miliuncy kr.
Malakauskis vs. Pilsahalnis viršūneje, pušy
quote ir nē eglis alējos prigludē prie zēnēs
trobesēlai. Pilsahalnis slaitai - ariāni, tik
jo pietrēj papēdēj tirstas pušy quotas. Ach, ne.

hainojama, nemperkama grožybe, sukurta per
lgus laikus gamtos, ir lietuvis širdies.

16⁵³ v - Štai aš raisto dugne, ir pabr
kalnų apsuksiu is hairio (širaunio) sono.
Užkopiu. Kr tebeguli akmenų eilės, buvū
sų trobesių pamatai. Atsigręžus į slėnį,
berzynėlrai po hojom.

17⁰⁰ v - kr dar aukštesni už pabrakalnų
kalvelė su trianguliacijos bokšteliu. Avilrai
nuo jos - kaip ant delno. Ds pakalnėj - pilkas
Antavilns Pankrato Vādisiiaus vs su sodu. Ap
link - kalvos, slėnrai, berzynėlrai.

17⁰³ v - istoju (išuku) į Avilry - Ven-
cavy vrestelė.

17⁰⁵ v - ds už lazdynų eilės Mlrunes
Rimo Č. žausko klojimas, parkas, sodyba

17¹⁰ v - Grumbiny vs kr. Eug. Malahaus
ko vs; ds Julaus Malahausko vs daržinė, so-
das, bitynas, eglė

17¹⁵ v - kr heliukas į Stainotrys jasins-

ho vs

1722 v - tiltelis šersai apdžiūvusų upel
 ko, tchantų, ir kr kazkur

1725 v - ferma

1737 v - namie

1975. XI. 14

122. Rameikis ezers — pelnē

Pūķiņai saulēta, be debesu droņa. Sausa, ne
 salta. 7-9 $\frac{1}{2}$ v. — 6°C, S E V P S; 10v. — 5°C; 12v. — 3°C;
 13-16v. — 1°C. Per 2 val. sūharin 10 km, apīnu
 Rameikis ezers — pelnē.

12v. — 15 namu lūkūliņi veshelin

12 $\frac{45}{5}$ v. — dš zemas krūžins be krūžmos. Tiltelīs
 per 5v. jons upeliņš, tehanti; 2 haire, 2 Avīli. Eim
 pmes moug kairinuju krantu 2 pretus. Upeliņas
 aišķai kartinis, 15 magistralinis griovis kiles, la-
 bai tiesus, teha baltakšnu galerijū, lēhstuoze
 krantuose, lankelijs, tarp dirvy. Vandus po ledelin.

12 $\frac{50}{5}$ v. — dš krante mīskelis

12 $\frac{51}{5}$ v. — ir kr krante kņimai

12 $\frac{54}{5}$ v. — dš krante kalvoj, matomoj net 15 Avi-
 liņ, — Lavōniskis Paurienis vs, egle, bitynas, pūtelē

12 $\frac{55}{5}$ v. — Tiltas. Upelis sūhari 2 vaharus, tiesus,
 beveik sausas, su klampin dugnu. Eim kr krant-

tu pamovalim, zvejs takelin

13⁰⁰ v - mūdavs vīksynas, buvusi bala.
Parsimetu ī dō krantg. Pasirodo, kad upelis prasde
da dar ne šitoj baloj

13⁰² v - cinn šito kartinis upelis dō kran
tu, per beržynēli

13⁰⁵ v - beržynēlis, juodalhsmyēlis, negans
mas, nevaihrēvjamas, pagaliais wēlūzēs

13⁰⁶ v - geras beržyns karēis lieptas ir is
šakns sumesta brastelē pervažinoti ratais. Šau
reje wē lankis zāliņoja Avilij puoyniukas

13⁰⁹ v - per bruzgynus, per avietynus
brendu toliau

13¹¹ v - vēl apsamanojusis karēis liepta
ir sudubgs apsamanojusis kartelīs tiltelīs,
gulintis ant sauss dugns

13¹⁴ v - dō krante senas juodalhsmynas
kemsnoze, su šahnimis aihstēje

13¹⁶ v - pērkolas tarp durēis karēis būcē

13¹⁸ v - karēis lieptas ir apsamanojusis k

Ērī mēdubēs tēlās. Vagojē prasēdēda vandus pō le-
deliū. Priēimū bairis nendryng, tihra vilkatups.
Suhsim jē rytis pretis vahary pahrascēim. Jo vādu-
ry esgā bebaigis nēaugti ēzeriukas. Is īrau-
rēs pusēs esgā galima beveik visai pōēiti prie
vandens.

13²² v - brenđu nurudavurim viksvynū,
o kr pretis ovne - berzinas

13²⁴ v - papartynas, kemsynas, pō kojoniis
storas kimininiy samans (kažhokius Sphag-
num) sluhsnis. Grūdēlis brāška, apaciņj dur-
pynas gurgulinoja. Seniau ēra lūdavs daug
spalgens, o dabar belikusos tik pavienis

13²⁵ v - kr zvilgančiame ledely - ajans ir
svendriy tankyne. Čia jau tihra bedugne pelki.

13²⁸ v - 15 pretis pusēs, 15 baloto baltalks-
nyns ateina senas kastinis intakas. Jame per
plons purvo grūdēlis, kairē koja glūzta ir īki
kelius īmaomaliņoja

13³² v - kastinis upelis mane atvedys ī ba-

los šauris nty kampo, dabar mane sveda is
balos pretu vahary kampo. Targi einu i va-
kams jo ds krantu. Prasideda seni berzai,
ston juodalhsurai, tihras miskas. Upelio va-
gos krantas ishyka iki 4 m.

13³⁵ v - triju berzy pasaknise zveriu
labirintai

13³⁶ v - šaurėje už pruvų svecia Avi-
kai. Vaga vel sekli. Seni berzai, juodalhsurai

13⁴⁰ v - bruzgynai, dilgynynai

13⁴¹ v - prastas karciu lieptelis, seniai
naudota saky priversta brastete, bet keliu-
kas nuo jos sauna i šaurę tresus

13⁴⁵ v - as vel ant kalvelės, geras karciu
lieptas ir takas ateina is O. Grumbinaitis vs
kartu su isdziuvusiu ds intaku. Vrensedyje
kalakutes kiuchsi, muskamba ant baslio mau-
namas pieno bidonelis. Pries kelety dreny O. G
sunę vilhas apdraski drenos metu.

13⁴⁷ v - pasuktu tuo taku i šaurę

1352 v - nebe toli Aviliai, Pasukū 2 rytnus
šrauninū pelkēs krāstu

1355 v - priecinu prakastu, ir aptrauktu, le-
deliņu duobeļz

1358 v - brendu karvīz, tahelīais per nu-
mdāvus, ir višvas, bērziņus, paknīme

1402 v - molykla, ir visa bažnyčā aikš-
tēj, o kity Avilys, trobesny - nē kvaps

1405 v - īš višvas, paukstelis, susinēstas
līzdas, bērziļz, zmozgaus galvos, aukštumoje

1408 v - per karklus, ir bērziņus, pabrēn-
du tresy, gražny helinkz, šraunēs - pety, kroyz-
tres (bene 1341 v pračtasis?). Eisin 2 šraunē,
namo

1409 v - einu šersai, sausz, kažokio, upē-
linko vagg. Mane su kirvīn, priveja ēra mal-
kaus, Vavilavičūs.

1418 v - matyti vs: J. Ragēno, Razmana-
vičūs, Grikiniotēs, o preciau, šepiari, wē nuš-
ko, Paurienis vs. Pračiname trīs ilgus, tven-

kinius, atsiradusius po išimtų duopų, proze esą žuv
 1420 v. - su Vavilavičium išskiriam. Ei-
 nu tressai, užkopiu ant kalvos. Avilų sena-
 nustis, šyla kaip ant delno. Dė pusę quotas
 tarp duopų, jis yra stadais ir pretus nuo spito-
 lei, ir iš tolo paimena kapinaites

1422 v. - taktu pirmyn

1424 v. - šersai pelkėtus kiemus

1425 v. - per buvusią zvirduolę, paverstą
 ūkišlynu

1427 v. - taktis veda per kiemus ir gat-
 vę, ir atraminį stulpą Nr 300-9.

1430 v. - namie

1975.XI.17

123. Kiaušinio kalnas, Ahulioru ezerēļi

Miela zīremužē. Sniega nedaudz, nesalta, mīkiai saulēta, negausiai Ci debesnōta, tīk nuo popietis prapnola saulē, dangs uzklojus pilkiem St debesms. 7-10v. - -12°C , 0 ps; 10v. - -10°C ; 12v. - -6°C , 53 ps; 15-18v. - -3°C .

Samtoje prabūnu 5 valandas, suharin 18 km, aplanku Kiaušinio kalns r Ahulioru eze-
rēļus. Tai vrenas gražiauny mano naminio
turizmo maršrutu.

12³⁰v - 15 namu Dusety kroytimi

13⁰³v - kr keliuhas r kļojims m sodu, o
dš degaly statinēs nebēra

13⁰⁷v - 15 veshelio pasuhu kr r Kalvelius.
Visai netoli Grētiskēs. Per tiltelz, tarp balu

13¹⁰v - dš Kalveliu Jz. Gaidzīs vs, o r kr -
keliūtē

13¹¹v - dš Kalveliu Jz. Pechūros vs; kr - 2 fer.

mos: medīnē ir mūrīnē

13¹² v - kr hebras p Mažvilis. 5 s.aurēs
p pietus eina 3 laidy līnija. ^{13¹³ v} kr
Kāvelis Ul. Ba-
luzio vs; ds. zdyrdnobe

13²⁰ v - ds benutēs Katerinos Šaphinienēs

13²¹ v - kr pakeļēj ūlnys be rentinio

13²³ v - kr berzyne ahmens knīva, buw
sodyvietē, o wē berzyno p rytus - Mažvilis
Lincis Blataravičienēs vs

13²⁵ v - El. Jasinshaitēs tms sunys wīpna
la. Ds pakeļēj ūlnys su rentiniu

13²⁶ v - ds Mažvilis El. Jasinshaitēs vs
su dalge pušyje

13²⁸ v - priehy per knīmus sublizga juo-
dasai ežeras. 5 heliuko wukur p rytus panuo-
valiu.

13³² v - kr 2 vs (vrenas wē berzyno, zr.
13²³ v, o hitas cīa pat). Ds - ežem gīvoos
baltalhsynas. Shersai 3 laidy līnija perem.

13³⁵ v - kr priehy toli - gelt. vs, bet pa-

mku šī dā kishvatahim per baltalshyns. Laz-
dynai, paparcrai, avietēs

13³⁹ v - ēmus statēti-šlaitui, prasidējus
pusynui, grīžu atgal ē pamovalis

13⁴² v - vēl pamovalin ē rytus

13⁴⁶ v - pasukn ē dā stornātahin, pae-
jēju ihi smtamecno berzo, bet ēmus statēti-
šlaitui, vēl grīžu ē pamovalis

13⁵⁰ v - zherzai avietyns ir berzynēli,
pīlipus₂ prie baltalshyns. Ahmeny pīrista
ir dirvos

13⁵³ v - kr prie rudo un raudonu stoqu
Mažvilij VL. Markevičans vs stovi triangu-
liacijs bolstelis

13⁵⁵ v - pretais nebe toli didelis gelt. vs
m 3 trobes.ais ir baltis plyty vasarnie vrtuve

14⁰⁰ v dā kīmsy quote breha Mažvilij
Pr. Markevičans geltono vs pītelē. Kur gi juo-
dasai ežeras? Jis toli toli dā ir uz pabalyste līho
Prieinu heliute ir pasukn jaja ē pretis

14⁰⁵ v - zinu keliute; kr nuokas; dš dirvos

14⁰⁷ v - dš salikelij didelis akmuo. Prie-
šais smielynuoja pietinis ezers griovos slat-
tas. Prapuola saule, suprastēja matomumas,
hinta nuotaika

14⁰⁸ v - kr divi simtametės pusys. Keliū-
te žemyn

14¹¹ v - kr didelė portis, didelis vs tarp
5 beržų su sodu

14¹³ v - dš tarp kalvelių pilkas vs

14¹⁴ v - kr toliau lieka pūtikalniuokas
su pušynėliu

14¹⁵ v - kr vs su dviem simtametėm obe-
lim, su raudonu stogu ir virveliu be stogo

14¹⁷ v - žemai dš apvalus Eišo ezėriū-
kas tvokso. Leidžiūosi į jį

14²⁵ v - keliute atsidurim vakariniam
ezėriū sone, o jo rytiniam sone kriovys
ferma, vandentvėlio bokštas. Eišo ezėriū
išmegeš tarp kalvų, svariais nekrūmuotais

krantais, primena dubenī. Jis yra apie 250m x
x 400m dydžio, jau „sustojis“, pasidengs va-
riu ledelin, kuris juoduoja, tarytum vanduo.
Einu pietine ežerėlio pakrante

14³⁴ v - iš pakrantės imu kopti & šlaitų

14³⁷ v - prieinu vėškelinkų, kurio pa-
mūnų & vakarus, o ferma lieka rytuose

14⁴⁰ v - dš atsiveria vaizdas išilgai
juodkūniškio ežerą iš rytų & vakarus

14⁴¹ v - iš vėškelio žmūnų kelintėn &
juodų kalnų su plemenio lūda

14⁴⁴ v - dairausi nuo kalno viršūnės.

Nebėra saulės, ežeras sustojęs, nebėra tos gro-
zybės. Į pietus tolimoje juoduoja Vencavo
ežeras, tikriausiai dar neužtalęs. O Venca-
vėlio (Naujāsūdės) ežerėlio visai nebema-
tyti: apsmogtas, kiškūnų apdirbtas

14⁴⁷ v - leidžiuosi nuo kalvos & vakarus

Kur tas Kiaušinis su Ahulioriais?

14⁵⁵ v - einu pietinio juodkūniškio eže-

ro slaito viršumi. Vakariemāme ežero gale
tebejuodņuoja neuzalūšios propertōs.

1457 v - em zemiausroj slaito vretoj, pa-
erj pakrantij. Pereinu skersai isdziuvusj ne-
zyns intakeli, su nezymia juodalhsnis ga-
lenja.

1458 v - savo kelinte kylu aukstyn

1500 v - em tres portele gale ežero; dš
juodkūmskry jz. Indras, aus zalias vs, sodas

1502 v - uz sods kr - rudas vs, o dš -
klojimas be stago

1504 v - zemyn j sleni, kur turety but
istahas is ežero. Šiaureje horizontg virstoja
gniovos slaitas su nepermatomu misku

1505 v - pakalnej zremoja kaugis viks-
vy ant zaiGINIS

1507 v - slēsnia lanhele pasuku j va-
karns, bet dš - bruzgynas, berzinas, miskas

1508 v - mksin j hairs, j pietus, ant Kriau-
šinio kalno. jz parizstu is dusejs puosy, au -

ganēns pietrytinīame slāite ir laukinis krau-
sēs, auganēns duobēj, vakarinīame kalvutēs
galē.

15¹² v - pereinū shersai heliukg ir atsīdu-
riū Kiaušinīo kalno papēdeje.

15¹⁴ v - per slidzīg, apsūrgtg kalvutēs zē-
lē zropojū ē visūnē visomīs keturionīs.
Vīdunje pietinīo kalvutēs slāito īstrīges di-
delis almus. Tik nuo kalvutēs visūnēs
pietūse pamatan abu ežerēlin - Ahulionis.
Kainpīs, rytinīs gal 0,3 ha ploto, o dešīny-
nīs gūlī ē vakarus, gal 0,2 ha ploto. Abu
baigra wāugti. Dabar juos vrens nuo kito
shīria hohs 100 m klampaus nurudavunio
vīksvyno. Kai ežerēlai gavo Ahulionis
vards, tīhriausra jre buvo vrenas prie kito
ir turējo po 1 ha ploto. Kada tai buvo?
Kas tai galēty īminti ir kohie zēmielaprai
tai galēty paliudyti?

15¹⁶ v - gūbriū (hetera) einū ē vakarus,

prie antrosios „ahies“. Dar ir taktelio būta vasarą. Tarp nesivenujančių žolių stabany daugiau užsilaikę surego.

15²⁰ v - gūbrelių įeinu į kitą žemės, ne pailgą kalvutę, panašią į poliakalmį, kurio šlaitai apaugę senomis pušimis, o „pa-kausyje“ — apsmigta vejelė. Nors polkų ošok, pušų senomis atitvertas nuo pasaulio

15²³ v - pereinu gūbrelių į trečią, dar aukštesnę kalvutę, bet jau ištisai apžėlusią senomis pušimis, tiesa, neišlakiomis. Yra jaunos kadagėlių pradygę. Ši kalvutė ne žemesnė už Kiaušinį. Viršūnė apžėlusi smiltyniniu (ar sauralapiu) lendrūnu. Pro pušis ir žemian, pro baltaksnis tankųs Ahulionis „II ahis“ sunkiai išžiūrima.

15²⁸ v - einu gūbrin, tarytum tyčia supiltu, į vakarus. Pušys taip tyliai, taip meiliai ošia. Tik geniukas netoliese dar buojasi, maloniai teikdamasis šią oventę ty

15. pavaiņinti

15³⁰ v - tolyn tolyn gūbris viršūne
(hetera) per lendrūnus. Štai stīrnos guolis:
mugūlēti lendrūnai, mūšiles sūvegas

15³³ v - vēl pereinā shersai 3 laidus
linijā. Vīlijoja eiti 2 vakarus, nes priekš
pūpsa pati auktāraus, a kalvos kepurē,
pusmūs ir berzāis apaugusi, su stīrnus pra-
kapstytomūs zēmēs plikumēlēmīs

15³⁸ v - toliāu, zēmyn eina berzynas

15³⁹ v - pakopēlē zēmyn. Pakopēlē at-
rodo nenatūrali. Jā kur ji atsirādo? Ar tik
ne senovinis zmogaus ranky darbas? Pa-
kasinējus pradēdant kiaušīnīm ir baigiant
šīa kalva, gal būty galima aptikti kultūri-
nē stovyklos shukšnē. Juk ēra ir vīnovēja, ir
tarp pelnīy. O kokus ēra būta vandēny ir
medzīy senovējc! Nahtīmīs paezērēmīs stū-
gandavo vilkai. Garšan wē jauti, subaudavo
baublys, priglauderis mapy prie vandens, ir ai-

das nuvilnydavo kalvomis ir giriomis. Brėks
tant rytui ėia skardėdavo teterviny burz-
duliavimas ir kurtinys tuoktuvis. Pelkėtose
pažerėse žmonėms nutikdavo visokių ne-
laimių. Šitose kalvų kėtrose jie suras-
davo nuvoglaudų nuo priešų ir žvėrių.
Kas be ko, ėia dar ir vaidendavosi...

1545 v - na, dar gi gūbrin pirmyn!
Tarp beržų yra lazdynų. Santros, papar-
ėiai auga. Pritūzė sausnolių krūmų. O ber-
žai gražūs gražūs. Nuo gūbrio ir abi pu-
os žemyn krinta šlaitai.

1550 v - vėl galingos išlakios pušys nu-
stelbia beržus. Vakarais nebe toli, bet man
nesinori atsivieškinti su šituo gūbrin. Gūbrys
vidury griovos. Vėjas kažkur toli ošia, bet
ėia nesiekia, nes griovos šlaitai gūbrį nu-
jo gina.

1552 v - aš vėl tarp gražuolių beržų.
Pušyse genelis kalena. Gūbrys žemėja, kai-

rēje šduba sekleja, o dō p šaurz, uz juodojo
 ezera stovi mīsketas aukstas aukstas slai-
 tas. Pereiti gūbrī rīi galo — traukša mane
 haip magnetas.

15⁵⁶ v - svēzi kīškio pīdeliāi. Medzīs
 pīlūzē.

15⁵⁷ v - tarp grazīs pūseliņ kīdžinosi
 žemyn. Briedzīs kaulināis kaltāis zīau-
 riāi svēzīti baltalhsnāi, sērmukšnis

16⁰⁰ v - hr šduba sōnyhsta. Vadinas,
 einu pītrinīn juodojo ež. slaitu

16⁰² v - nulīpu nuo vahanīnio gūbrīo
 galo. Atsiduriu īslahīy pūšy papēdēj, pīctinēs
 paežerēs helīnky, tres viduriu ezera. Paežerē
 zīauriāi sūahy pīvensta. Ežero ledas balzga-
 nāi apšerkšnījz, tik perskilimys vietose su
 tamsionīs patakonīs

16⁰⁷ v - gūli knīūbscīa tamsiāi zāliā
 valtīs Nr 1746.

16⁰⁸ v - ezera plotīs - kokiē 200 m. Einu sker.

16²⁵ v - einu šiaurinio griovos slaito pa-
pėde ir vakarus per gražią eglučių kultūrą.

16²⁸ v - iš eglučių kultūros vidurio ke-
liuku per krūmus imu kiltį ir slaitį įstri-
žiai, šiaurės vakarus kryptimi. Keliukas
kiškiai nupėduotas, vien.

16³² v - mano keliukas atsiveja iš kai-
rės ir ji išijungia dar viena keliutė,
kopianti nuo vakarinio ešens galo. Genys
iš vieno ešens šūkanyja, tarytum kviesdamas
mane pavyairinti jo vienatvę. Tikriausia
ar jam patikau.

16³⁴ v - lazdynai, arietynas. Mano ke-
liukas nebežyla, bet slaito vidurinė eina
horizontaliai ir vakarus. Baltalksnyne,
iš abiejų kelių šonų, eina po eilę pušų.

16³⁶ v - vėl lazdynai, sausmedžiai,
arietynas. Prilūžė, prigrinęs neplomas alksnis.

16³⁸ v - pušų eilės iš abiejų šonų baigia
mane išlydėti ir slaito viršų.

16³⁹v - zēinu ī didesnī keliukā ryty va-
kars kopties. Suku aukštyn ī rytus,
kr palikdamas drdelī skryņios pavīdalo
ahmenī (plg 1975. XI. 14, 13³⁵v)

16⁴⁴v - aš jau ūlaito viršūje, prie
stipraus stem pirms (3 laidy) līnijos, sūkusi
tuo pačm keliukm ī ūraurē

16⁴⁵v - dī El. Jasinskaitēs vs m dalge
kabanāra pusēje; kr pakelēje to vs ūl-
nys m rentiniu. 3 ūnrys nes. rodo kažkodē

16⁵⁵v - pries fermas stipraus st. līnija

17⁰³v - zēinu ī Dusety - Anly vīskelē

17¹⁰⁻²⁰v - ^{Ferdinandas} Fortunatas Gaidys furgonu
pavēzēja. Jō ūrandien savo tēvīskēi Šar-
kīskēse arhliu privežes vandens ī Du-
brvīo eīens.

17²⁵v - aš namie.

1975. XI. 27

124. † Antazavę atodrēkio bekele

Tamsi ūkanota diena, menkas matomumas. Iš nakties per dieną tarsi atodrēkis, sniego bemaž nebūlieka. Ryte slidu, tenka iš lengvo šlepentis, o pavakary nebe slidu.

6½-9½ v - 0°C, SE 2 A/s; 15-20 v - 1°C. Vaikščioju į Antazavę. Nueinu per 20-20 min, o grįžtu per 2 v 15 min. Sausu keliu, X1.4, yra parsisekę nueiti per 113 min., o grįžti per 108 min. Vadinasi, nuo mano špitolės iki jė klebonijos yra lygiai 11 km

840 v - 15 namų

850 v - Avilų akmuo

900 v - Kelpiškių stotelė

915 v - kelias į Petraučiskius fermą

920 v - Petraučiskius stotelė (galima buvo ateiti 908 v)

935 v - kr. Lehavecko vs; dš kelias į Petraučizną

936 v - per Betūnos tiltu

940 v - kr Žukliškių keliuko atsaka, o as
nuhu $\frac{1}{2}$ dš $\frac{1}{2}$ Antazavę. Lygiagrečiai su situo
keliu eina 3 laidų linija iki pat Antazavės

945 v - mano ažuolas Duburio pažerėje.
Dubury sustoja, bet su pažlingusiu bedu (ga-
lima buvo atėti - 933 v)

950 v - kr pilkas Betūnos Algio Galvydžio
palivarkas su moline kute ir mediniu kryžiumi
dš darž mē su dēmetu stogu

955 v - nuo dirvos paskrydėja ir vėl nusir-
leidžia keliolikos kuraphų pilkas

1000 v - kr + vs su siaudiniais stogu, o dš
išbėginis pušynas

1012 v - per suremontuotą tiltu šersai Be-
lūnos upę, mauniaai bėgančias $\frac{1}{2}$ kr, t. y. $\frac{1}{2}$ va-
kanus. Tiltu turėklai pušų sakais kvepia

1015 v - kr medinis kryžius, o dš. keliukas
+ Kriovelio Jankausko vs.

1017 v - per brastelę surestas tiltokšnis, o
rykšnis vagele, truputi pagilinta, vanduo su

vena $\frac{1}{2}$ haire (nuo Galvzdžio galima buvo at-
eiti 10^{10} v)

10^{30} v - ieinu $\frac{1}{2}$ Larany - Dusety miestelių,
sunkvežimiai, savivarčiai, cisternas pro mu-
ra tik vien

10^{35} v - per tiltelį, šersai upelį, 15 dš at-
eikanti ištiesinta, o $\frac{1}{2}$ kr tekanti per galeriją

11^{00} - klebonijoje

14^{45} v - iš klebonijos

15^{05} v - iš Larany - Dusety miestelio išsuku $\frac{1}{2}$
dš į zambia keliute pro 2 vs.

15^{20} v - tilteliūkštis - tiltokšnis

15^{25} v - krkelinhas $\frac{1}{2}$ kriovelio vs

15^{26} v - tiltas per Belūnos upę

15^{55} v - mano aruolas

16^{05} v - dš Lekavecho vs, kr kelinhas $\frac{1}{2}$
Petraucizng. Avilietis Vidričas pasisūlo mo-
tociuklu mane pavēzėti. Atsisakau.

16^{20} v - Petrauciškių stotelė

16^{40} v - Kelpiškių stotelė

16⁵⁰ v - dō Aviliy akmuo; kr kelias
↑ Kuklius

17⁰⁰ v - namie.

1975. XII. 1

125. Antavilys, vėliavos muleistos

Kun. Pov. Juozėnas, lanhydamasis savo tėviškėje Napreliuose, visuomet užeidinėja į bažnyčią aukoti sv. Mišiy. Šiandien jis papasakoja, kad iš septynių Antavilys viensėdžių beveik visi likę tušti, esą daug užkaltų namų, iš jų žmonės išbėgę į miestus, pas vaikus. Tik Juškėnas su Vadišium laikinai, mėnesį kitą ten gyvenęsis.

Kodėl ta gyvenvietė gavo tokį, o ne kitokį vardą? Iškriausia, nuo Avilio ežero vardo. Paežerėse išikūrusios gyvenvietės dažniai turi priešdėlį „Ant“, pridėtą prie to ežero vardo (Intulgi, Inturki, Antazavė). Panašiai jaučiuose išikūrusios gyvenvietės turi priešdėlį „Pa“, pridėtą prie upės vardo. Beje, Nementinės girioje, netoli Bezdonių, esą Antavilys ežeras, 16 ha ploto.

Antaviliai yra tolokai nuo Avilio ežero, o daugybė gyvenviečių yra daug arčiau prie Avilio ir yra pavadintos kitaip. Siūloma mintis, kad Antaviliai iškūrė tada, kai ty artimesnius prie Avilio gyvenviečių dar nebuvo.

Šale to, Aviliais yra vadinamos kelios senos gyvenvietės prie Avilio ežero. Štai jos:

- a) Avilių bažnytkaimis, miestelis su bažnyčia ir istorija, bėkiančia 1712 metų.
- b) Avilių palivarkas ant Avilių-Kuklių kelio, su liepų aleja. Čia anksčiau gyveno daktaras Jonas Giedraitis, bažnyčios fundatoris kunigaikščių Giedraičių palikuonis. Dabar ten gyvena Savickas, Beinaravičienė Maleckienė ir ponios Kelpšienės kambarinės Gabrielė ir Helena Danasavičiūtės.

Kitas daktaras Giedraitis, aviliškio dr. Giedraičio pusbrolis, gyvena Muravánkoje. Ten vė

liu gyvena jo dvi dukterys, kurias vena Var-
 suvoje yra mokytojavusi. Viena Giedraitytė
 esanti užkasta Avilys sventorinje, skersa šia-
 pus tvorelės prie fundatorių Giedraičių mo-
 numento, gale motinos kojų. Dabar ten
 gyvena Petras Labeckas, Liongino s., pra-
 varde Piceka.

c) Avilys dvaras, kur kadaise gyvena
 Albinas Makauskas, yra dešinėje pakelėje,
 važnuojant į Kuklius. Kairėje pakelėje stovi
~~keturios~~^{trys} simtametės pušys (tarp jų seniau bu-
 vos medinis kryžius), o $\frac{1}{2}$ dešinės nuo kelio
 tiesiasi žilvičių alėja $\frac{1}{2}$ Avilys dvaras, ku-
 rio dabar grūvėsiai belikę gale Avilio ežero.
 Albinas Makauskas jau seniai mirė, o jo
 žmona (mažučio ūgio) su sūnumi tary-
 biniais laikais išbėgusi į Lenkiją. Dabar
 dvaro vėtoje gyvena Leonas Tiškauskas, Ant
 Dainys, Vincas Naprys ir Ona Vavilavičienė

d) Avilys dvaras prie galvijų fermos, prie

pusyninko, ant Mukuliy kelio. Tai raudony
plyty vienasukštis namas, kuriame dabar
gyvena Petras Skukauskas, Ligma o.

Seniai seniai, kai Aviluose dar nebu-
vo nei bažnyčios, nei klebonijos, tik koply-
tėlė (pusyniky?), tai prie jos buvo paskirtas
kunigas ir jis gyveno šitame Avilij dvare
pas pong Kozmingą. Po Kozmino dvaras il-
gainiai atiteho Gontovtui, kuris gyveno ne-
čia, bet kažkur apie Ukmergę ar Panevėžį.
Šitame Avilij dvare ilgai gyveno Gontovto
nuolatinis nuomininkas Saulevičius. Prie
to paties dvaro priklausė ir Micheikos vs, taip
praminėtas nuo ruso Michejaus. Ši Micheikos
yra kilusi Ona Sakavičienė - Vansavičienė, da-
bar gyp, Avilij dv. viensėdyje, o Micheikoje da-
bar gyp. Petras Ribakiovas. Po Saulevičiaus
Avilij dv. nuomininku liko Ligma Sku-
kauskas apie 1900 m. jis ir lig šiol čia tebegyvena
e) Avilij dvaras prie Imbrado ežero, Im-

brado parapipis ir apylinkės, seniau priklausęs
dvarininkui Kelpšai, palaidotam Imbrado
šventoriuje.

Kodėl Antaviliai istuštėję? Ta tema
J. Auryšaus romanu „Sodybų tustėjimo me-
tas“ tėra iš tolo paliesta, bet toli gražu
neišsenta, nes ji pažymėta „tabū“ ženklu.
Kiek toliau nuėina Vyti. Bubnys savo roma-
ne „Po atviru dangum“.

Štai faktai, rodantieji, kaip politiniai
pavalkai graūzia rasytojų pėrus. Žydas A. Ki-
taigorodskis savo knygelėje „Fizika - mano
profesija“ 1973, p 141 rašo: „Tikram komjau-
noliniui nėra meho natūralesnio, kaip no-
ras dirbti toje srityje, kuri dabar svarbiau-
ia valstybei“.

Šis vasara Vilniuje įvykusioje Pabaltijo
istorikų konferencijoje išahmiai buvo pabrėž-
ta istorikams visą dėmesį nukreipti į ta-
rybini laikotarpį, pradedant 1917 m.

Pūsijis, tautos zivusos kovoje uz savo
laisves, 1000 pūsiskų vietovardžių 1945 m.
buvo užbraukti.

Rašytojui valstybė diktuoja vis tą patį,
kad gyvenimas tai yra gamyba, statyba,
išmilžiai, priesvoriai, skatinimas, zarplata.
Visiems o galvas kalama, kad menas turi
atspindėti epochos veidą, atvaizduoti is-
torinį materializmą, kelti optimizmą (suk-
tai laikuoti tikrovę), stengtis atvaizduoti
gyvenimą toki, koks jis turėtų ir galėtų
būti. Tai pats prmutinis menininkams
priesakas, kurio prasideda socialistinio
realizmo katekizmas.

Kipas tapo materialistinės pasauli-
žiūros emblema. Dabar is kiekvienos vit-
rinos dyposi išsiviepes kipas. Visi ju jo
kanopa. Viskas mekinama, tik karjerizmas
mekinti dabar oventragystė. Tokia pat tyli
panieka slėgė ūmeny, akadų, ketity kul-

tūras, kol ant jū sunkrovi 18 metru storis nuoguls.

Reikia, kad atsirastų menininkas originalas, nepaisantis minėtojo priesako, ateityje: Antavilius, ir nusileistų į šitą palikty ir apleistų židinius tamsg bei oaltį. Jis apėity sodyba, apžiūrėty namus be stogs, atzplėsty užkaltas duris, išvysty apokaliptinę „sunaikinimo nuoboda“ ar „sunaikinimo pabaisą“ (Mt 24, 15; plg Dan 11, 31), pasnekingty grozdus, kuriuos neseniai šildė meilios žmonis rankos.

Rašytojau, apėik 15 eilės visus septynis Antavilius viensėdžius, permastyk septynis šeims istorijs ir parasyk septynis toms epą apė „sviesų“ epochos veidą...

„Eik ir savo akim pasižiūrėk į užkaltus langus. Iš tolo, nuo miško pamatysi. Eik... Praeik tuo keliu dar kartą... gal pashutinį kartą... tuo keliu, kuriuo ta-

no ķeļos vedē tūkstanti kartis, o mintys —
visus metus... krekvieng dreng. Eik is
pažiūrēk. Bent is tolo... dabar... po trek
mety... Eik, eik... " (Vyt. Bulonys, Po va-
saros dangum, 1976, p 420).

Deja, dievai nenusileidzīa is sotaus
Olimpo, visi per daug prōtingi. Dēl to An-
taviliy epas taps legenda is bus pasisanta
aprasyti tik negreit. Juk tu, rašytojan, turi
kasdien sukurti po rašty nustatyta tema
is nustatytu eilučių skaičiumi. Tavo ap-
ranga, komunalinis butas, garažas, val-
gykla, komandinutes helialapis, laikraš-
tis tau klūdo svary veids pabelti is sa-
vo lēkštēs. Kipsas tave sūncia į ovesius
namukus perrasineti is seny laikraščių
nudevety apybraizy ir buti mūdieniu epo-
chos veidrodziū.

Olimpieti, su garažo rahtu kisenėje.
Tu esi kublus ir išauklėtas. Nesidedi nei pra-

māsu nei herojumi, todėl nesi uždarytas ir psichiatriškas ligonines. Tu eini koja kojon su laiku, gredi Exegi monumentum, nes tavo plius palas yra vėmari nuotas spaudoje, tavo raštai yra išaldyti kaip uoloje. Jie mios nebent tik drauge su tavo garais raštu.

Tu slapkaiji, nepraskleidi gedulingos uždangos, už kurios pūliuoja ir kraujuoja nepagydomos žaizdos. Verbia tautos siela, laistoma tavo apmokamų apybraižų smu- tonis. Valstiečiai tau — ne herojai, ne kan- kiniai, ne etnografiniai personazai. Jie tau tėra lankantieji bažnyčios pensininkai, be- zklausantrieji naftalinuoto pagrindinio žmo- gaus teisių punkto — gintri silpnesnius ir persekiojamuosius.

Pagal tave, apie tamsus, bejausmius, stor- žėvis, valstietis, ir jo žūtbutinę kovą už gim- tinę pakankamai piraišė skandinavai. Pasi-

kartoti ir rasti apie praeitres atgyvenas — be
 prasmiška ir nepelninga. Užuot landzrojus po
 dargany nudrengtus wzkampius, vercrau
 paslubeti sugrianti ir sukturenti viensedzius
 kad, gink Drevc, ju kas nepamatyty, ne-
 mupiesty, nenufotografuoty, nenufilmuoty,
 neapdainuoty ir ... neapverhty ...

Pusta be stogy vrensedziai, tie tra-
 pus medinai paminklai. Paniehinti bark
 so namy skeletai. Stukso sumindzioty ova-
 joniy lindininkai. Net kulturos kapinemis
 ju mekas nepripazista, nes jie ju medinai
 ne akmeninai. Nebent koks snobas kreti-
 nas istrankis is ovono palipes pjautuvs ar
 medins bezmens, apipleis pakeles koplyt-
 stulpi, ir juokdamasis is senoves, iskil-
 ningai sterkes mueto muziejui. Visa kita
 praeitis jam bereiksmis, nebylus kalastas.
 (Amerikoje vien tik isnykusis be pidsako in-
 denu kalby yra priskaitoma arti tukstan-

ēro). Nejaugi vairsēdžinose meho nebūvo, tik
 pjaunvai, bezmēnai, ožragiai, lūvzdeliai
 ir daudytis?

Cypianēis is skausmo prikalty prometijs,
 menininkas nē vrename vrensedyje neberas-
 ty. Cypims ir nukryžziavims galima pozuo-
 ti tik trumpai, bet ne trīsdesimti mety.
 Randoti be žodžiy, nors ir sprogty ir-
 dūs, širdes skausmui išlieti neturėti žo-
 džiy, nei asary — toli traigiškiau negu
 paleisti dūdas.

Tiek ilgai kentėjus, perdegty ir angelo
 kantrybē: kas savaitę duonos v parduo-
 tuvę vaikščiosi ir nevisada jos gausi, tro-
 beny nenusiremontuosi, stogams medžiagos
 negausi, arklio, plūgo ir fabinkty laiky
 negausi, gyvulio neišlaihysi, ganyklę ir pa-
 saro per hysius ir pažintis tegausi.

Suhirsinti, istovirkinti, mglume, apvilti,
 piversti vogty ir girtuoklianti valstiečiai per-

vargsta. Tokie būdu per ilgą met gmtinė jiems
tampa nepakeliama, kaip ta uola ar kryžius.

Pasutinis antaviliškio apmastymai ga
li būti tokie. Po veng, po veng visi ant
aviliškiai išslydo į miestus. Tik aš vengas
likau tarp užartų kelių, tarp smilks-
tančių židinio nuodėgulių, tarp barkšan-
cų nuogy grebėsty kartu su vilkais staugh
Šventi takeliai užžėlė. Lieps lapelių šlamė
jimas neho suprantamo nekepasako. Tarp
mano svajonių ir slėpinio gamtos sna-
resio dialogas nutruko. Tėvini naktis į
kiemą, — tyku, joks šuva nesulos. Nė
kam žodžių pratarai. Viensėdi gaubia
juodi nevilties debesys, rūstesni už karą.

Per savaitę kartą praeinantį žmogų
pamatai, ir tas tau kažkoks svetimas,
vengia kalbos, stengiasi nesulėtinti žmogų
nio. Jeigu ir prakalba, tai anžinai ta pa-
čia, nudėvėta, mirtinai nuobodžia tema: ga

niava, duona, malns, batai, vaikai miestu-
se... Kāpēc arī es nebeķu un mēstā, bet kāpēc
kvailys vaidināsi ēra vrenas, viss aplēis-
tas, vāzmištas?

Visa aplinkuma saukšana: „Prasmek
tu, senas kaime, vāzēlhit jūs, oventi ta-
keliai, iēdžiūkite jūs, nekūs saltvēliai,
iēmirkite kriaušēs ir obelys”.

Vabstietis be viltres pragiedmēlis lai-
doja savo oventrausias svajones, kaimiškos
būitres sapnus, ilgai svynoja tarp savi-
zudybēs ir bēgmo un mēstā, mēldzias
atslāupes: „Nelieshite mēlyno gaublis”.
Ar daug bētrūhsta iki apokaliptinio sauk-
mo: „Kalnai, griūhite ant mūs, kal-
vos, pridēhite mūs!” (plg Lk 23, 30)

Vabstiečiai - kāpēc bitēs. Bitēs un agre-
soriāis kovoja ir negaili 5. mty gvybiy tōl,
kol mato prasmē, t. y. turē viltēis. Tācīan
vos tik vāznodzīa bitininko dūli, tā neivēi-

kriems stichijs, tē neīsvengiams likimo lem-
ti, bemat pasduoda panikai, nuleidzīa
kova vēliava, zāibiskomis ekstratelegra-
momis sūkura opinijs, kad „mīške gais-
ras!” sūdeda ginklus, visos t savos asme-
ninis māšeliūs sūrbia medys ir māš-
kai enigmoja īs savo gīntinēs.

Lygīai taip ir valstiečiai elgiasi, gai-
valinio psichinio šoho nukamuoti, gai-
liniam sībiniū wēpētus jū zīdiniūs.
Kā jau kristi ī salta beskausmēs mirtres
glībī, tai jau vēcīau māšiskai īs gīnti-
nēs enigmuoti t ten, kur nekliudo sībino
pastatyto wētvāros, tas genocidiskas biti-
nīko dūlys.

Bet nīvesto akmenys degs po hojom,
gamtos balsas sauks atgal ī gīntinī, kai-
mg. „Kur tu benuvāzīnotum, visur būnī
baisīai nelaimīngas ir nori grīzīti” — o šo
Bīlini Liza Dē. Osborna dramojē „Nepriim-

trini parodymai" (žr. "XX a. dramaturgija",
1970, p 207). Tą patį balsą girdome ir Ant.
Venclovos „Gimtinei“, Konrado Kavechio har-
monizuotoje.

1975. XII. 2

126. Pietinė Avilio pašerė

Emilė Narbutienė, iš Ragėnų vs, mane
informuoja:

1. Už Zigmo Skukauskos vs — Avilys
Vinardo Matulio vs ir Avilys Onos Saka-
vičienės vs. Už Sv. Jono upelio — Napriš
Juozo Vainiūno vs

2. Ragėnų vs yra trys: a) nuo D. Sa-
kavičienės tiesiai į rytus gyvena vs sesuo
Eleonora Ragėnienė, b) greta E. R. — Piceka
(Petras) Ribakovas ir c) dš duobėj nema-
tomas — Antano Narbuto vs (5 vaikai).

3. Toliau, bet matomas, Avilys Alekso
Januško vs, tarp pušų ir eglis

4. Už A. J. — Ribóhiškų vs yra du:
Liucės Dambraušienės ir Juzės Skrebelienės
vs (pažerėje).

5. Toliau einama aplink šlanką į
Mozūrėlius. Mozūrėliai — vieni lažeikos.
Ten lėnkai — ne — dalėnkai, šlėkty užkam-
pėlis.

1975. XII. 11

127. Jovydžiai, Murovanka, Rapiškės

Puikiai saulėta, be jokio debesėlio diena, šniokšėra šiltas NB Ms, atodrekiš $7\frac{1}{2}$ - $12\frac{1}{2}$ v- 1°C ; 13-16v- 2°C . Noriu applanhyti sergančią Marię Pupeikiene Jovydžiuose.

Vaiškėryjan tik $1\frac{1}{2}$ val., mačiau poetišky vs, gėrėjau si gražius kalvus bangomis.

13⁴⁰v - išeinu r̄ bažnyčios pro kleboniją

13⁴¹v - kr klebonija, mokytojų apgyventa

13⁴²v - kr klebonijos pietų gyvena juška

13⁴³v - kr dvi beviršūnės pušys

13⁴⁴v - pamku r̄ kr per kultūrinę pieva

13⁴⁸v - išuku r̄ Avilys - Kūbliys vieskelis; kr palieka Avilys stotelė

13⁵⁴v - d̄s jazdaūtiškių 3 vs: 1) Jonas Bakutis su zm. Stepa - t, ^{medžiųs quotas} nuvotas namelis, 2) Juozas Matulis, pažeista kaktas, su zm. Adele „Baniūniene“ - klevas, eglė, kryžius, pirtelė ir 3) Elvyra Prachaitė

1355 v - dš k-ū darzīnē, keliņkas 1) Stai-
nišķis eglis eilē. Bruņuro Komars dv. 3 vs:
1) Stepa, Pr. zm., Bahutiēnē, 2) Jons Girēys ir to-
lēliāu 3) Petras Ragenas su zm. Ona

1358 v - berzīnūs, baltalksnis kņūmai

1400 v - dš berzinas tēriasi

1404 v ^{kr}Raphišis kīaulis ferma; Rap-
hišis Adomo Bahučio vs tarp apgenētis eg-
lis; zīyrdnobē tarp pušis; dš pušis, juod-
alksmai, berzai

1408 v - perlipu per kalneli, pušimis
apaugusi

1410 v - dš liepus eilē ir vieskeliņkas 1)
Avilij dr Giedraičis dv, kur dabar gyve-
na Savickas, Beināravičienē, p. Kelpšienēs
kambarinēs Gabrielē ir Helena Dasanavičiū.
tēs ir Maleckienē

1412 v - dš vēl keliņkas su kļevs (?)
aleja 1) tā pati dvang.

1417 v - kr Jovydšis stotelē; dš Jono Ba

kurio vs m eglele; is vs eina kelias pro sto-
telę šersai viēskelę, ir sudaro kryžkelę. Pa-
mhu keliu i kr

Jei būcrau toliāu tiesai ējs, būcrau
priējs kr Br. Bagdonavičraus vs, dš Pov. Bag-
donavičraus vs. Būcrau zējs i Baisyjs kal-
neli; m Aviliy k-ū rodykle

Jei būcrau pasūhs i kr heliuku, bū-
crau priējs dš artī helio Eugenēs Naprienēs
vs, dš toliāu nuo helio Zakaro Naprio vs,
dš halvoje gražy Vyjt. Čiškausko vs m sodu
ir heliuko gale, wē melioratoriy sukultū-
rinty durpiniy džiungliy — Jono Pupeikio vs

Jei būcrau toliāu tiesai ējs, wē Bai-
rijo kalnelio kr būcrau pamats Jovydžis
Vyjt. Tiškausko ir Vavilavičraus vs; dš būcrau
priējs Kuhlis Vinco Naprio vs m bitymu.
Dar toliāu wē kuhliecny miško slepiasi
^{Ilupovankis}
~~Raudankis~~ vs

Nuo Kuhlisy verta pājēti, arba pava-

zīnīti iki līdolkas autobusu stoteles ir ten
 īslīpti. Uz piemūtinio vs ē Straurē tescasi
 miškas. Miško apsūptas trokso wānges
 Samanyčios ežeras ar bala, 30 ha ploto.
 Ten labai auga spalgenos. Rudeni ē Sa-
 manyčig ateina daug nogautojy.

1417 v - pasukū helia ē kr

1418 v - kr sena k-ū daržinė

1423 v - eimū per gražias kalvas; kr
 tarp 2 klevy medinis kryžius; dš Jovydzis
 Romo Labecho vs. Prieky dš matyti Jovydzis
 Alf. Labechas, Jonas Pupeikis ir Vyta. Pīš-
 kauskas. Dvi našlēs: Aršvilienē ir Pu-
 peikienē Česlavienē

1425-30 v - pasukū 15 helio ē kr ir
 priekū Jovydzis Juozo Pupeikio vs. Jo zīn
 Marē serga. Vrensēdyje dvi senos eglēs, sīm
 tamečis obely sodas. Bet... spyna ant duru
 Grižtu hitu kelinu stacīai ē pietus.

1437 v - kr kalvelėje aukštas berzynele

Slēny šilta, kaitina saulē, o viršum kal-
vus per medziņus quotus šnichšča vējas.

1440 v - k-ū darzīnē toli kr liho

1442 v - dš kalvoje parke Murovan-

kos vs m kolūchio bitymu. Gyvena Labec-
kas Petras (Piecka), Liongino s. Is po kojs
pahyla 12 kuraphy pulkelis.

Murovanhoje buvo hito dr Giedraičio
(Aviliškio dr Giedraičio pusbrolio) dvaras.

Ten vēliau gyveno jo dvi dukterys, kuriy ve-
na Varšuvoje yra mokytojavusi.

1443 v - kr pahelėje auga du seni eu-
ropiniai maumedžiai ir tarp jų guli par-
vortes nupuves kryžius

1446 v - kr kalva; dš dauba krūmy
pižēlusi

1449 v - pereinu lyg skersai upohišnio
galerijs, stūkso kampuotas almus, priehy
iš krūmy išmyra Rapiškis Adomo Pa-
kučio senas vs

1455 v - Rāpšišķis ģiānliņ ferma

1458 v - ģsuhu ģ Avilij - Kuhlīj vies -
keli; kr berzinas

1512 v - dš pnes pat Avilij stoteļ - dion-
gnas Matulīs, o sekanti - oferē Birutē lto-
^{gahydrate} zaraitē. juos palikes dš, iō vieskelio ģsuhu
ģ kultūrine pievā kr

1520 v - mērižtu ģ bērnyēg -

1975. XII. 22

128. Avilys fenologija 1975

~~Pavasaris Avilinsze~~

1975. IV. 29. Puikrai saulēta, vasariskai silta, idudienē -13°C, E2as. Parikārtinā saulēje trīs valandas. Pirmglaist kārtinānsi 1 val. IV. 10. Rytoj parigis jezutē.

Stipriānsiai zulaņojē mbarbarai, dilgynēs, avietēs, agrastai, zrogņagēs, ievos. Juos vejai sermuhņiniai, alyvos, blindēs. Sprogsta baltalksniai. Kalvys pietinēs pašlaitēs zalinōja kaip ūta.

Pats zydējimas sālpmusniis, jē jau randasi m mulenhtomis galvutēmīs. Puriemys prasideda pats zydējimas.

Bitis darbuojasi. Visame miske strazdai gēda išvien, ūstrenhdami vyturēliis. Ežere plankia valtimi trys vaikiņhai. Klykaija baltasparņiai hirai.

1975. V. 5. Puiki saulē, silta, 15-19°C, prie

Ēpītoles vējš nēra, bet paežereje stiprus NĒ4Brs Avi-
lis bangas šiausia. Šalpusniņ dar pats zydejimas,
bet dalis jņ jau su nulenkotomis, net parudavusio-
nis galvutēm, o viens nžeiņu su pūky burbulu

Už Bakučis kalnelis loma pilna puriens
ankso. Nakar prāzdy piktasāšiai šandien jau
daug kur geltonoija. Klevai prāzista.

Berzai paridabine permatomu zāliņ šil-
ku. Jūdalksniai ir baltalksniai taip pat zula-
poje, bet jņ lapelīai reti, tamzāliai, ir dangaus
fons ničo nereiskia.

1975. v. 6. 1. Avlis aptvars mveza 79 telyēas.
v. 7. Berzų lapes nepermatomos. v. 8. Bakučis kalne-
ly tresnē pācrame zydejime. Jeva prāzista. v. 9. Sly-
vos ir vjšnios prāzista. Pargirsta laštingala

1975. v. 11 Šalpusniņ bezydi $\frac{1}{5}$, su nulinku-
šiom galvutēm $\frac{2}{5}$ ir su pūky burbulais $\frac{3}{5}$. Pats zy d.
vjšnīs, ievs, slyvs, piktasāšis, puriens, kartenis. 15.

girstu griezļē. Prāzista pagr. zirnagē.

1975. V. 13. Vakār prāzido pagr. veronkos ir paka-
bučrai-auskareļai. Šīandien prāzista quobalajis
lanšnos ir alyvos. Kāstanaī pačīame zydejime.

1975. V. 18. Vyšnis ziedai baigra iškristi,
prādejs kristi V. 15. Kmynai prāzido V. 15. Rahtažo-
lēš perzydi. Šermuhšmai zydi. Ruzgai prādeda
plaukēti.

1975. V. 26. Vakār perzydejs phtasārai ir
alyvos emē blukēti, līks nebe grašnos. Kmyns ir
sausmedrīs pats zydi. Prāzista raudomejs bijnāi,
šahimāi ir dirvināi vīphlīai.

1975. VI. 2. Ruzgai ir jazminai prāzista

1975. V. 21 - VI. 6 Laikas saulētas, bet
daltas, zīauris dālns ir sauss.

1975. VI. 7 Sugrīžta zilma, prandeda vasara. Vidudienē 24°C, bet N5PS gūnais ūzauja medīn, virsūnenis. Strazdai tebegieda. Paezere - je gausybē laumzīrgis. Žīogelrai īšūren ciksi.

Žydi kmynai (prāz. V. 15), svēris (prāz. V. 22), vilhdalyrai (zydejs V. 23), zīaudrimai (prāz. V. 30), vēdrynai, mūgrai, mūgragēlēs, salīavai, veronīkos, abejos žīognagēs, zvanquērai, gaisranos, avietēs, pīvīnai raud. dobilai, zārīazolēs, pīteliāi.

1975. VI. 23. Po liety, kepina saulē. Sv - 18°C, SE 2PS; 12v - 22°C; 21v - 18°C, 0 PS - Pīcīs ir augals rojans drena. Srenapiūtē vos ne īpusējusi. Yra žemuogis ir brastis (nos VI. 18). Kmynavīnos pirmoji drena. Vīversīai, strazdai ir gegūtēs tebegreda. Avily vanduo oīltas.

Pīteliāi m pūky burbulais. Žydi dykavidūnai bijūnai (prāz. VI. 12), ro zīmai bijūnai (prāz. VI. 22), baršku ērai, mūgragēlēs, peliozīrmai (prāz. VI. 14), ezeimai (prāz. VI. 14), buozainēs (prāz. VI. 14), dirv. vijohliāi, balt. ir īved dobilai, svēris, barkūnai, škaistarēdēs, gelt. ramunēs, mīn.

gīriai, vingionylstēs, gais ramos, gysl alapai, papr. li-
pikai, lipikai "varšē", liucernos, juodagalvēs, katolē-
brai, ^{nahtēnēs,} arhliapupēs, papr. ūlakai, lies. ožkarozēs. Prarysta
fryg. laforēs (~~pasventory pras. VI. 11~~), jonaž., kraujažolēs,
rozīnēs, muskatulis, pelargonija.

1975. VII. 1 Puikiai saulēta, vasariskai karsta
diena. 5 $\frac{1}{2}$ v-14°C, 83 m; 7v-15°C; 9v-17°C; 10-12v-19°C;
12 $\frac{1}{2}$ v-20°C; 18v-23°C. Jazminai perzydējo VI. 24. At-
vikšl. leļļos prarydo VI. 27. Šamba ryturēlīai, gnes-
lē, gelt. r. rand. serbenty pradisa, pierzydi salravai
VI. 28. Š. andren zydi pod. š. savamedis, pelk. ne-
miršēlēs, kū polrai, fryg. laforēs, dirv. aklēš. Prarysta
šauhšērai (?), rylstēnēs, poliarozēs, papr. ūlīngēs, mūs-
kīnēs usmp.

1975. VII. 17 Š. vīsm, vēsm, palynoja. Visa
leļļos stinga ūlūrnos r. lietaus. Prarydo laģestai,
pirmosos zāģarvīnēs, buvo mēlymū VII. 2. Prarydo le-
ļļos VII. 3. Mišūn, m. mēzīrais, pradējusais VII. 4 plan.

kēti, Jz. Pl. mūstrenaija VII. 7. Pirmosos avietis, vj-
mvs, bnlvīs VII. 12.

Šandien zydi: zaudrimai, barhinai, pnavio-
lēš, frogg. bapors, abeps varnalēšos (mvs VII. 8), kra-
pāzōlēš, ožkarōzēs, miltinaitis, saulemai, sventa-
garvēs, nolaskēlēš, dirvuolēs, trūkažōlēš.

1975. VIII. 6. Nuo VII. 18 - karsta (rīš 27°C), v sauso-
ka. Bet VII. 26, 28 v ypāc VIII. 3 pahankamai pilyā. Zydi
bambažōlēš, bitkrēlēš VII. 28. Kvīcē rāpiūtēs pradīra, prai-
rudbelijos - VII. 29. Pilki varnēnai pulkaiš grīva ant
vysmū liknēs; avietynas kvēpā - VII. 30. Nuskinnu pū-
mosius 10 agurky; pūrnēji obuolai - saldiniš v str-
miliniš - VIII. 5. Zogelrai vārs cīhri, o strazdai tyli - 1/2 VIII

Saulijē jau kaitintasi 83 val. per 26 kartus. Šan-
dien pūciant NW 4 ar, bangos tarpaiš net baltaiš kar-
craiš pasipuošā, o jū mūšā ritmingai plahasi 1/2
lēkštus krantus ar ošā, pūška tik vren.

1975. VIII. 8 - IX. 12 - vainsy metas. Avēnta-

vīmas - mē V III. 8. Agurkai - V III. 8 - V III. 27. Po-
midorai - V III. 16 - IX. 8. Gēlt. slyvos - V III. 16 -
V III. 22. 27. IX. 2). Melnsoņos slyvos - V III. 27 -
IX. 12. Kūshinu obuclius - V III. 28 - IX. 12.
Metu rūhmg - V III. 23.

1975. IV. 10 - X. 13 saulēje kait, mēsi
165,5 valandas per 54 kartus (sezons pra-
dīra: 10/IV, 29/IV, 5/V, 7/V, 8/V, 11/V - 10,5 val; se-
zonas: 19/V - 26/IX - 159 val.; sezons pabai-
ga: 1/X, 3/X, 5/X, 13/X - 165,5 val.

1975. XI. 18. Avīlyje vandus nuseks,
vos bes. ehra maudyklos molo didījī ahmens.
Komars ir fermos; lankos ūstrauktos ledū,
atsargrāi ats. stojus net zmoqys īslarko.

1975. XII. 3 Tamsi, ūkanota drena.
Kelinose yra pašalēlis, bet viršum jo glebi
puovynē, Avīlyš visas po ledelīn, bet vir-

šis paplukes vandeniu. Taip ir stovi ežeras nebanguojantis, lygus lyg veidrodis.

Ežero veidrodyje gražiai atsimūša krantai ir salos. Fantastiškai paveikslą sudarė du žvejai. Vienas jų stovėjo ant ledo ties Saphalniu, o kitas su kirviu nuo jo nukrypuliavo už kokio 100 m ir ėmė kapoti ledą.

Žvejās ir jo atspindys ant ledo išrodė visai visai vienodos spalvos. Ledu klypuliavo fantastinis padaras, kurio viršūnė ir apačia buvo masyvūs, bet viduryje sujungti dviem beilankstanciais pagaušėtais. Tas padaras labiau priminė mašiną ar robotą negu gyvą dailitą.

908
Ka-482